ORDINUL
ARHITECTILOR
DIN ROMÂNIA

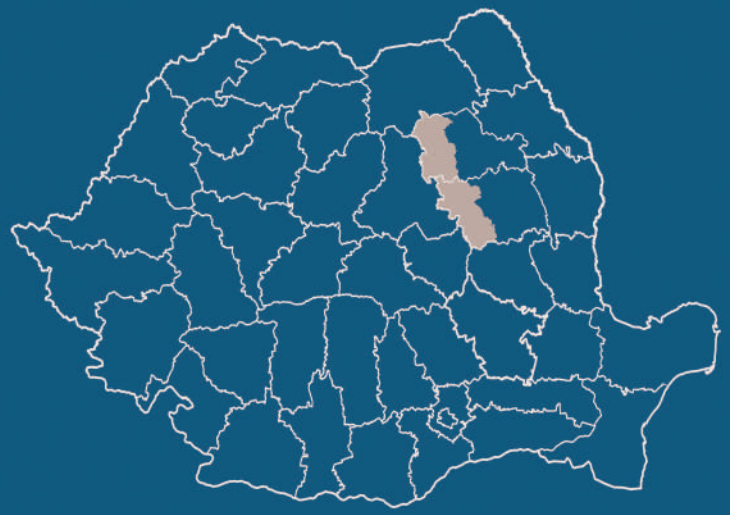

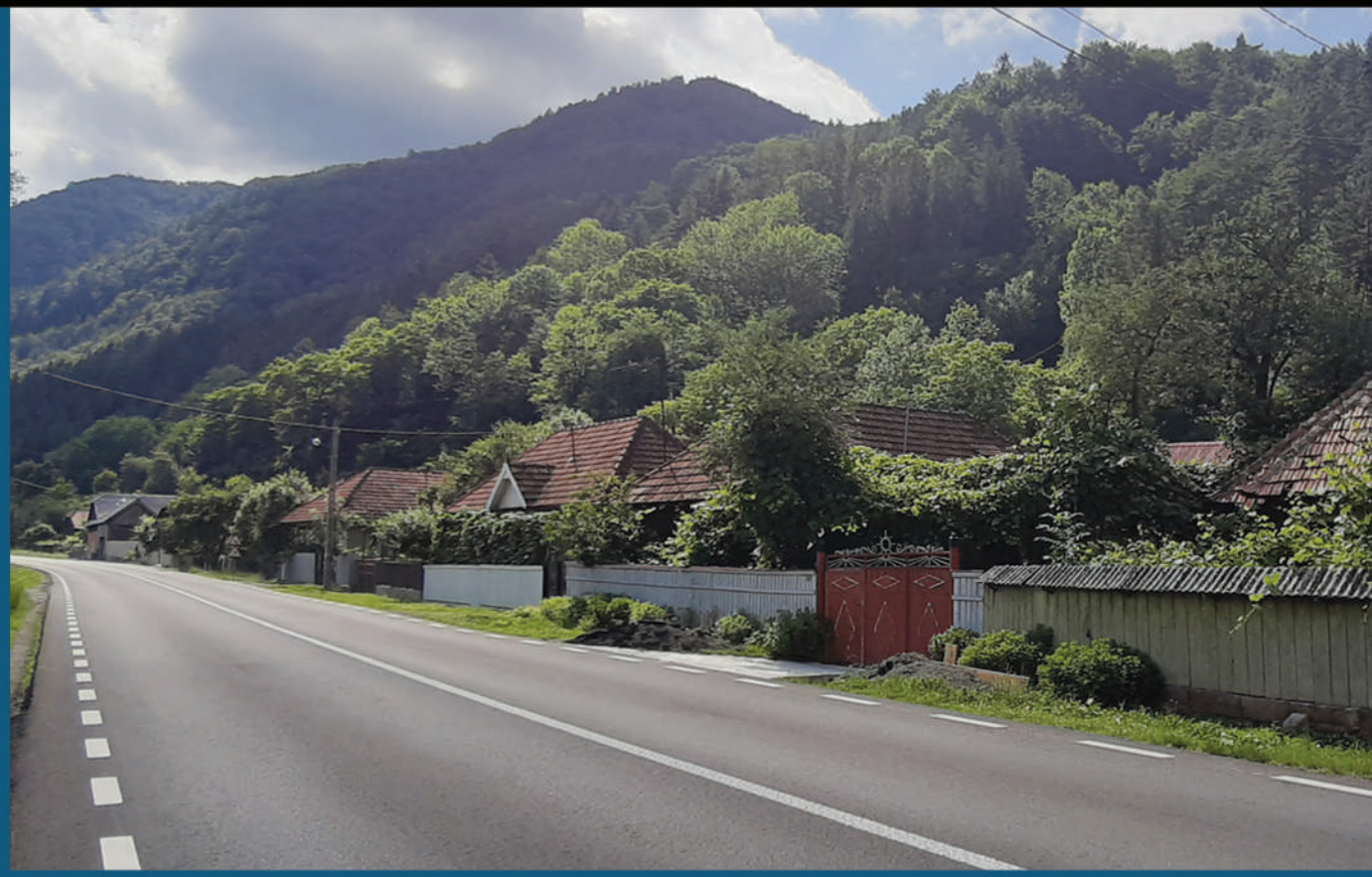

GHID DE ARHITECTURĂ

pentru încadrarea în specificul local din mediul rural

ZONA SUBCARPATICĂ BACĂU - NEAMȚ

GHID DE ARHITECTURĂ

PENTRU ÎNCADRAREA ÎN
SPECIFICUL LOCAL DIN MEDIUL RURAL

ZONA SUBCARPATICĂ BACĂU - NEAMȚ

ORDINUL ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA

Ordinul Arhitecților din România, 2020

ORDINUL ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA

Ghidul de arhitectură se adresează:
- locuitorilor satelor
- administrației locale și regionale
- investitorilor publici și privați
- consultanților
- proiectanților: arhitecți, ingineri.

în vederea întocmirii proiectelor pentru
- investiții din Programul Național de Dezvoltare Rurală
- investiții private
- investiții publice

și a fundamentării documentațiilor de urbanism.

Colectiv de elaborare:

Coordonator:
arh. Cornelia-Elena ZAHARIA

Consultant de specialitate:
arh. Doina PETRESCU

Echipa:
arh. Cornelia-Elena ZAHARIA
Grupul Rural al O.A.R.

Tehnoredactare:
arh. Cornelia-Elena ZAHARIA

Ghidul a fost elaborat cu sprijinul Ordinului Arhitecților din România, finanțat din Fondul „Timbrul de arhitectură”

ROSTUL GHIDULUI

1

2

Rostul acestui material este de a furniza un instrument de lucru locuitorilor din mediul rural, autorităților locale, investitorilor, proiectanților și consultanților implicați în procesul de construire sau elaborare a unor regulamente de construire în mediul rural. *Ghidul* își propune să fie un set de reguli ușor de aplicat, cu exemple clare (inclusiv de tipul „Așa da” și „Așa nu”), care să faciliteze alegerea modelelor adecvate de către cei ce vor să construiască în mediul rural. Prin acest *Ghid* se dorește ușurarea activității echipelor de proiectare sau consultanță în alegerea configurațiilor, a materialelor și a tehnologiilor necesare construirii în mediul rural, fie că vorbim despre proiecte finanțate prin PNDR, despre elaborarea documentațiilor de urbanism sau despre simple intervenții cu finanțare exclusiv privată. Obiectivul esențial al *Ghidului* este păstrarea nealterată a spiritului așezărilor în care sunt propuse proiectele și creșterea calității vieții, concomitent cu conservarea tradițiilor și a peisajului cultural existent – acestea fiind, de fapt, chiar resurse pentru dezvoltarea durabilă în mediul rural. În acest sens, există deschidere pentru abordări specifice secolului al XXI-lea care țin cont de resursele locale, de energiile regenerabile, precum și de cunoașterea acumulată local (meșteșugurile și tehnica populară). Proiectele de succes din mediul rural evidențiază faptul că există o legătură foarte strânsă între calitatea peisajului natural, a celui construit și calitatea vieții. Viitorul ocomunităților depinde de modul în care își administrează resursele. Mediul construit (construcțiile de orice fel) poate fi o resursă extrem de valoroasă sau, din contră, doar un consumator de resurse. Prezentul material propune soluții care pun în valoare înțelepciunea tradiției constructive locale, a utilizării responsabile a resurselor locale și oferă soluții noi ce țin de materiale și tehnici moderne de construcție și de surse de energie regenerabilă.

Implicarea comunității în gospodărirea responsabilă a mediului construit

Grija cu care întreținem, reparăm sau construim - fie că este vorba de casele tradiționale, părintești, sau de clădiri noi, reprezintă un proces ce presupune asumarea unei responsabilități față de întreaga comunitate.

Orice clădire trebuie percepută, în primul rând, ca o componentă a ansamblului așezării sătești. Astfel, o clădire trainică, frumoasă, care își îndeplinește bine rostul pentru care a fost construită, ar trebui să fie un motiv de mândrie pentru întreaga comunitate.

Acest lucru devine și mai evident, mai relevant, în cazul clădirilor cu funcțiuni publice, comunitare: primăria, școala, căminul cultural, dispensarul, clădirile de cult etc.

Principiile care vor sta la baza oricărei intervenții asupra mediului construit din zonele rurale (fie că este vorba de conservare, întreținere, modernizare sau construire) sunt următoarele:

- **respectul pentru moștenirea culturală**; se va urmări cu precădere integrarea în context prin păstrarea nealterată a identității așezării, a peisajului construit și a celui natural;
- **responsabilitate față de urmași**; îmbunătățirea condițiilor de viață din prezent prin valorificarea resurselor locale în mod judicios, pe termen lung, pentru a rămâne disponibile și generațiilor viitoare;
- **utilizarea surselor de energie regenerabile**;
- **valorificarea amplasamentului astfel încât forma/volumetria și înfățișarea clădirii să reflecte climatul local**: orientare și însorire, umiditate și vânturi dominante, oscilații de temperatură etc.;
- **utilizarea materialelor și a tehnicilor tradiționale** care, de fapt, reflectă soluțiile cele mai bune, cristalizate de-a lungul timpului pentru condițiile de mediu locale;
- **utilizarea materialelor reciclabile și refolosirea apelor uzate și pluviale**.

Pentru noile programe/ funcțiuni propuse în mediul rural, întotdeauna se vor analiza următoarele aspecte:

- **Relevanța**: „Cât de necesară este această nouă clădire sau ansamblu pentru comunitate? Cum se va asigura întreținerea și funcționarea noilor clădiri?”
- **Incluziunea socială**: „Cât de echitabilă este repartizarea serviciilor, a utilităților, a facilităților de producție în teritoriu?”. Se va urmări favorizarea accesului tuturor membrilor comunității în aceeași măsură la noile funcțiuni.
- **Dezvoltare comunitară** prin calificare profesională și încurajarea economiei locale.
- **Stimularea continuării construirii în sistemul de clacă** - întrajutorarea în familia mare și între vecini; în zonele în care se practică să fie stimulat și să se reintroducă acolo unde a dispărut.
-

În anumite comunități, deși există resurse de materie primă valoroase, acestea sunt neglijate de localnici, iar meșteșugul prelucrării lor s-a pierdut. În această situație, este necesară calificarea localnicilor astfel încât să poată avea acces la resurse, în vederea susținerii unor activități de economie socială capabile să aducă un venit constant în comunitate.

Acest principiu este extrem de important atât datorită rezultatului direct de ieftinire a investiției prin folosirea forței de muncă locale, cât și datorită efectului pe termen lung pe care îl asigură: în teritoriu rămân nu numai funcțiunile capabile să deservească locuirea, ci și personalul calificat capabil să le utilizeze.

Acest deziderat se poate atinge doar printr-o politică investițională coerentă, care trebuie să urmeze niște pași necesari, cum sunt:

- cooptarea localnicilor adulți și lipsiți de ocupație ca mână de lucru, pentru început, necalificată;
- aducerea în teritoriu a inginerilor, a maiștrilor, a tehnicienilor și a muncitorilor capabili să instruiască și să asigure calificarea lucrătorilor necalificați;
- organizarea de cursuri practice și de cursuri de formare și calificare pentru localnici;
- dezvoltarea unor centre de valorificare a materialelor de construcție ecologice rurale cu aplicații în domeniul construcțiilor;
- pe măsura derulării programului, gradul de calificare a personalului crește; consecutiv, crește remunerația și capacitatea de a întreține locuințele nou create;
- atingerea obiectivelor avute în vedere la terminarea programului: aceste funcțiuni productive vor rămâne în teritoriu, urmând să deservească întreaga așezare în ansamblul ei; în plus, la terminarea programului, zona va fi locuită de un segment de populație productiv, care va fi capabil să presteze munci calificate în cadrul așezării, dar și în vecinătate, lucrătorii fiind astfel capabili să-și întrețină casele și gospodăriile.

Rostul arhitectului

Arhitectul are rostul de a îmbina oportunitățile cu resursele și nevoile beneficiarilor, indiferent dacă aceștia sunt o familie, o firmă, un ONG sau autorități locale, și de a oferi soluții realiste în timp util. Reușita demersului său este direct proporțională cu adecvarea proiectului la cele enumerate mai sus. Aceste lucruri nu trebuie rupte din contextul mediului rural românesc de început de secol XXI, în care confuzia dintre valoare și nonvaloare este mult prea des întâlnită. În acest sens, arhitectul are și rolul de a-și consilia beneficiarul (fără a-l manipula), pentru a asigura premise realiste unor proiecte/demersuri ce au ca finalitate sporirea calității vieții, inclusiv prin atributele mediului natural sau ale fondului construit, la care participă în mod direct. Rostul lui este să aducă echilibru acolo unde este chemat.

1

2

3

4

CUPRINS

1. ZONA

1.1. Delimitarea geografică a zonelor după unități administrativ-teritoriale 6
1.2. Caracteristici ale zonei 7

2. SPECIFICUL LOCAL

2.1. Peisajul rural natural și antropic 8
2.2. Tipologii de sate.....9
2.3. Amplasarea construcțiilor pe lot, tipologii de gospodării și de case.....12
2.3.1. Amplasarea pe lot 12
2.3.2. Tipologii de gospodării, relația lot – casă.....13
2.3.3. Tipologii de case 15
2.3.4. Sistem constructiv 25
2.4. Tipologii de acoperișuri, pante, materiale de învelitori, culori în funcție de climă, relief și de tehnicile locale.....25
2.5. Gabaritele și proporțiile conforme specificului local sau soluții ecologice durabile de secol XXI.....26
2.6. Linii principale ale fațadei conform specificului local, ca percepție umană.....26
2.7. Raport plin/gol, formă, dimensiune, proporția golurilor și a ferestrelor, conform specificului local.....26
2.8.Anexe 27
2.9.Clădiri cu alte funcțiuni, reprezentative pentru așezările rurale 29

3. AMPLASAREA CONSTRUCȚIILOR

3.1. Prevederi generale privind intervențiile noi 31
3.2. Amplasarea în cadrul așezării 32
3.2.1. Specificul așezărilor 32
3.2.2. Recomandări.....32
3.3. POT, regim de înălțime.....33
3.4. Amplasarea construcțiilor în afara vetrei satului - probleme de încadrare în peisaj.....34
3.5. Amplasarea construcțiilor în vatra satului – probleme de încadrare pe lot 34
3.6. Construirea pe teren în pantă.....34

4. INTERVENȚII ASUPRA CLĂDIRILOR EXISTENTE: EXTINDERE, REABILITARE, AMENAJARE 35

5. ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE 43

5.1. ACOPERIȘUL 43
5.1.1. Specificul local 43
5.1.2. Recomandări 44
A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp), dispuse în sistem pavilionar 44
Forma și volumetria 44
Șarpanta 44
Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități) 47
Lucarne, elemente de iluminare, ventilare, instalațiile 48
B.Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), de tip monovolum 50
Forma și volumetria 50
Șarpanta 51
Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități) 51
Elemente de iluminare, ventilare, instalațiile 51
C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum) 53
Forma și volumetria 53
Șarpanta 53
Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități) 53
Elementele de iluminare, ventilare, instalațiile.....53

5.2. PEREȚII.....55

5.2.1. Specificul local.....55
5.2.2. Recomandări 57
A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) 57
B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) de tip monovolum 58
C. Intervenții pe construcțiile existente (cu gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum) 59

5.3.SOCLUL/TEMELIA.....61

5.3.1. Specificul local.....61
5.3.2.Recomandări.....62
.Materiale naturale, tradiționale și tehnologii compatibile.....62

5.4. TÂMPLĂRIA ȘI GOLURILE.....63

5.4.1. Specificul local 63
5.4.2.Recomandări.....65
A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp), dispuse în sistem pavilionar 65
B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), de tip monovolum.....65
C. Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum) 66

5.5. ELEMENTELE DE FAȚADĂ 67

5.5.1. Specificul local.....67
5.5.2. Recomandări 69
A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp), dispuse în sistem pavilionar 69
Marcarea registrelor orizontale.....69
Marcarea registrelor verticale.....69
Frontoane și decorațiile de fațadă.....69
Streșini, burlane, jgheaburi.....69
Materialele pentru finisaje.....69
Culorile.....69
B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), de tip monovolum.....70
Marcarea registrelor orizontale.....70
Marcarea registrelor verticale.....70
Frontoane și decorațiile de fațadă.....70
Streșini, burlane, jgheaburi.....70
Materialele pentru finisaje.....70
Culorile.....70
Tehnologiile.....70
Instalațiile și instalațiile tehnologice (după caz).....70
C. Intervențiile pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum) 71
Marcarea registrelor orizontale.....71
Marcarea registrelor verticale.....71
Frontoane și decorațiile de fațadă.....71
Streșini, burlane, jgheaburi.....71
Materialele pentru finisaje.....71
Culorile.....71
Tehnologiile 71
.....
5.6. CONSTRUCȚIILE ANEXĂ.....73

5.6.1. Specificul local.....73
5.6.2. Recomandări.....74

5.7. AMENAJĂRILE EXTERIOARE 78

5.7.1. Specificul local 76
Scările exterioare.....76
Pavimente și amenajări exterioare.....77
Vegetația.....77
Împrejmuirile.....78
.
5.7.2. Recomandări 79
A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), dispuse în sistem pavilionar 79
Scările exterioare 79
Pavimentele exterioare 79
Vegetația 79
Împrejmuirile 79
Echiparea edilitară 79
B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), de tip monovolum 79
Vegetația

5.8. PORȚILE 81

5.8.1. Specificul local..... 81
5.8.2. Recomandări.....81

6. SPAȚIUL PUBLIC.....84

6.1. Specificul local..... 84
6.2. Recomandări.....85

7. PERFORMANȚA ENERGETICĂ.....88

7.1. Recomandări.....88
7.1.1. Sistemele de încălzire (cerințele de securitate la foc) 89
7.1.2. Eficiența termică (sisteme și materiale de izolare) 89

ANEXE.....94
Anexa 1: Studiu de amplasare și încadrare în imaginea așezării (imagine generală din punct de belvedere, silueta așezării, desfășurate stradale) 94
Anexa 2: Glosar de termeni 94

Credit imagini, Bibliografie.....98

1. ZONA

1.1.Delimitarea geografică a zonelor după unități administrativ-teritoriale

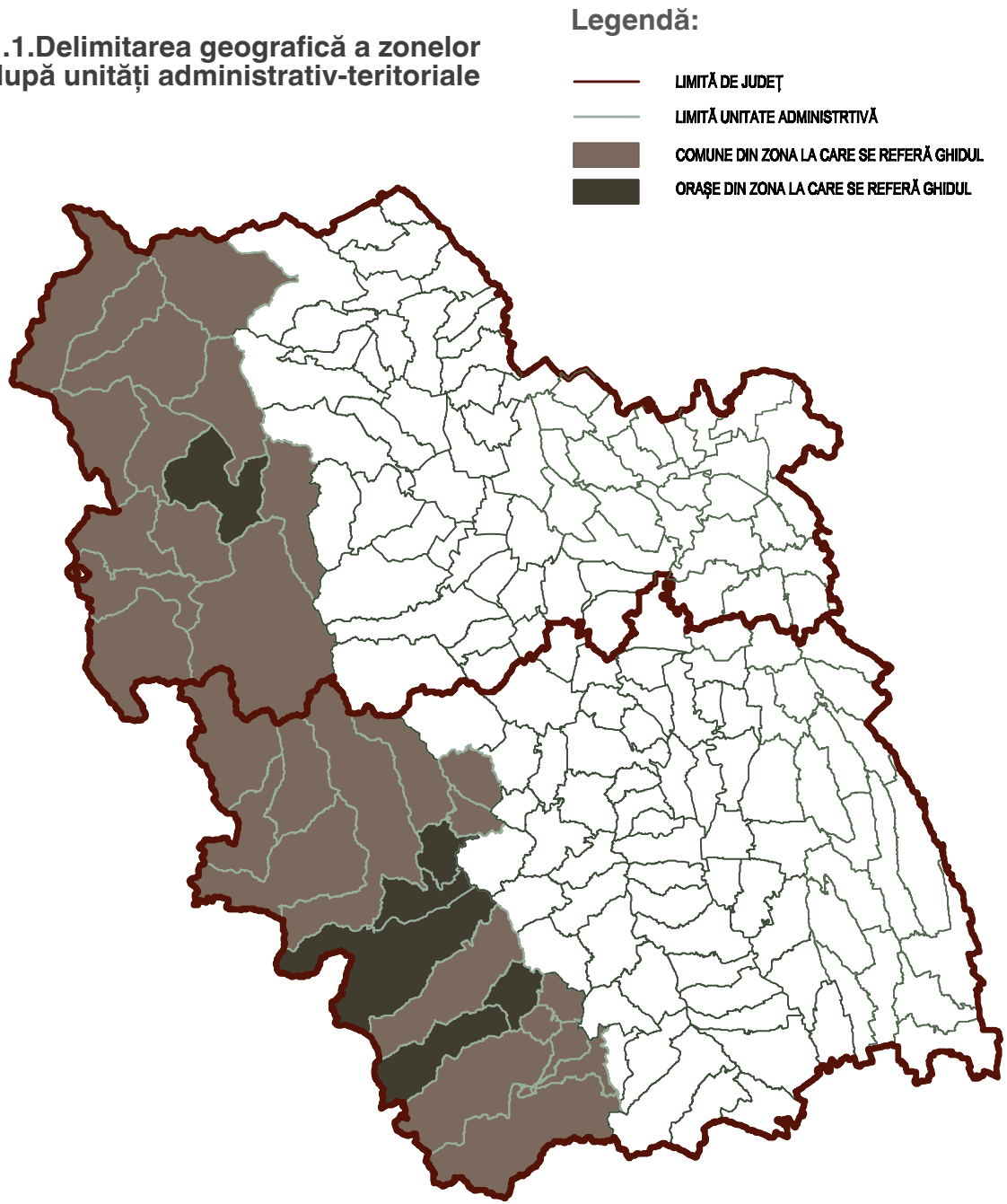

Neamț

Bicaz-Chei (sate: Bârnadu, Bicaz-Chei, Gherman, Ivaneș)
Bicazu Ardelean (sate: Bicazu Ardelean, Telec, Ticoș)
Borca (sate: Borca, Lunca, Mădei, Pârâul Cârjei, Pârâul Pântei, Sabasa, Soci)
Ceahlău (sate: Bistricioara, Ceahlău, Pârâul Mare)
Dămuc (sate: Dămuc, Huisurez, Trei Fântâni)
Grințieș (sate: Bradu, Grințieș, Poiana)
Farcașa (sate: Bușmei, Farcașa, Frumosu, Popești, Stejaru)
Hangu (sate: Buhalnița, Chirițeni, Grozăvești, Hangu, Ruginești)
Pipirig (sate: Pipirig, Boboiești, Dolhești, Pluton, Pâțâligeni, Stânca, Leghin)
Pângărați (sate; Oanțu, Pângărați, Pângărăcior, Poiana, Preluca, Stejaru)
Poiana Teiului (sate: Călugăreni, Dreptu, Galu, Pârâul Fagului, Petru Vodă, Poiana Largului, Poiana Teiului, Roșeni, Ruseni, Săvinești, Topoliceni)
Tarcău (sate: Ardeluța, Brateș, Cazaci, Schitu Tarcău, Straja, Tarcău)
Tașca (sate: Hamzoaia, Neagra, Tașca, Ticoș-Floarea)

Bicaz oraș (localități: Bicaz, Capșa, Dodeni, Izvoru Muntelui, și sate: Izvoru Alb, Potoci, Secu)

Bacău

Agăș (sate: Agăș, Beleghet, Coșnea, Cotumba, Diaconești, Goioasa, Preluci, Sulța)
Asău (sate: Asău, Lunca Asău, Apa Asău, Păltiniș, Straja, Ciobanuș)
Bogdănești (sate: Bogdănești, Filipești)
Brusturoasa (sate: Brusturoasa, Buruieniș, Buruienișu de Sus, Camenca, Cuchiniș, Hângănești)
Cașin (sate: Cașin, Curița)
Dofteana (sate: Bogata, Cucuieți, Dofteana, Hăghiac, Larga, Seaca, Ștefan Vodă)
Ghimeș-Făget (sate: Bolovăniș, Făget, Făgetu de Sus, Ghimeș, Răchitiș, Tărhăuși)
Măgirești (sate: Măgirești, Prăjești, Stănești, Șesuri, Valea Arinilor)
Mănăstirea Cașin (sate: Lupești, Mănăstirea Cașin, Pârvulești, Scutaru)
Oituz (sate: Călcâi, Ferestrău-Oituz, Hârja, Marginea, Oituz, Poiana Sărată)
Palanca (sate: Cădărești, Ciugheș, Pajiștea, Palanca, Popoiu)
Pârgărești (sate: Bahna, Nicorești, Pârâu Boghii, Pârgărești, Satu Nou)
Solonț (sate: Cucuieți, Sărata, Solonț)
Târgu Trotuș (sate: Târgu Trotuș, Tuta și Viișoara)
Zemeș (sate: Bolătău, Zemeș)

Comănești (oraș cu localitățile componente: Comănești, Podei, Vermești)

Dărmănești (oraș cu localitatea componentă Dărmănești, sate: Dărmăneasca, Lapoș, Păgubeni, Plopu, Sălătruc)

Moinești municipiu (localitățile componente Găzărie, Moinești)

Slănic-Moldova oraș (localitățile componente: Cerdac, Cireșoaia, Slănic-Moldova)

Târgu Ocna oraș (localitățile componente Poieni, Târgu Ocna, Vâlcele)

1.2. Caracteristici ale zonei

Segmentul înalt al Bacăului și Neamțului este unul de intersecție a teritoriilor aparținând Moldovei și Transivaniei. Granița dintre cele două, a variat începând cu perioada medievală până la începutul secolului al XX-lea.

Fiind teritoriu strategic și zonă de graniță cu Transilvania, fiind și bogat în resurse, a fost revendicat ca proprietate a domniei și a marii boierimi. A fost populat treptat, prin colonizare, atât cu populație moldovenească cât și cu grupuri de familii din Ținutul Secuiesc, Muntenia, Ardeal.

Principalul drum către Ardeal străbătea județul Bacău. A existat "Drumul de Jos" din Brașov prin Bretcu – Pasul Oituz – Trotuș – Adjud pentru exportul și importul mărfurilor. Prin bazinul Bistricioarei trecea drumul transcarpatic prin pasul Prisecani. Trecere Moldova - Transilvania a fost și prin Pasul Ghimeș-Palanca - "Drumul Ghimeșului", unul dintre drumurile comerciale foarte active începând cu secolul al XVI-lea. Ulterior, acesta a beneficiat de cale ferată. Legătura prin județul Neamț dintre orașele transilvane și Moldova spre Chilia și pe Dunăre, se făcea prin pasul care venea de la Rodna și Bistrița pe valea Moldovei sau pasul de la Bistrița și cele Șapte Scaune prin trecătoarea Tulgheș și Bicaz, la Piatra-Neamț și continua drumul peste Siret.

Localități cunoscute ca puncte de vamă: Palanca, Comănești. Într-un document din 1606, se precizează că traseul dinspre Dunăre spre Transilvania este cel mai sigur prin Comănești. Localitatea a fost o zonă de primă destinație a emigranților și a refugiaților veniți din Transilvania în urma persecuțiilor stăpânirii austro-ungare. Refugiații veneau prin locuri ascunse care acum sunt cunoscute pentru practicarea turismului montan. Este menționat că în 1458, Ștefan cel Mare a înnoit brașovenilor, negustorilor, locuitorilor Țării Bârsei privilegiul privind comerțul cu Moldova dat de Alexandru cel Bun. Multe așezări, unele devenite orașe, au fost atestate din vremea domnitorilor Moldovei, între secolele XIII - XVII. O parte dintre sate au fost înființate în jurul mănăstirilor ctitorite de Ștefan cel Mare.

Există dovezi ale existenței societății dacice și la est de Carpați: carpii, dacii liberi, creatori în secolele II-III ai unei întregi civilizații.

Între 1653-1658 a avut loc o migrație de populație din Muntenia – zona Rucăr Dragoslavele și din Țara Bârsei. Ei se așează pe o arie destul de largă, de la Soveja, la Cașin, Hârja sau Bâlca, comunitățile păstrând portul și tradițiile, în noile sate unde s-au așezat.

Așadar populația venită era preponderent cea de ciobani bârsani și mocani. Sunt familii de mocani venite din zona Muscelului, cu turme bogate, stabiliți unde preocuparea principală alocalnicilor era tot creșterea oilor și a vitelor.

Sunt comune, atât în Neamț cât și în Bacău în care se găsesc fortificațiile de graniță dintre Moldova si Imperiul Austro-ungar.

În timpul domniei lui Alexandru cel Bun, stabilimente de vamă erau la Târgu Trotuș în Bacău și Tazlău în Neamț.

O mărturie a faptului că aceste zone au fost căutate și alese ca loc de întemeiere a gospodăriilor sau doar traversate, intens, de-a lungul istoriei, este tipologia foarte variată atât a caselor cât și a gospodăriilor. Există influențe din zona subcarpatică a Munteniei, din zona Vrancea, din zona transilvăneană și asemănări, în județul Bacău, cu cele din din zona de câmpie a Brăilei și Galațiului.

Cu toată această diversitate, au fost respectate și păstrate elementele esențiale în modul de construire și de amplasare a construcțiilor astfel încât există unitate. Înălțimea construcțiilor, gabaritul, modul de folosire a materialelor, respectarea vecinătăților, sunt elemente care definesc specificul tradițional enunțat mai detaliat în capitolele care urmează la Specificul local.

Caracteristici geografice și climatice

Principalele unități montane, fac parte Carpații Orientali iar dealurile subcarpatice sunt din grupa Subcarpatilor Moldovei.

Hidrografia are în centru Siretul, ai cărui afluenți sunt râurile ce vin din munte traversând județele de la nord la sud, principalul în Bacău fiind Trotușul și în Neamt Bistrița.

Lacurile sunt in majoritate artificiale, amenajate în scopuri complexe: hidroenergetice, atenuare a viiturilor, irigații, pisciculturăă, rezervă de apă, agrement.

Județele au un număr mare de arii naturale protejate, de diferite tipuri, de interes național: 23 în județul Bacău și 31 în județul Neamț.

Vegetație: Zona este una a pădurii, de munte, de rășinoase: brad, molid, pin dar și de foioase: fag, mesteacăn. stejar, carpen, paltin, ulm, frasin, tei, cer, gârnița. Fructele de pădure și plantele medicinale au fost și ele o sursă de venit importantă pentru aceste zone. Defrișările masive făcute irațional după anii 90, au dus la alunecări de teren, eroziune accentuată a solului și la riscul de inundabilitate.

Date demografice

Populația județului Bacău are 45% locuitori în mediul urban și 55% în mediul rural. Populația județului Neamț este 37,7 % în mediul urban și 62,3% în mediul rural. Densitatea populației este mai mare a în apropierea marilor orașe.

Date etnografice

Conform rezultatelor recensamintelor, peste 75 % sunt ortodocși, sub 0,5% sunt greco-catolici și în număr mic, alte confesiuni. Peste 95% sunt români iar în procente mici sunt romi, maghiari și alte etnii precum germani, sârbi, italieni, turci, evrei, greci etc. Originea locuitorilor câtorva sate din zona montană a Neamțului dar mai mult în zona colinară a Bacăului este transilvană, iar structura este multietnică, datorată mai multor valuri de migrație. S-au format comunități de romano-catolici moldoveni - ceangăi și sate de unguri în Moldova. Ceangăii sunt considerați, în prezent, ca aparținând unei minorități entice; în mediul științific se consideră că formează o minoritate religioasă. Emigranții erau și români și secui, numărul lor fiind mereu ridicat, într-o asemenea măsură încât autoritățile transilvănene au fost nevoite să ia măsuri pentru diminuarea fenomenului migrationist. Pe parcursul secolului XIX și chiar la începutul sec. XX, migrații ale ceangăilor dinspre ținutul secuiesc spre satele de dincolo de munți, în Moldova, sau ale ungurilor husiți din Transilvania, au produs o diversificare a structurii etnice și religioase, apărând, alături de vechile mănăstiri și biserici ortodoxe, și biserici catolice.

Industrie:

Județul Bacău a fost în trecut unul dintre polii industriali din regiunea Moldovei. Dupa anii 90, mare parte din industrie nu a supraviețuit, cum ar fi renumita fabrică de hârtie Letea înființată în 1881 de Regele Carol I sau platforma petrochimică de la Onești.

Economia predominantă era cea extractivă - cărbune, petrol, gaz metan, sulf, sare, potasiu, calcar, nisip; de prelucrare: a țițeiului, prelucrarea lemnului (combinatul de la Comănești acum, Schweighofer); construcții de mașini - utilaje petroliere; industria chimică; industria petrochimică, mase plastice, materiale de construcții; industria textilă și de confecții; industria alimentară. În secolele XIV-XV Bacău era important prin lucrul manufacturier și comercial în regiune iar în prima decadă a secolului al XIX-lea prin exploatarea și prelucrarea petrolului și a lemnului la scară industrială și prima fabrică de hârtie, textile și încălțăminte.

În zona dealurilor s-a dezvoltat o economie agricolă. Industria prelucrătoare s-a axat mai mult pe producția brută agricolă și forestieră.

Pe cursuri de apă ale zonei s-au făcut lucrari de amenajare și de regularizare. Pe râul Bistrița s-au amenajat în anii 70 microhidrocentrale și cel mai mare lac de acumulare al regiunii („Izvoru Muntelui").

Agricultură: Suprafața arabilă cuprinde cereale, plante industriale, fânețe cultivate, culturi furajere. Sunt suprafețe încă mari de fânețe naturale, pășuni, păduri, livezi, viță de vie.

Turismul este dezvoltat mai mult în zonele montane, pe câteva paliere importante: turism montan, turism cultural-ecumenic, turism rural și agroturism, ecoturism și turism balnear.Ecoturismul, evidențiat: Parcul Național Ceahlău, Rezervația Naturală 6 Vânători Neamț, Cheile Bicazului. Munții județului Neamț adăpostesc un număr însemnat de mănăstiri construite de domnitori precum Alexandru cel Bun, Petru Mușat, Ștefan cel Mare, Bogdan Vodă.

Ocupații principale:

Creșterea animalelor, păstoritul, cultivarea, silvicultura, apicultura.

O ocupație specifică acestei zone de trecere a fost cărăușia - formă de comerț care se făcea cu căruțe trase de cai sau de boi în jug, traversând satele Transilvaniei, ale Moldovei ale Basarabiei, și ale Munteniei. Exploatarea lemnului din păduri și bogăția cursurilor de apă a favorizat apariția fierăstraielor. Au apărut în timp ateliere de tâmplărie, rotărie și dogărit. Îndeletnicirea specifică satelor din zona râului Bistrița era plutăritul: buștenii asamblați sub formă de plută după o tehnică specifică și aduși de pe Bistrița, Siret, până la Galați.

Meșteșuguri țărănești:

Meșteșugurile țin de exploatarea și prelucrarea lemnului: molid, brad, stejar, fag, paltin. Fiecare sat avea meșteri fierari, tâmplari, cărămidari, șindrilari (drănițeni), dulgheri (stoleri, lemnari), meșteri în prelucrarea pietrei, vărărari. Alte ocupații: jogăritul - prelucrarea lemnului și realizarea scândurilor (cu fierăstraie hidraulice și cu trașca manuală); dogăritul (butnari); rotăritul; morăritul; împletitul nuielelor care face parte și din sistemul constructiv tradițional; producerea de cherestea, destinată nevoilor interne, dar și externe ale satului; prelucrarea artistică a lemnului care se reflectă și în varietatea de porți traforate și sculptate sau traforaje în detaliul de arhitectură; realizarea obiectelor casnice, gospodărești și agricole; țesături, broderii, port popular; cioplit în lemn. Amintim și de: ciubotari, cizmari, cojocari, coșegari, dărstari, olari, piuari, stoleri. În fiecare sat erau lemnari care lucrau pentru nevoile unei proprietăți funciare dar și pentru nevoile locuitorilor satului, pentru construcțiile obștești.

Materiale de construcție:

Condițiile naturale, relațiile sociale, starea materială a locuitorilor au fost elementele care au determinat folosirea anumitor materiale de costrucție. Pentru structurile construcțiilor se utiliza lemnul local: în zona colinară se folosea lemnul de foioase, stejarul iar în zona intramontană, rășinoasele: molid, brad, larice. Acoperișurile din draniță, șiță sau șindrilă de tip solzi cel mai adesea realizate din lemn de rășinoase erau dominante în peisajul rural bătute cu cui din lemn, adesea din tisă. În secolul al XX-lea au început să fie folosite țigla și tabla iar într-o pondere foarte mare azbestul despre care se știe că este un material nociv. Pereții și tavanele se realizau din nuiele împletite din alun, mesteacăn, pe schelet din lemn, lipite cu lut și cu paie sau din paiantă.

În zona de munte predomină casele din bârne de lemn pe temelii de piatră, cu aspect solid, cu un nivel iar parțial era beciul care prelua panta terenului.

După 1900, începe să se folosească și cărămida arsă, pentru fundație și pentru pereți. Cărămida a înlocuit treptat chirpiciul și a fost realizată local. Fațadele construcțiilor din chirpici și din cărămidă eraufinisate cu lut, respectiv din tencuială de var.

În comunele de munte, peste 80% din case sunt din lemn, incluzând și clădiri reprezentative: sedii de primării, școli, cămine culturale, dispensare.

2. SPECIFICUL LOCAL

2.1. Peisajul rural natural si antropic

Așezările omenești sunt identificate din neolitic. Descoperirile arheologice din Bacău atestă locuirea ca având o vechime de cca 3000 ani. În Neamț, descoperirile arheologice au adus dovezi despre perioada paleoliticului superior, care demonstrează o populare intensă. În acastă regiune își are vatra de formare civilizația preistorică a Europei: Complexul Precucuteni – Cucuteni – Tripolie. Sunt desoperiri și din perioada daco-romană.

Așezările cu specific preponderent montan din județele Bacău și Neamț sunt determinate, ca mare parte a celor rurale din România, de relația dintre natură și intervențiile aduse de om. Munții, dealurile înalte și râurile principale Trotuș, Oituz, Cașin, Bistrița, Neamț devenite dealtfel și repere economice, sunt dominanta acestor locuri. Căile de acces sunt sinuoase, desfășurate de-a lungul răurilor pe care le traversează repetat, astfel apărând o diversitate mare de secvențe de imagini și de perspective către peisaj. Particularitatea așezărilor este dată de întrepătrunderea zonelor locuite cu natura.

Peisajul rural construit, caracterizat de tipologia gospodăriilor, de parcelar, de intercalări ale culturilor agricole, drumuri, uliițe, este compus din așezări inițial răsfirate, sub formă de cătune care în etape ulterioare, din diferite considerente, preponderent cele economice s-au concentrat de-a lungul drumurilor județene.

Structura așezărilor este dată de tipul de relief, de configurația și densitatea gospodăriilor dar și de ocupația preponderentă a locuitorilor. Modalitatea desfășurării în spațiu este un rezultat al interdependenței între cadrul natural și ocupație. Ocupații din vechime ale populației de la munte din județul Neamț sau zona înaltă a Bacăului erau plutăritul respectiv cărăușia. Satele de deal și de munte sunt așezări de crescători de animale dar și de agricultori.

Unitățile administrative specifice Moldovei - *ținuturile*, s-au dezvoltat pe o perioadă lungă, începând din timpul domniei lui Alexandru cel Bun (1400-1432). În Tezaurul toponimic al României (1991) este menționată apariția ținuturilor Neamț și Trotuș în anul 1466.

Formarea și dezvoltarea unor subzone cu particularități distincte, s-a reflectat în modul de evoluție a fondului construit. A fost în legătură cu evenimentele istorice desfășurate de-a lungul secolelor, cu particularitățile geografice, cu ocupația preponderentă a localnicilor:

Zona balneară dezvoltată în proximitatea surselor de ape termale și de sare s-a extins ca urmare a construirii unor baze de tratament, sanatorii sau a practicării turismului. Modelele de arhitectură au fost inspirate din arhitectura locală, tradițională, combinate cu modele importate din alte zone geografice unde a existat acest specific balnear.

Zona petroliferă a Bacăului cu extracții pe Valea Tazlăului Sărat în amonte de Moinești, pe Valea Trotușului între Valea Asăului și Valea Cașinului și pe cursul mijlociu al Tazlăului Mare, a generat o dezvoltare economică a zonei și a atras investiții inclusiv cele imobiliare.

Zona de extracție a sării

Primele exploatări au fost pe Valea Oituzului. Exploatarea sării de la Grozești, spre exemplu, era cunoscută din anul 1353. Aceasta a fost mutată ulterior la Stoenești de logofătul Iancu Trotușanu în timpul domniei lui Ștefan cel Mare. În 1453, Ștefan cel Mare a instaurat monopolul domnesc asupra exploatării de la Ocna.

În epoci ulterioare, exploatarea sării din regiunea Trotușului au făcut-o localnicii care procurau sarea necesară consumului și comercializau surplusul. Au urmat alte etape cu forme diferite de exploatare. Necesitatea comercializării sării a pus problema realizării de căi ferate, de modernizare a unor drumuri ceea ce a determinat schimbarea unor poli de interes comercial în funcție de acesibilitate.

Sunt comune care au avut o dezvoltare datorată desfășurării comerțului. De exemplu, comuna Cașin este o zonă care, în ceea ce privește fondul construit, păstrează modele specifice acestui tip de activitate. Odată cu realizarea căii ferate, târgurile au început să se desfășoare la Onești, fiind mai ușor de ajuns datorită noului mijloc de transport.

Existența sării a generat atât dezvoltarea economică a zonelor adiacente cât și a unui tip de turism specific, cel balnear, pe care-l putem identifica de exemplu în zona Târgu Ocna, Slănic Moldova.

Zona montană dominată de muntele Ceahlău: muntele, mărginit de văi adânci și împădurite, domină întreaga vale a Bistriței (Valea Repede). Fondul forestier este foarte bogat. Populația este alcătuită majoritar din români iar creșterea așezărilor s-a făcut, pe lângă cea deja existentă, prin migrația internă, din Bucovina după anexarea acesteia de către austrieci (1775) și includerea „țărilor de fag" la provincia polonă Galiția (1787). Invazii, calamități naturale, evenimente politico-militare au contribuit la deplasări ale populației spre văile montane. Fenomenul de „roire" spre munte a luat amploare în secolul al XVIII-lea, până atunci, numărul satelor fiind mic.

„Muntele", cum este numit în zonă Ceahlăul, reprezintă pentru localnici un reper fizic, material dar în mod special, unul spiritual. De munte se leagă legende dar mai ales, acesta este în legătură cu ritualurile religioase de la sărbătorile importante. Localnicii făceau cel puțin 3 urcări pe an, una fiind Sărbătoarea Muntelui. Aici construcțiile sunt mai degrabă volume compacte, protejate față de clima aspră cu perioade calde destul de scurte, fără ca spațiului prispei și ornamentării lui să i se acorde atât de multă atenție ca în zonele mai calde.

Sate dezvoltate în jurul văilor principale ale pârâurilor: acestea au o formă preponderent alungită și sunt înșirate pe văi și podișuri. Inițial

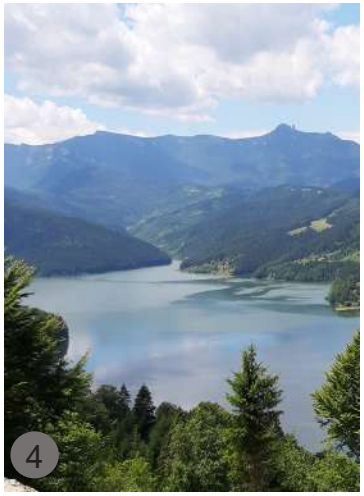
4

acestea erau sub formă de cătune, departe de căile de transport, având drumuri peste deal sau munte.

Zona de transfer a populației ca urmare a construirii lacului de acumulare Bicaz. Intervențiile pentru realizarea acestei construcții și pentru amenajarea lacului, în perioada 1950-1960, au dus la evacuarea a 22 de sate din zona respectivă. Clădirile existente au fost acoperite de ape iar peisajul a suferit o modificare drastică. Localnicii au fost mutați în satele din zonă sau au format noi așezări. Au fost strămutați peste 18.000 de locuitori. Noile locuințe au fost construite cu materiale donate de statul Român, într-un timp extrem de scurt ceea ce a făcut că acestea au fost mai degrabă improvizate, fără a se urmări cu atenție trăinicia lor sau a ține cont de specificul arhitecturii locale.

1

2

3

2.2. Tipologii de sate

În această zonă, mare parte dintre sate provin din aşezări răzeşeşti. *Răzeşi* este denumirea dată în Evul Mediu, ţăranilor liberi din Moldova, posesori în devălmăşie ai unei proprietăţi de pământ. Răzeşul era părtaş la o moşie. care însemna că suprafeţe mari de pământ erau deţinute în comun. Lucrările le organizau împărţind pământul în fiecare an între membrii ei, în devălmăşie. Fiecare răzeş era proprietarul ereditar al pământului său.

În sate erau atât moşii boiereşti cât şi moşii răzeşeşti. O parte din populaţie erau răzeşi şi o parte, mai mică, iobagi boiereşti, clăcaşi pe moşiile boierilor sau ale mănăstirilor. În satele dinspre Transilvania sunt menţioanţi şi plăieşii. Ştefan cel Mare i-a împroprietărit pe cei viteji cu *răzăşii*. În Cronica Liuzilor (recensământul fiscal) în 1803 se menţionează că în Moldova sunt înregistrate 1713 sate din care 25 sunt domneşti, 215 mănăstireşti, 927 boiereşti şi 548 de sate răzeşeşti.

Fiind dominat în perioada feudală, de proprietatea răzeşească şi de economia agro-pastorală, ţinutul avea o foarte bună organizare administrativ-economică ce permitea, pe baza unor condiţii geografice favorabile, ca fiecare sat să-şi procure singur toate cele necesare traiului. Prosperitatea economică de aici explică în plus, migrarea unui mare număr de români ardeleni spre această regiune, în special după 1800.

Aceste teritorii au fost, din vechime, locuri de retragere ale călugărilor. În anumite locuri aceştia au fost de fapt primii locuitori ai unor viitoare aşezări care s-au dezvoltat în jurul mănăstirii.

Există multe atestări documentare din secolul al XV-lea când domnitori ai Moldovei au făcut împroprietăriri.

În această zonă a fost graniţa între Moldova şi Imperiul austro-ungar care a trecut prin modificări de-a lungul timpului.

Satele existente la graniţa dintre Moldova şi Ardeal au avut şansa unui permanent progres economic şi a unei bunăstări date de schimburile comerciale intense, de bogăţia locului dar au fost în "bătaia" tuturor luptelor importante.

Populaţia câtorva sate din Neamţ este alcătuită, pe lângă locuitorii autohtoni, din cei veniţi şi stabiliţi din judeţul Bacău la începutul secolului al XIX-lea, în mod deosebit ceangăi.

Recensămintele din secolul al XVIII-lea amintesc ocazional de bejenari din Ţara Românească (munteni), sau de mocani (ciobani sedentarizaţi) şi "ungureni" din Ardeal stabiliţi în satele din Valea Trotuşului.

Într-o lucrare a unui călugăr iezuit, Samuel Timon, din 1420, se relatează despre fuga din Transilvania a husiţilor şi stabilirea acestora în Moldova în mai multe aşezări care aveau nuclee anterioare.

În 1832 a început aplicarea Regulamentului Organic în Moldova, lucru care a generat adunarea şi ordonarea vetrelor satelor.

La împroprietărirea din anul 1864, un număr mare de ţărani a primit loturi de teren.

O altă perioadă în care structurile teritoriale au suferit modificări, a fost 1900 – 1918.

În 1921, 17 iulie apare Legea pentru definitivarea Reformei agrare în România care va schimba radical structura proprietăţii prin dispariţia marilor latifundii şi divizarea acestora într-o multitudine de proprietăţi mici (94,72 % erau, după aplicarea legii, proprietăţi până la 10 ha).

Modul de evoluţie a satelor a fost influenţat şi de acţiunile din 1921, de împroprietărire cu pământ a însurăţeilor.

În urma Reformei agrare din 1945, se divizează din nou terenurile agricole şi se creează noi lotizări pentru case, în aproape toate localităţile.

Cei care au luptat în al Doilea Război Mondial, au fost împroprietăriţi cu teren agricol.

După cel de-al doilea război mondial, în viaţa economică şi socială s-au produs modificări importante. Reforma agrară, naţionalizarea, reformele monetare au influenţat modul de viaţă în aceste zone.

Au urmat: cooperativizarea agriculturii (1955-1962), mecanizarea si modernizarea agriculturii; sistematizarea rurală, dorită ca un proces de transformare complexă a satului, de proliferare în rural a unor elemente de tip urban.

Ţăranii înstăriţi au fost declaraţi „chiaburi", au fost obligaţi să plătească impozite mai mari şi au fost lipsiţi de unele drepturi.

Comerţul a fost cooperativizat în câteva zone. Încercările de constituire a „Întovărăşirilor agricole" au eşuat. În zona de munte nu s-a putut implementa programul de cooperativizare.

Cu toate aceste evenimentele, geografia locului a făcut ca trama stradală să nu se modifice prea mult de-a lungul timpului. Alternanţa deasă de dealuri şi văi nu face posibilă o aliniere sau o îndreptare a traseelor drumurilor (cum s-a întâmplat în zonele de câmpie), decât atunci când acestea parcurg o zonă de platou sau de coamă de deal.

Parcelarul din vetrele vechi ale satelor a rămas aproape neschimbat, cu doar puţine densificări rezultate din scindarea proprietăţilor prin moştenire. Lotizările noi, datorate împroprietăririlor la reformele administrative, se regăsesc la margini de vetre vechi şi un sunt adesea, mari ca suprafeţe.

1

2

3

4

5

Caracteristici ale așezărilor rurale tradiționale:

Tramă stradală neregulată, sinuoasă – tipul arhaic de organizare dezvoltat liber, pe o perioadă de timp îndelungată.

Relația mediu natural - mediu construit - cadrul natural interferează cu cel antropic. Vetrele satelor au suprafețe mari de teren iar casele sunt așezate pe parcele mari, cu vegetație bogată.

Plantații existente în intravilan - Întrepătrunderea de tipuri de terenuri în intravilan este rezultatul relației care exista între mediul construit și cel natural. Parcele de: fâneață, teren agricol, vii, pădure, livadă care se intercalau cu cele de curți și construcții.

Satele s-au dezvoltat sub următoarele structuri: organică, răsfirată, atât în zonele muntoase cât și în zonele deluroase și structură adunată sau compactă, regăsită mai mult în zona dealurilor.

Răsfirarea este pliată organic pe teren, tentaculară sau în etape mai noi este alungită de-a lungul unei căi de circulație.

Așezările vechi au trama stradală din vatra satului într-o configurație organică.

În jurul gospodăriilor sunt grădini de zarzavat, livezi, fânețe sau plantații de cereale în zonele mai joase, ceea ce face ca suprafața intravilanului să fie mare.

Gospodăriile sunt dispuse fie grupat la marginea dealului, mai aproape de drum fie sunt înșiruite pe malurile pârâurilor, fie răsfirate până departe, în adâncul pădurii.

Multe așezări s-au dezvoltat, sub formă de cătune, pe meandrele râurilor sau de-a lungul văilor râurilor existente, casele urcându-se pe pantele dealurilor.

Curbele de nivel dau de asemenea o măsură a modului în care relieful a influențat dezvoltarea satelor și forma acestora.

Pe drumurile principale ce urmează văile râului, s-au creat ramificații scurte sau lungi, stânga-dreapta și loturi de forme și dimensiuni inegale și neregulate, distribuite organic pe pantele dealului sau pe văi înguste.

Singurele porțiuni cu lotizări echivalente, înguste și lungi sunt cele apărute la reformele agrare din secolul al XX-lea.

La așezările adunate există o separare a zonei construite de moșia satului, aceasta fiind zona de producție. La așezările noi, structura devine ordonată.

Într-o etapă istorică ulterioară, s-a extins proprietatea boierească și mănăstirească prin vânzarea făcută de răzeși către aceștia. Astfel a urmat un proces de modificare a configurației localităților. Dacă până în primul deceniu al sec. al XIX-lea, satele erau în majoritate răzășești (cu excepția unor părți care aparțineau Domniei), ulterior se formareză Domenii care vor acapara pământurile răzășilor (de ex.: Comănești, Dofteana, Dărmănești, Leorda, Văsiești, Asău și Moinești în Bacău) situație ce va duce la un alt tip de economie. După secularizarea averilor mănăstirești, în 1863, unii răzeși au răscumpărat o parte a terenurilor ce intraseră în proprietatea mănăstirilor.

Prima consecință a modificării este că nu se mai formează sate noi, ci se ocupă terenurile agricole din jurul locuințelor. Creșterea populației a dus la ocuparea cu locuințe a unor părți din terenurile agricole. Astfel, perimetrul localității s-a păstrat o perioadă mai lungă de timp.

Cu excepția lărgirii vetrelor de sat, sau a unor situații limită de mutare a vetrelor, survenite în urma alunecărilor de teren, nucleele inițiale se citesc ușor datorită tocmai, puținelor modificări survenite în timp.

Acest fapt se datorează în mare parte reliefului frământat pe care sunt așezate satele. Alternanța deasă de dealuri și văi împiedică alinierea sau îndreptarea traseelor drumurilor, putând fi doar când acestea parcurg o zonă de platou sau de coamă de deal.

Extinderea satelor s-a realizat și prin unificarea cătunelor alcătuite din populația satului prin roirea ei când aceasta a crescut, cu matca satului din care s-a plecat și lângă care s-a format.

Peisajul cultural tradițional a trecut prin modificări substanțiale ca urmare a transformării de natură funcțională și „estetică" din ultimele decenii: creșterea nivelului de confort, a condițiilor de acces. Clădirile noi, cu timpul, în ultimele decenii ale secolului al XX-lea au început să fie amplasate spre limita dinspre stradă a parcelelor. Amplasarea liberă pe lot a clădirilor este substituită treptat de dispunerea în aliniament. Locuințele nu mai sunt neapărat orientate spre punctele cardinale și înspre direcțiile ferite de intemperii, reguli importante inițial, ci sunt condiționate de stradă sau în unele zone mai joase, de reglementări impuse.

Materialele și tehnologiile noi, mai ieftine și aparent la îndemână și slaba implicare a profesioniștilor dar și a autorităților în procesul de construire au avut efecte distructive. S-a ajuns la mutații majore în esența fondului construit. Aceste efecte se pot vedea cu ochiul liber.

Astfel, prin ceea ce s-a realizat în ultimele decenii, s-a ajuns la incapacitatea de a exprima valorile identității zonei. Zonele înalte ale Neamțului dar și ale Bacăului, lucru cunoscut, au o puternică amprentă culturală și spirituală.

Cele două componente ale satului sunt vatra și moșia:

Vatra este inima așezării în care sunt concentrate, într-un cadru geografic delimitat și într-o ordine pe care satul o aduce din trecut, elementele sociale și edilitare: locuitorii și construcțiile.

Moșia este suprafața arabilă. Acestea corespund celor două părți ale proprietății gospodăriilor: intravilanul și extravilanul.

Intravilanul este proprietatea din vatra satului și este compusă din curte, grădină pentru legume și pomi fructiferi și fâneață. Mărimea variază de la gospodărie la gospodărie.

Din cauza limitării vetrelor de sat și a necesității organizării unor gospodării separate de către familiile nou întemeiate, proprietatea intravilană a unui gospodar cu mai mulți copii se micșorează, prin împărțirea ei în „părțile" pe care moștenitorii își organizează noua gospodărie. Înmulțirea numărului de proprietăți intravilane în cadrul aceleiași vetre a satului duce la schimbarea tipului de sat. Dacă înainte intravilanul putea să ia orice formă, mai ales în așezările răsfirate clasice, prin înmulțirea numărului de proprietăți, acesta ia forme tot mai înguste, numite în anumite zone curele.

Extravilanul – proprietatea de la hotarul satului, *țarina* – are suprafața arabilă, fânețele și uneori și livezile. Suprafața extravilanului la marea majoritate a proprietăților nu era prea mare, din care cauză, pentru a se evita diminuarea lui, s-a procedat la delimitarea vetrelor de sat, de care, în unele cazuri, era despărțit printr-un gard.

Cele două mari caracteristici ale tramei unui sat, în evoluția acestuia, sunt:

Sate care au matricea tradițională păstrată în proporție mare:

Este zona unde s-a păstrat trama stradală tentaculară, cu trasee sinuoase, cu loturi de forme neregulate și cu locuințele plasate în adâncimea loturilor care nu sunt aliniate.

Satele sunt poziționate în special între versanți. Dezvoltarea este de o parte și de alta a râului care traversează așezarea, dacă acesta există și umează forma unui amfiteatru. Accesul principal se face pe firul apei fiind departe de zonele de influență;

Sate care au matricea tradițională parțial păstrată :

Vatra satului este completată prin zone construite pe baza unei parcelări după împroprietări sau lotizări ca rezultat al multiplilor factori istorici. Parcelarul actual este urmarea divizării datorită creșterii populației, a unor loturi care la origini erau întinse.

Sate aliniate și extinse prin zone de lotizare.

Începând cu secolul al XX-lea s-au făcut, în diferite etape, lotizări.

Tipologii:

Sate îngrămădite, adunate: sunt în zone cu depresiuni sau în zone deschise. Structura este compactă, neregulată și sunt la rândul lor grupate sau tentaculare. Satele de tip adunat se dezvoltă fie in forme poligonale, fie cu un punct central si ramificări de-a lungul drumurilor. Sunt sate cu tendință spre îngrămădire, cu case dese, așezate de-a lungul unor uliițe înguste și întortocheate, ce formează o vatră bine închegată. Tendința de îngrămădire se manifestă în special de-a lungul drumurilor de rang superior.

Axul principal de compoziție al așezărilor actuale îl constituie drumul major care urmează valea râului, iar pe ambele laturi pot apărea mici ramificații , de cele mai multe ori închise în buclă (inelare), așezate organic pe teren, și loturi de forme și dimensiuni inegale și neregulate, distribuite organic pe pantele dealului sau pe valea destul de îngustă.

În mod excepțional, întâlnim sate risipite așezate pe culmea unui deal sau în lungul unei văi. În cazul acestor sate, gospodăria înglobează o mare parte dintre terenurile agricole. Amplasarea construcțiilor pe parcelă nu respectă nicio regulă compozițională clară. Construcțiile se subordonează, în general, reliefului în pantă. Orientarea caselor este în funcție de punctele cardinale și nu de drum.

Sate răsfirate: întinse pe dealuri, pe versanții văilor, sau retrase pe văile secundare. Gospodăriile sunt amplasate la distanțe mai mari între ele, fiind intercalete cu suprafețe cultivate cu porumb sau cu livezi.

Sate risipite, mici: amplasate în zone ferite de curenții puternici de aer, pe versanții munților sau ai dealurilor în mijlocul terenurilor cultivate. Casele sunt amplasate sub forma de pâlcuri de gospodării. Vatra satului nu este bine structurată. Amplasarea construcțiilor se face în funcție de relief.

Majoritatea sunt sate mici.

Acesta era tipul predominant de așezare.

Sate de vale, liniare dispuse de-a lungul drumului, de-a lungul văii principale sau al văilor secundare rezultând structuri ramificate, tentaculare: urmează rețeaua hidrografică a locului sau se ridică prin adaptare la relief pe versanții adiacenți și pe cursul superior al pâraielor. Este tipul de sat cel mai des întâlnit în aceste zone. În secolele al XIX-lea dar mai ales al XX-lea s-a accentuat tendința de alungire de-a lungul văilor și a drumurilor cu unele localități de tip tentacular.

Pe măsură ce a crescut populația, satele s-au mărit prin construirea de gospodării de-a lungul drumului depărtându-se de vatra satului, cu sau fără dezvoltări tentaculare dând naștere acestui nou tip de sat, dezvoltat de-a lungul drumului. Densitatea construcțiilor este mai mare de-a lungul drumurilor principale și în zonele unde s-au impus regulamentele urbanistice moderne. Unele dintre acestea au fost sate răsfirate, inițial sub formă de cătun, a căror vatră nu era la șoseaua principală.

Trama ortogonală (din care au rezultat de obicei sate geometrice), apare doar în părțile cu relief jos al zonei studiate ale celor două județe și doar către extremitățile așezărilor, în zone care au fost scoase din circuitul agricol pentru extinderea suprafeței de locuințe.

Porțiunile cu lotizări echivalente, înguste și lungi, au intervenit la reformele agrare din secolul al XX-lea și se află preponderent la limitele satelor.

Evoluția istorică a unei localități: Cașin, jud. Bacău.

1

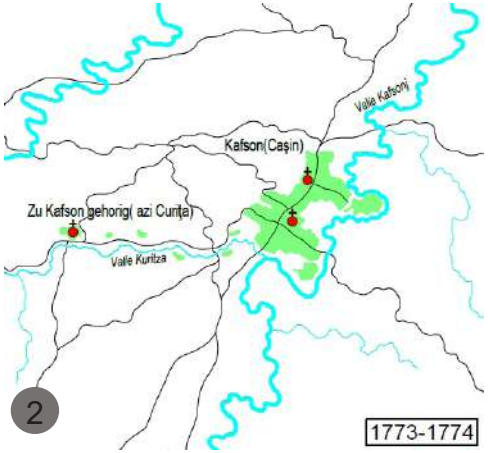

2

3

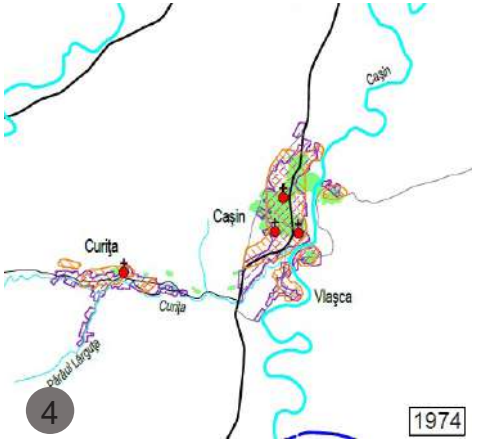

4

Cașin prima ridicare militară,1774

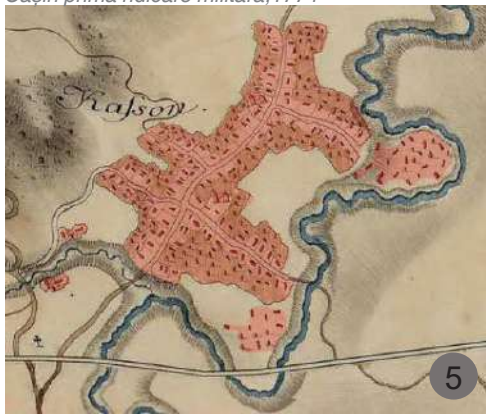

5

Cașin, harta militară, 1974

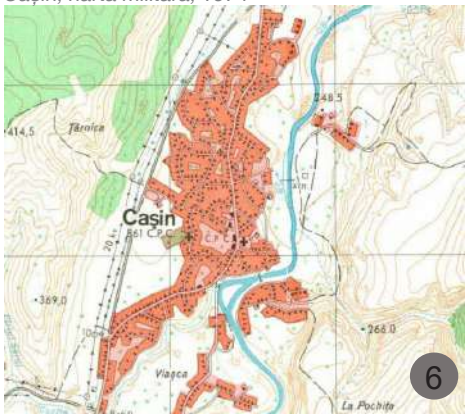

6

Curița, harta militară, 1974

7

Bogdănești, harta militară, 1974

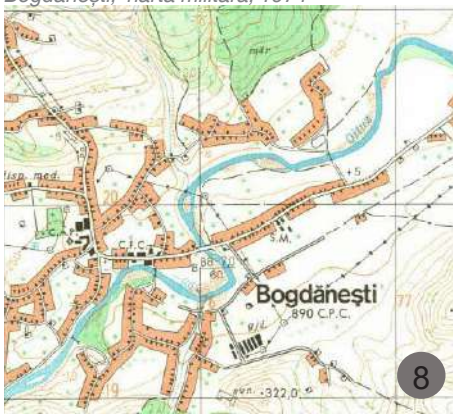

8

Dofteana, harta austriacă, 1790

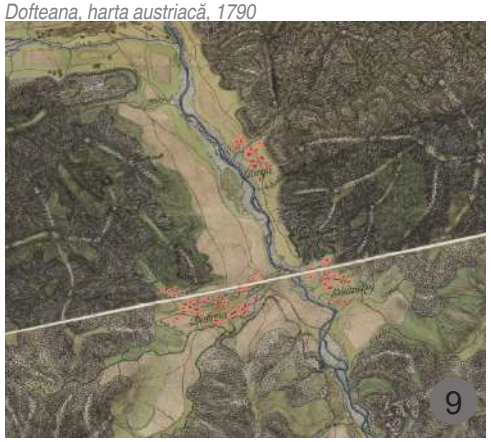

9

Dofteana 1892-1898

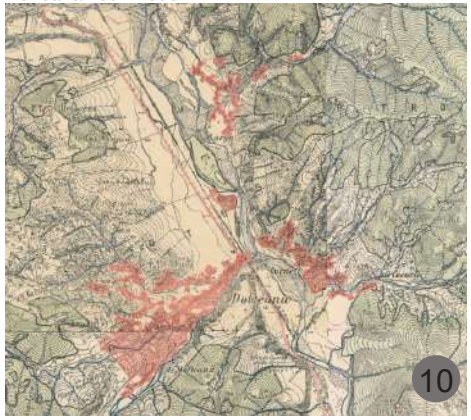

10

Dofteana, harta austriacă, 1790

11

Dofteana, harta militară, 1982

12

2.3. Amplasarea construcțiilor pe lot, tipologii de gospodării și de case

Trama stradală veche din zonele cu relief înalt este sinuoasă și este modelată în funcție de particularitățile terenului. Doar în cazul satelor mai noi dezvoltarea este pe baza unui plan impus sau fără plan și fără caractericticile care au venit ca urmare a respectării particularității așezării. Parcelele au forme neregulate (fig.1, 2 pag. 13), generate de relief, cu suprafețe mari, iar gospodăriile sunt organizate în funcție de cum permite terenul, generând o organicitate particulară. Loturile alungite amintesc de gospodăriile răzășești, iar cele scurte sunt specifice așezărilor mai noi. Dacă distanța între clădiri este mare iar casele împreună cu împrejmuirile nu formează un front compact ca în Transilvania, casele sunt percepute de jur împrejur, cu două, trei fațade (fig. 1, 6, 7).

Felul în care se percepe spațiul public și cel privat este dat și de modul de realizare a împrejmuirilor. Perceperea în trecut era unitară, curțile și grădinile făceau parte integrantă din peisajul natural în ansamblu. Există sate în Neamț dar mai ales în Bacău în care se poate observa că poarta, gardul și fațada laterală a casei sau/și a anexei formează o adevărată compoziție într-o suprapunere de planuri succesive, fiecare dintre acestea având ornamente bogate, din lemn (fig. 4, 5, 8, 9 pag.12, fig.1, 8 pag.21). În zonele înalte, amplasarea dispersată pe versanți are drept rezultat o distanță între gospodării mai mare și în acest caz, perceperea este amplă (fig. 7). Există și particularitatea, în ambele județe, ca gardul să fie o suprafață compactă, netrasparentă însă acesta este de înălțime medie (fig. 3, 4, 5, 8, 9). În zona Bacăului în mod special, este un mod de amplasare a caselor aproape de limita de proprietate sau chiar cu fațada scurtă a casei la limită, făcând front cu poarta. aspect specific Transilvaniei. Tot în zona deluroasă a Bacăului, lângă drumurile principale, predomină gospodăriile cu amplasare liniară.

Împrejmuirea realizată tradițional din uluci de lemn sau mai rar din zidărie de piatră de carieră sau bolovani de râu, oferă „transparență".

Organizarea spațială este pragmatică, zona gospodăriei unește spațiile de locuit cu cele de depozitare și de adăpostire a animalelor într-o formă adapată desfășurării normale a vieții.

Configurarea țesutului rural este în strânsă legătură cu tipul de administrare din perioada de existență a răzeșilor. În acele comunități nu era un conducător unic - o singură persoană (de exemplu: boier, domnitor sau mănăstire) ci era Adunarea bătrânilor cea care avea rol de decizie. Acest fapt se reflectă în amplasarea gospodăriilor: nu exista o ierarhie în rândul construcțiilor.

2.3.1. Amplasarea pe lot

În cadrul gospodăriilor, spațiul utilitar-agricol are suprafața cu pondere mai mare în timp ce ocuparea terenului cu zone construite este redusă.

În zona Moldovei există multe influențe din zonele etnografice învecinate dar caracterstcile de bază ale locuințelor tradiționale sunt următoarele:

- Sunt izolate - clădirile de locuit sunt așezate liber în interiorul parcelei și la o oarecare distanță față de construcțiile anexă dar și față de stradă. Există și situații, în sudul Bacăului in special, în care clădirile sunt alipite pentru o organizare mai riguroasă a curții;
- În satele cu gospodării dispersate pe versanți, acestea au o organizare liberă a anexelor reflectând ocupația principală a familiei și situația economică, pe când în satele adunate, gruparea anexelor se face după reguli sau cutume locale;
- Casele sunt orientate după punctele cardinale. Locuințele tradiționale erau așeazate cu fațada principală spre sud, sud-est, sud-vest sau cu latura scurtă spre stradă (în Bacău fiind cele mai multe exemple), dar există destule situații când fațada lungă este oferită străzii, mai ales când această orientare coincide cu sudul. Orientarea aceasta este pentru a beneficia de căldura soarelui și de lumină, pentru a fi apărate de vânt, de crivăț.

După diferitele etape de sistematizare dar mai ales după perioada anilor 90 când nu s-a ținut cont de regulamente și nici de cutumele locale, această caracteristică a dispărut, casele s-au apropiat de stradă iar distanța între ele este exagerat de mică.

Perceperea transparentă a spațiului se datorează modului de împrejmuire cu uluci din lemn; Frumosu, jud. Neamț.

Gospodărie cu clădirile situate pe trei laturi, în formă de U. Straja, jud. Bacău.

Gospodărie în formă de U, cu distanțe mici între construcții; Hăghiac, jud. Bacău.

Construcțiile sunt comasate în partea din față a lotului; Cașin, jud.Bacău.

Construcții amplasate în formă de L, cu casa având fațada principală orientată către stradă. Între casă și anexă se formează spațiul curții;Dofteana, jud. Bacău.

Clădirile se desfășoară în partea din față a lotului rezultând o imagine compusă din planuri suprapuse: poarta și gardul, casa, anexele; Cașin, jud.Bacău.

Poarta, locuința și anexele din spate sunt situate în mai multe planuri paralele, apropiate, rezultând o desfășurată cu expunere către stradă; Cașin, jud.Bacău.

2.3.2. Tipologii de gospodării, relația lot – casă

Gospodăria este proprietatea situată în vatra sau moșia așezării, împrejmuită, ocupată de casă, anexe, curți și grădini.

Gospodăria a evoluat în funcție de necesitățile determinate de natura regiunii și a ocupațiilor specifice.

Gospodăriile sunt mai adunate sau mai răsfirate în funcție de numărul capilor de familie dar și de condițiile locului. În cadrul vechiului sat, gospodăriile se grupau pe neamuri. Caracteristica se păstrează și acum.

Gospodăria tradițională din această zonă de deal-munte cuprinde casa de locuit, acareturile utilizate pentru creșterea animalelor (grajd, saivan, coteț), pentru depozitare (magazine, fânar, bucătărie de vară sau ateliere meșteșugărești.

Construcțiile sunt realizate pavilionar. Nu sunt raporturi fixe între clădiri sau față de stradă. Anexele sunt în general independente de locuință și organizate comasat sau izolat. Există și situații, în ambele județe, în care gopodăria are anexele grupate lângă casă (fig. 5), în unele cazuri alipite casei, ocupând trei laturi ale acesteia (ilustrate în fig. 2 și 3 pag. 14).

Locuința este așezată în general în partea din față a lotului neformând front la stradă dar și în partea mediană a lotului. Mai rar este poziționată în partea din spate a lotului.

O caracteristică a peisajului rural este un mod dinamic de percepere a clădirilor tradiționale.

Ca urmare a reliefului accidentat, perceperea casei dinspre stradă se poate realiza ascendent, descendent nu doar de la nivelul ochiului.

După modul de amplasare a clădirilor, gospodăriile se pot clasifica astfel: dispunere risipită, dispunere pe o latură a gospodăriei, cu anexele în prelungirea locuinței; dispunere pe două laturi în prelungirea casei și perpendicular pe locuință, la unul dintre capete sau pe mijloc; dispunere pe două laturi paralele; dispunere pe trei laturi; dispunere pe patru laturi – rar întâlnită;

O regulă este aceea că oricare ar fi dispunerea pe lot a clădirilor, acestea conturează un spațiu central liber de construcții în fața casei.

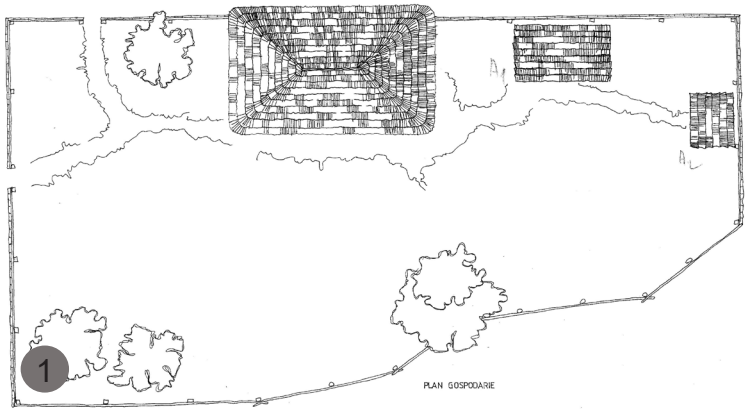

1

Gospodărie cu clădiri dispersate, specifică satului pastoral; Răpciuni, jud. Neamț.

3

În aceste exemple vedem care este relația între clădirile din gospodărie - casă, acareturi, anexe și relația față de stradă.

Studiu: Locuința sătească în România
șef de proiect complex arh.Călin Hoinărescu

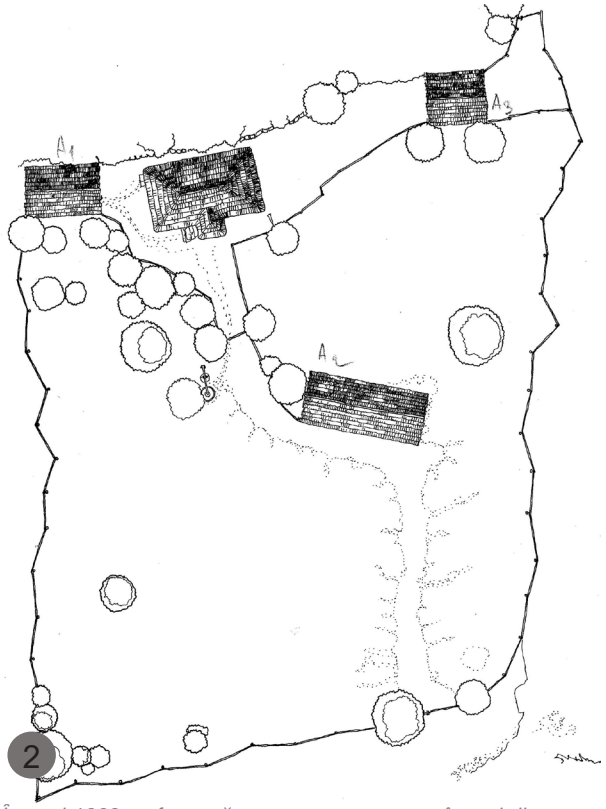

2

În anul 1960 au fost strămutate vetre sau sate întregi din cauza lucrărilor la barajul Bicaz. Aceasta a dus la modificări importante ale structurii comunelor. Această proprietate era din satul Boboteni, com. Hangu,jud.Neamț.

4

Gospodărie tradițională, veche, de munte, într-o așezare cu distanțe mari între proprietăți. Anexele sunt orientate liber pe lot dar într-o logică a funcționării gospodăriei. Împrejmuirea opacă are rol de protecție. Este de remarcat faptul că folosirea materialelor naturale, care sunt procurate din zonă: lemnul pentru construcții, varul, șița și țigla pentru învelitori, alcătuiesc o prezență naturală și neagresivă în peisajul local; Poiana, jud. Neamț.

5

Casă orientată către stradă; anexe orientate către interiorul curții. Aceasta este bogată în vegetație; volumul simplu al casei este determinat de asprimea climei din zona înaltă; Goioasa, jud. Bacău.

Gospdărie în care casa și anexele sunt realizate în linie, orientate toate către stradă. Între construcții și stradă este curtea; Pluton, jud. Neamț.

Amplasare în formă de L, anexa este unită de casă prin corp de legătură; model de gospodărie compactă - obligatoriu se păstrează curtea din centru; Mănăstirea Cașin, jud. Bacău.

Gospdărie aranjată în careu, cu corpurile de clădiri unite sau foarte apropiate, casa este flancată de magazii, iar clădirile sunt înșiruite, orientate către stradă; Cașin, jud. Bacău.

Amplasare în L, anexa este tratată cu aceeași importanță ca și casa prin elementele de construcție și ornamente; curtea din față este generoasă; Cașin, jud. Bacău.

Amplasare în L, anexa este asemănătoare ca volum cu casa, cu elemente de decor la partea superioară și fațada scurtă la stradă, curtea este protejată de gard compact; Dolhești, jud. Neamț.

Amplasare în L dar cu anexele în spatele curții, orientate către stradă, casa fiind perpendiculară. În volumul anexelor sunt cuprinse spații generoase pentru animale, depozitare fân, depozitare unelte ; Bicazul Ardelean, jud. Neamț.

Gospodărie cu clădirile orientate pe două laturi, în fomră de L. Ferăstrău-Oituz, jud. Bacău.

2.3.3. Tipologii de case

Sunt două categorii de locuințe: permanente și sezoniere. Locuințele permanente sunt situate în vatra satului și sunt locuite tot anul sau în perioada rece când nu se face agricultură. Familiile care aveau în proprietate suprafețe mari de teren în afara vetrei satului. Denumirile acestora erau: gospodărie, odaie, bordei, târlă, colibă, surlă, bașcă,

Organizarea în plan a locuinței tradiționale

Beciul. Locuințele cu două niveluri au la nivelul inferior spațiile pentru depozitare (beciul și accesul spre beci prin gârlici este făcut direct din ogradă), care sunt construite fie pe întregul contur al casei, sau parțial deoarece astfel se prelua panta terenului. Se folosea pentru depozitarea alimentelor și a butoaielor.

Camerele de locuit sunt la nivelul superior cu acces din prispă sau din foișor. Planul parterului este monocelular sau pluricelular, format din tindă la mijloc și două încăperi laterale (cel mai întâlnit mod de organizare) sau din două, trei sau patru încăperi dispuse în linie, cu tot atâtea intrări separate, de pe prispă. Este și organizarea cu mai multe încăperi deservite de tindă care devine hol, cu influență din zona urbană.

Bucătăria de vară și spațiile legate de aceasta: **magazia** are acces separat de cel al încăperilor de locuit. **Polata** este alipită ori pe latura lungă ori pe latura scurtă, acoperișul este prelungirea pantei corespunzătoare și este realizată adesea spre zona dinspre care bate crivățul.

Încăperile de la nivelul terenului încep să aibă și alte funcțiuni, sub influența arhitecturii de târg. Alături de magazii, cămări, bucătării, apar și ateliere meșteșugărești, prăvălii. Prispele pot fi în aceste cazuri și la nivelul inferior și la nivelul superior - cerdacul.

Sub influența romantică, apar încăperi în volumul acoperișului. Spațiile semideschise sunt dispuse la toate cele 3 niveluri (inferior, superior, mansardă).

Locuințele sezoniere: gospodăria (cu *căsoaie* și *șură*) era identică cu cele existente în vatra satului și erau locuite de primăvara până toamna; *odăile* erau formate dintr-o încăpere sau două (odaie și tindă) având în unele locuri anexe în jur sau lipte de casă: lojniță pentru uscat și afumat fructe, șopru pentru oi, grajd, șopron penru unelte; **bordeiul** - construcție în pământ sau la nivelul solului cu pereți din nuiele împletite și lipte cu pământ, acoperit cu paie sau stuf, folosit pentru cei care păzeau vitele, pentru pădurari.

Pe parcurs, spațiul locuibil a fost lărgit prin adăugarea altor încăperi, extinzându-se pe latura scurtă sau pe cea lungă prin șopron, folosit pentru depozitarea obiectelor. Cu timpul a devenit cameră de locuit - *polată (aplecătoare)*. de regulă în spatele camerelor din față, astfel că s-a trecut la casa pătrată.

Casele din a doua jumătate a secolului al XX-lea, anii 1960, 1970

În perioada socialistă s-au construit case-tip, din zidărie de cărămidă sau din lemn. În cadrul programului de sistemaizare se voia ca clădirile noi să fie gândite în spiritul arhitecturii tradiționale locale, lucru care a fot bine gândit, oferind măsură, decență, integrare în peisajul rural și cel natural.

Acestea preiau elementele de bază ale caselor tradiționale și adaugă elemente de influență urbană. În majoritate sunt eclectice cu influențe romantice și neoromânești.

Au fost construite într-o perioadă în care s-au demolat clădiri tradiționale de valoare dar au calitatea de a conține elemente ale specificului local. Modul de amplasare pe parcelă rămâne același, volumele sunt ponderate - pe măsura nevoilor unei familii, înălțimile sunt reduse (parter sau parter cu etaj), au prispă: pe o latură, pe două, tip logie sau prispa cu foișor, acoperiș cu patru pante, pante egale, învelitoare din țiglă iar spațiul podului a ramas tot pentru depozitare.

Stâlpii și panourile ornamentale din lemn sunt înlocuiți de coloane din zid, terasa se substituie cerdacului. La jumătatea anilor 1970 ai secolului trecut, cerdacul și prispa au fost înlocuite de terasa marcată de arcade.

Fațadele au fost prevăzute cu geamlâc: inițial era realizat din sticlă.

Nemaifiind folosite materialele originare, calitățile bioclimatice ale clădirilor au scăzut.

Aceste modele se întâlnesc pe tot teritoriul țării dar având diferențe de la o regiune la alta, în funcție de specificul local.

Prispa este pe toată lungimea fațadei, pe două laturi, acoperișul cu pantă mare, specifică zonei de munte; Borca, jud. Neamț.

Prispa este pe toată lungimea fațadei, cu parapet plin, tencuit, decor cu console traforate la stâlpi, câte două goluri de ferestre la încăperi; Pârjol, jud. Bacău.

Casă joasă, cu tindă și camere laterale, golul ușii este mărit prin supralumină câte două ferestre în două canate; Poiana, jud. Neamț.

Prispă pe toată lungimea fațadei, foișor cu decorațiuni la fronton, panta acoperișului relativ mare; Slănic Moldova, jud. Bacău.

Prispă cu parapet traforat, fără foișor, cu intrarea marcată prin fronton în acoperișul casei, panta acoperișului mare - specific zonei de munte, tablă plană fălțuită; Slănic Moldova, jud. Bacău.

Prispă deschisă pe două laturi, pe a treia prispă parțială, închisă cu geamlâc pentru a forma o zonă protejată de vânt; culoarea lemnului, deși nu este vopseaua inițială, se încadrează în cromatica tradițională; Dolhești, jud. Neamț.

Locuință cu prispă pe trei laturi, acoperișul tradițional în patru ape. Aapr câte două ferestre la o cameră; Prăjești, jud. Bacău.

Locuință cu un singur nivel, cu tindă și camere laterale, prispă pe două laturi, acoperișul tradițional în patru ape. Particularitatea este aceea că, pe lângă prispă are intrare tip logie cu ferestre amplasate frontal și lateral; Cucuieți, jud. Bacău.

Conformare tradițională a casei cu tindă în centru și camere laterale, cu prispă cu parapet traforat și foișor cu fronton decorat, soclu din piatră; Bicaz, jud. Neamț.

Casă tradițională mică și robustă, cu panata coperișului mare, soclu din piatră, prispă și foișor cu fronton; Cireșoaia, jud. Bacău.

Soclu din piatră suprapusă fără mortar, prispă, foișor foarte puțin ieșit dar cu fronton bogat, larg și cu stâlpi crestați; golul ușii larg, ușă în două canate; jud. Neamț.

Acoperișul are panta specifică zonei de munte. Clima este rece și umedă și prin urmare volumul este compact iar prispa îngustă deoarece clima aspră face dificil zăbovitul afară în cea mai mare parte a anului; Bradu, jud. Neamț.

Casa cu prispă cu parapet traforat, stâlpi ciopliți, cu console traforate, soclu din piatră, ferestre duble și ușă dublă cu foaie plină; Larga, jud. Bacău.

Casă cu volum compact, fără elementele de decor specifice, prispă sau foișor dar cu golurile de ușă și de ferestre specifice, acoperiș cu pantă din zona geografică înaltă. Clima aspră, rece și umedă face ca volumele să fie ceva mai simple și austere față de alte zone geografice și etnografice; Poiana, jud. Neamț.

Locuință cu un singur nivel, de la finalul secolului al XIX-lea; formă arhetipală cu prispă pe toată latura lungă. Casa are tindă, două camere, polată pe latura scurtă , acoperiș cu pantă crescută, specific zonei de munte; Dolhești, jud. Neamț.

Cerdac pe toată lungimea fațadei și lateral, soclu înălțat tencuit. Anexa este alipită casei pe latura scurtă dar retras față de planul casei; Cucuieți, jud. Bacău.

Cerdac pe fațada principală și laterală și cu soclu înalt care cuprinde beciul. Pe fațada din spate este alipită polata; Măgirești, jud. Bacău.

Locuință din sat cu influență maghiară. Volumul compact, două nivele: primul preia panta terenului, prispă parțială, ferestre înalte, acoperiș specific Moldovei, în patru ape. Spre stradă are acces în magazin; Ghimeș-Făget, jud. Bacău.

Casă cu volum mare, desfășurată pe orizintală în acest caz, cu poartă înaltă, realizate din lemn - un alt mod de a reflecta nivelul de prosperitate, însă în zonă înaltă, de munte. În contrast cu clădirile prezentate mai sus din zona de deal, se remarcă austeritatea volumului și lipsa prispei ca urmare a climei aspre din această zonă; Pluton, jud. Neamț.

Clădire cu influență urbană dar cu elemente specific tradiționale precum ornamentele de la prispă, de la foișor. Acestea reflectă starea de prosperitate din zonă, în cazul acesta datorată exploatării sării; Târgu Ocna, jud. Bacău.

Clădire cu influență urbană, foișor pe colț cu acoperiș în stil romantic; învelitoarea, mai nouă, este din tablă plană dublu fălțuită, zincată; Oituz, jud. Bacău.

Locuință cu două nivele, cu foișor închis la parter cu ferestre iar la etaj, pentru a ușura compoziția dar și din necesitatea izolării termice, este închis cu geamlâc. Frontnul are decorații iar acoperișul foișorului este în două ape; Borca, jud. Neamț.

Casă înaltă, cu elemente urbane în decorații, în gabarit, cu un accent compozițional - foișorul închis, protejat din cauza vremii aspre și fronton cu aerisire. Primul nivel este peste un beci, învelitoare din șiță; Galu, jud. Neamț.

Locuință cu intrarea marcată printr-un corp tip foișor închis cu ferestre împărțite în ochiuri mici, la etaj este închis cu lemn. Volumul este compact având ca accent compozițional, foișorul; Fărcașa, jud. Neamț.

Locuință cu volum compact, prispă fără parapet, model mai des întâlnit în partea estică a celor două județe; Prăjești, jud. Bacău.

Prispa, elementul care face legătura între spațiul interior al casei și exterior, are ca singur ornament decorațiunile traforate de la stâlpi, este fără parapet însă își păstrează eleganța; Măgirești, jud. Bacău.

Prispă pe două laturi, acces în casă prin foișor; volumul simplu și acoperișul în patru ape dau casei aspect echilibrat; Măgirești, jud. Bacău.

Locuință cu prispă fără parapet, cu sprijin pe stâlpi în patru puncte; soclul este înalt și preia panta terenului; Măgirești, jud. Bacău.

Locuință cu prispă cu parapet, cu patru stâlpi pe fațada lungă; ferestrele și ușa au o configurație mai complexă; Stănești, jud. Bacău.

Locuință cu prispă fără parapet, cu spațiu pentru foișor dar fără parapet; un model simplu, fără ornamentele obișnuite; Măgirești, jud. Bacău.

Locuință cu prispă fără parapet, cu soclul înalt; pe latura lungă, în spate, este construită polata; Măgirești, jud. Bacău.

Locuință fără prispă, cu polată; clădiri întânite mai degrabă în zonele cu climă mai aspră; Măgirești, jud. Bacău.

Locuință fără prispă, amplasată pe teren în pantă; Prăjești, jud. Bacău.

O conformare atipică, dată de anumite condiții locale cu prispă laterală și intrare tip logie; Măgirești, jud. Bacău.

Locuință cu un singur nivel compozițional, volum simplu, prispă fără parapet, acoperiș cu pantă specifică zonei, încă se mai păstrează șița pentru învelitoare; Ardeoani, jud. Bacău.

Model de casă derivat din cel tradițional, cu prispă fără parapet, parțială pe două laturi, cu mai multe intrări. Stâlpii au ornamente tradiționale, la fel și cornișa. Acoperișul realizat în patru ape, păstrează echilibrul volumului; Bogata, jud. Bacău.

Casă cu planimetria simplă cu tindă și camere laterale. Prispa este fără paparet, stâlpii și pazia au ornamentele tradiționale. Festrele mari și treptele de la intrare arată o influență urbană. Extinderea casei este închisă cu geamlâc; Ardeoani jud. Bacău.

Anexă construită în același volum cu casa; prispa este pe lungimea casei iar acoperișul este într-un singur volum Prăjești, jud. Bacău.

Prispa pe fațada principală iar zona centrală care de regulă are un foișor, este marcată printr-un ornament traforat; Șesuri, jud. Bacău.

Prispa parțială pe fațada principală, cu parapet traforat; Șesuri, jud. Bacău.

Locuință cu tindă și două încăperi, cu soclu din piatră de râu, care încă mai păstrează învelitoarea din șiță; Prăjești, jud. Bacău.

Prispă pe toată lungimea fațadei; zona ușii are un element nou: două ferestre laterale, înguste; Prăjești, jud. Bacău.

Prispă pe două laturi, fără parapet, iar în spate este adăugată polata; Prăjești, jud. Bacău.

Casa nu are tindă, intrarea făcându-se pentru fiecare încăpere separat; Prăjești, jud. Bacău.

Intrarea în casă este marcată de două ferestre laterale ușii, fără a exista prispă; Prăjești, jud. Bacău.

Poziționarea caselor la distanță relativ mică față de limita proprietății face ca poarta și gardul să fie parte din imaginea generală a gospodăriei, poziționându-se într-o suprapunere de planuri paralele, apropiate. Poarta primește în aceeași măsură ca și casa ornamente, marcându-i-se importanța; satele Mănăstirea Cașin și Cașin, județul Bacău.

Casele au aceeași tipologie de compartimentare iar particularizarea se realizează din felul în care sunt făcute ornamentele - Ghimeș-Făget. Același aspect pe o arie mai largă a județului Bacău: Cașin.

Jud.Bacău: Ghimeș-Făget, Ferăstrău-Oituz: case orientate către stradă, distanța față de gard redusă însă gardul este traforat, semitransparent iar imginea așezării este una cu vizibilitate.

Latura scurtă către stradă, cu prispă continuându-se de pe latura lungă și spre stradă. De obicei, această configurație relevă existența unui magazin care era construit în același corp cu locuința ; Ghimeș-Făget, jud. Bacău.

Casele pot avea prispă parțială cu situația în care intrarea este marcată cu un acoperiș de tip foișor sau pot avea acoperișul simplu; jud. Bacău.

Casă în sat grăniceresc înființat în 1823, cu familii aduse din Lemnia și Brețcu. Tipologia acoperișului - transilvăneană, latura scurtă a casei aproape de gard, prispa îngustă, închisă cu geamlâc; Poiana Sărată, jud. Bacău.

Acoperiș cu volumetrie specific transilvăneană - mărturie a influenței care există în această zonă ca urmare a migrării de polulație; Prăjești, jud. Bacău.

Locuință fără cerdac; intrare tip logie decorată cu arce în zidărie tip ocniță; acoperiș în patru ape, coama scurtă. Tipul de deolum compact, care nu se deschide spre exterior, este preluat din zona săsească unde gospodăriile sunt protejate de vederea dinspre stradă. Anexei i se acordă atenție prin volum și materiale; Cucuieți, jud. Bacău.

Clădire în zona care a aparținut în sec. al XIX-lea comitatului Ciuc al Austro-Ungariei, în 1944 revenind în componența României: volum compact, parter înalt și ferestre înalte, acoperiș în patru ape, fronton decorat peste volumul decalat din zona mediană; Ghimeș-Făget, jud. Bacău.

Volum copact provenit din zona transilvăneană care se închide vederii din exterior, acoperiș în patru ape, intrare de tip logie în trei arce de zidărie, ferestre în trei canate; Bogata, jud. Bacău.

Un singur nucleu compozițional, tindă și două camere. Intrarea este de tip logie având parapet din lemn și stâlpi. Are același tip de volum compact care nu se deschide spre exterior prin prispă sau foișor; Cucuieți, Măgirești, jud. Bacău.

Volumul casei este compact; casa are două intrări de tip logie marcate fiecare printr-un gol cu arc în plin cintru și un gol lateral de tip ocniță; poate fi un bun exemplu pentru locuințe cuplate; Prăjești, jud. Bacău.

Clădire cu același volum compact, intrare tip logie dar cu ornamente tradiționale, cu pazie traforată, stâlpi cu console traforate; Mănăstirea Cașin, jud. Bacău.

Polata are latura lungă la ulița laterală. Panta acoperișului coboară până la înălțimea gardului; Pârjol, jud. Bacău.

Polată la stradă; casă cu prispă, ornamente; intrare pentru magazin - sat în care era târg săptămânal de mare amploare; Cașin, jud. Bacău.

Casă cu fațada scurtă la stradă - specific zonei săsești însă volumul este specific zonei Moldovei cu acoperiș în patru ape. **Polata**, în prelungirea laturii lungi, are acces din stradă, utilă pentru magazin; Oituz, jud. Bacău.

Casă cu **polată** în prelungirea laturii scurte cu intrare decupată în volumul general, de tip logie, având ornamente la pazie așa cum se realizează în mod frecvent la prispă, cu stâlpi sculptați. Acoperișul este în patru ape, cu țiglă; Lupești, jud. Bacău.

Clădire cu un nivel, un singur nucleu compozițional, cu un spațiu tip prispă închis cu geamlâc - tipologie folosită și pentru spații destinate comerțului; Dofteana, jud. Bacău.

Casă de influență urbană, cu dimensiuni mai mari decât ale casei tradiționale, cu spațiu tip foișor lărgit, bordat de arcade în zidărie, ornamentate, intrarea largă, cu uși cu suprafață vitrată. Se păstrează acoperișul în patru ape din țiglă. ; Cucuieți, jud. Bacău.

Prispa cu parapet plin din cărămidă, cu arcatură pe stâlpi tot din cărămidă este de influență urbană. Ferestrele sunt mari, duble, tot în model urban; Larga, jud. Bacău.

Înălțime și acoperiș care se încadrează în specificul tradițional dar apar elemente de tip urban: volum mărit, prispă cu arce ample, din zidărie. Aceste modele au început să fie realizate în anii 60. Măgirești, jud.Bacău.

Casa pătrată, model dezvoltat în urma sistematizării satelor din perioada anilor 70 când are un nivel și în anii 80 când este cu parter și etaj. Acestea erau modele de case aprobate în perioada respectivă; Galu, jud. Neamț.

Sunt sate care au fost mutate în urma intervențiilor pentru realizarea barajului de acumulare de la Bicaz din județul Neamț. Familiile au fost nevoite să-și construiască locuințe într-un timp foarte scurt, parțial cu materiale primite de la stat. Satele vechi au fost acoperite de ape. Casele noi sunt amplasate pe versanți sau în așezări vecine, realizate rapid, uneori cu mijloace minimale. Puține au preluat decorurile specifice.

Volum compact, proporții specifice caselor vechi dar ornamentelesunt de tip urban: tipul arcelor, grosimea stâlpilor, ferestrele; Măgirești, jud.Bacău.

Casa pătrată, la care prispa pe toată lungimea fațadei este închisă cu geamlâc iar volumul are dimensiuni ponderate; Cerdac, jud. Bacău.

Casa pătrată a anilor 70 cu variante de prispă cu arcatură, aceasta putând fi închisă sau deschisă; jud. Neamț.

Casa are acoperiș cu proporții tradiționale dar tencuiala, ornamentele, ferestrele de acest fel sunt specifice anilor 80; Măgirești, jud.Bacău.

Casa pătrată, la care prispa este închisă cu geamlâc după modelul tradițional. Forma și panta acoperișului respectă modelul local; Dolhești, jud. Neamț.

Clădire în zona de graniță între Moldova și Transilvania: acoperiș specific Moldovei cu patru ape; cel al foișorului fiind în trei ape, ferestre înalte de influență orășenească, în axul casei un volum tip foișor, închis cu tâmplărie de influență urbană; Oituz, jud. Bacău.

Poiana, jud. Neamț

Mănăstirea Cașin, jud. Bacău

Casă cu polată; Frumoasa, jud. Neamț.

Peisaj rural tradițional: *alcătuirea compoziției în spațiu, rezultată din suprapunerea imaginii gardului și a porții, peste cea a fațadelor locuinței și ale anexeleor iar în ultimul plan peisajul care cel mai adesea, în aceste zone este un versan de deal sau pădurea; modul de amplasare și de construire respectă peisajul și se integrează natural; Bicaz, jud. Neamț/ Ludași, jud. Bacău.*

”Vila ca la oraș” apărută în jurul anului 2000

A apărut în ultimele două decenii, datorându-se unui import nefericit al unor modele de case urbane sau chiar din alte zone ale Europei (Spania, Italia etc.). Casa este amplasată în mijlocul parcelei. Atât dimensiunile ei în plan, cât și înălțimea sunt mult mai mari decât cele ale unei case tradiționale. „Vila anului 2000” folosește spațiul din pod, oferă trei – patru nivele de spații, fiind, de obicei, supradimensionată față de nevoi, ea blocând complet folosirea normală a spațiului, tăind în două ograda, creând astfel spații disfuncționale. Anexele gospodărești își pierd din importanță și în multe cazuri dispar pentru că agricultura și creșterea animalelor nu mai sunt principalele activități. Uneori, apare un garaj, amplasat în apropierea uliței, pentru a facilita accesul auto.

2.3.4.Sistem constructiv

În zonele muntoase, materialul de construcție predominat a fost lemnul.

Sistemul cel mai des întâlnit este cel cu bârne de lemn de brad ale căror „capete se prelungesc dincolo de cheutori". În construcția acestor case nu se găsește fier. Și cuiele cu care este prinsă șindrila pe acoperiș sunt făcute tot din lemn. În bârnele pereților sunt înfipte niște penițe de lemn, numite „puricei", pe care se sprijină lutul (tencuiala).

Alt sistem de închidere este cel din nuiele împletite, susținute de furci îngropate în pământ, lipite gros cu pământ amestecat cu paie sau pleavă.

Pereții se lipeau cu pământ galben amestecat cu baligă de cal și paie, bine netezit. Pereții se văruiau din timp în timp, podeaua de asemenea.

În construcția caselor la începutul secolului al XX-lea intră într-o proporție apreciabilă piatra și cărămida arsă.

Acoperișul din tablă si țiglă, dominant în zona de contact cu Ardealul, l-a substituit pe cel al șiței, draniței, șindrilei, stufului și al paielor.

Modele de învelitori tradiționale

2.4. Tipologii de acoperișuri, pante, materiale de învelitori, culori, în funcție de climă, relief și de tehnicile locale

Acoperișul tradițional este preponderent în patru pante, foarte rar cu două pante. Panta este corespunzătoare reliefului în care se află. Acoperișul cu panta cea mai mare se găsește în zona montană pentru că este necesar ca forma acestuia să favorizeze scurgerea apelor pluviale și alunecarea zăpezii. Panta este dată în aceeași măsură de tipul de climă, în funcție de cantitatea de precipitații din acele locuri, de vânturi și este dată și de materialul din care este făcută. Învelitoarea din șiță, șindrilă, draniță, are nevoie de o pantă crescută.

La anexe, acoperișul este în patru sau în două pante.

Învelitoarea era preponderent din șiță, ulterior au început să fie folosite țigla, apoi tabla plană.

Șarpanta este realizată din lemn de rășinoase cu îmbinări, crestături și cuie din lemn la construcțiile mai vechi și din metal la cele mai recente.

Culorile acoperișurilor tradiționale sunt naturale: nuanțe natur de cenușiu, brun-cărămiziu, gri.

În zona de fostă graniță între Transilvania și Moldova, acoperișurile au influență din ambele regiuni însă, pentru faptul că respectă panta, folosesc același material pentru învelitoare, țigla, respectă înălțimea, imaginea generală a satului este unitară și armonioasă; Poiana Sărată, jud. Bacău.

Acoperiș în patru ape, cu rupere de pantă, din țiglă, cu panta specifică; Dofteana, jud. Bacău.

În aceste zone încă se mai practică învelitoarea din șindrilă, ceea ce aduce multe beneficii; Tazlău, jud. Neamț.

Învelitoare din țiglă trasă; Cașin, jud. Bacău.

2.5. Gabarite și proporții conforme specificului local

Armonia și echilibrul sunt date de proporțiile dintre diferitele registre de pe lungimea fațadei cuprinse între două profiluri orizontale: partea inferioară (soclu), partea de mijloc (prispă și parapet) și partea superioară (acoperiș).

Un rol major îl are întrepătrunderea dintre spațiile închise (opace) ale clădirii și spațiile semideschise (transparente) care fac legătura cu lumea înconjurătoare, cu exteriorul.

Există două categorii din punctul de vedere al volumului casei: un nucleu de bază și un nucleu de bază plus unul de accent. Formele sunt simple, volumul este echilibrat ceea ce rezultă scara umană. Ornamentele sunt subordonate volumului.

Dimensiunile clădirilor tradiționale sunt determinate și de dimensiunea și de capacitatea portantă a lemnului.

Suprafața clădirilor tradiționale obișnuite nu depășește ca suprafață desfășurată 100 mp, dar în cazul clădirilor cu funcțiuni speciale, a locuințelor care au două-trei niveluri sau în cazul conacelor care preiau caracteristicile caselor tradiționale suprafața desfășurată poate depăși 200 - 300 mp.

Creșterea gabaritului nu creează efecte negative așa cum creează nerespectarea caracteristicilor elementelor principale ale clădirior tradiționale: acoperiș cu patru pante, prispă cu sau fără foișor și proporțiile echilibrate, atât ale volumului cât și între elementele componente.

Caracteristici ale volumelor specifice:

- înălțimea soclului diferă în funcție de relief. În cazul în care există beci, nivelul inferior are de două ori înălțimea prispei (în cazul parapetului plin din zidărie) sau este egal cu înălțimea nivelului median (în cazul prispei cu parapet de lemn care se încadrează vizual la registrul median);
- înălțimea parapetului este de două ori mai mică decât înălțimea liberă a stâlpilor prispei;
- înălțimea liberă a stâlpilor este de două ori mai mică, adesea, decât înălțimea acoperișului;
- raportul între distanța dintre stâlpi și înălțimea lor este între 1:2 și 1:1.
- înălțimea parapetului este de două ori mai mică decât înălțimea liberă a stâlpilor prispei;
- înălțimea liberă a stâlpilor este de două ori mai mică, adesea, decât înălțimea acoperișului;
- raportul între distanța dintre stâlpi și înălțimea lor este între 1:2 și 1:1.

„Spațiul interior al casei țărănești era armonizat la dimensiunea care trebuia să-i dea intimitate și un spor de liniște sufletească, să mărească dimensiunile spirituale ale omului.” (Constantin Joja).

2.6. Linii principale ale fațadei conform specificului local, ca percepție umană

Liniile principale ale fațadelor sunt: acoperișul (linia coamei și streașina), prispa și soclul sau pereții exteriori ai beciului.

Există elementele de conturare a ferestrelor pentru construcțiile tencuite și cu precădere pentru construcțiile mai noi din cărămidă, cu vădite influențe din zona orășenească. De asemenea, tencuiala este uneori colorată, iar motivele ornamentale se grupează la cornișe și în jurul ferestrelor, după modelul caselor orășenești.

Detalii decorative mai apar, de asemenea, la nivelul unor anexe gospodărești, la porți, la uși, la obloane, la stâlpi, la streașină, la pazie, la capetele de grinzi, și contribuie la imaginea de ansamblu a peisajului rural.

În ultimele decenii, aceste caractere regulatoare comune s-au diluat din cauza apariției acoperișurilor cu mai multe pante, a existenței coamelor înclinate, a dispariției prispei.

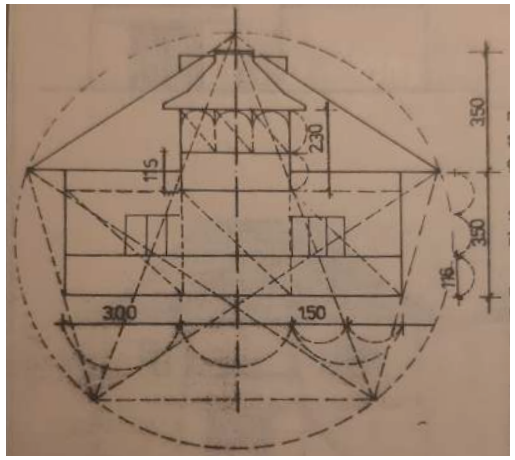

Fațada se înscrie într-un pentagon regulat cu diagonala orizontală pe linia streașinei iar cele două laturi concurente în vârful pentagonului delimitând versanții șarpantei.
Locuința sătească în România
- șef de proiect arh.Călin Hoinărescu.

Între pereți și ferestre și ușă adică între plin și gol este un raport natural, în legătură directă cu scara umană; Ghimeș-Făget, jud. Bacău.

Există un acord fin între partea de jos a casei cu soclu, pereți, parapetul prispei, ritmul stâlpilor și coperiș - acestea rămân într-un raport constant; Cerdac, jud. Bacău.

2.7. Raport plin/gol, formă, dimensiunea și proporția golurilor și a ferestrelor, conform specificului local

Ferestrele întâlnite sunt, în general, în două sau trei canaturi. Ferestrele au un rol important în conturarea imaginii casei tradiționale, oferind specificitate și individualitate construcțiilor vechi. Ferestrele și, în general, tâmplăria (uși, porți, obloane), în mod tradițional sunt realizate din lemn aparent sau sunt vopsite cu vopsele pe bază de ulei de în sau pe bază de rășini. La construcțiile realizate în ultima perioadă, tâmplăriile nu mai au o coerență de ansamblu și au deseori culori standard (din pricina resurselor financiare reduse): alb, de cele mai multe ori, sau sunt acoperite cu folie PVC care imită lemnul.

În unele situații, dimensiunile tradiționale ale ferestrelor nu mai corespund necesităților utilizării actuale a spațiilor, fapt ce se răsfrânge în tendința de mărire a dimensiunilor. Ca rezultat al importurilor nefericite, în ultimele decenii au apărut goluri de dimensiuni și forme ce nu au nicio legătură cu specificul local, incoerente, neavând legătură unele cu altele, care nu se pot caracteriza printr-un raport tipic și o coerență locală, și ale căror dimensiuni sunt de multe ori dictate de ferestrele cumpărate la mâna a doua.

Pentru construcțiile noi se recomandă să se țină cont și să se păstreze raportul plin/ gol specific construcțiilor tradiționale. Aceasta nu înseamnă că vor trebui folosite strict dimensiunile tradiționale ale golurilor, ci că pot fi create ferestre de dimensiuni mai mari care să corespundă necesității de iluminat dar în acord cu funcțiunea propusă, cu amplasarea în zonă protejată (vezi: capitolul 5.4.2. Recomandări, pag.61).

2.8.Anexe

Anexele sunt spațiile magaziei, atelajelor, grajdului, saivanului.

Anexă în care se face depozitarea grânelor și adăpostirea animalelor, cu spațiu pentru căruță; un volum, echilibrat, eficient și integrat în peisajul general; Măgirești, jud. Bacău.

Imagine specifică zonelor înalte, spre munte: masivitate și cu mai puține ornamente; Ghimeș-Făget, jud. Bacău.

Anexelor li se acordă aceeași importanță ca și locuinței,aceste primind ornamente la fânar, la lucarnă iar partea de jos ete solidă reflectând bogăția gospodăriei; Cașin, jud. Bacău.

Măgirești, jud. Bacău.

Bogata, jud. Bacău.

Anexele ocupă adesea o mare parte a gospodăriei, îmbracând perimetral curtea și au un culoar de trecere către partea din spate a terenului, către grădină; Lupești, jud. Bacău.

Grințieș, jud. Neamț.

Adăposturi pentru animale;Pluton, jud. Neamț.

În zonele înalte, muntoase, în conformarea anexelor lemnul este predominant, rămânâd vizibil ; Ghimeș-Făget și Cucuieți, jud. Bacău.

Ghimeș-Făget; jud. Bacău.

Pluton, jud. Neamț.

Tipologie de anexă specifică zonei de munte: gabarit crescut, materialul folosit la structură și la închideri - lemnul, fânar cu trafor. În acest caz are și polată; Poiana Largului, jud. Neamț.

Anexă realizată din bârne de lemn, model specific zonei e munte, cu partea de jos închisă pentru a adăposti unelte iar sus un spațiu ventilat, pentru depozitarea fânului; Grințieș, jud. Neamț.

Anexă de dimensiuni mari, cu multiple spații de depozitare, cu fânar sus iar pe mijloc un gang de legătură cu partea din spate a proprietății; model frecvent în zona înaltă a Bacăului; aici comuna Cașin.

Lucrătura în lemn, făcută în detaliu, la partea de sus a anexelor care este o parte semideschisă, ventilată, este frecvent întâlnită pe văile Trotușului și a Bistriței.

Anexele sunt îmbogățite cu detalii traforate în lemn la uși, ferestre, lucarne. pereți, formând o dantelărie în mai multe planuri com. Dofteana, jud. Bacău.

Partea superioară a anexelor are întotdeauna ornamente atent și detaliat lucrate, tratate ca piese importante în gospodărie; Cașin, jud. Bacău.

Anexele în zona de munte au un aspect mai robust; elementele din lemn au ornamente desi mai rar primesc traforate cu multe detalii; Ceahlău, jud. Neamț.

Fiecare corp de anexă este imbogățit cu detalii, sat Oituz, jud. Bacău.
Fânar cu închideri trafotare, sat Larga, jud. Bacău.

Una dintre tipologiile de anexe frecvent întâlnite este cea cu două pante inegale, cea scurtă formând către curte o streașină lată; Straja, jud. Bacău.

Ansamblu de anexă și poartă, toate sub același acoperiș; Buciumi, jud. Bacău.
În zonele muntoase, multe anexe au lemnul aparent, cu bârnele șlefuite orientate orizontal, oblic sau în unele azuri pe verticală fără tencuială; imaginea este una de masivitate ; Pângărați, jud. Neamț.

2. 9. Clădiri cu alte funcțiuni, reprezentative pentru așezările rurale

Conacele și casele boierești sunt locuințe ale celor care dețineau titluri nobiliare și aveau moșii. Compoziția în plan și în volum, decorațiile și tehnologiile au ca sursă adesea arhitectura europeană dar păstrează specificul românesc cu conținut spiritual tradițional.

De regulă, clădirile conacelor aveau o serie de anexe compuse din clădirile destinate administratorului moșiei, bucătăriilor, grajdurilor, servitorilor. Așa cum reiese dintr-un document din timpul primului război mondial, la curți boierești, castele, existau ateliere complete mecanice, de fierărie și rotărie, depozite de cărbuni, de piatră cardif, fierărie, lemnărie pentru construcții, piese de mașini agricole. La acestea se adăugau depozitele de cereale.

Clădirile de acest tip din zona subcarpatică au valoare de patrimoniu și au un potențial turistic ridicat. De obicei sunt amplasate în locuri bine alese, au un teren aferent amplu și au o relație strânsă cu peisajul.

Conacul este amplasat, în multe cazuri, la marginea satului, orientat către un curs de apă, cu zona de acces către spațiul public, iar partea din spate se deschide către o vale. Localitatea este dezvoltată în evantai în jurul acestuia. Biserica este adesea construită în proximitatea conacului. Construcțiile se amplasează în zona cu relief mai înalt, cu vizibilitate din mai multe unghiuri.

În perioada de după al doilea război modial, acestea au început să fie naționalizate și au suferit transformări neadecvate. Multe sunt în stare critică.

Clădiri „preindustriale” – mori de apă, joagăre, ateliere de fierărit, etc. Deși sunt construcții practice, funcțiunea lor a dispărut. Aceste mecanisme încep să fie redescoperite odată ce generațiile tinere au conștientizat beneficiile aduse de produsele obținute dar și în legătură cu un mare potențial turistic.

Clădiri industriale de la începutul secolului al XX-lea dezvoltate odată cu apariția căii ferate: gatere, fabrici.

Magazinele, băcăniile - clădiri orășenești realizate la sat, amplasate adesea la intersecție, pe colț, devenite reper în zonă.

Școala, primăria, dispensarul, oficiul poștal sunt instituții de epocă cu valoare arhitecturală sau ambientală, reprezentative pentru așezările rurale. Ridicate la sfârșitul secolului al XIX-lea, iar cea mai mare parte în prima jumătate a în secolul al XX-lea, au fost amplasate în centrul localității, iar zona în care sunt amplasate este lărgită față de restul localității.

Clădirile „utilitare” din perioada socialistă – construcții agroindustriale integrate în peisaj, care nu ies din scara locului și sunt realizate din materiale simple și durabile.

Construcțiile comunitare realizate în anii 1950-1970: sedii administrative unități de învățământ, sanitare, oficii poștale, magazine, etc.) au o arhitectură simplă și funcțională.

Liceu care a aparținut Administrației Domeniilor Regale; clădirea are elemente specifice arhitecturii tradiționale locale; Borca, jud. Neamț.

Aceste tipuri de clădiri ar trebui recuperate. Este necesară îndepărtarea elementelor neadecvate: a tâmplăriilor de PVC, a copertinelor de policarbonat, a reclamelor lipite peste geam și refacerea proporției golurilor.

Se recomandă reintroducerea în uz a acestor clădiri printr-o reabilitare în manieră ponderată, punerea lor în valoare fără intervenții de modernizare inutile și demonstrative, exagerate, cu adăugiri din zona rusticului.

Acestea fac parte din fondul construit din mediul rural și constribuie și completează imaginea generală a așezării.

Nu se recomandă extinderea acestora decât cu volume minime și cu soluții reversibile.

Nu se acceptă schimbarea formei acoperișului, nici supraetajarea.

Volumele noi care se vor construi în zonă, se recomndă să fie subordonate volumului inițial și să respecte compoziția fațadei.

Clădiri care au adăpostit magazine, amplasate în intersecție, poziționate relativ simetric față de axa drumului; com. Grințies,sat Poiana, jud. Neamț.

Clădirile de acest fel vor deveni emblemă pentru așezarea în care se află atunci când sunt refăcute după principiile restaurării; Haghiac, jud. Bacău.

Spațiu destinat magazinelor cu uși mi largi, intrare pe colț, culoar de circulație; Buciumi, jud. Bacău.

Preluci, jud. Bacău.

Arce trilobate, model preluat din zona urbană; ușa la stradă pentru spațiu comercial; Brusturoasa, jud. Bacău.

Locuințe cu magazin la stradă; Cașin, jud. Bacău.

Magazine din anii 80; au proporții și dimensiuni bine adaptate specificului tadițional, Ferăstrău-Oituz și Cireșoaia, jud. Bacău.

Ghimeș, jud. Bacău.

Spațiu comercial, Poiana, jud. Neamț.

Ghimeș, jud. Bacău.

Ghimeș, jud. Bacău.

Preluci. iud. Bacău.

Construcție anexă pe domeniul castelului Ghika; Dofteana, jud. Bacău.

3. AMPLASAREA CONSTRUCȚIILOR

Elementul principal în problematica amplasării construcțiilor noi este respectarea coerenței de ansamblu. La baza stabilirii amplasării construcțiilor pe lot vor sta reglementările P.U.G., Codul civil, normativele și legislația în vigoare la data întocmirii proiectului privitoare la distanța minimă dintre construcții, însorire, siguranță și stabilitate, siguranță la foc.

Nu se recomandă derogări de la regulamentele locale de urbanism prin documentații de urbanism PUD/PUZ. În situația în care se vor întocmi astfel de documentații, acestea vor cuprinde obligatoriu documentația pentru studiul de amplasament și încadrare în volumetria de ansamblu, conform cu prevederile din Anexa 1. Se va justifica amplasarea pe teren cu un plan de încadrare în zonă, care să evidențieze așezarea tradițională a construcțiilor pe loturi în zonă. Se vor identifica zone de risc (de exemplu, harta de inundabilitate, alunecările de teren etc.)

Amplsarea se va face conform specificului localității, în funcție de accesibilitate, panta terenului, orientare, însorire, curenți de aer, prezența unui curs de apă, tipul tramei stradale, retrageri de la stradă/uliță, număr de clădiri amplasate pe lot și distanțele dintre acestea (ierarhizare).

Atât în cazul zonelor construite cu lotizări carteziene, a zonelor unde clădirile sunt adunate cât și a zonelor cu tramă stradală organică se recomandă, pentru construcțiile noi, o retragere de la stradă pentru a se respecta coerența și caracterul habitatului tradițional. În satele din zona înaltă a Bacăului și Neamțului, construcțiile sunt amplasate izolat pe parcelă, retras față de limitele de proprietate și sunt grupate în partea din față a terenului. Regimul de înălțime este parter sau parter și un nivel în special la construcțiile mai recente.

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), dispuse în sistem pavilionar

Organizarea și ierarhizarea specifice pe parcelă se vor păstra, în cazul amplasării noilor construcții pe lot.

Este important să se asigure coerența ansamblului și integrarea volumelor în imaginea generală percepută de la nivelul străzii.

Pentru a menține sau a reface identitatea spațiului tipic rural, este esențial ca relația dintre zonele unei gospodării, accesele, traseele, articulațiile, gabaritele, orientarea construcțiilor unele față de celelalte și față de drum, specificul arhitecturii locale, să fie preluate și evidențiate.

Pentru reconversia și extinderea pe construcții existente, se va păstra specificul local. Construcția și extinderile se vor integra în ansamblul organizării gospodăriei. Intervențiile pe construcțiile existente și construcțiile noi nu trebuie să iasă în evidență ca elemente dominante, vizibile din drum sau din diverse puncte de perspectivă și de belvedere cunoscute la nivel local.

Se va justifica amplasarea pe teren cu un plan de încadrare în zonă (Anexa 1), care să evidențieze așezarea tradițională a construcțiilor pe loturi în zonă.

Se vor amplasa, preferabil, în vatra satului, în funcție de țesutul rural existent și de specificul local. Dacă este cazul modificării parcelarului existent (divizare sau comasare), acest lucru se va realiza fără modificarea imaginii spațiului public, fără a modifica caracteristicile volumetrice tradiționale.

Se au în vedere următoarele elemente:

Clădirea să fie izolată sau construcțiile în sistem pavilionar. Se pot realiza și legături de circulație sub forma unor volume mici, a căror înălțime la coamă este redusă față de corpurile principale, cu retrageri față de planul corpurilor principale sau/și înălțimea la streașină;

Orientarea să fie raportată la punctele cardinale – fațada principală orientată spre sud, sud-est, sud-vest. Aceasta generează iluminare constantă a spațiilor principale și utilizarea energiei solare în beneficiul utilizatorului;

Amplasarea construcțiilor în raport cu strada să fie după modelul tradițional.

Se va urmări poziționarea pe lot și în funcție de modul de percepție de la nivelul străzii.

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp), de tip monovolum

Construcțiile noi nu trebuie să iasă în evidență ca elemente dominante vizibile din drum sau din diverse puncte de perspectivă și belvedere cunoscute la nivel local.

Construcțiile noi de tip monovolum se amplasează în zonele extravilane, fără a afecta peisajul și perspectivele importante către sat.

Se va justifica amplasarea pe teren cu un plan de încadrare în zonă (Anexa 1), care să evidențieze încadrarea în țesutul rural a construcțiilor propuse și armonizarea cu scara și modul de distribuție pe lot.

Construcțiile cu gabarit mare, monovolum, care depășesc scara locului, vor fi amplasate în afara satului, la marginea localității, într-o zonă rezervată prin PUG sau neocupată de țesutul specific local.

În general, se recomandă ca acestea să fie amplasate într-o zonă în afara unghiurilor de vizibilitate importante, la o distanță mai mare de sat, astfel încât sa nu afecteze zonele de vedere deschisă către peisaj, să nu se interpună.

3.1. Prevederi generale privind intervențiile noi

Există două soluții de amplasare:

a) în afara vetrei satului – pentru funcțiuni precum: centre de producție și de procesare de dimensiuni mari, mori de apă, ferme agrozootehnice, săli de sport mari, etc.

b) în vatra satului: toate celelalte funcțiuni.

Noile construcții se vor împărți în trei categorii:

A. Construcții noi cu gabarit mic (max. 120 mp) – adecvate pentru funcțiuni precum: locuințe individuale și anexele gospodărești ale acestora, cabinete medicale, puncte farmaceutice, instituții publice, ateliere meșteșugărești sau de producție de mici dimensiuni, centre comunitare cu rol social, agropensiuni.

B. Construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) – adecvate pentru funcțiuni de tipul: locuințe individuale și anexele gospodărești ale acestora, funcțiuni educaționale (creșe, grădinițe, afterschool, etc.), instituții publice, ateliere mecanice, hale de producție, ateliere meșteșugărești și de producție de dimensiuni medii.

C. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) – realizate sub formă de ansamblu pavilionar, adecvate implantării în țesutul rural a funcțiunilor de tip: educațional (școli), servicii, birouri, administrație, IT etc. sau realizate sub formă de ansambluri de dimensiuni mari, adecvate pentru funcțiuni de tipul: educațional (școli, săli de sport), producție, activități meșteșugărești, depozitare, clădiri zootehnice, vinării etc.

Ghidul se adresează atât construcțiilor existente, cât și construcțiilor propuse. Pentru fiecare dintre aceste categorii se recomandă folosirea tehnicilor, a materialelor tradiționale și a meșterilor care încă mai există în zonă.

Pentru toate funcțiunile aflate în studiu, se recomandă refolosirea fondului construit existent: a caselor, a grajdurilor, a anexelor gospodărești, care să valorifice un fond construit valoros (există, de exemplu, casele tradiționale abandonate, nu numai cele clasate ca monumente istorice), care păstrează de cele mai multe ori caracteristici esențiale ale arhitecturii tradiționale.

Deoarece sunt sate al căror fond construit tradițional s-a degradat foarte mult în ultimii 25 de ani, aceste recomandări se vor aplica diferențiat.

Există multe sate care au monumente istorice în jurul cărora a fost reglementată o zonă de protecție prin P.U.G.

În aceste zone, regulile arhitecturale trebuie să fie stricte și este foarte important ca autoritățile locale să urmărească respectarea lor.

Este important ca autoritățile locale să demareze studii și planuri de urbanism prin care să identifice ansambluri de arhitectură tradițională: zone, uliițe sau grupuri de gospodării care și-au păstrat caracterul tradițional și care merită să fie incluse într-o zonă protejată pentru care se vor respecta aceleași reguli stricte.

<u>În zonele în care s-au păstrat cele mai multe construcții tradiționale, chiar dacă acestea au dispărut în ultimii ani sau sunt disparate, este important ca autoritățile locale și locuitorii să conlucreze în ideea reconstrucției specificului arhitecturii tradiționale prin respectarea cu strictețe a principiilor tradiționale de construire.</u>

Regulile vor fi respectate și în cazul amplasării unor construcții noi în vecinătatea lor.

În cazurile intravilanului satelor care a fost extins prin P.U.G. unde nu sunt construcții tradiționale sau în cazul țesutului rural neomogen unde peisajul construit tradițional s-a destrămat, se vor aplica reguli arhitecturale generale, care vor urmări crearea unei imagini unitare și echilibrate a fondului construit.

Este necesar ca autoritățile locale să gestioneze evoluția localității cu răspundere.

Modalități prin care se pot realiza extinderile:

- prin reconversia și extinderea anexelor gospodărești;
- în continuarea volumului, la aceeași înălțime sau la înălțime mai mică decât acoperișul existent, păstrând însă forma acestuia și respectând ierarhia volumelor;
- ca volum nou, similar ca formă și proporție, legat de volumul existent prin diverse spații de articulare;
- pe verticală, prin mansardarea podului existent, fără a ridica toată structura acestuia pe un parapet.

3.2. Amplasarea în cadrul așezării

Construcțiile cu gabarit mic, cele cu gabarit mijlociu și cele cu gabarit mare care pot fi realizate sub formă de ansamblu pavilionar și se încadrează în țesutul local vor fi amplasate în vatra satului sau la marginea acestuia ținând cont de clădirile din vecinătate, pentru a asigura însorirea, igiena și coerența arealului din care vor face parte.

Construcțiile cu gabarit mare, monovolum, care depășesc scara locului, vor fi obligatoriu amplasate în afara satului, la marginea localității, într-o zonă rezervată prin PUG sau neocupată de țesutul specific local, fără să agreseze peisajul și perspectivele importante către sat.

Se vor amplasa într-o zonă din afara conurilor de vizibilitate importante.

3.2.1.Specificul așezărilor

Amplasarea clădirilor s-a realizat prin adecvarea la relief și adaptarea la stilul de viață al epocii și la condițiile climatice.

În zona înaltă a Bacăului și Neamțului, s-au menținut, în general ,configurații specifice arhitecturii locale autohtone, cu particularitățile care țin de influențele amintite mai sus.

Dispunerea parcelelor se face cu latura scurtă înspre stradă, iar amplasarea caselor, pe partea din față a lotului cu retragere mai mare sau mai mică (în funcție de influența și specificul așezării) față de stradă. Între gospodării se găsesc suprafețe de teren cu livezi sau de semănături.

Terenul relativ plat din interiorul gospodăriei nu este ocupat cu clădiri, ci este folosit ca bătătură sau grădină de legume.

Majoritatea satelor din zona deluroasă a Bacăului și a Neamțului, au gospodăriile așezate de-a lungul drumului - imaginea frecvent întâlnită este de o înșiruire de clădiri. Acest aspect este dat și de modul de amplasare între versanții dealurilor de-a lungul cursului unui râu.

Construcțiile care constituie un reper important pentru sat pot fi vizibile de la distanță ca urmare a înălțimii reduse a clădirilor cu specifc tradițional. Biserica a constituit întotdeuna reperul și emblema unei așezări. În satele al căror caracter s-a păstrat, biserica poate fi văzută de la o distanță mare.

3.2.2. Recomandări

Amplasarea trebuie să aibă la bază cutumele locale, reglementările prevăzute în regulamentul de urbanism specific fiecărei zone și Regulamentul General de Urbanism, cu modificările și completările ulterioare.

Nu sunt recomandabile derogările de la RLU prin documentații de urbanism PUD/PUZ.

Autorizarea lucrărilor se face cu respectarea normelor stabilite de consiliile locale pentru ocuparea rațională a terenurilor și pentru realizarea următoarelor obiective:

- completarea zonelor centrale, potrivit condițiilor urbanistice specific impuse de caracterul zonei, având prioritate instituțiile publice, precum și serviciile de interes general;

- valorificarea terenurilor din zonele echipate cu rețele tehnico-edilitare;

- a nu se modifica țesutul rural, fiind un element valoros;

- păstrarea relației cu peisajul;

-păstrarea relației cu apele curgătore din zonă.

Până la începutul secolului al XX-lea, râul era vital în viața localităților, folosit atât pentru adăparea animalelor, spălat, amplasarea morilor cât și pentru stingerea incendiilor. Actualmente zona râului este abandonată și plină de gunoaie.

Râul poate deveni un coridor verde prin plantare și amenajarea unor pietonale și trasee pentru biciclete și păastrat pentru intervenții de urgență.

- păstrarea relației cu monumentele istorice: se interzice obturarea monumentelor istorice sau afectarea contextului istoric în care se află.

În zona de deal și spre munte, s-au păstrat arii vechi ale satelor cu construcții intercalate cu terenuri de mai multe categorii de folosință. Există și situația în care gospodăria este amplasată la baza versantului iar aceasta se contopește cu peisajul.

Percepere descendentă a casei de la nivelul străzii.

Imagine a satului cu o siluetă armonioasă dată de unitatea acoperișurilor în volum, textură și cromatică datorită țiglei și respectarea regimului de înălțime.

Pentru a menține sau a restaura, a reveni la caracterul tradițional al așezărilor rurale, se recomandă să se țină cont de caracteristicile structurii habitatului tradițional:

1. Tramă stradală organică. Zonele cu tramă stradală sinuoasă să fie menținute iar noile lotizări să utilizeze același tip de tramă.

În cazul localităților cu tramă stradală carteziană, se recomandă ca lotizările să se realizeze folosind același principiu de compoziție cartezian.

2. Diversitatea categoriilor de folosință ale terenurilor în intravilan.

Este necesară menținerea diversității categoriilor de folosință ale terenurilor în intravilan și anume: curți construcții alternate cu pădure, fâneață împădurită, fâneață, fâneață cu livadă, livadă, vie, teren agricol.

Nu se vor defrișa zonele împădurite din intravilan.

3. Plantații în intravilan. Dacă regulamentele locale de urbanism nu prevăd altfel, noile clădiri și extinderile construcțiilor existente să se amplaseze la minim 5 metri de limita de proprietate spre stradă iar spațiul creat între stradă și construcție să se planteze.

Zonele de agricultură și de pomicultură extensivă să fie întrerupte la maxim 100 m lățime cu front la stradă.

Nu se va construi pe terenurile agricole din intravilan, terenurile cu destinația de fâneață sau livadă (cu excepția clădirilor de exploatare a fructelor și legumelor).

Construcțiile se vor amplasa corespunzător funcțiunilor pe care le adăpostesc: funcțiunile cu scară mare, funcțiunile posibil generatoare de poluare (fermele de animale, de procesare a biomasei, depozitele etc.), incompatibile în mod direct cu funcția de locuire, se vor muta la periferia satului, în zonele de dezvoltare a acestuia, în zone cu grad mare de răsfirare, după caz.

Amplasarea construcțiilor care, prin natura și destinația lor, pot genera riscuri tehnologice (determinate de procesele industriale sau agricole care prezintă pericol de incendii, explozii, radiații, surpări de teren sau de poluare a aerului, a apei sau a solului) se face numai pe baza unui studiu de impact elaborat și aprobat conform prevederilor legale.

Se va evita comasarea sau divizarea parcelelor, ținându-se cont de caracteristicile parcelarului istoric păstrat. Modificarea (comasarea sau divizarea) acestuia este permisă dacă nu se schimbă/alterează imaginea spațiului public. Amplasarea intervențiilor în vatra satului și/sau în zonele periferice se va justifica prin studiul de amplasament (Anexa 1).

AȘA NU: *Casele mari care ies din scara locului acoperă perspectivele valoroase spre peisajul natural.*

AȘA NU: *Construcții noi cu gabarit mare care agresează, alterează caracterul unei așezări prin amplasare, dimensiuni care nu respectă nici măcar regulile de bună vecinătate.*

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare, dispuse în sistem pavilionar (peste 250 mp)

Se vor amplasa, preferabil în vatra satului, ținând cont de țesutul rural existent și de specificul local, iar dacă este cazul modificării planului parcelar existent (divizare sau comasare), acest lucru se va realiza fără modificarea aspectului spațiului public. Amplasarea în vatra satului se va justifica printr-un studiu de amplasare doar pentru clădirile cu gabarit mare.

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp), de tip monovolum

Se vor amplasa în exteriorul vetrei satului, într-o zonă acceptată prin PUG/PUZ sau neocupată de țesutul specific local, pentru a nu agresa caracterul rural al zonei. Se vor găsi soluții compensatorii de ameliorare a impactului vizual major asupra teritoriului: împrejmuirea cu vegetație, acoperirea cu iarbă, îngroparea parțială în pământ etc. Amplasarea se va justifica printr-un studiu de amplasare.

3.3. POT, regim de înălțime

Construcțiile noi vor avea la bază reglementările PUG, Codul civil, normativele și legislația în vigoare privitoare la distanța minimă dintre construcții, însorire, siguranță și stabilitate, siguranță la foc.

Nu sunt recomandabile derogări de la RLU prin documentații de urbanism PUD/PUZ.

Dacă se vor întocmi astfel de documentații, acestea vor cuprinde OBLIGATORIU studiul de amplasament și încadrare în volumetria de ansamblu.

Indicatorii urbanistici diferă în funcție de așezarea geografică a satului și chiar în structura aceleiași așezări rurale există o puternică corelare între diferitele zone, gradul de densificare și tipul de relief:

- în zona centrală (teren plat) POT maxim 40%,
- în zonele adiacente drumurilor principale (teren ușor înclinat) POT maxim 25%,
- în zonele de margine ale satului (teren înclinat) POT maxim 15%.

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) dispuse în sistem pavilionar:

Indicatorii urbanistici generali sunt:

- POT maxim = 20%;
- Amprenta la sol maximă se va încadra într-un dreptunghi de 8x11 metri (în cazul clădirilor organizate în sistem pavilionar, recomandarea este valabilă pentru fiecare corp în parte al ansamblului); excepție de la regulă fac clădirile care vor avea foișor pe laturile lungi, iar în această situație fiecare foișor se va încadra maxim în 3x4 m;
- Regimul de înălțime recomandat:

Demisol (nivel parțial îngropat) dacă este în pantă + Parter (care poate fi Etaj atunci când terenul este în pantă);

Parter + Mansardă (folosirea podului ca suprafață utilă);

Subsol + Parter+ Mansardă - potrivit pentru terenuri plane;

Subsol + Parter + Etaj - pentru zonele cu funcțiuni administrative.

- Înălțimea maximă la streașină = 6 m (față de cota terenului în punctul cel mai de jos) și 2 m (față de cota terenului în punctul cel mai de sus);
- Înălțime maximă la coamă = 11 m (față de cota terenului în punctul cel mai de jos);
- Nu se recomandă aliniament față de stradă. Acesta va fi posibil doar în satele în care influența trasilvăneană a dus la acest tip de amplasare.

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) de tip monovolum:

Indicatorii urbanistici generali sunt:

- POT maxim = 20%
- Regimul maxim de înălțime este Demisol/Subsol + Parter + Mansarda;
- Înălțime maximă la streașină = 6 m (față de cota terenului în punctul cel mai de jos);
- Înălțime maximă la coamă = 14 m (față de cota terenului în punctul cel mai de jos);
- Loturile cu suprafața mai mică de 500 mp nu sunt eligibile pentru construire;
- Pentru terenurile rezultate în urma dezmembrării, POT și CUT se vor calcula raportat la suprafața terenului inițial, din planul parcelar istoric.

AȘA NU: *Construcție cu cromatică inadecvată, inestetică, care alterează imaginea generală și obturează, în acest caz, imaginea către peisaj.*

AȘA NU: *Intervenții noi care nu se încadrează în scara locului și care afectează negativ silueta caracteristică a satelor în general. În această situație, casa cu înălțime mică este sufocată iar culoarul de vizualizare a peisajului este anulat.*

3.4.Amplasarea construcțiilor în afara vetrei satului - încadrare în peisaj

Principii de proiectare a clădirilor noi în extravilan:

1. Se va realiza studiu de amplasament pentru proiectele ce se vor realiza în extravilan. Va conține:
- Studiu de vizibilitate (inserții pe poze din puncte relevante) astfel încât să nu domine ca prezență sau agresive și să nu afecteze vizibilitatea asupta unor construcții importante, reprezentative (monumente istorice);
- Studiu de circulație și accesibilitate;
- Studiu asupra specificului local: materiale, vegetație, dominante vizuale;

2. Folosirea de materiale, tehnici și meșteșuguri tradiționale locale acolo unde acestea și-au dovedit durabilitatea și eficiența energetică;

3. Se va urmări conformarea și performanța energetică ca parte integrantă a proiectării de arhitectură:
- Proiectele vor fi adaptate la climatul local (însorire, umiditate, vânturi dominante, oscilații de temperatură, ciclurile îngheț-dezgheț);
- Se vor folosi sistemele sustenabile pentru refolosirea apei drenate și echipamente ce utilizează energii regenerabile (incluse încă din faza de studiu de fezabilitate);
- Se vor evita materialele care au efect negativ asupra mediului înconjurător și asupra sănătății populației;
- Se va ține cont de existența gazului de tip radon care se degajă în mod natural și de posibilitățile pe care materialele naturale le oferă de eliminare a acestuia.

Orice construcție monovolum va avea impact important asupra imaginii satului.

AȘA DA: *Complex turistic realizat în sistem pavilionar: clădiri cu volume mai mici. Înălțimea redusă a corpurilor de clădire, materialele naturale (lemn, var, șiță), culorile fac ca ansamblul să nu agreseze peisajul natural. Acest exemplu existent în zona Muntenia este valabil pentru orice tip de peisaj montan din țară.*

AȘA DA: *Se recomadă realizarea în sistem pavilionar (un corp de clădire mare, să fie divizat în mai multe corpuri mici) acolo unde construcția depășește scara locului.*

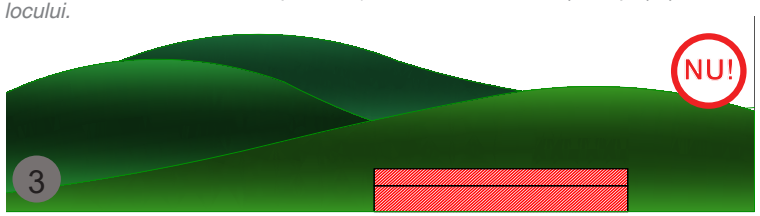

AȘA NU: *Volumele cu gabarit mare sunt un element nociv în peisaj.*

Dacă nu există condițiile necesare de amplasare, se recomandă adoptarea dispunerii pavilionare. Mascarea cu vegetație și acoperișurile verzi sunt soluții viabile.

3.5.Amplasarea construcțiilor în vatra satului – încadrare pe lot

Pentru amplasarea, configurarea și orientarea construcțiilor noi, se va respecta retragerea construcțiilor din proximitate, configurarea și modul de amplasare a gospodăriilor din localitate și orientarea construcțiilor.

Se va avea în vedere să nu se creeze imaginea unui front compact și să nu se ocupe toată lungimea frontului construibil pe latura dinspre stradă.

Construcțiile noi vor păstra scara și configurarea construcțiilor tradiționale din vecinătate sau din zonă. Orientarea acestora va fi în funcție de specificul arhitecturii tradiționale raportat la caracteristicile climatice ale zonei. Se interzice umbrirea fațadelor de către clădirile învecinate prin umbra lăsată de acestea.

Volumele rezultate din extinderea construcțiilor, să nu obtureze percepția dinspre spatiul public.

Principii de proiectare a clădirilor noi în intravilan:

1. Se va realiza studiu de amplasament pentru proiectele ce se vor realiza în intravilan. Va conține:
-plan de situație și un desfășurător al fațadelor la stradă cu cel puțin trei loturi vecine pe fiecare parte;
-respectarea specificului local: tipologii de case, amplasarea pe lot, gabarite, materiale, culori, împrejmuire, vegetație;
-curtea să fie menținută și valorficată deoarece are caracter semipublic.

2. Se va urmări conformarea și performanța energetică ca parte integrantă a proiectării de arhitectură:
Proiectele vor fi adaptate la climatul local (însorire, umiditate, vânturi dominante, oscilații de temperatură, ciclurile îngheț-dezgheț);
Se vor evita materialele cu efect negativ asupra sănătății populației;
Se va ține cont de existența gazului de tip radon care se degajă în mod natural și de posibilitățile pe care materialele naturale le oferă de eliminare a acestuia.

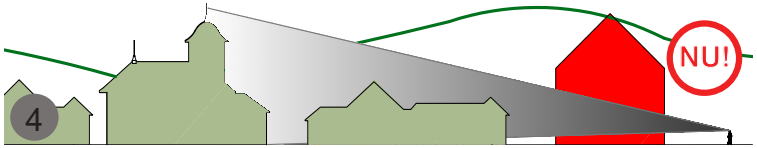

AȘA NU: *Amplasarea construcțiilor noi supradimensionate în raza vizuală a monumentelor istorice care constituie un obiectiv de referință în zonă, este interzisă.*

3.6. Construirea pe teren în pantă

Pentru amplasarea construcțiilor noi pe teren în pantă se va evita dislocarea unor volume mari de teren și mutarea lor penru a crea platforme orizontale. Se vor căuta soluții inteligente de folosire a pantei terenului, fie prin fragmentarea volumului și adaptarea la teren în trepte, fie prin realizarea în sistm pavilionar cu construcții distincte așezate eficient pe teren.

Pentru realizarea unei construcții, este preferabil ca terenul să nu aibă o pantă mai mare de 46% (25°). Terenul care are cel puțin 20% din suprafață plană sau cu pantă de maximum 15% (10°) este optim.

Așezarea pe terenul care nu are suprafață orizontală sau cu pantă foarte lină, poate ridica probleme constructive și estetice importante. Se va evita sistematizarea terenului pentru a obține o suprafață orizontală, întrucât implică un cost ridicat și are un efect negativ asupra peisajului. Sistematizarea va fi minimă, fără terasări excesive sau ziduri mari de sprijin.

Dacă ținem cont că în secole sau chiar decenii din urmă, nu au existat utilaje de excavare, constatăm că intervențiile pentru amplasarea unei construcții se făceau cu efort minim și cu randament maxim.

Sistematizarea verticală era minimală și economică prin faptul că se urmăreau curbele de nivel. Se elimina astfel problema tasării și a alunecării de teren.

Relația construcției cu mediul înconjurător are o importanță foarte mare: reprezintă calitatea parcelei de a constitui cadru de viață. Acest aspect a fost ignorat în intervalul utimilor 30 de ani. Acum avem imaginea curților extrem de înguste - sugrumate, umbrite, ineficiente și cu funcțiune de parcare.

Există și clădiri amplasate, din lipsă de cunoaștere, pe culmi de deal, ieșind astfel din zona protejată de vânt.

AȘA DA: *Construcțiile amplasate în partea de jos a versantului, în vale, sunt ferite de vânt, accesul este ușor de realizat iar volumul este perceput ca fiind mai mic decât când în cazul amplasării în zona de sus.*

AȘA NU: *Amplasarea construcțiilor pe coamă nu este un element al specificului local ca urmare a dezavantajelor pe care le aduce: expunerea la vânt și intemperii, costurile mari pentru realizarea accesului și complexitatea soluțiilor tehnice și vizibilitate ieșită din scara locului.*

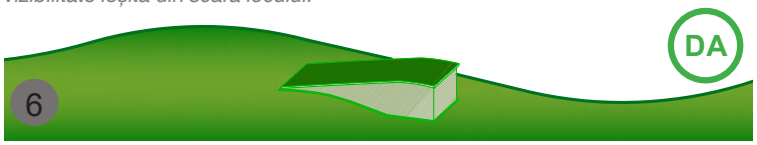

AȘA DA: *Adaptarea la panta terenului și integrarea în peisaj fără a fi o intervenție agresivă dar folosind limbaj contemporan.*

4. INTERVENȚII ASUPRA CLĂDIRILOR EXISTENTE: EXTINDERE, REABILITARE, AMENAJARE

Reabilitarea construcțiilor tradiționale existente se poate face în următoarele variante:
A. Extinderea clădirilor existente
B. Adaptarea și reabilitarea (refuncționalizarea) construcțiilor existente
C. Amenajarea spațiilor

A.Extinderea clădirilor existente

Se poate realiza prin adăugarea de corpuri de clădire noi păstrându-se caracteristicile construcției inițiale astfel:

- extinderile vor fi realizate după aceleași **principii volumetrice** ca și construcțiile noi;
- extinderea să nu domine volumul clădirii existente;
- să nu fie depășită **înălțimea la streașină** și la coamă în raport cu volumul existent;
- **acoperișul să fie în patru pante** și să fie racordat la cel existent cu o înălțime la coamă mai mică sau cel mult egală cu cea existentă; Se va prelua tipul de învelitoare;
- să se preia și eventual să se dezvolte **prispa ca registru orizontal dominant**, pe una sau mai multe laturi, pe unul sau mai multe niveluri;
- să se preia **forma și raportul golurilor** (eventual subîmpărțirea ferestrelor); dacă este necesar geamlâc cu suprafață vitrată împărțită cu cercevele în goluri de maxim **25 cm x 35 cm** (dimensiuni între cercevele) **25 x 50cm** sau module derivând din aceste dimensiuni.
- se vor folosi detalii preluate de la casa existentă, eventual simplificate (pentru stâlpi, grinzi, parapet, traforuri, uși, ferestre, pazie, streașină).
- să existe o retragere față de limita de proprietate către stradă (cu spațiul rămas spre stradă, plantat) - în funcție de specificul așezării respective.

Principalele elemente și definitorii pentru menținerea unei durate lungi de viață a construcțiilor tradiționale sunt întreținerea periodică și modul în care se face aceasta. O intervenție necesită atenție pentru obținerea unei stări bune a acoperișului, a fundațiilor și mai departe a fațadelor.
Elementele de construcție se repară acolo unde este necesar.

Se urmărește direcționarea și colectarea corectă a apelor pluviale. Casele se văruiesc cel puțin o dată pe an.
Astfel, construcțiile pot fi păstrate și prin urmare pot fi folosite.

Corpurile noi pot fi în următoarele configurații:

1. Construcția nouă este parte integrantă din clădirea existentă, astfel:
- în prelungirea corpului clădirii - extinderea va avea o suprafață maximă de 50% din volumul existent;
- alipirea corpului nou în forma de „L" în plan. Volumul alipit să fie între 50% și maxim 100% din volumul existent.

2. Corpuri independente - un volum separat legat de cel existent printr-un corp de legătură (cu înălțime și lățime reduse), conform schemelor explicative.

Se va avea în vedere relaționarea cu construcțiile existente și felul în care vor fi percepute vizual de la nivelul străzii.

Corpurile noi de clădire se vor amplasa într-un sistem rectangular, intercalat sau sub un unghi oarecare determinat de panta și de alcătuirea terenului.

Extinderile pot fi realizate într-o abordare contemporană respectând principiile enunțate în ghid pentru construcții noi.

3. Extindere prin intervenția combinată – alipirea la clădire a unui corp plus realizarea unui corp de clădire nou (la care se adaugă corpul de legătură).

Amprenta la sol maximă să se încadreze într-un dreptunghi de 8 m x 12 m (în cazul clădirilor organizate în sistem pavilionar, pentru fiecare corp în parte). Excepție de la regulă fac clădirile care vor avea unul sau două foișoare când amprenta la sol va crește cu suprafața foișoarelor, fiecare foișor încadrându-se în maxim 3 x 4 m;

Regimul maxim de înălțime:
S + P + E, S + P + M,
D + P + M, P + E + M;

Înălțimea maximă la streașină va fi mai mică sau cel mult egală cu cea a clădirii existente. Înălțimea maximă la coamă va fi mai mică decât a clădirii existente.

Se urmărește:
-respectarea scării umane a clădirilor;
-respectarea caracterului zonei în care se construiește, cu specific rural;
-ritmicitatea frontului stradal - în aceste teritorii există influențe din mai multe zone etnografice însă, fiind păstrate elementele esențiale ale arhitecturii tradiționale, există unitate în diversitate.

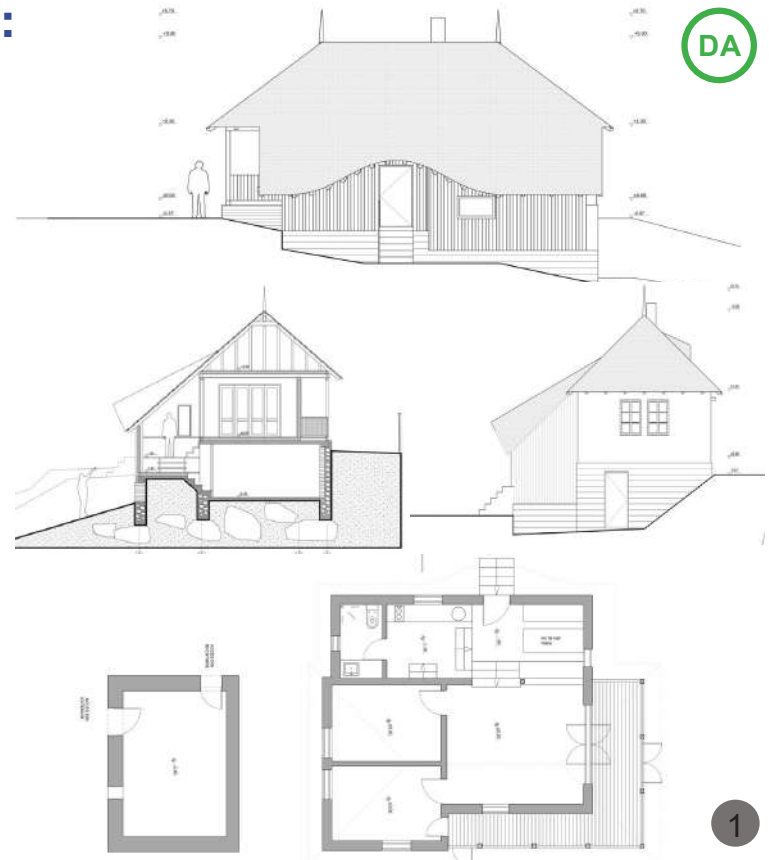

Reconstituire - zona înaltă din Muntenia, exemplu și pentru zona Moldovei. „Reconstituirea unei vechi case a unui cioban: „Casa păstrează silueta tipică pentru sat și zonă. Am extras ce ni s-a părut valoros și am completat cu o organizare contemporană la interior. Unul dintre lucrurile remarcabile la construcția în paragină era așezarea pe teren: beciul semiîngropat făcea posibilă obținerea unei platforme orizontale suficient de mari pentru a construi." Casa Nucșoara, jud. Argeș, arh. Maria Ungureanu, arh. Iulian Ungureanu.

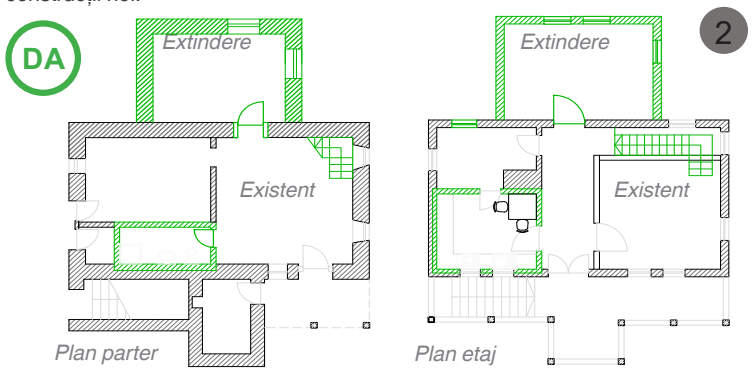

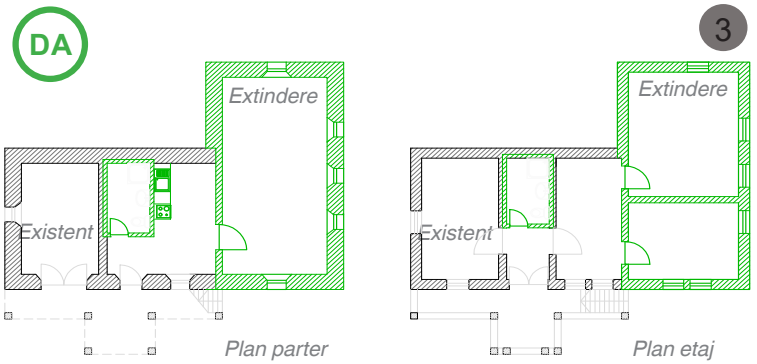

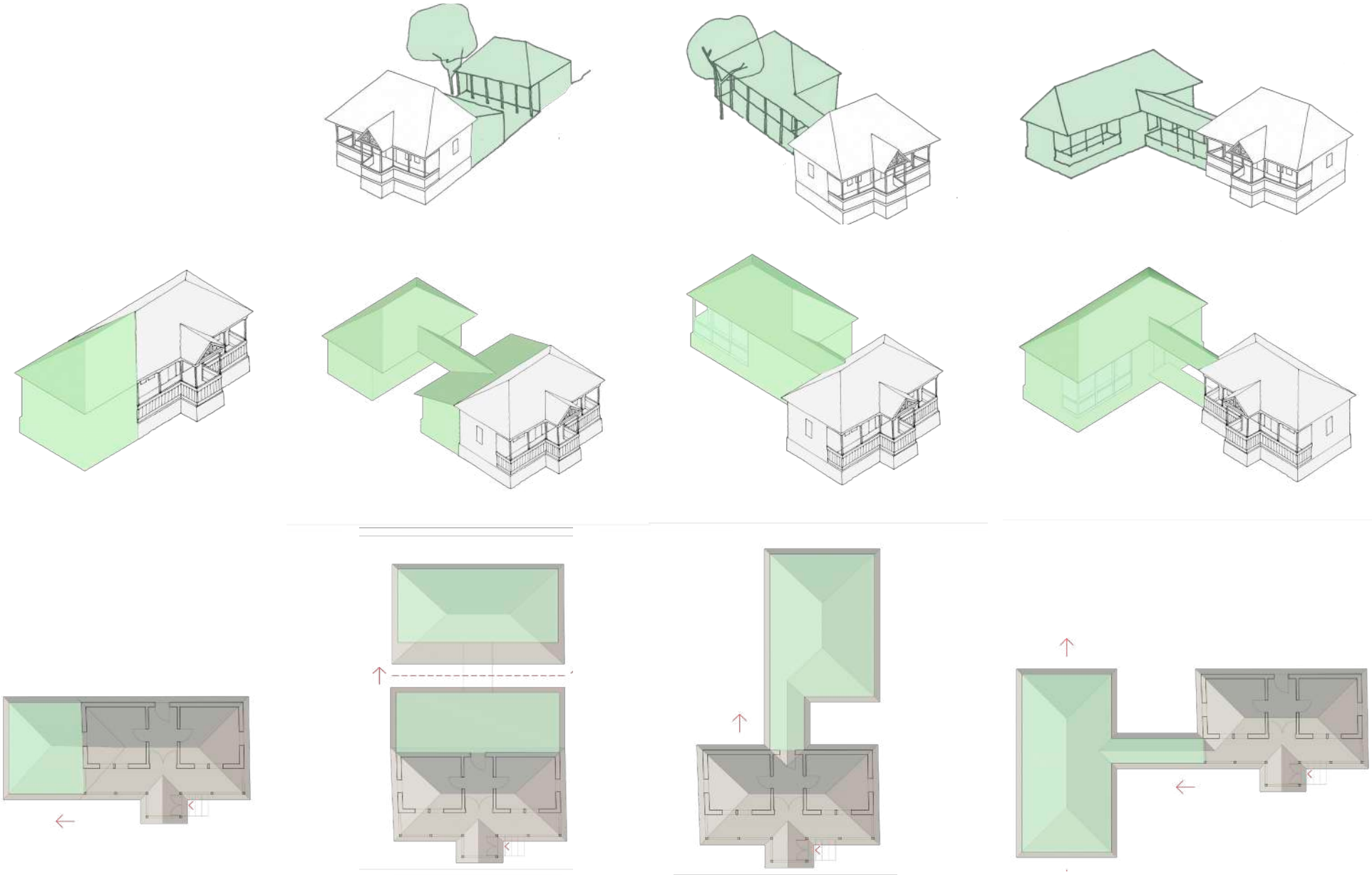

Extindere prin prelungirea clădirii existente pe latura scurtă. Suprafața este de maxim 50% din suprafața inițială.

Extindere prin prelungirea clădirii existente pe latura lungă. Se creează polata. Paralel cu polata, se poate crea un corp nou cu înălțime mai mică sau cel mult egală cu a casei, la o distanță care să evite umbrirea casei existente.

Extindere prin crearea unui corp independent, unit de clădirea inițială printr-o pasarelă, în legătură cu holul existent. Suprafața construcției noi este de maxim 100% din suprafața construcției existente.

Extindere prin legarea corpului nou de clădirea existentă, printr-un corp creat în prelungirea prispei. Suprafața construcției noi este de maxim 100% din suprafața construcției existente.

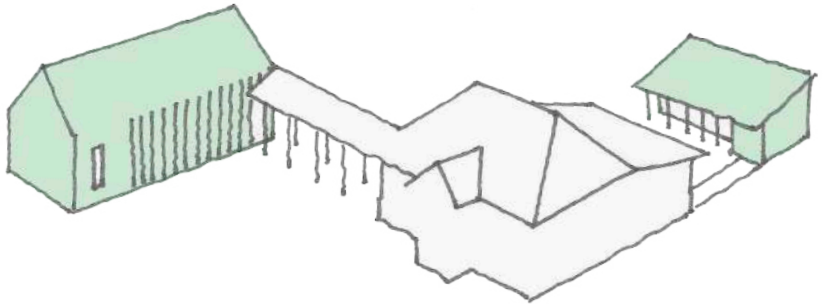

Casa poate primi extinderea de tip polată și totodată poate fi legată de anexa sau anexele situate în proximitate, mărindu-se suprafața locuibilă.

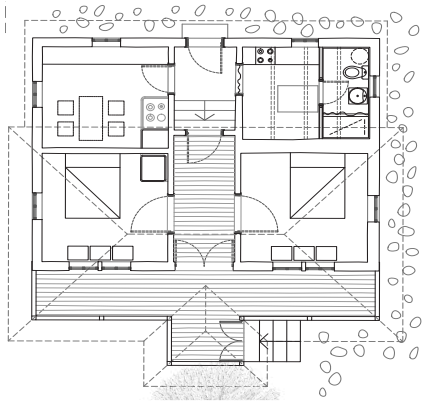

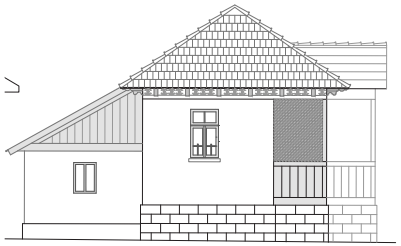

Casă tradițională în care, din spațiul polatei s-a amenajat o baie dotată cu utilitățile necesare.

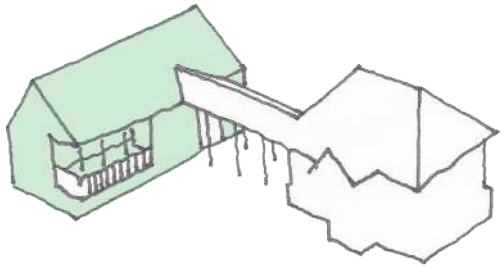

Când se refuncționalizează o anexă și devine locuibilă, aceasta poate fi legată de casă printr-un corp nou, închis sau deschis.

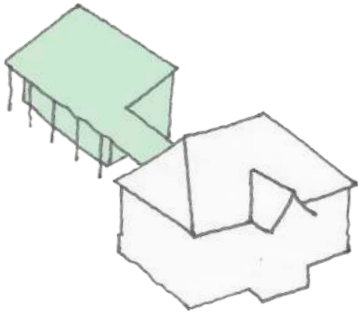

În cazul în care în apropierea casei există o construcție mai mică, aceasta poate fi inclusă în suprafața locuibilă printr-un corp care poate fi închis sau poate avea rol de prispă, terasă.

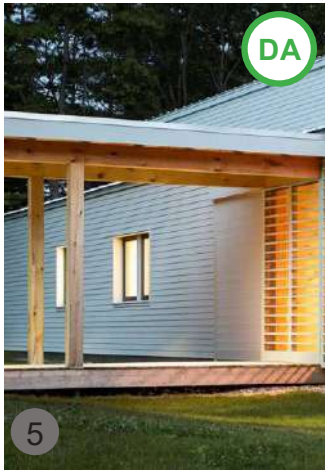

AȘA DA: *Moduri în care se poate realiza legătura dintre două clădiri: la parter, la parter și etaj sau doar la etaj. Legăturile pot fi deschise sau închise prin zone vitrate. Ochiurile tradiționale de geam creează armonie și proporții echilibrate. Muzeul Nicolae Iorga - Vălenii de Munte, aflat într-o zonă etnografică care are multe elemente comune cu cele aflate în Moldova.*

B. Adaptarea și refuncționalizarea construcțiilor existente:

Construcțiile de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea reprezintă o parte importantă a fondului construit tradițional rămas. Fiecare zonă are particularități în raport cu alte zone, drept pentru care conservarea într-o formă autentică, este importantă. O parte dintre construcții sunt incluse în Lista Monumentelor Istorice (LMI). Atenția merită îndreptată și către cele care au valoare arhitecturală și ambientală dar nu sunt clasate.

Intervențiile făcute asupra clădirii existente vor fi minime și urmăresc îmbunătățirea condițiilor de viață și creșterea gradului de confort la standardele actuale: mărirea suprafeței utilizate prin mansardarea podului, folosirea beciului - demisolul sau spațiile auxiliare înglobate în volumul casei, refuncționalizarea anexelor.

Valorizarea patrimoniului se va putea obține printr-o reabilitare atentă luându-se în considerare toate detaliile.

Păstrarea fondului construit existent – patrimonial sau nu – are avantaje. atât din punct de vedere economic cât și al peisajului cultural.

O condiție esențială pentru prevenirea problemelor specifice este păstrarea în bune condiții a clădirilor. Printr-o întreținere periodică adecvată, construcțiile vechi pot fi menținute și folosite fără intervenții majore.

Pentru a-și menține casele, în trecut, locuitorii făceau periodic acțiuni de întreținere prin reparațiile elementelor constructive, acolo unde era necesar. La construcțiile din pământ, chirpici, paiantă, reparațiile crăpăturilor din pereți sau tencuială și văruirea se făceau anual.

Se va avea în vedere prevenirea infiltrării apei prin următoarele măsuri:

- repararea și întreținerea învelitorii,
- colectarea corectă a apelor pluviale prin jgheaburi și burlane (numai dacă construcția a fost prevăzută inițial cu acest sistem); îndepărtarea eficientă a apelor pluviale prin pante care îndepărtează apa, prin rigole de colectare și prin trotuare de gardă,
- intervenții și reparații la fundații dacă s-au produs infiltrații; realizarea unor drenuri la o distanță față de fundații; acestea necesită întreținere permanentă pentru a preveni nefuncționarea corectă,
- prevenirea udării pereților.

Intervenții la nivelul tâmplăriei

Ferestrele și ușile din lemn masiv se recondiționează acolo unde este posibil sau se înlocuiesc cu altă tâmplărie din lemn masiv sau stratificat cu finisaj similar celui inițial: vopsea pe bază de ulei de in, ceruite sau folosite vopseluri naturale. Pentru reparație se vor respecta tehnicile tradiționale lucrând pe cât posibil, cu meșteri din zonă. Elementele valoroase se vor recondiționa prin aceleași materiale și tehnici.

Pentru a mări gradul de izolare fonică (la construcțiile situate pe marginea drumurilor cu circulație intensă sau dacă funcțiunea o impune) atât pentru vitrajul termoizolant cât și pentru vitrajul simplu de la geamurile duble, se pot folosi foi de sticlă de grosimi diferite, care „rup" vibrația sunetului.

Geamul va fi transparent.

Pot fi utilizate folii pentru controlul solar fără a modifica culoarea și textura geamului. Nu se vor folosi: geam bombat, geam reflectorizant, geam oglindă.

Soluțiile de umbrire

Elementele valoroase se vor conserva, recondiționa folosindu-se aceleași materiale și tehnici constructive sau se vor înlocui, fără modificarea împărțirii specifice a elementelor.

Culorile

Tâmplăria exterioară și elementele de umbrire sau alte elemente decorative se pot vopsi în diferite nuanțe nesaturate în general de la maro la cenușiu cu aspect mat, care nu modifică aspectul lemnului, nu dau luciu și aspectul de ud. Pentru colorare, se vor folosi cu precădere pigmenții naturali.

Intervenții la nivelul elementelor de fațadă: Prispa, frontoanele și decorațiile de fațadă.

Se vor păstra și se vor valorifica decorațiile tradiționale existente la nivelul prispei, la ferestre, la obloane, la stâlpi, la streașină, la pazie, la capetele de grinzi.

Intervențiile se pot realiza prin reinterpretarea elementelor decorative tradiționale în manieră contemporană. încadrându-se în specificul local.

Închiderea prispelor și a foișoarelor, dacă este necesară, se va face cu condiția ca suprafața vitrată să se realizeze cu tâmplărie din lemn cu ochiuri de dimensiuni mici, care nu depășesc 25 cm x 35 cm.

Materialele pentru finisaje

Nu se vor folosi ca finisaje exterioare: placările ceramice pentru pereți și soclu (de multe ori, soluțiile alese sunt inadecvate folosirii la exterior: atât acestea, cât și materialele auxiliare de punere în operă nu rezistă la cicluri repetate de îngheț-dezgheț, deteriorându-se în timp foarte scurt și de multe ori chiar favorizând apariția infiltrațiilor), placările cu tablă (tablă simplă, tablă cutată etc.), materialele care conțin azbest sau materialele plastice.

Nu se vor realiza placări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care imită șindrila, care să dea un aspect „rustic". Conceptul de „rustic" este diferit de conceptul de „tradițional".

Culorile

Nu se vor folosi culori tari, contrastante. Se vor păstra nuanțele naturale ale materialelor folosite sau a unor culori și nuanțe nesaturate, apropiate de cele naturale. Este indicat ca pigmenții utilizați în vopseluri și uleiuri să fie naturali. Culorile folosite în mod tradițional sunt: alb pentru zonele tencuite și maro-cenușiu pentru lemn.

Modul de ocupare a lotului și forma exterioară a clădirilor rămân aceleași.

Se urmărește:

- valorificarea oportunităților din zona respectivă folosind resursele de materiale de construcții locale și meșteri locali;
- acordarea construcțiilor la climatul local cu scopul de a ajunge la un consum energetic eficientizat folosindu-se materiale naturale, a căror durabilitate și eficiență energetică au fost dovedite în timp, protejarea fațadelor în cazul tempteraturilor joase sau foarte mari și în cazul intemperiilor vremii care mai ales în ultima parioadă au devenit variabile și extreme, prin folosirea elementelor tradiționale dovedite a fi eficiente: streașină, polată, dimensionarea cu măsură și totodată proporționarea cu măsură a golurilor și folosirea obloanelor la ferestre pentru protecție, etc.).
- protejarea și utilizarea vegetației existente fără importul de plante exotice.

AȘA DA: *Prispa amenajată a unei case restaurate. Se creează un context confortabil și adaptat nevoilor moderne: Casa Mântescu, sat Ruginoasa, jud.Buzău.*

AȘA DA: *Casă restaurată de familia care a moștenit-o, în care au fost cuprinse toate dotările necesare traiului actual; Conacul Mântescu, Ruginoasa, jud. Buzău.*

C. Amenajarea spațiilor

AȘA DA: *Terasa unei construcții noi pentru realizarea căreia s-a ținut cont de elementele și de proporțiile caselor tradiționale. Rezultatul este armonios și echilibrat datorită materialelor folosite, a dimensiunilor elementelor constitutive și a gabaritelor spațiilor.*

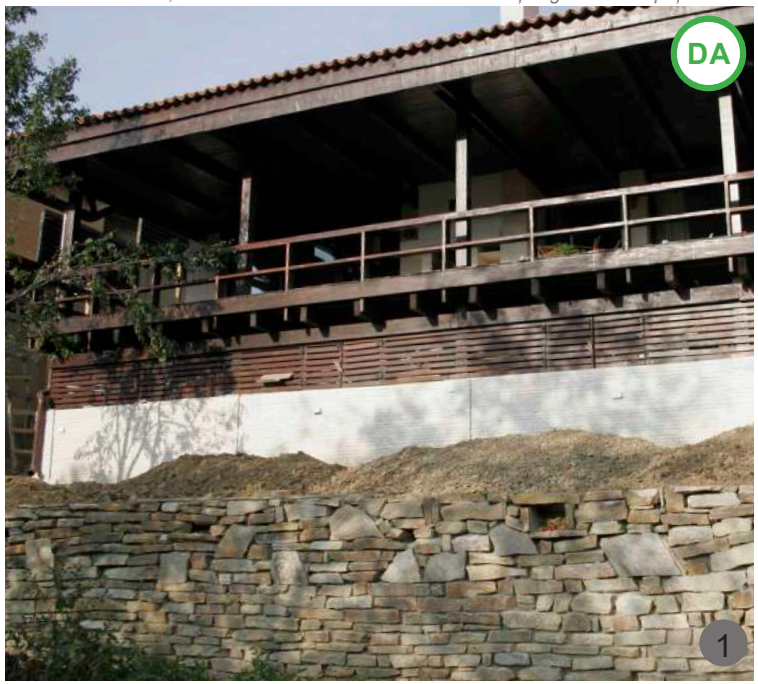

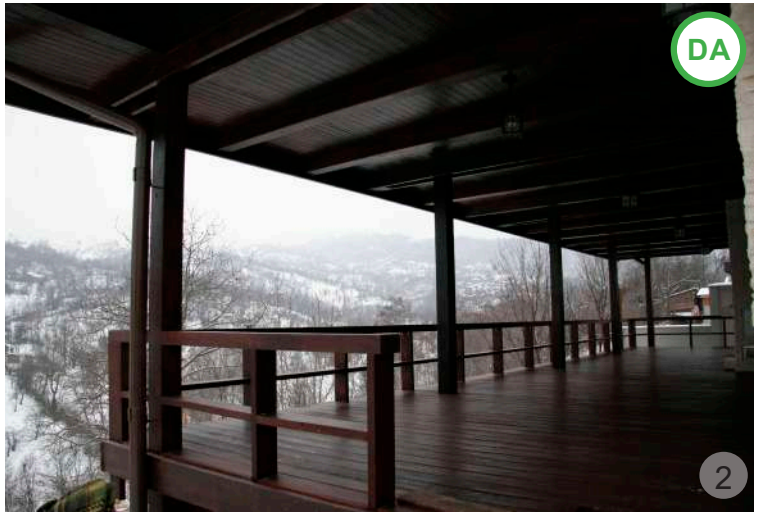

AȘA DA: *Forma și dimensiunile echilibrate ale terasei, folosind materiale tradiționale locale, sunt o alternativă convenabilă pentru spațiile exterioare ale construcțiilor cu gabarit mare. Casă în Breaza, Prahova.*

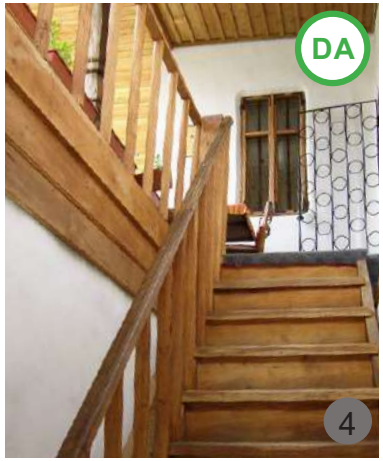

AȘA DA: *Posibilități de a realiza treptele de acces la etaj, într-un mod transparent, simplu, din lemn,*

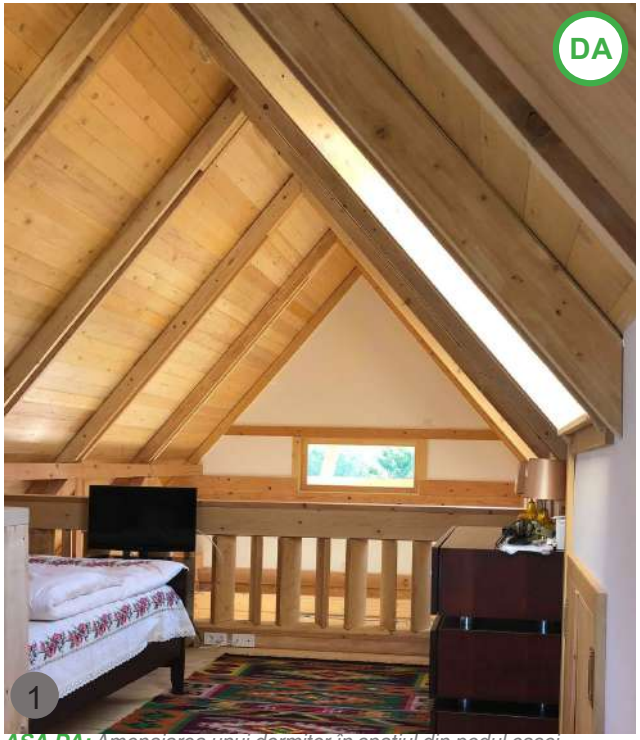

AȘA DA: *Amenajarea unui dormitor în spațiul din podul casei.*

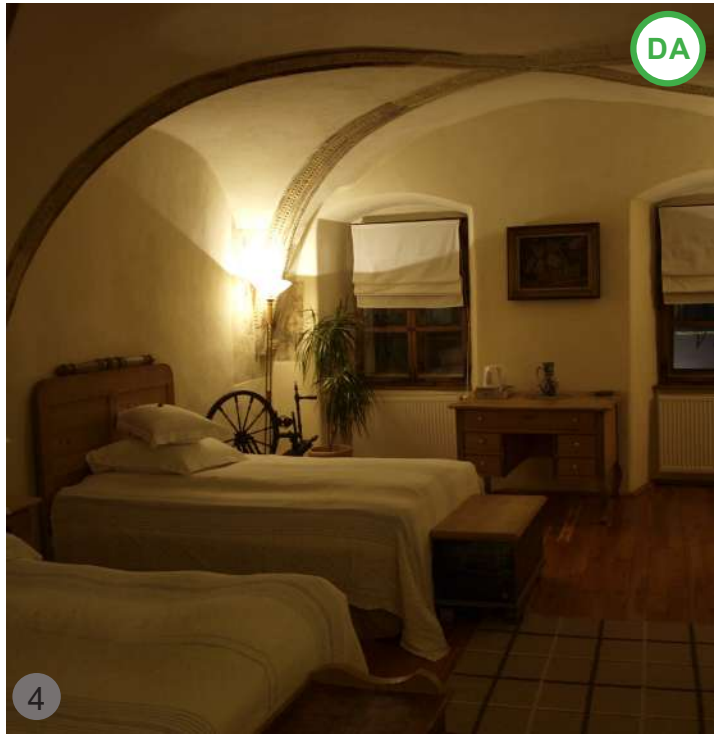

AȘA DA: *Amenajare modernă într-o încăpere a unei clădiri istorice.*

AȘA DA: *Scara de acces la etaj poate fi realizată din metal sau lemn.*

AȘA DA: *Amenajare în clădiri „open space", proiectată cu supantă, cu structura de lemn vizibilă. Acesta este un bun exemplu pentru modul de utilizare a spațiului creat de șarpantă, în pod, atât pentru amenajarea locuințelor cu suprafețe mai mari cât și a clădirilor destinate turismului*

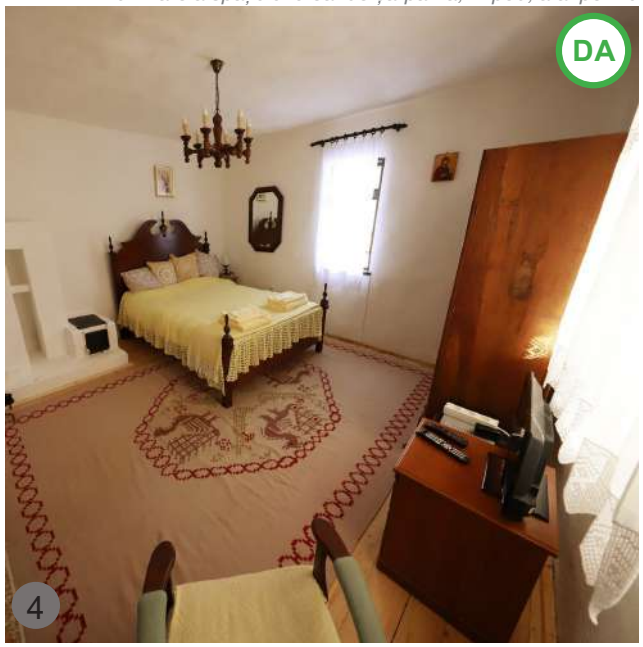

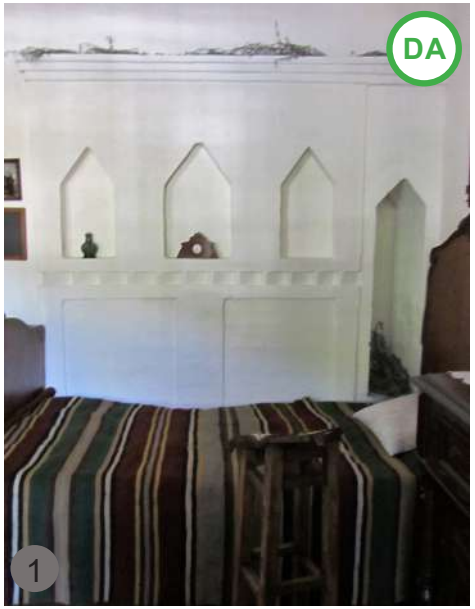

AȘA DA: *Amenajarea camerelor de dormit folosind textile și obiecte de mobilier tradiționale autentice; Pot fi preluate modelele vechi de sobe dar folosind tehnologia actuală. Este un exemplu pentru amenajarea pensiunilor cu specific local autentic; Agapia, jud. Neamț.*

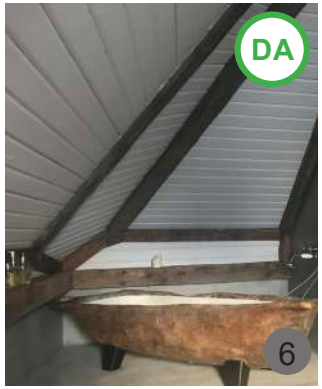

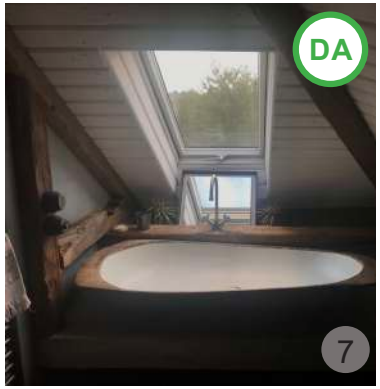

AȘA DA: *Amenajarea bucătăriei, a scării, a grupului sanitar, a băii, în spații de mici dimensiuni într-o casă tradițională,dotate cu utilitățile necesare.*

5. ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE

În prezent, materialele moderne de slabă calitate și efectele modernizării greșit înțelese au un efect negativ asupra mediului și asupra ambianței rurale:

• Tencuielile interioare și exterioare, realizate tradițional pe rețea de șipci de lemn și mortare pe bază de nisip și var stins, au fost înlocuite cu tencuieli uscate: plăcile de gips-carton, utilizate la exterior și interior;

• Pardoselile din lemn natural (de tip dușumea, parchet din lemn etc.) au fost înlocuite cu parchetul laminat, care este un material de sinteză, neecologic și impermeabil la vapori;

• Finisajele exterioare și interioare pe bază de var natural ale pereților și tavanelor au fost înlocuite aproape în totalitate cu materiale de sinteză de tipul vopselelor lavabile sau pe bază de ulei, pierzându-se o sursă importantă de sănătate pentru locatari, finisajele realizate cu var natural având efect bactericid, de combatere a efectelor de acumulare a apei în pereți, regulator de umiditate și de combatere a mucegaiurilor;

• Izolațiile termice realizate la tavane, poduri, pardoseli cu materiale tradiționale, ecologice, au fost înlocuite cu materiale de sinteză sau cu compuși de sinteză, eficienți din punct de vedere termic, dar care nu mai au calitatea de a asigura condiții de viață sănătoasă. La casele existente, cu pereții din bârne de lemn, se utilizează frecvent, în ultima vreme, ca material de izolație termică, polistirenul expandat, care alterează calitățile ecodurabile ale construcției.[1]

Caracteristicile definitorii complexe, fizico-chimice, relevante pentru utilizarea în construcții a materialelor naturale din România:

- Materialele naturale, de natură minerală (anorganice), sau organică (de origine vegetală sau animală), au caracteristici comune foarte importante, care le fac net superioare, din punct de vedere ecologic și al durabilității, materialelor de sinteză folosite la izolații. Astfel, materialele naturale, provenind și formându-se în mediul natural, sunt deosebit de rezistente la acțiunea radiației solare și în special a componentelor UVA și UVB, care produc degradări rapide oricărui material de sinteză (PVC, polistiren, poliuretan, rășini de aglomerare, compuși ai varurilor și ai vopselelor sintetice etc). Materialele naturale au o mai bună durabilitate și comportare sub acțiunea factorilor climatici ciclici, temperatură, umiditate, gelivitate, sau a acțiunilor rezultate din seism, incendiu, accidente climatice.[2]

Specialiștii de la INCERC Iași spun că trebuie ca profesioniștii și autoritățile locale: **Să transmită** populației aceste informații și să le îndrume în timp util, pentru a valorifica oportunitatea de a avea o locuință sănătoasă, trainică, cu costuri/lucrări de întreținere reduse, **Să susțină necesitatea de a renunța la materialele nesănătoase, promovate pe piață în mod agresiv, și de a folosi tehnicile și materialele locale naturale/sănătoase, trainice și ieftine pe care le au la îndemână, Să insufle comunităților convingerea că materialele locale care și-au dovedit durabilitatea în timp sunt mult mai sănătoase pe termen lung. Utilizarea materialelor de construcție artificiale, nesănătoase atrage numai consecințe negative în timp, chiar dacă par o soluție mai ușoară pe moment; Să promoveze varul stins (hidraulic) în locul finisajelor lavabile, lemnul prelucrat superior în locul plasticului și alte materiale naturale în locul celor de sinteză.**

RADONUL este un gaz natural, incolor, inodor, insipid, **radioactiv**, eliberat în atmosferă. Neventilarea corectă acționează ca o cușcă, blocând radonul în interior. Astfel este inhalat odată cu aerul respirat. Când concentrația de radon în interior crește peste un anumit prag, și situația se menține pe mai mulți ani, poate cauza grave probleme de sănătate.

Acumularea în interiorul caselor poate fi combătută folosind materiale de construcție care permit ventilația naturală. Din acest punct de vedere, materialele tradiționale, precum paianta, sunt superioare. Paianta asigură respirabilitatea clădirii și oferă o bună izolație termică. Geamurile termopan să fie din lemn pentru o ventilare naturală și pentru a scădea natural conținutul de radon din interior.

1 Dr. ing. C. Miron, Materiale neconvenționale locale pentru energie sustenabilă, INCD URBAN INCERC Iași, p. 53 – 55, http://documents.tips/documents/neconventionale.html. 2 Idem.

Imagine frecvent întâlnită în zona înaltă, spre munte, a Bacăului, cu acoperiș cu patru ape, cu înclinația specifică zonei, inundate de verdeață, vegetația din deal și dintre gospodării.

Acoperiș cu învelitoare din șindrilă realizată în tehnica tradițională. în solzi.

Învelitoare din țiglă, cel mai des folosită începând cu secolul al XX-lea.

Învelitoare din tablă plană dublu fălțuită.

5.1. ACOPERIȘUL

Analiza și recomandările privitoare la acoperiș se referă la următoarele componente ale sale: formă și volumetrie, șarpantă (tipuri de structură, materiale utilizate și tratamente), învelitoare (materiale utilizate și culori), marcarea posibilelor probleme ce pot apărea la comportarea în timp.

Recomandările se grupează în trei categorii:

a. Construcții cu gabarit mic (<120 mp), construcții cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții cu gabarit mare (peste 250 mp), dispuse în sistem pavilionar;

b. Construcții cu gabarit mare (peste 250 mp), de tip monovolum;

c. Intervenții pe construcții existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum).

Toate materialele care alcătuiesc acoperișul au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau în mai mare măsură). Realizarea de alcătuiri constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție îi pot asigura o durată mai mare de viață, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

5.1.1. Specificul local

Acoperișurile tradiționale au forme simple, economice, eficiente și ușor de realizat, cu pierderi minime de material.

Acoperișul construcțiilor tradiționale din aceste zone este în proporție extrem de mare cu patru pante, specific fiind peisajului cultural local. Foarte rar clădirile istorice din zonă au acoperiș cu două pante. Panta este medie (între 30° și 45°) sau înaltă (între 40° și 55°). La anexe se practică și acoperișul în două pante.

Învelitoarea era din șindrilă sau draniță iar după 1900 a apărut țigla ceramică și tabla plană. Șindrila putea fi: *dreaptă, în solzi de pește, pusă în randuri suprapuse*, (Mănastirea Cașin) sau *subțire, de 40 cm lungime pe 5-15 cm lățime: dreaptă. acuțită, așezată în rânduri suprapuse* (Ghimeș-Făget).

Modelul tradițional de țiglă era cel de tip solzi. Țigla trasă, de Jimbolia, este un model importat și a apărut în zonele noastre începând cu sfârșitul secolului al XVIII-lea. Utilizat în zona munților Alpi, acest tip de țiglă a fost cel care a înlocuit învelitoarea tradițională locală din plăci de piatră. Țigla cutată are calitatea de a rezista la o încărcătură mare de zăpadă și în același timp poate fi montată la o pantă mică, asemănătoare celei la care erau montate plăcile din piatră.

Alte materiale folosite în istorie pentru alcătuirea învelitorii, dar mai rar: scânduri, stuf, paie așezate cu furca sau în snopi, structuri alcătuite din pământ, paie și stuf.

Tabla a fost introdusă din cauza incendiilor provocate de șiță și ca alternativă ieftină.

Există clădiri cu diferite influențe (neoclasice, romantice, baroce, neoromânești) din care au derivat modele noi (de exemplu foișor cu trei pante plasat în ax cu acoperiș cu două pante și cu fronton triunghiular, acoperișul în formă piramidală, cu înălțime mare de influență romantică).

Culorile acoperișurilor tradiționale sunt naturale: nuanțe natur de cenușiu, brun-cărămiziu, gri, creând unitate și încadrare în peisajul rural tradițional.

Acoperișul tradițional, fiind rar folosit ca spațiu locuibil, are ocazional lucarne mici, pentru ventilație.

Deși se preferă adesea și se adoptă acoperișul cu două pante cu pretextul că acesta oferă mai mult spațiu în pod sau în mansardă, cel cu patru pante are mai multe avantaje. La acoperișul cu două pante intră mai mult material: beton armat, cărămidă (sau alt material de umplutură), ridicând prețul construcției.

În ultimele două decenii, nemaiținându-se cont la realizarea acoperișurilor noi de caracteristicile specificului local, condițiile de însorire, orientarea vânturilor etc, utilizarea acoperișului a devenit mai puțin eficentă.

Imaginea de altădată se transformă pe zi ce trece din cauza modei materialelor și a formelor noi. Nu se manifestă întotdeauna un discernământ în ce privește adevărata utilitate și valoare estetică a intervențiilor noi.

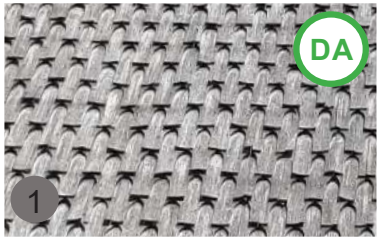

Șindrilă executată după tehnici tradiționale.

Țiglă trasă, folosită îndeosebi din a doua parte a secolului XX.

Țiglă ceramică solzi executată după tehnici tradiționale.

Țigla ceramică trasă, industrială poate fi folosită, dacă respectă forma și dispunerea tradițională.

Tablă plană fălțuită de culoare gri, mată.

5.1.2. Recomandări

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) dispuse în sistem pavilionar

Forma și volumetria

Se va păstra specificul local prin preluarea nealterată a formei și a volumetriei existente în zonă.

Acoperișul va fi cât mai simplu, cu patru ape, cu pante egale, cu streșinile și coamele orizontale.

În funcție de învelitoare, panta va avea între 40°și 60°(pentru învelitoare din tablă sau țiglă) și între 50° și 70° (pentru învelitoare din șiță sau șindrilă). Panta crescută a acoperișului de șindrilă generează o suprafață utilă mai mare a mansardei.

Spațiul interior generat de acoperiș se va utiliza ca spațiu funcțional. Nu se recomandă folosirea acestuia ca pod/depozitare pentru obiecte grele, din motive de siguranță în exploatare, siguranță la foc etc.

Nu se recomadă forme și pante provenite din alte zone climatice sau geografice, teșiri nejustificate ale pantelor, timpane.

Streșinile vor fi cât mai largi (80-120 cm) inclusiv în jurul prispei sau în zona de intrare nu numai pentru a se încadra în specificul local ci și pentru a asigura protecție împotriva intemperiilor, diminuând afectarea fațadelor de către factorii climatici (ploi, vânturi etc). La intersecția cu frontonul, streașina are între 15 și 40 de cm, în funcție de materialul timpanului (dacă acesta este din lemn, streașina este mai pronunțată, pentru protecție).

Se acceptă și acoperiri cu pantă mică, de minimum 5%, dar cu învelitoare din strat înierbat cu vegetație locală. Acestea se pot folosi acolo unde relieful permite și sunt necesare soluții speciale de integrare în peisaj: volume mari, (semi) îngropate, garaje sau spații tehnice parțial sau total îngropate, care pentru integrare în peisaj se acoperă cu strat vegetal.

În acest caz, se permite utilizarea membranelor din PVC sau a celor bituminoase în alcătuirea învelitorii.

Pentru proiectarea și execuția acoperișurilor verzi, atât la clădirile noi, cât și la cele existente se va ține cont de reglementările tehnice din normativul GP 120-2013.

Se va păstra sau prelua raportul volumetric specific clădirilor de pe lot. Se recomandă o diferență de minim 50 cm între înălțimea clădirii principale și clădirile anexe sau cele care sunt construite pe locul acestora. Nu se admite ca înălțimea clădirilor construite ca anexă să depășească înălțimea clădirii principale.

Acoperișul lucarnelor va ocupa maximum 25% din suprafața pantei respective și acestea vor fi dimensionate și poziționate astfel încât să creeze o imagine coerentă cu specificul locului și să nu constituie un element discrepant.

Decorațiile, dacă este cazul, se vor prelua nealterate, dar într-o formă simplificată, păstrând specificul local. Nu se vor folosi forme și detalii provenite din alte zone etnografice, geografice sau climatice.

Se pot realiza balcoane sau terase, cu condiția ca acestea să se integreze peisagistic și volumetric în ansamblul gospodăriei. Balcoanele sau terasele se pot realiza doar în interiorul volumului acoperișului folosind prispa ca element de reper sau sub forma de cursivă.

Volumul acoperișului va fi adecvat funcțiunilor pe care le adăpostește. Acestea trebuie să se integreze armonios în ansamblul gospodăriei.

Amplasarea panourilor generatoare de energie nu va depăși 15% din suprafața învelitorii. Se are în vedere că aceste panouri nu trebuie să acopere total învelitoarea, caz în care ajunge să se substituie total acesteia și să altereze imaginea de ansamblu a clădirii.

Se recomandă analiza atentă a contextului și raportare la acesta dar sunt anumite forme care trebuie în mod ferm evitate: cele cu pante asimetrice, pante frânte sau alte pante complicate.

La fel, respectarea oricât de bine a unei forme considerată bună și tradițională, folosită într-un context schimbat între timp, poate deveni nepotrivită sau ridicolă.

Recomandările nu exclud rezolvări contemporane ale acoperișurilor, cu condiția ca ele să aibă o valoare estetică ridicată și să se integreze în context.

AȘA DA: *Ansamblu de clădiri cu destinație turistică: acoperișurile sunt realizate după modelul specific tradițional: patru ape, învelitoare din șiță. Faptul că acoperișurile clădirilor au același gabarit și același material contribuie la unitatea peisajului și la o integrare firească în specificul rural. Exemplu din zona sudică: Satul Prunilor, jud. Dâmbovița.*

AȘA DA: *Acoperiș în patru ape la care se respectă forma tradițională și volumul compact, nefragmentat, la construcție nouă, Agapia, jud.Neamț.*

AȘA DA: *Învelitoare din tablă plană fălțuită; patru ape cu rupere de pantă la clădire cu gabarit mediu; formă echibrată, culoare discretă; se armonizează cu specificul tradițional, Pângărați, jud.Neamț.*

AȘA DA: *Învelitoare din șiță, în patru ape, la construcție nouă; jud.Prahova. Exemplul este valabil și pentru zona de deal și munte a acestor județe.*

AȘA DA: *Lucarne care asigură necesarul de iluminare, la un acoperiș nou, păstrând mărime și proporții echilibrate.*

AȘA DA: *Acoperișuri la care se respectă specificul local prin formă, pante și materialele folosite. Chiojdu, Buzău, arh, Călin Hoinărescu.*

AȘA DA: *Construcție nouă cu învelitoare din țiglă industrială trasă. Alegerea unei forme simple, echilibrate, în spiritul tradițional aduce valoare estetică dar și beneficii tehnice: previne probleme care apar la îmbinări și care favorizează infiltrarea apei; arh. Ovidiu Apetrei.*

AȘA DA: *Locuință în Nucșoara, jud. Argeș - un exemplu foarte bun de preluare a elementelor specifice arhitecturii locului și folosite cu măsură și cu discernământ: acoperiș din șiță - este de remarcat aici întregul demers, pe lângă folosirea materialelor naturale prin tehnici tradiționale. Este un exemplu de monumentalitate a unei construcții mici care are un mod ingenios în care este așezată pe un teren în pantă. „Casa păstrează silueta tipică pentru sat și zonă - un corp central cu șarpantă în patru ape, panta nordică prelungită acoperind un volum secundar. Ne-am gândit că e important să păstrăm un mod de a construi. Am extras ce ni s-a părut valoros și am completat cu o organizare contemporană la interior. Unul dintre lucrurile remarcabile la construcția în paragină era așezarea pe teren: beciul semiîngropat făcea posibilă obținerea unei platforme orizontale suficient de mari pentru a construi. Locul ales e cel mai ferit de apă și zăpadă și e cel mai însorit. Am decis să păstram așezarea". arh. Maria și Iulian Ungureanu.*

AȘA DA: *Învelitoare din șită în timpul execuției. Dacă este corect executată și pusă în operă, șița (ori șindrila, dranița) are un potențial volumetric excepțional. Construcție în munții Piatra Craiului; un exemplu asemănător - Lepșa jud. Vrancea.*

AȘA DA: *Model de țiglă tradițională: țigla solzi. În acest caz, țigla a fost realizată într-un atelier local din zona săsească și a fost adusă și montată la o clădire nouă din Cornu, județul Prahova. Această țiglă a fost folosită și în zona Bacău, Neamț.*

AȘA DA: *Structura din lemn la acoperiș cu pantă specifică zonei montane, cu lucarne, arh. Horațiu Răcășan.*

AȘA DA: *Structura acoperșului realizată integral din lemn. În volumul acoperișului sunt cuprinse două niveluri pentru o locuință. Com. Cornu, jud. Prahova, arh. Mihai Nuță.*

AȘA DA: *Structuri din lemn pentru construcții de gabarit mediu cu destinație turistică. Forma acoperișului este o reinterpretare a limbajului arhitectural tradițional. Aceasta se poate realiza corect și durabil doar prin cunoașterea tehnicilor și a modalităților de îmbinare și de dimensionare a elementelor din lemn.*

Șarpanta

Șarpanta se va realiza preponderent din lemn dar se poate realiza și din metal acolo unde funcțiunea clădirii permite rezolvări constructive contemporane, unde este necesară acoperirea de spații cu deschideri mari. Este recomandată folosirea tehnicilor și îmbinărilor tradiționale locale dar și contemporane, lemn lamelar, stratificat sau încleiat care permit realizarea unor piese de lemn de mari dimensiuni și geometrii diverse, cu performanțe mari, fără a sacrifica arbori seculari. Pe cât posibil să fie implicați meșterii dulgheri din zonă. Să se folosească oriunde este posibil materiale naturale, regenerabile.

Nu se recomandă utilizarea materialelor organice rezultate în urma polimerizării (cele denumite, în mod generic, „plasticuri"), întrucât își schimbă calitățile (portanță, torsiune, curgere) în timp, din cauza condițiilor de mediu (proces repetat de îngheț/dezgheț, radiații ultraviolete, variații de temperatură vară/iarnă).

Pentru toate elementele din lemn, se vor realiza lucrări de ignifugare și biocidare cu materiale care nu afectează structura și culoarea lemnului și care permit tratamentul ulterior al acestuia cu ceruri, uleiuri și soluții naturale.

Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități)

Învelitoarea se va realiza din materiale naturale regenerabile, cu păstrarea imaginii locale nealterate.

Învelitoarea poate fi din materiale lemnoase (șiță, șindrilă, draniță), țiglă ceramică sau în ultimă instanță tablă plană zincată dublu fălțuită, protejată cu vopsea mată anticorozivă în culori neutre.

În cazul învelitorii de șiță, șindrilă, draniță, se recomandă dimensiunile și modelele locale. Detaliile de montare vor fi îmbunătățite acolo unde este necesar. Se recomandă execuția cu meșteri locali care cunosc tehnica de montare corectă. Un material care nu este corect realizat și nu este corect montat, va duce la o durată mai scurtă de viață a învelitorii. Din aceste motive s-a ajuns în mod eronat la concluzia că șița, șindrila nu sunt materiale durabile și deci convenabile.

Piesele de șindrilă corecte au între 30-40 cm lungime, 8-10 cm lățime și aproximativ 0.5-0.9 cm grosime (aceasta poate fi variabilă în cadrul aceleiași piese, datorită tehnicii utilizate).

Modelul de șindrilă specific zonei are terminația de la capătul vizibil ca o teșitură oblică simplă, de o parte și de alta a piesei.

Acoperișurile cu șindrilă erau predominante pe teritoriul întregii țări în special în zonele colinare și de munte.

Producerea industrială a cuiului metalic (acum peste 100 de ani) și prețul scăzut al acestuia au dus la folosirea excesivă a lui și la montarea cu cui la vedere.

Se recomandă folosirea tehnicii de montaj cu cui ascuns, păstrându-se dimensiunile recomandate ale șindrilei. Acest tip de montaj duce la degradarea rapidă a învelitorii.

În cazul folosirii tehnicii cu cui la vedere trebuie ca floarea cuiului să rămână la o distanță de 2-3 mm față de piesele de șindrilă (nebătut până la capăt) pentru a permite dilatarea lemnului fără ca piesa să crape.

Punerea în operă se va face după un tratament cu substanțe biocide. Este interzisă tratarea șiței sau șindrilei cu lacuri și vopsele.

Toate elementele din lemn, atât cele plane pe lângă șiță sau șindrilă se vor trata cu biocid și ignifug, cu soluții care să nu modifice semnificativ aspectul natural, care se absorb în masa lemnului și nu formează peliculă.

Fiind materiale naturale și mai les pentru cele care sunt expuse intemperiilor, acestea necesită un tratament periodic.

Dacă construcția are podul locuibil, învelitoarea se va executa respectând și necesitățile de izolare termică a spațiului interior.

Se vor păstra sistemul de lățuire și dispunerea specific locală a pieselor de învelitoare, inclusiv forma și dimensiunea acestora.

În cazul utilizării ca mansardă a spațiului de sub acoperiș, se vor resecta următorii pași: pe căpriori se va monta astereala, peste aceasta se va pune membrana de protecție care are rolul de a proteja atunci când apar infiltrații ale apelor meteorice, apoi se vor monta șipci transversale de aproximativ 5 x 5 cm (care vor asigura un strat de ventilație pentru șindrilă), se vor pune lații paralel cu streașina. Între căpriori dar și sub căpriori (pentru un strat mi gros) se va monta izolație termică. Este important ca piesele să fie executate din lemn uscat și ca lemnul să nu aibă noduri și crăpături.

Materialele de termoizolare/hidroizolare pentru învelitoare vor fi compatibile cu cele din care este realizată aceasta. Este recomandat, pentru sănătatea locuirii, ca acestea să fie ecologice. Se vor folosi, pe cât posibil, materiale naturale și soluții de alcătuire care să permită schimbul de vapori dintre interior și exterior, prin aceasta asigurându-se realizarea unui climat interior optim utilizării/locuirii (se va avea o grijă sporită la detaliile constructive din jurul coșurilor de fum, al lucarnelor, al intersecției cu foișoarele etc.).

Nu este recomandată combinarea la același acoperiș a mai multor tipuri, culori sau forme de învelitori, cu excepția acoperișului vegetal.

În cazul intervenției pe o clădire existentă, se va înlocui obligatoriu învelitoarea din tablă, azbociment, membrană bituminoasă sau din alte materiale sintetice cu materialele acceptate.

Nu se recomandă folosirea tablei profilate de tip țiglă, de tip șindrilă.

Este interzisă folosirea învelitorilor de azbociment, fiind dăunătoare sănătății și mediului.

Se recomandă folosirea țiglelor solare mate. Această tehnologie este deja adoptată și cu șanse de a se răspândi rapid în anii imediat următori.

Amplasarea panourilor generatoare de energie nu va depăși 15% din suprafața învelitorii. Se are în vedere că aceste panouri nu trebuie să acopere total învelitoarea, caz în care ajunge să se substituie total acesteia și să altereze imaginea de ansamblu a clădirii.

gri neutru sau brun închis, material lemnos - culoare natur.

Se recomandă să nu se folosească culorile stridente, saturate.

Țigla industrială de epocă s-a înscris cromatic bine în contextual tradițional.

Țiglele noi însă au o paletă de culori exagerată devenind o pată deranjantă în peisajul satului prin culoare. În plus, se diferențiază prin dimensiune, deseori fiind mari prin alipirea țiglelor (pentru a reduce manopera la montaj și a fi astfel "avantajoase").

Se recomandă paleta de culori a materialelor naturale: țiglă ceramică - maro roșcat, tablă plană - culori gri neutru sau brun închis, material lemnos - culoare natur.

Se recomandă să nu se folosească culorile stridente, saturate.

Streașina se va realiza conform specificului local (ca formă și elemente de decorație). Jgheaburile și burlanele vor fi din tablă mată sau vopsite mat.

Coșul de fum trebuie realizat din materiale solide, care să corespundă principiilor de rezistență și stabilitate (în raport cu vânturile, factorii de mediu, încadrarea seismică) și protecției la foc (există risc de incendiu în special în zonele de traversare a șarpantei și, eventual, a altor elemente constructive din lemn). Se vor respecta forma și materialele de finisaj locale.

AȘA DA: *Materiale locale și tehnici tradiționale folosite la construcții noi- șița.*

AȘA DA: *Șită în câmp, montată **fără cui la vedere**. Când este în 5 straturi, nu este nevoie de membrană la pante mai mari de 30 de grade. Sunt folosite tehnnica tradițională și materialele locale.*

Avantajele învelitorii de șindrilă

Folosirea pe termen lung, la scară mare a șindrilei are o serie de avantaje:

- Dezvoltarea economiei locale prin apariția de ateliere locale;
- Încurajarea prelucrării lemnului la nivel local;
- Prelungirea duratei de viață a învelitorii – poate rezista de la 25 de ani la 50 de ani cu condiția folosirii unei materii prime de calitate și a unui tratament de întreținere periodică (schimbarea învelitorii se realizează o dată la o generație);
- Creșterea potențialului turistic prin atractivitatea dată de coerența peisajului rural la care învelitoarea din șindrilă are o pondere foarte mare. Mediul natural împreună cu mediul construit definesc identitatea locală.

Lucarne, luminatoare, elemente de ventilare, instalații

Luminatoarele, ferestrele în planul acoperișului, instalațiile (panouri solare, panouri fotovoltaice) se recomandă doar dacă sunt justificate funcțional și ocupă maximum 20% din suprafața pantei respective. Pe cât posibil, se vor orienta spre interiorul lotului, astfel încât să se păstreze o imagine coerentă către stradă.

AȘA DA: *Realizarea corectă a detaliilor și montarea corectă determină durata lungă de viață a învelitorii. Șița este un material din care se pot obține forme organice, flexibile. Piatra Craiului, jud. Brașov, Râșnov, jud. Brașov, arh. Mihai Nuță.*

AȘA DA: *Cornișe pentru construcții contemporane, cu lățimi mai mari decât a celei uzuale; plasticitatea acestora se datorează lemnului. Este importantă cunoașterea acestui material și tehnicile de realizare a detaliilor. Lucrări realizate în județele Prahova și Brașov, arh. Mihai Nuță.*

AȘA DA: *Forma și dimensiunea cornișei- reinterpretată în limbaj tradițional în formulă contemporană.*

AȘA DA: *Iluminarea prin lucarne la construții noi, cu învelitoare din șiță. Nucșoara, jud. Argeș, arh. Maria și Iulian Ungureanu*

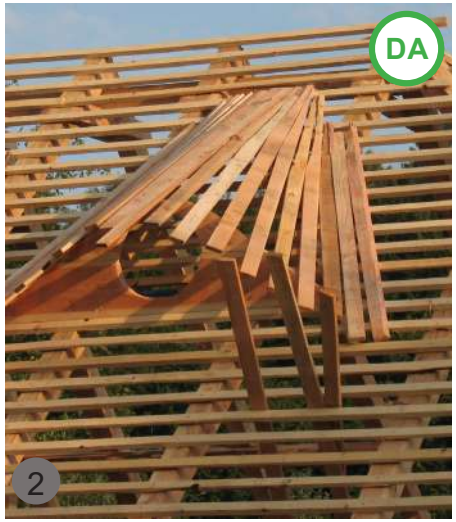

AȘA NU: *Acoperișul cu pante întrerupte generează probleme care duc la degradarea rapidă a învelitorii: de exemplu, fac ca zăpada să stagneze, favorizează depozitatea murdăriei. Execuția acestora este în majoritatea cazurilor defectuoasă. Tabla care imită materialele tradiționale, în cazul de față țigla, nu aduce niciun beneficiu din punct de vedere estetic, la fel și culorile puternice.*

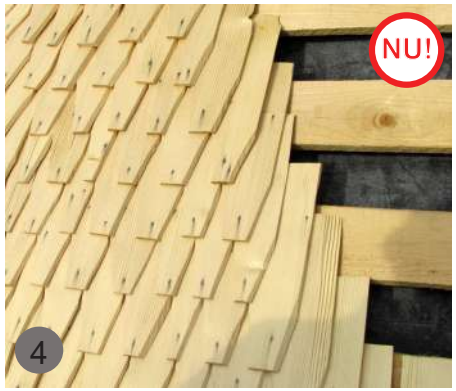

AȘA NU: *Șindrila care are cui la vedere este mai puțin durabilă în timp mai ales dacă nu se ține cont de dilatarea pieselor de șindrilă.*

AȘA NU: *Acoperișurile complicate, cu multe forme și multe pante, pe lângă faptul că duc la costuri mari de realizare, au defecte de execuție și vor avea nevoie de intervenții dese pentru reparare.*

AȘA NU: *Tabla este un material ieftin, importat din zona construcțiilor industriale, unde până de curând nu a contat aspectul finisajului. În plus, s-a constatat că tabla nu este un material durabil ținând cont de numărul reparațiilor necesare în timp și de comportarea acesteia în condițiile climatice deosebite: furtună, grindină, etc.*

AȘA NU: *Dacă se folosește tablă, este recomandat ca aceasta să aibă culori naturale, să fie plană, fără să imite alte materiale (olane, șiță).*

AȘA NU: *Folosirea tablei ridică o gamă largă de întrebări plecând de la problema reciclării ei până la probleme de onestitate: imitarea prin culoare și formă a țiglei ceramice. Cele mai mari probleme rămân cele legate de aspect, de încălzirea excesivă într-o mansardă locuită, de zgomot pe timp de ploaie sau grindină.*

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum

Construcțiile cu dimensiuni mari se amplasează în afara vetrei satului, în zonele special destinate prin P.U.G., cu păstrarea imaginii locale nealterate. Acestea sunt cel mai adesea: pentru producție, depozitare, servicii, sănătate, educație. Sunt permise și alte tipuri de materiale și tehnologii decât cele tradiționale (metal, beton etc.), acolo unde este necesar și unde folosirea materialelor locale nu poate asigura cerințele de siguranță, stabilitate și de rezistență la foc.

Forma și volumetria

Noua construcție se va integra în specificul local prin preluarea formei și a volumetriei specifice zonei, chiar dacă scara obiectului va fi mai mare.

Acoperișul va fi cât mai simplu, cu pante egale, cu streșinile și coamele orizontale.

Nu se admit forme și pante provenite din alte zone climatice sau geografice, teșiri nejustificate ale pantelor, timpane.

Se acceptă și acoperiș în două ape, cu pante reduse, pentru a nu afecta peisajul.

Streșinile vor fi cât mai largi.

Sunt posibile acoperișuri cu pante mari în cazuri justificate (centre sociale, culturale, școli) cu condiția încadrării în peisaj.

Nu se admit acoperișurile de tip terasă utilizate în proporție mai mare de 60% din suprafața totală a acoperișului și dispuse la frontul stradal.

Nu se recomandă învelitorile realizate din tablă profilată sau ondulată având în vedere dezacordul de imagine creat dar și a slabei calități a detaliilor de execuție care duc la costuri mari de reparații și de întreținere.

Se recomandă învelitorile cu captatoare solare (panouri fotovoltaice, solare sau alte sisteme care folosesc energia solară, acoperișurile verzi, acoperite cu vegetație, sau combinații între cele enumerate mai sus).

Se acceptă și acoperiri cu pantă mică, de minimum 5% dar cu învelitoare din strat înierbat cu vegetație locală. Acestea se pot folosi acolo unde relieful permite și unde sunt necesare soluții speciale de integrare în peisaj: pentru volume mari, (semi)îngropate, garaje sau spații tehnice parțial sau total îngropate.

AȘA DA: *Învelitoare din țiglă realizată pe o suprafață mare, pentru o clădire cu gabarit mărit. Se integrează în peisajul rural și cel natural. Țigla capătă în timp o patină plăcută.*

AȘA DA: *Volum simplu, cu panta acoperișului apropiată de cea adecvată. Landgoed de Groote Scheere, Overijssel,Olanda.*

AȘA DA: *Construcții care, deși au gabarit mare, prin materialele și proporțiile utilizate, se integrează în peisaj, neagresându-l. Sânsimon, jud. Harghita, arh Miklos Kollo.*

AȘA DA: *Țigla industrială de tip solzi, de formă și cu dispunere specific locală, poate constitui o variantă pentru acoperirea construcțiilor noi de gabarit mare. Roadeș, jud. Brașov.*

AȘA DA: *Reabilitarea unei construcții agricole, care respectă cele mai importante reguli de încadrare în specificul local: materialele folosite și forma acoperișului.*

Șarpanta

Pentru construcțiile cu gabarite mari care adăpostesc funcțiuni de producție sau depozitare, se admit și șarpante metalice.

În cazul amplasării construcției în vatra satului, structura șarpantei va fi, recomandabil, de lemn, folosind, unde este posibil (nealterând procesul tehnologic) materiale naturale regenerabile sau tehnologii contemporane de industrializare a lemnului - lemn stratificat, lamelar, panouri multistrat.

Se pot folosi rigidizări suplimentare din alte materiale structurale pentru prinderi/legături, fără ca acestea să fie prezente ca pondere importantă în ansamblu.

Nu se recomandă utilizarea materialelor organice rezultate în urma polimerizării (cele denumite în mod generic „plasticuri"), întrucât își schimbă calitățile (portanță, torsiune, curgere) în timp, din cauza condițiilor de mediu (proces repetat de îngheț/dezgheț, ultraviolete, variații de temperatură vară/iarnă).

AȘA DA: *Construcție de gabarit mare: Centrul de Agrement Trotus, Comănești.*

AȘA DA: *Se recomandă utilizarea unei soluții locale de realizare a șarpantei; astfel, se susține economia locală, prin utilizarea forței de muncă și a materialelor din zonă. Sânsimon, jud. Harghita, arh Miklos Kollo.*

Învelitoarea

Învelitoarea se va realiza din materiale care păstrează imaginea locală neafectată. Se recomandă cu precădere învelitori înierbate, volume îngropate.

Pentru pante reduse se va folosi tabla plană protejată anticoroziv cu vopsea mată.

Pentru deschideri medii se poate folosi țiglă ceramică.

În cazuri speciale, cu pante mari, se poate folosi șița tratată antiseptic și antifungic.

Nu este recomandată combinarea la același acoperiș a mai multor tipuri, culori sau forme de învelitori, cu excepția acoperișului vegetal.

Nu se recomandă învelitorile realizate din tablă care imită țigla sau șindrila, cu aspect patinat, învelitorile bituminoase, din fibrociment sau beton. Durabilitatea acestora este mică iar costurile de mediu pe care le implică, sunt mari.

Se va păstra dispunerea specific locală a pieselor de învelitoare, forma și dimensiunea acestora. Materialele de termoizolare/hidroizolare trebuie să fie compatibile cu învelitoarea.

Se recomandă și pentru aceste gabarite folosirea țiglelor solare mate. Această tehnologie este deja adoptată și cu șanse de a se răspândi rapid în anii imediat următori.

Se recomandă culorile materialelor naturale: țiglă ceramică - roșcat, tablă plană - culori gri neutru, material lemnos - culoare natur. Nu se vor folosi culori stridente, saturate.

Elementele de iluminare, ventilare, instalațiile

Elementele de iluminare (luminatoare, ferestre în planul acoperișului), instalații (panouri solare, panouri fotovoltaice, coșuri de fum) sunt permise doar dacă sunt justificate funcțional și vor ocupa maximum 15-20% din suprafața pantei respective.

Se acceptă și se recomandă utilizarea panourilor de captare a energiei solare în planul acoperișului (vezi cap. Performanța energetică).

Acoperirea lucarnelor, umbrirea ferestrelor în planul acoperișului, se vor face din materiale care nu contravin specificului local și imaginii de ansamblu a construcției. Se va acorda o atenție racordării învelitorii (țiglă, tablă) la străpungerile cu coșuri de fum, ferestre, la lucarne etc.

AȘA DA: *Pentru camuflarea gabaritelor mari precum săli de sport, hale de producție, spații de depozitare a cerealelor, ferme, sunt recomandate acoperișurile verzi sau învelitorile cu captatoare solare. Înălțimea construcției poate fi mascată printr-un taluz înierbat. Centrul de Agrement Trotus, Comănești, Odu Green Roof.*

AȘA DA: *Prin intermediul șiței se pot realiza forme naturale, organice, pe suprafețe mari. Șiță nouă, realizată la standarde internaționale, care ia în calcul specificul climatic al zonelor de munte, dar și specificul geografic: Râșnov, jud.Brașov, arh. Mihai Nuță.*

AȘA DA: *Învelitoare din șiță realizată pentru construcții de gabarit mare. Exemplul este o construcție nouă în incinta Casei cu blazoane Chiojd, jud. Buzău, arh. Călin Hoinărescu.*

AȘA DA: *Construcție cu gabarit mare, cu funcțiune complexă, pentru care au fost folosite elemente cu specific tradițional: materiale locale, acoperiș cu patru pante, culori naturale ale învelitorii, tâmplariei, pereților. Golurile au dimensiuni echilibrate. Servește necesităților funcțiunii și se integrează în specificul local. Muzeul de istorie Niolae Iorga,Vălenii de Munte, jud. Prahova.*

AȘA DA: *Deși funcțiunea cere dimensiuni mari, prin modul de configurare s-a putut păstra o scară care nu agresează vizual, acoperișul este realizat în pante specifice zonelor mai înalte de deal și munte. Saschiz, jud. Mureș.*

AȘA NU: *Acoperișul are multe forme, prin urmare multe pante, cu dolii și coame care pot genera probleme de infiltrare a apei. Aceste forme, multe și diferite, nu dau valoare estetică ci o clasează ca nereușită.*

AȘA NU: *Construcție de gabarit mare la care acoperișul complică imaginea generală iar scurgerea apei și a zăpezii sunt îngreunate de modul în care sunt realizate lucarnele. Toate acestea generează defectarea învelitorii și probleme de infiltrare a apei.*

AȘA DA: *Pentru construcțiile zootehnice, se acceptă alternarea pantei acoperișurilor, cu condiția ca volumetria de ansamblu să se încadreze în specificul local, precum acest adăpost pentru animale. Felmer, jud. Brașov.*

AȘA DA: *Gabarit mare realizat într-o manieră echilibrată.*

AȘA NU: *Cromatica și formele intră în totală contradicție cu noțiunea de încadrare în specific local.*

AȘA NU: *Culorile puternice nu sunt un plus pentru imaginea construcției și afectează negativ întreg peisajul.*

C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Forma și volumetria

Pentru extinderi și conversii se va ține cont de recomandările din capitolele anterioare.

Acoperișurile clădirilor tradiționale au marea calitate de a avea dimensiuni echilibrate și în armonie cu zonageografică în carese află.

Pentru proiectele de refacere se vor realiza, în prealabil, fotografii ale clădirii existente care vor cuprinde și vecinătățile, pentru a înțelege modul în care trebuie realizată intervenția, ținând seama de context și de impactul pe care-l va avea.

În cazul în care nu se încadrează în specificul local și este lipsit de valori constructive și memoriale certe, acoperișul se va reconforma pentru a răspunde nevoilor de încadrare în specificul local.

Dacă se încadrează în specificul local, intervențiile vor respecta scara și conformația acoperișului existent.

În cazul înlocuirii în întregime a structurii, se va efectua, în prealabil, releveul acoperișului existent și nu se vor modifica lățimea și cota streșinii, aceasta putând fi ridicată până la maximum 5,5 metri față de cota terenului natural, măsurată în punctul cel mai înalt, dar fără ca aceasta să depășească 3 metri față de cota parterului.

Decorațiile se vor prelua nealterate (dacă este cazul). Nu se vor folosi forme și detalii provenite din alte zone etnografice, geografice sau climatice.

Se va păstra ierarhia volumetrică a clădirilor de pe lot.

Nu se admite ca înălțimea clădirii principale să fie depășită de cea a clădirilor anexe.

Se admite extinderea unei construcții/anexe cu regim de înălțime parter, cu un corp având acoperiș verde, în situația în care extinderea nu se face spre stradă și gabaritul ei nu concurează cu cel al construcției inițiale.

Se vor evita materialele stridente cromatic, din tablă profilată sau plană care influențează negativ imaginea clădirii și a întregului peisaj rural.

Pentru reabilitarea construcțiilor se întocmesc expertize de către persoane autorizate și care vor facerecomandările pentru consolidare.

În abordarea unei intervenții se va face pentru început evaluarea stării construcției:

1. Efectele acțiunii apei pluviale asupra construcției și înlăturarea acestora prin:
   - reparații și etanșări ale tuturor straturilor învelitorii;
   - sistematizare verticală în jurul construcției cu pante de îndepărtare a apei;
   - drenuri laterale și rigole de colectare a apei;
   - sisteme de colectare a apelor (jgheaburi, burlane) - în cazurile în care construcția a fost prevăzută inițial cu acest sistem.
2. Analiza situației zidăriilor afectate de umiditate și tratarea diferențiată, de la caz la caz:
   - intervenții la nivelul fundațiilor - introducerea unui strat hidroizolant;
   - asanarea zidurilor deja afectate cu diverse sisteme de tencuieli de asanare;
   - refacerea straturilor de pardoseală pe sol cu strat de rupere a capilarității.

Șarpanta

Se recomandă să se păstreze cât mai mult din structura inițială, lucru care se va stabili în urma expertizei structurale și a unei expertize biologice a elementelor componente.

Șarpanta unei clădiri istorice se evaluează de expertul tehnic atestat.

Se înlocuiesc elementele degradate sau cu atac biologic masiv în scopul asigurării siguranței în exploatare și a păstrării stării de sănătate a structurii.

În cazul înlocuirii totale a structurii, se va efectua, în prealabil, releveul acoperișului existent și nu se vor modifica lățimea și cota streșinii.

Nu se vor folosi forme și detalii provenite din alte zone etnografice, geografice sau climatice.

În cazul intervențiilor asupra construcțiilor existente, acolo unde șarpanta (prin materiale și conformare) se încadrează în specificul local, se recomandă păstrarea elementelor constructive valoroase și, pe cât posibil, repararea și conservarea la un nivel cât mai extins, prin folosirea tehnologiilor tradiționale locale.

Elementele deteriorate se pot înlocui cu elemente similare din lemn de aceeași esență, pentru a nu interveni și a nu dezechilibra capacitatea portantă de ansamblu a structurii.

Se pot folosi rigidizări suplimentare din lemn și/sau metal pentru prinderi/legături, fără ca acestea să fie prezente ca pondere semnificativă în ansamblu.

Intervențiile realizate trebuie să poată fi reversibile, pentru a nu împiedica șansa unei intervenții viitoare, cu materiale și tehnologii noi, ce se pot dovedi benefice în privința calității de ansamblu a obiectului și a utilizării optime a acestuia.

Intervențiile vor respecta scara și conformarea acoperișului.

Pentru toate elementele din lemn, se vor realiza lucrări de ignifugare și biocidare cu materiale care nu afectează structura și culoarea lemnului și care permit tratamentul ulterior al acestuia: ceruri, uleiuri și soluții naturale.

Se pot aduce modificări prin amplasarea lucarnelor sub formă de „ochi de pisică” sau de formă rectangulară cu acoperire în două sau în trei pante.

Se permite mansardarea dacă nu se schimbă cota streșinii, a coamei sau panta acoperișului.

Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități)

Acolo unde învelitoarea (prin materiale și conformare) se încadrează în specificul local, se recomandă păstrarea învelitorii vechi și, pe cât posibil, repararea și conservarea la un nivel cât mai extins, prin folosirea tehnologiilor tradiționale locale.

În cazul învelitorilor din lemn (șiță, draniță, șindrilă) se va recurge la înlocuirea lor cu material de același tip. Există meșteri și profesioniști experimentați care pot oferi aceste servicii la standardele necesare.

În scopul prelungirii duratei de viață, șița se va trata înainte de punerea în operă cu substanțe de protecție la incendiu și antifungice. Nu se vopsește și nu se aplică de lacuri.

Țigla ceramică tradițională și-a dovedit durabilitatea de peste 100 de ani. Dacă învelitoarea este realizată din tablă, azbociment, diverse membrane bituminoase sau alte materiale nespecifice zonei, acestea se vor înlocui cu cele care se încadrează în specificul local.

Materialele de termoizolare/hidroizolare pentru învelitoare vor fi compatibile cu cele din care aceasta este realizată.

Se vor folosi, pe cât posibil, materiale naturale, precum țigla, și soluții de alcătuire care să permită schimbul de vapori interior/exterior, prin aceastaasigurându-se realizarea unui climat interior optim utilizării/locuirii (se va avea o grijă sporită la detaliile constructive din jurul coșurilor de fum, de la intersecția cu foișoarele etc.).

Nu este recomandată combinarea la același acoperiș a mai multe tipuri, culori sau forme de învelitori, cu excepția acoperișului vegetal.

Culorile vor fi cele naturale (atât cele pentru materialele de învelitoare, cât și cele pentru alte elemente constructive sau tehnologice). Se interzic culorile stridente sau saturate.

Elementele de iluminare, ventilare și instalațiile

Elementele de iluminare (luminatoarele sau ferestrele din planul acoperișului) și instalațiile (panourile solare sau fotovoltaice) sunt permise doar dacă sunt justificate funcțional. Ele vor ocupa maximum 20% din suprafața pantei respective și se vor orienta, pe cât posibil, spre interiorul lotului, astfel încât să se păstreze o imagine coerentă și acestea să nu constituie un element discrepant, vizibil din drum sau din diverse puncte de perspectivă și belvedere cunoscute la nivel local. Panourile nu se vor monta pe acoperișurile clădirilor. Se vor amplasa în zona în curtea din spatele casei, astfel încât să nu fie vizibile din stradă.

Umbrirea ferestrelor în planul acoperișului se va realiza din materiale care nu contravin specificului local și imaginii de ansamblu a construcției.

Balcoanele/logiile de la etajul/mansarda caselor sunt elemente care apar frecvent în urma importului din mediul urban (român și străin), care s-a făcut din anii 1990 și până în prezent. Considerăm că acestea sunt elemente inutile și cu efect negativ asupra construcției, pentru că:

- creează punte termică la nivelul plăcii dintre parter și etaj, precum și pierderi de căldură la nivelul ușilor și al ferestrelor suplimentare cecea ce este un cost suplimentar;
- hidroizolația este greu de întreținut;
- este un plus de cost la construire;
- deși se fac pentru a evita dificultățile de execuție și costurile ferestrelor de mansardă, prețul lor, în timp, îl depășește pe al acestora;
- sunt doar elemente importate, care nu își găsesc locul și utilitatea.

Coșurile de fum se vor poziționa în apropierea coamei, pentru a nu fi prea înalte și astfel să devină un element discrepant.

AȘA NU: *Culoarea și materialul intră în totală contradicție cu noțiunea de încadrare în specific local.*

AȘA NU: *Chiar dacă culoarea este una neutră, materialul folosit scade valoarea clădirii.*

AȘA NU: *Tabla colorată anulează estetic casa iar tehnic, acest material va duce la deterioarera casei.*

AȘA NU: *Existența pantelor multe și diferite ale acoperișului, nu era nicio justificare nici tehnică și nici estetică.*

AȘA DA: *Reconstruirea unui acoperiș și înălțarea construcției - intervenția contemporană este vizibilă prin folosirea unui model traforat la care ornamentele sunt realizate cu măsură.*

AȘA DA: *Importanța unei învelitori istorice în peisajul satelor: locuință tradițională restaurată - conacul Măntescu, Ruginoasa, jud. Buzău. refăcută cu materiale și în tehnica tradițională.*
Întreținută periodic, învelitoarea din șiță va avea durată de viață mare.

AȘA DA: *Refuncționalizarea unei construcții prin înlocuirea învelitorii și a elementelor de structură deteriorate.*

AȘA DA: *Refacerea șarpantei vechi este necesară, atunci când elementele vechi din lemn au fost afectate de infiltrații sau de alte tipuri de degradări, în cazul refuncționalizării (adăugarea unor spații de locuit în mansardă). Noua configurație poate avea abordări în manieră contemporană.*

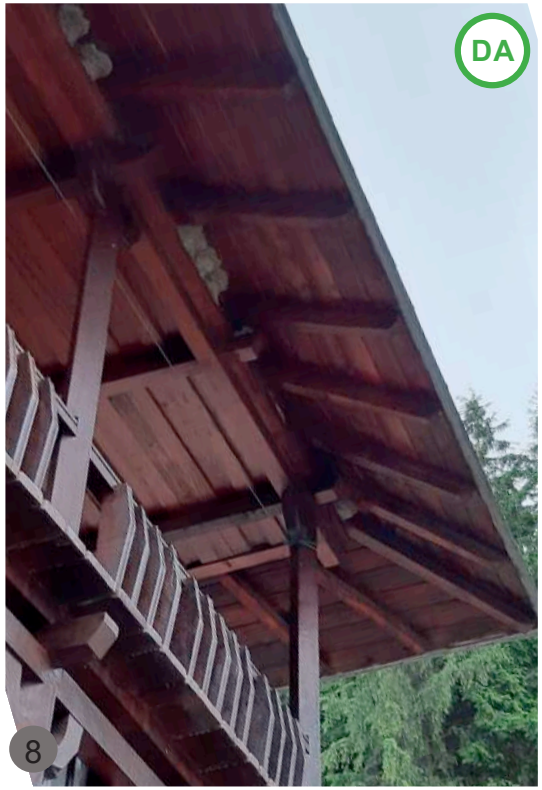

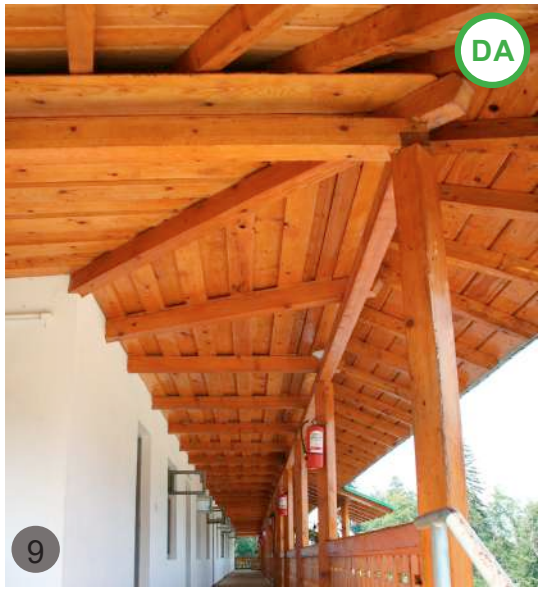

5.2. PEREȚII

Analiza și recomandările privitoare la pereți evaluează tipurile de pereți (portanți sau de compartimentare), materialele folosite în alcătuirea acestora și marcarea posibilelor probleme ce pot apărea la aceste elemente de construcție, datorate comportamentului în timp al construcțiilor.

Recomandările se grupează în trei categorii:
A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții cu gabarit mare (250 – 395 mp), dispuse în sistem pavilionar;
B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), de tip monovolum;
C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum).

Se urmărește realizarea de alcătuiri constructive corecte, cu materiale compatibile, de calitate precum și urmărirea execuției. Acestea pot asigura o durată mai mare de viață și un plus de calitate a spațiului cu impact pozitiv asupra siguranței și sănătății.
Toate materialele de alcătuire pentru pereți au nevoie de întreținere în exploatare.
Materialele recomandabile, în funcție de zona în care se realizează investiția, sunt, după caz: piatră, lemn, cărămidă, lut, având ca liant var-nisip sau lut.
Aspectele principale care trebuie avute în vedere sunt: siguranță și stabilitate, protecție la foc, compatibilitatea materialelor de alcătuire, compatibilitatea materialelor de acoperire, termoizolații și ruperi de capilaritate.

5.2.1. Specificul local

Principalele materiale de construcție au fost piatra, cărămida și lemnul. Dată fiind bogăția în păduri a regiunii, lemnul a fost utilizat ca material de construcție din vechi timpuri. Principalele esențe de lemn folosite erau stejarul sau bradul, procurate din zonele de munte.
În alcătuirile pereților în aceste zone întră lemnul, piatra, chirpiciul. Câteva dintre soluțiile specifice sunt :
Pereți pe schelet de lemn care pot fi cu închideri din împletitură de nuiele și lipitură de lut sau sunt bătuți cu șipci și au umplutură de pământ sau au umplutură din cărămidă ori pe schelet din stâlpi de lemn montați cu cep în tălpi cu șipci și umplutură de pământ.
Există si pereți în casete, începând cu secolul al XX-lea: zidărie de piatră în casete din cărămidă. Se zidea cu mortar de lut sau cu mortar de var.
Pereții din lemn erau realizați din bârne rotunde sau drepte, îmbinate în cheie rotundă, dreaptă, în coadă de rândunică, în colț de lup, în cheotori, în clește, în frânghiu, în căței, ori cu stâlpi de colț și uluc ori cu stâlpi de colț și contravântuiri.
Pereții din piatră (gresie, rareori piatră calcaroasă) sunt realizați din zidărie din bolovani de râu utilizați în formă brută sau cioplită sau din zidărie din piatră spartă, de carieră. Se zidea cu mortar de lut sau mortar de var sau chiar fără liant. Zidurile puteau fi tencuite sau nu.
Pereții din pământ, mai rar, sunt făcuți din pământ clădit cu furca, vălătuci din pământ și paie de grâu, de orz, de secară - se întindea pământ pe jos, se tăia cu lopata, se puneau paiele și se răsuceau cu mâna sau se frământau cu picioarele; amestec de pleavă cu balegă ca să nu crape; pământ turnat în cofraje, chirpici.
Întâlnim în zona Neamțului, *temelie din țăruși (bulumaci), zidită cu piatră, cu furci înfipte între care se puneau bârne iar pe capul furcilor se punea argeaua. Apoi se șipcuia, se lipea, se drișcuia (fituia), se văruia sau tencuia. Rama de pe capul furcilor cuprindea și prispa, pe ea se așezau grinzile din 60 în 60 cm care se terminau în streașină.*
Furcile care erau înfipte în pământ, erau din stejar, frasin, salcâm, și se ardeau (pârleau) la capete sau se ungeau cu smoală
Șipcile se obțineau din nuială de carpen, soc, salcie, din fâșii late de lemn crăpat.
Lemnul de fag sau de carpen era folosit mai rar pentru că se coace (putrezește) când îl închegi cu lut. Se mai foloseau salcia, iova, cireșul, mesteacănul.
Fasonarea bârnelor de la interior se făcea prin cioplire iar la exterior erau cioplite sau lăsate rotunde sau cioplite în patru muchii.
La colțurile casei se puneau *paianturi* sau pari înfipți, cu contrafișe cu cuie de 20 și de 15 cm.

Zidurile de piatră au o grosime care ajunge până la un metru, ca urmare a neregularităților straturilor orizontale, pe care numai o anumită lățime a zidului le poate prelua.

Piatra cioplită - blocurile de formă dreptunghiulară cu diferite dimensiuni, cu o față prelucrată, a fost utilizată mai ales la casele cu două niveluri pentru nivelul de jos sau la casele care au o fundație mai înaltă. Demisolul asigură un strat de rupere a capilarității apei, păstrând camerele de locuit de la parter uscate. Piatra pentru pereți a fost folosită cu precădere la biserici sau la prăvălii, crame, grajduri.

După Primul Război Mondial, lemnul începe să fie înlocuit tot mai mult cu piatra și cărămida.
Știința construirii din piatră și din lemn s-a pierdut în mare măsură.

Apar construcții din zidărie portantă de cărămidă și cadre de beton cu zidărie de umplutură. Fiind ieftine, aceste tehnici sunt cele mai răspândite.

În societatea contemporană, s-a înrădăcinat prejudecata că lemnul este un material inferior betonului și cărămizii. Propaganda anilor de comunism și-a lăsat amprenta.
Pentru a justifica existența industriei de beton și prefabricate, lemnul era desconsiderat încercându-se eliminarea lui din construcții. În schimb, lemnul a devenit material pentru export.

1

2

3

4

5

6

7

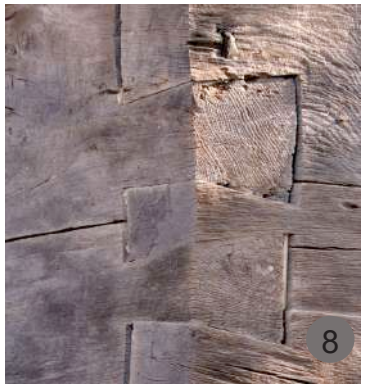
8

9

Sistem constructiv alcătuit din montanți din lemn la distanțe care variază între 70cm și 1 metru, între care se prind orizontal bârne. Pe acestea se lipește amestecul de pământ cu bălegar peste care se dă cu var.

Există și varianta în care bârnele, încheiate, nu sunt fasonate, sistem folosit mai mult la anexe, în zonele înalte, de munte dar pot fi lutuie.

Peretele este acoperit cu șipci oblice pe fâșii verticale de aprox. 80cm, iar sensul șipcilor se schimbă pentru o mai bună stabilizare.

Alcătuire frecvent întâlnită: șipci oblice prinse de scheletul de lemn între care se așează umplutura de pământ.

Șipcile pot avea diferite grosimi, fiind obținute din crengi mai subțiri sau din bucăți mai groase, despicate. Șipcile sunt folosite și pentru finisarea stâlpilor sau pentru îmbrăcarea colțurilor construcției.

Șipci bătute oblic peste bârnele din lemn. Acestea sunt suportul pentru lipitura din pământ în diverse amestecuri (var, bălegar) peste care se dau straturile finale de var.

Sistemul constructiv vechi, întâlnit în zona Neamțului în mod special, este acela în care pereții sunt din bârne din lemn, iar în aceștia se bat cuie de lemn de care sunt apoi prinse șipcile.

Perete alcătuit din bârne groase, fasonate, specific zonei de munte unde lemnul este ușor de procurat.

În zonele în care lemnul se afla din abundență, un număr mare de construcții era realizat din lemn: între stâlpi (bârne) așezați la distanțe de la 60cm până la 1m, erau puse bârne orizontale cioplite iar la colțuri se făceau contravântuiri.

5.2.2. Recomandări

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp)

Pereții portanți sunt esențiali prin contribuția la durabilitatea construcțiilor. Aceștia se vor construi din materiale regenerabile și se vor utiliza cu preponderență materialele de construcție considerate tradiționale la nivel local (lemn, cărămidă, piatră). La construcțiile pentru care studiile geotehnice dovedesc că orice soluție tradițională este imposibil de aplicat în exploatare (ținând cont de zona seismică în care se încadrează construcția și de caracteristicile terenului), se vor utiliza alte materiale de construcție (preferabil naturale), nespecifice local.

Zidăria portantă din piatră sau cărămidă va fi tencuită cu mortar pe bază de var, pentru a permite absorbția, circulația și evaporarea apei într-un ritm normal. Liantul folosit pentru zidire va fi tot pe bază de var, în măsura în care o permit calculele structurii de rezistență. Se vor realiza alcătuiri constructive care să diminueze/împiedice capilaritatea, în condițiile în care realizarea unei impermeabilizări pe toată suprafața fundației nu este recomandabilă.

Pentru construcțiile noi, se recomandă tratarea unitară a fațadelor, prin care să se asigure, pe lângă eficiența energetică conformă cerințelor secolului XXI, și o întreținere mai ușoară.

Există materiale de construcție care formează masă termică - au proprietatea de a stoca căldura, oferind „inerție" împotriva fluctuațiilor de temperatură. Materiale care au fost utilizate pentru masa termică:

- pământul, argila sau piatra, soluții utilizate tradițional și la care se revine azi pentru construcții moderne eficiente din punct de vedere energetic. Pereții din pământ bătut: material de construcție căruia în ultimii ani i săau redescoperit calitățile și este din ce în ce mai des folosit;
- lemnul, care, deși nu a fost și nu este utilizat în principal pentru această calitate, rămâne materialul ideal pentru construcții ecodurabile. Calitatea extraordinară a lemnului este aceea că, datorită capacității calorice ridicate (a doua ca valoare după apă), posedă practic aceeași „masă termică ca a pietrei sau a argilei", dar este de cel puțin șapte ori mai bun izolator termic decât acestea din urmă și decât materialele de zidărie curent utilizate (cărămidă, blocuri din beton ușor, BCA).

(Masa termică este capacitatea elementelor de construcție de a înmagazina căldura și de a o elibera în timp, prelungind efectul sursei de căldură – solară sau pe combustibil – prin așa-numita caracteristică de volant termic)[1].

Pereții de compartimentare se vor construi din materiale regenerabile și se vor utiliza cu preponderență materialele de construcție considerate tradiționale la materiale ecologice sau ecodurabile de secol XXI (lemn, cărămidă, argilă/lut, cânepă, lână, paie, rumeguș sau conglomerate cu lianți naturali), pentru funcțiuni care permit această compoziție. Nu se exclude utilizarea cărămizii industriale cu goluri, a elementelor structurale din beton, a structurilor mixte sau de lemn placate cu plăci antifoc și izolație la interior, atunci când destinația clădirilor și normativele în vigoare o impun.

Nu este recomandată folosirea unor materiale ca azbestul, bolțarii de beton sau zgură și PVC-ul (plastic). nivel local (lemn, cărămidă, piatră).

Nu sunt excluse materialele și tehnologiile moderne, ecologice, dacă executantul (meșterul) este calificat pentru realizarea acestora.

Liantul recomandat pentru tencuieli și mortare este varul. Pe lângă calitățile tehnice dovedite, acesta este propice mediului de locuire sănătos.

Se recomandă ca zidăria portantă din piatră sau cărămidă să fie tencuită cu mortar pe bază de var pentru a permite absorbția, circulația și evaporarea apei într-un ritm natural.

1 Dr. ing. C. Miron, op. cit., p. 96.

AȘA DA: *Pereți portanți cu o structură realizată din stâlpi și contravântuiri la o construcție nouă în zona deluroasă a Munteniei.*
Pentru umplutură va fi folosit un material cu proprietăți termoizolatoare și poate fi atât cel clasic din plăci de vată minerală cât și cel ecologic, din saltele de lână, de cânepă.

AȘA DA: *Pentru o construcție tradițională care a ars, s-a optat pentru reconstruire prin păstrarea meșteșugului. Lemnul de Douglas, din care a fost construită toată casa, a fost adus de la Sălatruc, un sat din apropiere - sat Nucșoara, județul Argeș, arh. Maria și Iulian Ungureanu.*

AȘA DA: *Fațada unei construcții noi pentru care este folosit lemnul, prispa este exprimată prin mijloace minime, simbolic iar vegetația este folosită atât pe acoperiș cât și pentru a îmbrăca o parte din pereți; arh. Horațiu Răcășan.*

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) de tip monovolum

Tipurile uzuale de structuri sunt:
- Schelet de beton armat cu umpluturi din blocuri (de exemplu cărămidă);
- Schelet din lemn cu umpluturi din materiale ușoare (vată minerală, paie, pământ etc.);
- Schelet metalic cu panouri de umplutură din materiale compozite.

Nu se exclude utilizarea cărămizii industriale cu goluri, a elementelor structurale din beton, a structurilor metalice sau a pereților de tip rigips atunci când alcătuirile constructive o cer.

Pereții portanți sunt esențiali, prin contribuția la durabilitatea construcțiilor. Aceștia se vor construi din materiale regenerabile și se vor utiliza cu preponderență materialele de construcție considerate tradiționale la nivel local (lemn, cărămidă, piatră).

La construcțiile pentru care studiile geotehnice dovedesc că orice soluție tradițională este imposibil de aplicat în exploatare (ținând cont de zona seismică în care se încadrează construcția și de caracteristicile terenului), se vor utiliza alte materiale de construcție (preferabil naturale), nespecifice local (de exemplu, betonul sau metalul).

Zidăria portantă din piatră sau cărămidă va fi lăsată aparentă sau va fi tencuită cu mortar pe bază de var, pentru a permite absorbția, circulația și evaporarea apei într-un ritm normal.

Liantul folosit pentru zidire va fi tot pe bază de var, cu aditivi pentru rezistența la intemperii în caz de nevoie, pe cât permit calculele structurii de rezistență.

Se vor realiza alcătuiri constructive care să diminueze/împiedice capilaritatea, în condițiile în care realizarea unei impermeabilizări pe toată suprafața fundației nu este recomandabilă.

Pereții de compartimentare se vor construi din materiale regenerabile și se vor utiliza cu preponderență materialele de construcție considerate tradiționale la nivel local (lemn, cărămidă, piatră) sau materiale ecologice sau ecodurabile (lemn, cărămidă, cânepă, argilă sau lut, lână sau conglomerate cu lianți naturali) adaptate secolului XXI.

Nu se exclude folosirea unor materiale ca BCA, cărămidă de sticlă etc. utilizarea cărămizii industriale cu goluri, a elementelor structurale din beton, a structurilor metalice sau a pereților de tip rigips, etc., a elementelor structurale de lemn placate cu plăci antifoc, atunci când normativele o cer.

AȘA DA: *Pereții exteriori ai construcțiilor cu gabarit mare pot avea alcătuiri din materiale simple, la îndemână, naturale, în armonie cu mediul în care sunt amplasate.*

AȘA DA: *La construcțiile cu gabarit mare se pot folosi atât materiale locale, tradiționale - lemn și țiglă, cât și rapoartele între elementele construcției (plin - gol) și panta acoperișului.*

AȘA DA: *Construcție de gabarit mare, cu închideri din panouri de lemn; jud. Harghita.*

AȘA DA: *Structură din lemn și beton, cu închideri din panouri de lemn, tratate în limbaj contemporan; jud. Harghita. Simplitatea materialelor, faptul că sunt procurate din zonă, sunt atuuri.*

AȘA DA: *Clădire nouă de gabarit mare pentru care s-a folosit structură din lemn și beton, realizată în județul Harghita.*

C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Se vor păstra și se vor restaura toate detaliile istorice de parament, inclusiv cornișele, bosajele etc.

Pentru construcțiile existente, cel mai mare pericol îl reprezintă modalitatea de armonizare cu standardele și normativele în vigoare privitoare la cerințele de rezistență, stabilitate, protecție la foc (în special pentru clădirile cu funcțiuni publice), hidroizolare și izolare termică, igiena și sănătatea oamenilor.

Ca principiu general, trebuie încercată găsirea unor soluții compatibile cu materialele existente, care să nu influențeze negativ structura și comportamentul acestora în exploatare (ținând cont de zona seismică în care se încadrează construcția), concomitent cu păstrarea a cât mai mult din fondul construit valoros.

Nu se vor realiza suprafețe mari de pereți la care, prin alcătuirea constructivă, transferul vaporilor este împiedicat, acest fenomen având ca efecte directe apariția igrasiei și a mucegaiurilor și diminuarea calității exploatării în timp a construcției. Se pot realiza bariere de rupere de capilaritate prin injectarea cu mortare speciale de asanare.

La intervenția pe construcții existente, dacă expertiza tehnică relevă necesitatea consolidării, arhitectul va propune soluții care să implice folosirea de materiale și tehnici tradiționale (reparații locale la zidărie, inserarea unor elemente structurale noi din lemn sau piatră, îngroșări de pereți etc.) sau tehnici de secol XXI care folosesc materiale regenerabile (lemn lamelar, lemn stratificat, plăci lemnoase multistrat.

Se vor alege soluții care să implice folosirea de tehnici și materiale tradiționale (reparații locale, inserarea unor elemente structurale noi, preferabil din lemn sau piatră, îngroșări de pereți etc). În condiții speciale, consolidările se pot realiza și din alte tipuri de materiale nespecifice (beton, lemn lamelar, lemn stratificat etc.), cu asigurarea realizării unor alcătuiri de pereți compatibile cu structura existentă. Atât pentru finisajele exterioare, cât și pentru finisajele interioare, se vor folosi vopsele care nu împiedică transferul de vapori.

Pentru obținerea unei construcții ecodurabile, se recomandă ca finisajele finale ale pereților și tavanelor să se facă exclusiv cu var natural stins sub formă de pastă, hidratată timp îndelungat pentru creșterea calităților de liant, precedate fiind de un strat de tencuială din nisip cu var, cu granulație mai mare.

Se recomandă folosirea vopselurilor pe bază de var, silicați etc. Pentru finisajele exterioare, se vor folosi culori specifice zonei în care se realizează construcția; nu se vor folosi culori stridente și saturate.

Extinderile, conversiile vor ține cont de recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul construcției.

Intervenții la nivelul pereților

În această zonă pereții au alcătuiri diverse. Se va încerca păstrarea alcătuirilor inițiale.

Se acordă o importanță din ce în ce mai mare utilizării lutului în construcții, sub forme și tehnologii de realizare variate, îndeplinind condițiile unei construcții ecologice, low-tech.

Se permite termoizolarea pereților la exterior dacă acest lucru se realizează pe clădiri fără decorație.

Stratul de termoizolație este recomandat să fie din materiale naturale. Se poate recurge inclusiv la tencuieli termoizolante, care permit zidurilor să respire. Pentru suprafețele tencuite se recomandă zugrăveli albe atât la interior cât și la exterior.

Culorile nu vor fi saturate și se vor armoniza cu cele originare.

Pereți din lemn

Se recomandă refolosirea lemnului vechi nedeteriorat, recuperat din desfacerea unor anexe gospodărești, sau a lemnului certificat ecologic, care provine din păduri gestionate durabil pe criterii economice și ecologice.

Se vor înlocui piesele deteriorate cu piese identice, realizate din lemn de aceeași esență, pentru a nu interveni și a dezechilibra capacitatea portantă de ansamblu a structurii și comportamentul higrotermic al acesteia.

Se pot folosi rigidizări din lemn (sau metal) pentru prinderi sau legături, fără ca acestea să fie prezente în pondere importantă în ansamblu.

Nu se vor folosi tencuieli din ciment. Nu se recomandă termoizolația cu polistiren. Aceste două materiale vorduce la o degradare accelerată a materialelor din care sunt compuși pereții. Termoizolarea se va trata cu precauție, deoarece poate afecta iremediabil materialele organice ale pereților.

Lemnul se tratează cu materiale omologate împotriva agenților biologici dăunători, a ciupercilor și pentru a crește rezistența la foc. Pentru finisajele interioare și cele exterioare, vor folosi vmateriale naturale care nu împiedică transferul de vapori cum este varul stins, hidratat un timp mai lung realizat peste tencuială din nisip cu var,

Lemnul se va vopsi în nuanțe de maro-gri cenușiu.

Pereții din piatră

Se recomandă folosirea pietrei obținută din carierele locale agrementate sau din surse preexistente (reciclarea materialelor rezultate din demolări) și folosirea mortarul pe bază de var stins (hidraulic).

Se vor face intervenții de refacere, de completare a zidăriei cu piatră de același tip.

Se vor realiza intervenții cu mortare din materiale compatibile, elastice, care să favorizeze transferul vaporilor: mortare și tencuieli din var-nisip sau lut. Nu se vor folosi tencuieli din ciment pentru că nu sunt permeabile la vapori. Piatra nu se va acoperi cu lacuri și vopseluri care influențează porozitatea și permeabilitatea la vapori a acesteia.

Materialele se vor alege astfel încât să fie compatibile cu tipul de piatră folosită, fiind dependente de gradul de porozitate a acesteia.

AȘA DA: *Intervenții de factură contemporană la pereți din lemn, care nu sunt invazive ci discrete.*

AȘA DA: *Intervenție prin extindere la pereți din lemn, prin folosirea tehnicii originare, tradiționale.*

AȘA DA: *Cadre tradiționale din lemn în timpul restaurării: un element degradat poate fi înlocuit și nu eliminat. Se pot păstra majoritatea elementelor originare dacă este aplicată corect tehnica potrivită.*

AȘA DA: *Intervenția asupra unei construcții existente folosind materiale tradiționale: abordare corectă din punct de vedere tehnic și estetic. Elementele deteriorate sunt înlocuite cu elemente din aceeași esență de lemn cu cele existente.*

AȘA DA: *Pereți ai unei clădiri restaurate, realizați și finisați în tehnica tradițională.*

AȘA DA: *Perete cu nișă, din piatră, realizat cu piesele fasonate în tehnica tradițională. Arh. Ovidiu Apetrei.*

Pereții din cărămidă

Se vor realiza intervenții cu materiale compatibile, elastice, care să favorizeze transferul vaporilor: mortare și tencuieli de var-nisip sau lut.

Nu sunt recomandate tencuielile din ciment.

Dacă în expertiza tehnică se stabilesc consolidări structurale ale pereților din cărămidă, se vor evita pe cât posibil soluțiile de cămășuire cu beton pe toată suprafața peretelui, sâmburi, stâlpi, centuri din beton. Se vor evalua variantele posibile înainte de a recurge la folosirea betonului. Când nu se poate evita, se folosesc aditivi care cresc permeabilitatea la vapori a acestuia.

Pereții din lut

Se vor realiza intervenții cu materiale compatibile, care să favorizeze transferul vaporilor.

Nu se vor folosi tencuieli din ciment și nu se vor termoizola cu polistiren. Aceste două materiale vor duce la o degradare accelerată a materialelor din care sunt alcătuiți pereții.

Intervenții la nivelul planșeelor

Planșeul parterului la o construcție fără subsol are grinzile de pardoseală așezate direct pe pământ și există posibitatea de a fi degradate așa încât se impune desfacerea pardoselii și refacerea acestora peste un strat de rupere a capilarității (din pietriș).

Planșeul peste parter poate fi afectat dacă învelitoarea a fost degradată și se va recurge la înlocuirea grinzilor afectate. Dacă podul devine utilizabil prin refuncționalizarea sa, se poate executa o structură de planșeu cu materiale fonoizolante și termoizolante, recomandabil naturale, cum ar fi saltelele de cânepă.

Introducerea stratului termoizolant la nivelul planșeelor sau a învelitorii este prima intervenție în scopul creșterii gradului de termoizolare a clădirii, înaintea operațiunii asupra pereților sau a schimbării tâmplăriei.

Înlocuirea tâmplăriei din lemn cu cea din PVC sau metalică nu este recomandată, inclusiv pentru efectele nocive asupra sănătății. Aceasta va îngreuna transferul de vapori și este necesară o aerisire suplimentară pentru a nu se crea efect de pungă.

AȘA DA: *Intervenții la pereți de cărămidă prin folosirea mortarului preparat după rețeta tradițională. Prezența cimentului, atunci când sunt și elemente din lemn, poate genera probleme de umiditate.*

AȘA DA: *Realizarea unei construcții cu specific local amplsaată într-o zonă cu o concentrare mare de clădiri de patrimoniu; Pereții sunt realizați în tehnica tradițională și au culoarea varului natural iar elementele prispei sunt redate în limbaj contemporan, într-o manieră simplificată; Agapia, jud. Neamț.*

AȘA DA: *Interiorul unei construcții noi pentru care au fost folosite materiale și finsaje naturale: lemn, piatră, var. Se poate obține o varietate mare de efecte prin folosirea acestor materiale, având ca rezultat o imagine contemporană; arh. Ovidiu Apetrei.*

AȘA NU: *Intervenție incorectă pe o clădire tradițională. Culorile stridente nu dau valoare casei iar materialele actuale, la îndemână și ieftine, aduc deserviciu estetic și tehnic clădirii: nu permit transferul natural de vapori, eliminarea lor și apare riscul de mucegai sau ciperică. Învelitoarea din materiale ieftine și prost executate vor genera costuri de reparații sau de refacere într-un timp foarte scurt. Excesul de culoare sau chiar folosirea culorii acolo unde nu trebuie, la finisaje va duce duce în derizoriu aspectul clădirii și îi va anula valoarea.*

5.3. SOCLUL

Recomandările se grupează în trei categorii:
A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), dispuse în sistem pavilionar
B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), de tip monovolum
C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Se vor avea în vedere: fundațiile-soclu, pivnițele, subsolurile și demisolurile.
Realizarea de alcătuiri constructive corecte, la fel ca și la celelalte elemente de construcție, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, adecvată și periodică, din partea utilizatorilor.
Aspectele principale care trebuie avute în vedere sunt: rezistență și stabilitate, compatibilitatea materialelor de alcătuire, compatibilitatea materialelor de finisare, termoizolațiile și hidroizolațiile, realizarea straturilor de drenaj pentru îndepărtarea apelor de la nivelul fundației, materialele și modalitățile de realizare a trotuarului de gardă, îmbinarea soclu - material de tencuire - placare soclu cu trotuar de gardă.

4

5.3.1.Specificul local

Temelia caselor era alcătuită în vechime din piatră, cel mai adesea piatră de râu rareori folosindu-se piatră calcaroasă sau din zidărie mixtă din cărămidă cu piatră.
Caracteristic zonelor înalte ale Neamțului și Bacăului este soclul din zidărie de piatră, în spărturi mai mici sau în blocuri mai mari, de 60-80 cm grosime, adăpostind pivnița (beciul) care de obicei preia panta terenului.
Aceasta putea fi din zidărie continuă adaptată la panta terenului sau discontinuă: bolovani mari în dreptul intersecțiilor de pereți și completări cu zidărie din piatră seacă. Utilizarea pietrei s-a generalizat odată cu ridicarea casei pe verticală.
Soclul supraînălțat vine din necesitatea adaptării la panta terenului, în zona de deal și munte, spațiul rezultat fiind utilizat pentru locuire. Înălțimea variază în raport cu panta terenului.
Pentru zidăria de soclu se utiliza mortar de pământ, mortar de var sau zidăria era fără mortar, simplu așezată (zidărie seacă).
Selectarea pietrelor și așezarea lor într-o țesătură plană și compactă sunt, la multe case, dovada că meșterii aveau experiență și îndemânare. În plus față de solicitările din zidăria supraterană, zidurile de fundație, aflate în contact direct cu solul, trebuie să răspundă și următoarelor cerințe: să reziste presiunii exterioare a pământului, ceea ce se obține printr-o grosime suficient de mare a zidurilor și prin efectul de rigidizare a planșeului, și, de asemenea, să nu cedeze în fața umidității pământului.

În trecut, nu se practica în mod curent izolarea față de pământ a suprafețelor zidurilor aflate în contact cu solul iar zona din jurul casei rămânea, în mod tradițional, înierbată.
Construcțiile de ziduri trebuie să fie astfel realizate încât pe de-o parte să absoarbă cât mai puțină umiditate, iar pe de altă parte, să transfere cât mai repede spațiului interior umiditatea preluată din pământ. Zidăria trebuia să aibă, pe de-o parte, o capacitate de absorbție redusă și o conductivitate capilară redusă, iar pe de altă parte, să asigure o difuzie ridicată și să aibă o suprafață de evaporare mare. S-a obținut aceasta prin utilizarea de piatră cât mai densă și prin realizarea de rosturi de țesere cât mai înguste.
Meșterii constructori de pe vremuri cunoșteau faptul că mortarul de var are nevoie de aer pentru a se întări, lucru imposibil în cazul zidurilor groase, având contact cu aerul doar pe o parte. De aceea, fundațiile și zidurile de la subsol au fost realizate, de regulă, cu mortar de lut.
În cazul unui sol foarte umed, zidăria rămânea adesea nerostuită pe interior, pentru a se mări astfel suprafața de evaporare și pentru a crește difuzia vaporilor de apă din zid.
În cazul caselor din lemn, structura era așezată pe o fundație continuă din piatră sau discontinuă din bolovani dispuși sub talpă în dreptul stâlpilor, iar spațiul dintre bolovani era umplut cu pietre de diferite mărimi, de cele mai multe ori, acestea nefiind legate între ele. Zidăria uscată de piatră asigură ventilația și împiedică umezirea pereților de lemn.
Construcțiile anexe vechi aveau structura pe furci sau pari de lemn înfipți în pământ.

1

5

2

6

3

7

5.3.2. Recomandări

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), dispuse în sistem pavilionar și B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), de tip monovolum

Fundațiile contribuie esențial la durabilitatea clădirilor. Acolo unde este posibil din punct de vedere structural (dar și tehnologic și economic), ținându-se cont de zona seismică în care se află construcția , se vor folosi tehnici tradiționale. Se încurajează adoptarea soluțiilor eco-durabile.

Se vor folosi sisteme tradiționale (fundații continue pe sub ziduri portante sau fundații izolate) și se va evita „sigilarea" terenurilor cu radiere sau șape realizate din ciment, mai puțin în situația în care cerințele structurale o impun. Unde este necesar, se vor face sisteme subterane de drenare. Materialele recomandate, în funcție de zona în care urmează să se realizeze investiția și de tipul acesteia, sunt, după caz: piatră, beton ciclopian, cărămidă, beton (cu condiția să se realizeze fundații sub zidurile portante; nu se recomandă soluțiile cu radier general, care impermeabilizează o suprafață mare de teren).

Nu se vor folosi pereți masivi din beton, care împiedică transferul de vapori, rețin umezeala și nu favorizează existența unui climat sănătos pentru utilizatori.

Pivnițele și bolțile se vor realiza cu preponderență din cărămidă și/sau piatră, legate cu mortar pe bază de var. Pivnițele vor avea goluri de ventilație în soclu, la nivel de siguranță împotriva inundării, care vor fi deschise vara, pentru uscarea pereților.

Pentru realizarea soclurilor din piatră, se vor folosi materiale locale, cu tehnologii și mână de lucru locală, prin activarea meșterilor din zonă.

Nu se va folosi în exces cimentul ca material de bază pentru liant.

Nu se va realiza placarea cu piatră spartă de gresie a soclului, cu rosturi vopsite sau amplificate, pentru un aspect „rustic", de cele mai multe ori impropriu și incompatibil cu arhitectura locală.

Folosirea pietrei de râu pentru soclu se va face conform tehnicilor tradiționale.

Se va construi un trotuar de gardă perimetral, cu pantă suficientă, care să îndepărteze apele pluviale de fundația construcției. Acesta va fi realizat din materiale naturale, va avea rosturi de dilatație, iar în punctele de scurgere a apelor pluviale se vor realiza detalii care să favorizeze îndepărtarea lor de construcție (care se recomandă a fi direcționate preponderent spre suprafețele verzi).

La construcțiile tip industrial nu este necesară marcarea soclului pe fațadă.

La funcțiunile civile se va exprima minimal.

Materialele recomandate sunt, în funcție de zona în care se construiesc: piatră, cărămidă, beton.

C. Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Pentru construcțiile existente, probleme multiple se întâlnesc mai ales la imobilele de mică anvergură din mediul rural, unde de obicei nu a fost acordată o importanță deosebită fundațiilor, acestea fiind mici, prost conformate și prost rezolvate din punct de vedere constructiv, ceea ce a dus la degradări și prăbușiri ale diverselor elemente constructive (mai ales în cazul construcțiilor din lemn, paiantă).

Dacă sunt necesare consolidări ale fundației (în funcție de zona seismică în care se încadrează), cât este posibil, se vor propune soluții (subzidiri, reparații, îngroșări, țeseri de ziduri, tencuieli cu diverse mortare cu componente naturale armate cu fibre), care să folosească materiale de construcție naturale (piatră). Soluțiile de hidroizolare și de termoizolare, prin alcătuirile constructive propuse, nu vor îmbrăca toată infrastructura: se pot realiza bariere de capilaritate prin injecții cu mortare speciale, tencuieli cu mortare de asanare speciale, se pot realiza straturi de drenaj care să faciliteze îndepărtarea apelor de la fundație și să prevină infiltrațiile și degradările la nivelul acesteia (vezi și recomandările generale). Nu se vor face șape din ciment. Pivnițele vor păstra sau vor „primi" goluri de ventilație în soclu, la nivel de siguranță împotriva inundării, în vederea uscării pereților. Se va folosi cu precădere mortar de pământ sau de var. Acestea permit evaporarea apei infiltrate.

Se va repara sau construi (dacă este cazul) trotuar de gardă perimetral, cu pantă, care să îndepărteze apele pluviale de fundație. Trotuarul se va realiza din materiale naturale, cu rosturi de dilatație, iar în punctele de scurgere a apelor pluviale se vor realiza detalii care să favorizeze îndepărtarea lor de construcție (direcționare către suprafețele verzi).

Casele tradiționale nu au trotuar de protecție. Iarba crește până la peretele casei. Se va păstra acest detaliu iar îndepărtarea apei se va face prin ridicarea terenului, asigurând panta necesară, realizându-se în jurul casei un element tip dop, din lut.

AȘA NU: *Placarea soclului sau a treptelor cu materiale care imită piatra în ideea că se obține o imagine rustică, este greșită. În plus, se produce o degradare în scurt timp prin desprinderea acestuia sau prin infiltrarea în timp, a apei.*

1

2

3

Materiale naturale, tradiționale și tehnologii compatibile

Remarcăm în ultimii ani o tendință din ce în ce mai explicit exprimată, de reconsiderare a vechilor tehnici de construire. Meșterii și meșteșugurile redevin resursa prețioasă care, folosită în mod inteligent și pragmatic, aduc un considerabil plus de calitate locuirii și vieții.

Argumentele pentru revenirea la o analiză atentă a construcțiilor și tehnicilor tradiționale țin de situația climatică vizibil alarmantă din ultima vreme și de nevoia din ce în ce mai pregnantă de a beneficia de un trai sănătos.

Arhitectura tradițională are înmagazinată experiența unor secole de folosire, în mod pragmatic, a materialelor pe care comunitățile le aveau la îndemână. Experimentarea repetată de-a lungul timpului a sistemelor constructive diverse, face că arhitectura tradițională să dea un răspuns optim și soluțiile cele mai convenabile din punct de vedere tehnic și economic la necesitățile de adaptare la climă, în zonele diferite, cu particularitățile lor.

Acest răspuns ține atât de materialele de construcție cât și de mâna de lucru locală disponibilă, experimentată. Inteligența practică a meșterului este mecanismul prin care se creează identitatea locului și se menține tradiția. Face parte din peisajul cultural și este un bun de patrimoniu.

Reconsiderarea acestor elemente va contribui substanțial la îmbunătățirea performanței energetice atât a construcțiilor existente cât și a celor noi.

Pe lângă posibilitatea păstrării și a valorificării patrimoniului construit, reînvățarea tehnicilor tradiționale duce către un mod de locuire sănătos, o scădere a poluării mediului, un consum minim de resurse și în final, pentru beneficiar, costuri de realizare și de întreținere mult mai scăzute.

Exemple de materiale sau produse noi, obținute prin tehnoogii noi, care au intrat pe piață, care au primit agrementarea tehnică și care sunt recomandate pentru a fi utilizate:

Plăci de plută, **saltele de cânepă, saltele de lână, plăci de celuloză,** pentru termoizolarea pereților;

Învelitori cu captatoare solare (panouri fotovoltaice, solare sau alte sisteme care folosesc energia solară), Țigle solare;

Acoperișuri verzi, acoperite cu vegetație.

4

5

5.4. TÂMPLĂRIA ȘI GOLURILE

Prevederile referitoare la uși și ferestre privesc materialele de construcție, conformația acestora, soluțiile de umbrire și culorile.

Acolo unde este posibil, se recomandă să se apeleze la tehnici și meșteșugari tradiționali pentru realizarea tâmplăriei interioare și exterioare, ca și pentru realizarea feroneriilor și/sau a diverselor elemente decorative de mascare, care pot fi bătute sau turnate.

Recomandările se grupează pe trei categorii:

A. Construcții cu gabarit mic (<120 mp), construcții cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții cu gabarit mare (250 – 395 mp), dispuse în sistem pavilionar;

B. Construcții cu gabarit mare (250 – 395 mp), de tip monovolum;

C. Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum).

5.4.1.Specificul local

Ușa caracteristică este formată din unul sau din două canaturi.

Ferestrele sunt în două, trei, patru sau șase canaturi, simple sau duble. Cele tradiționale cele mai vechi sunt mici și fixe și au drugi de lemn prinși în cruce. Ulterior au apărut ferestrele cu două rânduri de canaturi, dublate (mai rar în aceste zone) de obloane. Ferestrele tradiționale vechi sunt în două sau patru canaturi cu patru sau șase ochiuri de geam. De asemenea pot fi simple sau în perechi. Raportul lățime/înălțime al ferestrei este de 1/2 iar ochiurile subîmpărțirii tind spre forma pătrată.De regulă, ferestrele sunt mai mult înalte decât late, având un raport de 2/3.

Ferestrele și în general tâmplăria (uși, porți, obloane) sunt realizate din lemn vopsit cu vopsele pe bază de ulei de in.

Feroneria și grilajele sunt metalice, tratate cu grund.

Obloanele sunt întâlnite rar. Soluția de umbrire ține de modul în care este conformată prispa sau se realizează cu ajutorul vegetației.

Odată cu creșterea influenței orășenești, ferestrele locuințelor s-au executat din două sau patru canaturi dar fără fragmentarea ochiurilor de geam sau au fost realizate ferestre în două canaturi, cu supralumină. Tendința a fost aceea de mărire a suprafeței ferestrelor, comparativ cu locuința tradițională, dar s-a păstrat totuși o armonie a proporțiilor raportat la ansamblul construcției.

Ferestrele au un rol important în conturarea imaginii casei tradiționale oferind specificitate și individualitate iar păstrarea și recondiționarea ferestrelor la locuințele tradiționale este importantă și din acest punct de vedere. Simplificarea șprosurilor sau eliminarea lor duce la imaginea de casă neterminată și oarbă.

Elementele de tâmplărie au nevoie de întreținere în exploatare. Realizarea de alcătuiri constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție le pot asigura o durată mai mare de viață, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

5.4.2. Recomandări

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), dispuse în sistem pavilionar

B.Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum

Materiale

Ferestrele și ușile vor fi realizate din lemn (masiv sau stratificat) cu feronerie metalică sau în funcție de specificul tehnologic poate fi tâmplărie metalică în culori neutre.

Tâmplăria poate fi simplă sau dublă, în funcție de necesarul de izolare termică corelat cu climatul și factorii de mediu din zona în care se inserează construcția. Elementele componente ale tâmplăriei: rame, cercevele, șprosuri, traverse etc. se vor realiza din lemn.

În mod excepțional, pentru conformarea la reglementările privind rezistența la foc, care nu poate fi obținută cu lemn, se poate folosi tâmplărie metalică, strict în amplasamentele impuse de lege. La funcțiunile cu flux de circulație mai mare interior/exterior se pot folosi uși batante, glisante etc., panouri de sticlă mobile sau goluri cu dimensiuni agabaritice față de specificul zonei.

Pentru îndeplinirea cerințelor actuale privitoare la eficiența energetică, se poate folosi vitrajul termoizolant (cu două sau trei foi). Pentru a asigura un grad sporit de izolare fonică (pentru construcțiile situate pe marginea drumurilor cu circulație intensă sau dacă funcția o impune), atât pentru vitrajul termoizolant, cât și pentru vitrajul simplu de la geamurile duble se pot folosi foi de sticlă de grosimi diferite, care „rup" vibrația sunetului.

Geamul folosit va fi cu preponderență transparent, poate fi acoperit cu diverse folii care să realizeze controlul solar, fără a modifica culoarea și textura acestuia.

Nu se vor folosi: geam bombat, geam reflectorizant, geam oglindă. În mod excepțional și justificat, atunci când contextul și funcția o impun, se pot folosi și alte tipuri de prelucrări/acoperiri ale sticlei (de exemplu: folii speciale necesare măsurilor antiefracție sau antivandalism).

Pentru asigurarea cerințelor privitoare la igienă și sănătate, se vor folosi aerisitoare cu acționare automată (incluse în tocul geamului) sau manuală, pentru a asigura o ventilare naturală a spațiilor interioare, atunci când alcătuirea ferestrelor generează o soluție etanșă, care nu permite împrospătarea aerului (altfel fiind necesare sisteme suplimentare de ventilare mecanică sau naturală).

Conformația ferestrelor

La construcțiile mici și medii, ferestrele vor respecta proporțiile tradiționale, și anume înălțimea golului va fi mai mare decât lățimea (în general 2/3 din înălțime).

Se poate folosi **geamlâcul cu ochiuri de mici dimensiuni, 25cm x 35cm** ca închidere a prispelor sau a foișoarelor și ca posibilitate de vitrare pe suprafețe foarte mari.

Se admit ca accente compoziționale bine justificate (deschidere către peisaj, folosire pasivă a energiei solare), altele decât verandele, panourile vitrate de dimensiuni mari.

Nu se vor realiza goluri atipice: cerc, triunghi, romb, hexagon etc. (care în exploatare pot dovedi diverse vicii/inconveniente: neetanșeizare corectă datorată formei atipice, soluții de umbrire atipice, costisitoare și uneori ineficiente și inestetice etc.).

La construcțiile mari, în special pe fațada principală, ferestrele vor respecta proporțiile tradiționale. Golurile de fereastră trebuie să aibă forme și proporții specifice zonei, respectând dispunerea logică generală pe fațade. Ferestrele vor avea, în general, o geometrie simplă și neornamentată.

Soluțiile de umbrire

Pentru umbrirea suprafețelor vitrate se folosesc streșinile largi si se pot folosi obloanele din lemn, sau vegetația.

Soluțiile de umbrire alese, la construcțiile mici și medii, trebuie să respecte soluțiile tradiționale specifice zonei. Vor fi realizate din lemn, se vor monta la exterior (pentru a asigura un control climatic și o protecție suplimentară a ferestrelor împotriva intemperiilor. Elementele de lemn se vor proteja cu uleiuri, ceruri sau alte soluții naturale.

Nu se vor folosi rulouri exterioare, montate aparent, fără reglaje.

Se recomandă alternarea unor goluri mici cu vitraje mari, de dimensiunea unui perete, pentru funcțiuni principale care necesită un iluminat corespunzător. Se admit, ca accente compoziționale bine justificate (deschidere către peisaj, folosire pasivă a energiei solare), altele decât verandele, panourile vitrate de dimensiuni mai mari, dar nu pe mai mult de 30 % din suprafața fațadei, dispuse cu preponderență spre interiorul lotului.

Culorile

Tâmplăria exterioară și elementele de umbrire sau alte elemente decorative se pot vopsi în nuanțe nesaturate, cu pigmenți naturali, care nu modifică aspectul lemnului și nu dau senzația de ud sau de lucios. Pentru colorare, se vor folosi cu precădere pigmenții naturali de culoare maro-cenușiu.

AȘA DA: *Ferestre noi din lemn.*

AȘA DA: *Iluminare și ventilare prin perete din lemn traforat.*

AȘA DA: *Fereastră din lemn și oblon din lemn la o construcție nouă în Grăjdana, județul Buzău.*

AȘA DA: *Ferestre cu tâmplărie din lemn pentru o construcție nouă la care s-au preluat elemente din specificul tradițional.*

AȘA DA: *Fereastra de dimensiuni mari, pentru închidere tip terasă. Confecționarea acestor tâmplarii din lemn se poate face în ateliere locale, sprijinind astfel economia locală.*

AȘA DA: *Se pot realiza și vitraje la clădiri noi, cu suprafețe mari folosind lemnul prin utilizarea unor proporții echilibrate.*

C. Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Materialele

Ferestrele și ușile vor fi realizate din lemn (masiv sau stratificat) tratat cu ulei de in, ceruit sau vopsit cu soluții naturale, cu feronerie metalică. Pentru tâmplăria exterioară, se va folosi lemn de esență tare. Se vor respecta tehnicile tradiționale și se vor angrena, pe cât posibil, meșterii din zonă. Elementele valoroase se vor conserva și se vor recondiționa folosindu-se aceleași materiale și tehnici constructive (atât elementele cu forme tipice, cât și cele cu forme atipice) sau se vor înlocui, fără modificarea împărțirii specifice sau a detaliilor. Tâmplăria din PVC sau cea metalică se va înlocui cu tâmplărie din lemn masiv sau stratificat. Pentru sporirea confortului de izolare termică, se permite, acolo unde fereastra este într-o singură foaie, să se dubleze în spatele ei cu o fereastră cu vitraj termoizolant în două sau trei foi într-un singur canat, astfel încât intervenția să nu se observe din exterior. Se va avea grijă ca fereastra tradițională să se poată deschide înspre interior.

Tâmplăria poate fi simplă sau dublă, în funcție de necesarul de izolare termică corelat cu climatul și cu factorii de mediu din zona în care se inserează construcția. Elementele componente ale tâmplăriei: rame, cercevele, șprosuri, traverse etc. se vor realiza din lemn. În mod excepțional, pentru conformarea la reglementările privind rezistența la foc, care nu poate fi obținută cu lemn, se poate folosi tâmplărie metalică, strict în amplasamentele impuse de lege. La funcțiunile cu flux de circulație mai mare interior/exterior se pot folosi panouri de sticlă mobile sau goluri cu dimensiuni agabaritice față de specificul zonei.

Pentru îndeplinirea cerințelor actuale privitoare la eficiența energetică, se poate folosi vitrajul termoizolant (cu două sau trei foi). Pentru a asigura un grad sporit de izolare fonică (pentru construcțiile situate pe marginea drumurilor cu circulație intensă sau dacă funcția o impune), atât pentru vitrajul termoizolant, cât și pentru vitrajul simplu de la geamurile duble, se pot folosi foi de sticlă de grosimi diferite, care „rup” vibrația sunetului. Geamul folosit va fi cu preponderență transparent, poate fi acoperit cu diverse folii care să realizeze controlul solar, fără a modifica culoarea și textura acestuia. Nu se vor folosi: geam bombat, geam reflectorizant, geam oglindă. În mod excepțional și justificat, atunci când contextul și funcția o impun, se pot folosi și alte tipuri de prelucrări/acoperiri ale sticlei (de exemplu: folii speciale necesare măsurilor antiefracție sau antivandalism).

Pentru asigurarea cerințelor privitoare la igienă și sănătate, se vor folosi aerisitoare cu acționare automată (incluse în tocul geamului) sau manuală, pentru a asigura o ventilare naturală a spațiilor interioare, atunci când alcătuirea ferestrelor generează o închidere etanșă, care nu permite împrospătarea aerului (altfel, fiind necesare sisteme suplimentare de ventilare mecanică sau naturală).

Conformația ferestrelor

Elementele valoroase se vor conserva și se vor recondiționa, folosindu-se aceleași materiale și tehnici constructive (atât elementele cu forme tipice, cât și cele cu forme atipice), sau se vor înlocui, fără modificarea împărțirii specifice. Tâmplăria din PVC sau cea metalică se va înlocui cu tâmplărie din lemn masiv sau stratificat.

Soluțiile de umbrire

Elementele valoroase se vor conserva și se vor recondiționa folosindu-se aceleași materiale și tehnici constructive (atât elementele cu forme tipice, cât și cele cu forme atipice), sau se vor înlocui, fără modificarea împărțirii specifice. Elementele metalice sau din PVC se vor înlocui cu lemn.

Culorile

Tâmplăria exterioară și elementele de umbrire sau alte elemente decorative se pot vopsi în diferite nuanțe opace, nesaturate, de preferabil menținând culoarea originară, sau cu pigmenți naturali care nu modifică aspectul lemnului și nu dau senzația de ud sau lucios. Pentru colorare, se vor folosi cu precădere pigmenții naturali.

La realizarea ferestrelor, la canaturi și la dispoziția traverselor și a șprosurilor se va ține cont de proporțiile elementelor tradiționale.

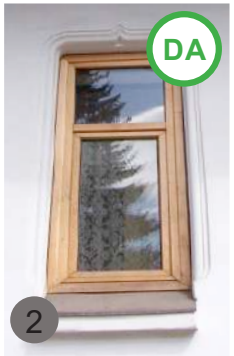

AȘA DA: *Ferestrele tradiționale merită să fie restaurate, atunci când se află în condiție acceptabilă. Elementele degradate din lemn pot fi înlocuite și feroneria recondiționată.*

AȘA DA: *Atunci când fereastra nu mai poate fi salvată, se poate recurge la serviciile unui atelier de tâmplărie, local, pentru a o realiza după modelul originar.*

AȘA DA: *Uși noi, realizate după modelele originare și ușă de acces în beci sau cramă – soluție eficientă și estetică pentru închiderea spațiilor care trebuie ventilate și în același timp protejate.*

AȘA NU: *Ferestrele și ușile albe, din PVC, sunt o intervenție în discordanță cu armonia închiderilor existente. Pe lângă aspectul tehnic legat de faptul că PVC-ul este interzis în alte țări, este aspectul estetic legat de a pune un material plastic alături de materiale naturale, tradiționale.*

5.5 ELEMENTE DE FAȚADĂ

5.5.1. Specificul local: registre orizontale (coamă, cornișă, brâu, soclu) și verticale (cerdac, foișor, decorații de fațadă etc.)

Pridvorul, galerie exterioară deschisă (mai rar închisă) cu balustradă și acoperiș susținut de stâlpi, este un element monumental al arhitecturii tradiționale. Este realizat în diferite forme, cu expresii plastice diferite dar cu aceeași funcție: de spațiu intermediar între interior și exterior, independent, în care lumina naturală, cu variațiile ei, contribuie ca element viu al construcției.

Cerdacul, terasă îngustă înălțată de-a lungul peretelui, adesea mărginit de o balustradă scundă de lemn sau de zidărie, este prezent la aproape toate casele fiind plasat pe una, două sau pe trei laturi, punându-se accent pe fațada principală.

De obicei, cerdacul este pe fațada lungă, cea cu orientare sudică și este cuprins în volumul acoperișului. Parapetul este realizat din bârne de lemn orizontale, scânduri de lemn dăltuite sau, mai nou, traforate. Cerdacul a căpătat foarte multe expresii arhitecturale prin simpla proporționare, având parapet din lemn sau din zid sau fiind realizat fără parapet, prin modelarea stâlpilor și a grinzii.

Stâlpul, din lemn sau mai rar din piatră de asemenea dă eleganță compoziției arhitecturale. Stâlpul în arhitectura țărănească românească este subțiat pană la limita rezistenței lemnului, determinând eleganța structurală a cerdacului. Stâlpul cerdacului este sculptat sau nu dar prin simpla amplasare la distanțe mai mari sau mai mici determină proporțiile spațiului intermediar. Exemplarele vechi de arhitectură tradițională din Neamț și din Bacău, au stâlpii și grinda prispei sculptate în forme specifice care au rol estetic dar, foarte important, aveau rol simbolic, de protecție (discul solar, pomul vieții, funia împletită). În arhitectura tradițională stâlpul prispei variază de la o zonă etnografică la alta, reprezentând identitatea locală.

Acestea au trecut de-a lungul secolelor printr-un proces de rafinare și de decantare. Valorile estetice se suprapun peste semnificația simbolică. Sunt realizate pe baza unor principii de proporționare și de organizare armonioasă a tuturor elementelor care alcătuiesc construcția. Echipele de meșteșugari care le-au realizat își perfecționaseră cunoștințele artistice și tehnice de-a lungul timpului și le-au transmis în cadrul breslei. Prin urmare, elementele și informațiile utilizate reprezintă un cumul de experiență.

În prezent casele noi cu stâlpi sculptați nu amintesc de identitatea locală.

Foișorul este prezent deși nu în măsură mare cum este în alte zone etnografice, din sud. S-a dezvoltat ca spațiu independent, loc de primire și loc de odihnă devenind adesea un spațiu festiv. Inițial a fost construit din lemn apoi din piatră și din cărămidă. Scara care urcă la etaj este alăturată acestuia sau inclusă în volumul foișorului. Până la începutul secolului al XX-lea, streașina foișorului s-a păstrat în linia generală a streșinii. Există și în varianta înălțată peste streașina generală devenind astfel elementul de compoziție principal al casei, ajungând să constituie el însuși un al doilea etaj, la care se adaugă o decorație din scânduri traforate. Acoperișul este cu trei pante sau cu în două pante și fronton.

Partea supraînălțată este traforată iar stâlpii au un capitel reprezentat prin două console traforate. Stâlpii foișorului și cei de margine sunt dublați adesea iar acest aspect crește monumentalitatea casei.

Închiderea prispei și a foișorului apare în secolul al XIX-lea, sub influența arhitecturii de târg și a acelei urbane. Prispele și foișoarele au fost închise cu geamlâcuri care asigură un plus de protecție termică încăperilor și permit folosirea lor pe tot parcursul anului. Geamlâcul nu contrastează cu modelul tradițional în cazul în care se respectă proporțiile și dimensiunile ochiurilor de geam.

Decorațiile de fațadă apar sub forma picturilor parietale la unele construcții mai vechi (desene, inscripții etc.), ulterior apar elemente decorative din tencuială, pentru conturarea ferestrelor pentru construcțiile mai noi, din cărămidă, cu influențe din zona orășenească. Decorațiile sunt la nivelul cerdacului, al stâlpilor, al streșinii, al paziei, al capetelor de grinzi și contribuie la definirea specificului rural.

Finisajele de pe fațadă sunt simple. De regulă tencuielile sunt acoperite cu vopsea de var iar lemnul este tratat cu ulei de in, culorile sunt în nuanțe natural de brun-cenușiu, desaturate. În timp au apărut elemente decorative de influență mănăstirească sub formă de brâuri, ancadramente și de cornișe decorative.

A fost utilizat contrastul lumină - umbră, fără o decorare extravagantă, decor colorat, structuri masive, greoaie.

3

4

5

6

9

7

10

11

1

2

8

1

2

3

4

5

6

7

8

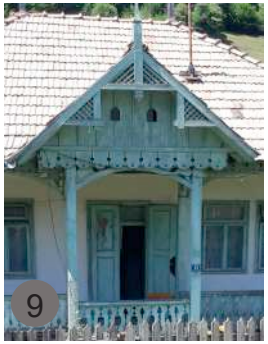
9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

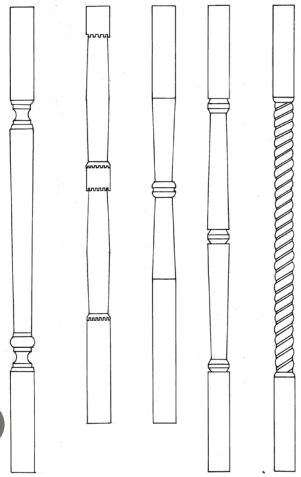

1

Stâlpi de cerdac decorați, județul Neamț. Releveu în cadrul studiului pentru lucrarea: Locuința sătească din România, Ediție revizuită și completată, 1989, Șef proiect complex arh.Călin Hoinărescu.

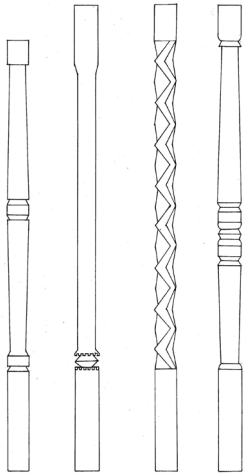

2

3

5.5.2. Recomandări

Recomandările se grupează în trei categorii:

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), dispuse în sistem pavilionar

B. Construcții cu gabarit mare (250 – 395 mp), de tip monovolum

C.Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum).

Toate materialele și alcătuirile constructive au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau în mai mare măsură). Realizarea de alcătuiri constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție le pot asigura o durată mai mare de viață, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), dispuse în sistem pavilionar

A.1. Marcarea registrelor orizontale

Prispa: Se recomandă preluarea elementului tradițional - prispa sau foișorul, cu o tratare contemporană, adică simplificată, stilizată, ca registru specific al fațadei. **Aceasta se poate face numai prin înțelegerea reală a semnificației și rolului fiecărui element.**

Parapetul se va realiza din lemn, din zidărie și va respecta prin proporții, formă și conformare specificul local.

Nu se acceptă balustrade din baluștri sau bârne orizontale din lemn.

Nu se vor folosi materiale ca: inox, plastic, sticlă colorată (texturi și culori nespecifice); metalul este puțin recomandabil, fiind un material care reține căldura și creează disconfort în apropiere.

A.2. Marcarea registrelor verticale

Coșul de fum: transformat, conform necesităților actuale, în coș pentru instalația de încălzire, trebuie realizat din materiale solide, care să corespundă atât principiilor de rezistență și stabilitate (în raport cu vânturile, factorii de mediu, încadrarea seismică), cât și protecției la foc (există un mare risc de incendiu, în special în zonele de traversare a șarpantei și, eventual, a altor elemente constructive din lemn). Hornurile vor fi zidite la exterior din cărămidă sau piatră sau vor fi realizate din elemente ceramice prefabricate tencuite. Pe cât posibil, vor respecta forma și materialele de finisaj locale: în general, mortare de var nezugrăvite. Nu se recomandă lăsarea aparentă a coșurilor de fum metalice.

A.3. Frontoanele și decorațiile de fațadă

Se recomandă o abordare rezervată în ce privește preluarea elementelor decorative din arhitectura tradițională, cu excepția acelora a căror simbolistică s-a păstrat și care sunt susținute încă de meșteșugurile locale prin continuitate. Pot fi preluate și reinterpretate detaliile care marchează registrele clădirii: profilul de streașină, profilul de cornișă, profilul de brâu, etc.

A.4. Streșinile, burlanele și jgheaburile

Streașina are rol de umbrire și de protecție și se va realiza conform specificului local (ca formă și elemente de decorație). Ca dimensiune, streașina va fi de cel puțin 80 cm pentru a-și îndeplini rolul de protejare a pereților fațadei.

Jgheaburile și burlanele nu vor fi strălucitoare sau realizate din materiale inadecvate, nu se vor evidenția coloristic la nivelul construcției. Nu se vor folosi elemente din PVC sau din material plastic. Se pot folosi, acolo unde este cazul, lanțuri care să direcționeze scurgerea apelor pluviale.

Soluțiile de scurgere a apelor pluviale trebuie sa propună un număr cât mai mic de burlane aparente pe fațade. Se vor prelua acele elemente caracteristice și valoroase pentru specificul în care se integrează.

A.5. Materialele pentru finisaje

Se recomandă finisaje din materiale naturale locale: lemnul, varul, pigmenții naturali pentru var.

Nu se recomandă ca finisaje exterioare placările ceramice pentru pereți și soclu, cele cu tablă (tablă simplă, tablă cutată etc.) sau placaje din materiale plastice.

În multe cazuri, materialele utilizate pentru finisajele exterioare pentru pereți și soclu și punerea în operă nu sunt adecvate folosirii la exterior de aceea nu rezistă la ciclurile înghet-dezgheț și se deteriorează în foarte scurt timp, favorizând infiltrarea apei.

Nu se vor realiza placări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic". **Conceptul de „rustic" este diferit de conceptul de „specific local rural".**

Se va păstra culoarea naturală a pietrei iar dispunerea se va face utilizând modelul tradițional.

Se pot folosi sisteme prefabricate de pereți sau realizate in situ cu finisaj de lemn spre exterior, ca de exemplu: fațade ventilate cu placaj de lemn aparent sau de șindrilă, sistem caplama etc. avându-se în vedere ca soluțiile alese să fie adecvate folosirii la exterior: să reziste la cicluri repetate de înghet-dezgheț, ca să nu se deterioreze în timp scurt. Se pot folosi soluții și alcătuiri decorative naturale pentru pereți prin dublarea cu suporturi pentru vegetație: plante cățărătoare permanente sau sezoniere.

A.6. Culorile

Zidurile tencuite vor fi zugrăvite cu alb sau tonuri slabe de alb-gri sau alb-bej.

Lemnul de pe fațadă va avea un finisaj fie folosind baițuri, fie vopseluri (de preferat pe bază de apă) în tonuri de maro-cenușiu.

Nu se vor folosi culori tari, contrastante.

Pigmenții utilizați în vopseluri, uleiuri sau ceruri vor fi naturali.

Se recomandă ca pentru stabilirea culorii, să fie studiate construcțiile vechi din zonă.

5

AȘA DA: *Folosirea elementelor specific tradiționale, într-o formulă simplificată: foișor, soclu din piatră, în Breaza, jud. Prahova, arh. Mihai Nuță.*

AȘA DA: *Păstrarea formelor și a proporțiilor aparținând arhitecturii tradiționale precum acoperișul, prispa, streașina, pereții, ușile și ferestrele, este o cale corectă și benefică în demersul conservării patrimoniului, a păstrarii valorii locale și a identității; jud. Neamț.*

AȘA DA: *Construcție cu gabarit mediu, care reconstituie modele tradiționale. Agapia, jud. Neamț.*

AȘA DA: *Construcție nouă, Piatra-Neamț.*

AȘA DA: *Prispă, streașină, parapet la care se folosesc elemente din specificul local iar lemnul este materialul principal de construcție - la* ***clădiri noi****. Toate acestea pot fi realizate echilibrat cu rezultat estetic și tehnic de calitate înaltă; zona deluroasă a Munteniei. Arh. Mihai Nuță.*

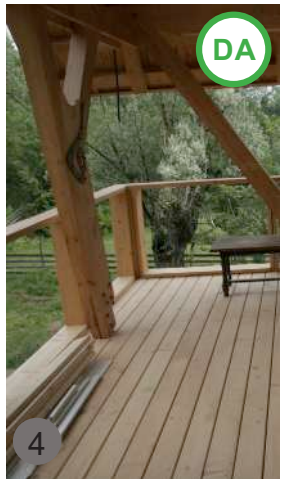

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), de tip monovolum

B.1. Marcarea registrelor orizontale și verticale

Soclul: va fi marcat vizual prin finisaje, materiale și printr-o decalare față de planul peretelui. Cromatica va respecta specificul așezării. Detalierea alcătuirilor și a principiilor constructive s-a realizat în capitolul *5.3.Soclul*.

În funcție de soluția și de gabaritul construcției, se pot marca registrele orizontale și verticale care se încadrează în specificul local, fără a se crea construcții inadecvate din punct de vedere volumetric doar pentru a respecta cerințele de încadrare în specific. Volumetria se va raporta la construcțiile învecinate și, pe plan estetic, nu va constitui un element discrepant în ansamblul așezării. Marcarea registrelor orizontale reprezintă un deziderat, însă nu este obligatorie la acest tip de clădiri.

Prispa: Se recomandă utilizarea acestui element dacă se adaptează funcțiunii. În cazul utilizării prispei se respectă recomandările pentru construcțiile cu gabarit mic sau mediu. Volumetria se va raporta la construcțiile din vecinătate fără să constituie un element discrepant în ansamblul așezării.

B.2. Frontoanele și decorațiile de fațadă

Aceste elemente se utilizează doar dacă se adaptează funcțiunii. Se vor respecta, dacaă sunt utilizate, recomandările pentru construcțiile cu gabarit mic sau mediu.

B.3. Streșinile, burlanele și jgheaburile

Streașina, element cu rol de umbrire, se va realiza conform specificului local (ca formă și elemente de decorație). Existența streșinilor reprezintă un deziderat, nu este obligatorie la acest tip de clădiri. Jgheaburile și burlanele nu vor fi strălucitoare sau realizate din materiale inadecvate, nu se vor evidenția coloristic la nivelul construcției și vor fi realizate din materiale durabile, adecvate specificului local. Nu se vor folosi elemente din PVC sau polietilenă. Se pot folosi, acolo unde este cazul, lanțuri care să direcționeze scurgerea apelor pluviale. Sistemele de protejare împotriva intemperiilor vor fi doar la intrarea în clădire.

B.4. Materiale pentru finisaje

Se vor folosi finisaje adecvate funcțiunii. Nu este necesară replicarea finisajelor tradiționale decât în cazul funcțiunilor civile (școli, centre culturale etc.). În acest caz se respectă recomandările de la subcapitolul privitor la construcțiile cu gabarit mic sau mediu.

Însă, folosirea de materiale naturale locale, cum sunt piatra, lemnul, varul, pigmenții naturali pentru var, este esențială pentru conservarea frumuseții peisajelor rurale.

Nu se vor folosi, ca finisaje exterioare: placările ceramice pentru pereți și soclu (de multe ori, soluțiile alese sunt inadecvate folosirii la exterior: atât acestea, cât și materialele de punere în operă nu rezistă la cicluri repetate de îngheț/dezgheț, deteriorându-se în timp foarte scurt și de multe ori chiar favorizând apariția infiltrațiilor), placările cu tablă (tablă simplă, tablă cutată etc.), materialele care conțin azbest, materialele plastice sau PVC-ul.

Nu se vor realiza placări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic".

Se pot folosi soluții și alcătuiri constructive naturale pentru pereți vegetali și acoperișuri verzi (cu panta redusă sau accentuată).

B.5.Culorile

Se recomandă albul, alb-gri sau alb-bej, în general folosirea nuanțelor naturale ale materialelor folosite sau nuanțe nesaturate, apropiate de cele naturale. În cazul folosirii materialelor tradiționale se vor respecta recomandările de la subcapitolul privitor la construcțiile cu gabarit mic sau mediu.

B.6. Tehnologiile

Se vor folosi tehnologiile locale (care sunt cunoscute și accesibile celor care execută, întreține și utilizează lucrarea) sau ecodurabile de secol XXI. Pentru oricare dintre variantele pentru care se optează, se va avea în vedere realizarea unor alcătuiri din materiale de construcție compatibile și respectarea principiilor de asigurare a izolării termice, a hidroizolării, de igienă și sănătate, de siguranță și stabilitate, de rezistență la foc. Se pot folosi tehnologii alternative de asigurare a alimentării cu energie electrică sau termică, în condițiile și cu recomandările prezentate în capitolele anterioare: panouri solare, panouri fotovoltaice, turbine eoliene la scară redusă, pompe de căldură etc.

B.7. Instalațiile și instalațiile tehnologice

Acestea nu se vor poziționa înspre stradă. Elementele aparente pentru instalații și instalații tehnologice vor fi realizate din materiale durabile (se exclud PVC-ul, polietilena), și vor avea culori sau vor fi vopsite în nuanțe de maro-cenușiu. Acestea nu vor constitui elemente dominante din diverse puncte de perspectivă sau belvedere ale zonei iar funcționarea lor nu va avea un impact negativ asupra mediului și a sănătății populației locale.

AȘA DA: *Construcție de gabarit mare, cu închideri din panouri de lemn, realizată în județul Harghita. Arh. Miklos Kollo.*

C. Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

C.1. Marcarea registrelor orizontale

Soclul: va fi marcat vizual prin finisaje, materiale și printr-o decalare față de planul peretelui. Se va păstra aspectul tradițional al soclurilor construcțiilor existente, iar în cazul în care au fost alterate prin intervenții neadecvate, se vor repara/reface, respectând materialele și tehnicile constructive specifice locului.

Cromatica va respecta specificul așezării. Detalierea alcătuirilor și a principiilor constructive s-a realizat în capitolul *5.3. Soclul*.

În funcție de soluția și de gabaritul construcției, se vor păstra și se vor marca și alte registre orizontale (streașina, prispa, etc.), care se încadrează în specificul și scara locală, fără a se crea construcții inadecvate din punct de vedere volumetric, neadaptate climei (greu de întreținut) și păguboase din punctul de vedere al eficienței energetice a clădirii.

C.2. Marcarea registrelor verticale

În funcție de soluția și de gabaritul construcției, se vor păstra și/sau marca registrele verticale care se încadrează în specificul și scara locală.

C.3. Frontoanele și decorațiile de fațadă

Se vor păstra și se vor valorifica decorațiile tradiționale ale prispei, ale obloanelor, ale stâlpilor, ale streșinii, ale paziei și ale capetelor de grinzi, dacă acestea sunt specifice peisajului cultural local.

C.4. Streșinile și burlanele

Streașina, element cu rol de umbrire, dar și de protejare a zidurilor de intemperii, se va păstra conform specificului local (ca formă și elemente de decorație) sau se va reconforma pentru a-l respecta.

Jgheaburile și burlanele nu vor fi strălucitoare sau realizate din materiale inadecvate, nu se vor evidenția coloristic la nivelul construcției și vor fi realizate din materiale durabile, adecvate specificului local. Nu se vor folosi elemente din PVC sau polietilenă.

Se vor păstra acele elemente caracteristice și valoroase din punctul de vedere al specificului local.

Apa pluvială nu se va scurge direct în șanțul exterior gospodăriei (adiacent drumului/străzii) prin jgheab și burlan.

C.5. Materialele pentru finisaje

Folosirea materialelor naturale locale, cum sunt piatra, lemnul, varul, pigmenții naturali pentru var, este esențială pentru conservarea frumuseții peisajelor rurale.

Nu se vor folosi, ca finisaje exterioare: placările ceramice pentru pereți și soclu (de multe ori, soluțiile alese sunt inadecvate folosirii la exterior: atât acestea, cât și materialele de punere în operă nu rezistă la cicluri repetate de îngheț/dezgheț, deteriorându-se în timp foarte scurt și de multe ori chiar favorizând apariția infiltrațiilor), placările cu tablă (tablă simplă, tablă cutată etc.), materialele care conțin azbest, materialele plastice sau PVC.

Nu se vor realiza placări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic". Conceptul de „rustic" este diferit de conceptul de „tradițional" și nu e în direcția sprijinită de acest ghid.

C.6. Culorile

Nu se vor folosi culori tari, contrastante. Se va opta pentru folosirea nuanțelor naturale ale materialelor folosite sau a unor culori și nuanțe nesaturate, apropiate de cele naturale. Pigmenții utilizați în vopseluri, uleiuri sau ceruri vor fi naturali.

AȘA NU: *Culorile stridente și materialele folosite sunt în neconcordanță cu peisajul rural tradițional.*

AȘA NU: *Culorile și materialele folosite, PVC-ul, sticla bombată, reflectorizantă, elementele de decor preluate din diverse culturi și interpretate greșit, sunt în neconcordanță cu peisajul specific tradițional.*

AȘA NU: *Folosirea unei game mari de culori, adesea stridente, scade valoarea și contrazice principiile după care au fost realizate construcțiile de la sate în spiritul integrării coerente în peisajul local.*

AȘA DA: *Se recomandă folosirea culorilor neutre atât la fațade cât și la lemnărie, precum cele din imaginile alăturate. Elementele unei clădiri tradiționale sunt echilibrate și în armonie unele u altele; clădire din incinta mănăstirii Sihăstria, jud. Neamț.*

AȘA DA: *Dofteana, jud. Bacău.*

DA
1

DA
4

DA
7

DA
8

DA
2

DA
5

DA
9

DA
3

DA
6

DA
10

5.6. CONSTRUCȚII ANEXĂ

5.6.1. Specificul local

Bogăția zonei și vrednicia locuitorilor sunt etalate prin anexe, mai impresionante, în unele zone, ca tratare arhitecturală decât locuințele. Prin atenția cu care sunt făcute, acareturile contribuie la aspectul satului.

Anexele pot fi: pentru preparat hrana (bucătăria de vară, cuptorul de copt pâine); pentru păstrarea cerealelor și a fânului, hambare pentru porumb (pătul, porumbar, coșar, leasă) și a grâului (magazie, hambar); pentru creșterea vitelor (grajd, coșar), a oilor (staul, târlă, perdea, saia, saivan), a păsărilor (coteț) și a porcilor (cocină, coteț); pentru adăpostirea uneltelor și a atelajelor de muncă (șură, șopron); pentru păstrarea alimentelor (cămară, pivniță, groapă de bucate); pentru uscarea și afumarea fructelor (afumătoare, leasă, lojniță, uscătoare de fructe); pentru captare și scoaterea apei freatice (fântână, puț, ciutură, bunar) și altele. În satele specializate apar, ca anexe ale gospodăriei, ateliere meșteșugărești (fierărie, rotărie) și instalații tehnice populare (moară, piuă, dârstă, vâltoare, cazan de țuică) și altele.

În zona Bacăului, dar și în Neamț, anexa este adesea într-un corp prelungit unde sunt grupate bucătăria de vară, magazia, șura și grajdul cu fânar deasupra. În mijlocul acestui corp poate fi o trecere spre grădina de zarzavat sau curtea secundară, a păsărilor și animalelor. Construcția este tratată cu prețiozitate și beneficiază de aceeași învelitoare de țiglă ca și casa și de un decor traforat pe zona fânarului. Reflectă importanța avutului, a produsului muncii familiei dar și dorința de a avea un cadru armonios pentru viața de zi cu zi. Anexele folosesc posibilitățile de așezare date de teren, fără a închide incinte, ci urcând pe pantele dealului. Pot fi în careu, cu corpurile unite sau foarte apropiate, în care magaziile flanchează casa. Bucătăria de vară, atelierul și șura, grajdul și fânarul - așezate cu rost și înfrumusețate cu traforuri, pentru aspectul unitar al curții. Magaziile mari de cereale și fânarele sunt așezate în frontul dinspre stradă, mărimea lor fiind o ”carte de vizită”.

Mănăstirea Cașin, jud. Bacău.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

5.6.2. Recomandări

Construcțiile anexă (grajduri, fânare, bucătării de vară, ateliere) pot fi reintroduse în cadrul gospodăriei sau în alte funcțiuni și pot primi o amenajare contemporană cu dotările necesare confortului ridicat.

Revitalizarea este cu atât mai reușită cu cât se ține cont de volumul și proporțiile anexelor.

Pot fi utilizate materialele care sunt naturale, ajunse la un grad de maturitate (lemnul uscat) păstrându-se aspectul istoric, specificul local.

Acolo unde este posibil, să se apeleze la tehnicile tradiționale și la meșterii populari.

Toate materialele și alcătuirile constructive au nevoie de întreținere în exploatare.

Realizarea de alcătuiri constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

Construcțiile anexă se pot reutiliza pentru a adăposti noi funcțiuni, cu păstrarea/integrarea în specificul local și păstrarea raportului dintre volumetria acestora și alte clădiri: acestea nu vor domina prin volumul și plastica fațadelor corpul principal existent sau elementul principal al ansamblului în care se va insera.

Se vor utiliza, pe cât posibil, materiale naturale, lăsate aparente sau zugrăvite în culori tradiționale.

Intervențiile urmează să conserve cât mai mult din fondul specific existent. Orice extindere a acestora, în funcție de gabarit, va urmări recomandările pentru grupa de construcții noi în care se încadrează.

În rândul clădirilor anexe, există numeroase construcții valoroase, care păstrează mult mai multe elemente tradiționale decât locuințele. Prin intervențiile asupra clădirilor existente, se va urmări păstrarea și punerea în valoare a elementelor de identitate locală.

Intervențiile vor viza, în principal, spațiile interioare, care vor fi adaptate pentru a putea adăposti noi funcțiuni: locuire, cazare, ateliere, etc.

Se vor păstra forma și dimensiunile golurilor, precum și a tâmplăriei. Culorile utilizate pentru finisarea fațadelor vor fi neutre, specifice locului. Se va evita colorarea fațadelor în culori stridente.

AȘA DA: *Extinderea spațiului util - lemnul vechi recondiționat și lemn nou folosit pentru extindere.*

AȘA DA: *Clădirea amenajată poate răspunde cerințelor actuale de confort. Detaliile adăgate cu masură, dau valoare estetică*

REFUNCȚIONALIZAREA ANEXELOR (ACARETURILOR)

Refuncționalizarea anexelor casei (grajduri, fânare, ateliere, bucătării de vară) poate crea suprafața locuibilă necesară.
Se recomandă păstrarea anexelor, aceasta contribuind în plus la conservarea peisajului cultural specific.

O construcție tradițională poate primi o amenajare contemporană cu toate dotările necesare unui confort ridicat. Exteriorul clădirilor păstrează astfel aspectul istoric și au calitatea de a se încadra în specificul zonei.
Se urmărește:
- Protejarea peisajului cultural al așezărilor rurale;
- Valorificarea oportunităților zonei;
- Protejarea vegetației existente;
- Refolosirea fondului construit existent, în scopul revalorificării arhitecturii tradiționale și a păstrării peisajului cultural.

Extinderile clădirilor existente se vor face ținând cont de prevederile legale în vigoare și vor fi gândite în funcție de suprafața și de natura terenului disponibil, precum și de relația care se va crea cu celelalte clădiri existente pe lot.

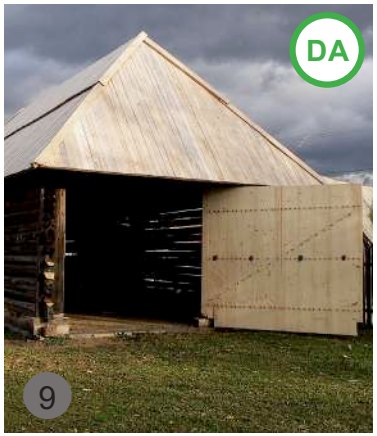

5.7.AMENAJĂRI EXTERIOARE

5.7.1.Specificul local

Scările exterioare

Scările exterioare sunt realizate din piatră sau din lemn pentru construcțiile joase și cu preponderență din lemn pentru construcțiile cu etaj. În general, primele trepte sunt din piatră, iar celelalte – din lemn. Parapetul este din zid sau din lemn.

1

4

Cele mai multe exemple de case tradiționale sunt cele în care iarba crește până la peretele casei, fără trotuar de protecție. Este însă asigurată panta de scurgere a apelor pluviale.

2

5

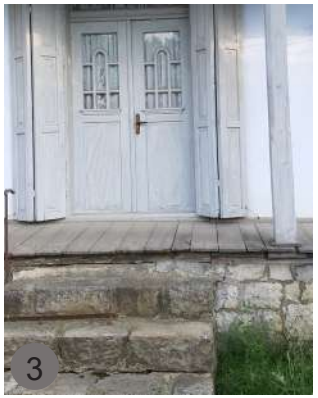
3

6

7

Pavimente exterioare

Amenajarea exterioară a terenului este realizată din materiale locale și depinde de necesitățile gospodăriei: piatra de râu este cel mai des întâlnită, piatră de gresie așezată orizontal sau în dungă, pământ bătut, lemn, pietriș, eventual alei înierbate. Sunt realizate șanțuri de îndepărtare a apelor din zona casei și de lângă căile de acces creându-se pante necesare scurgerii apei și direcționării acesteia către spațiile verzi.

Vegetația

Vegetația exterioară deține un rol important în amenajarea curții, pe de o parte având funcție utilitară (pomi și arbuști fructiferi, plantații de protecție, de umbrire), cât și decorativă (flori, arbuști) iar pe lângă acestea, în jurul casei sunt și grădini de zarzavat.

8

9

10

11

12

Pavaje realizate pe suprafețe mici, în zonele în care este necesar, lasând astfel suprafețe libere în curte, pentru plantare, gazon. Pavarea se realizează cu piatră de râu.

13

14

15

16

17

Împrejmuirile

Împrejmuirea gospodăriei și delimitarea spațiilor funcționale interioare s-a realizat de-a lungul timpului din necesitatea separării spațiului privat de spațiul public– gardurile, care au grade de transparență variate sau uneori sunt opace prin faptul că scândurile sunt montate una lângă cealalată. Alte motive pentru existența gardurilor cu grad de transparență/vizibilitate, în afara aceluia că oferă o continuitate a imaginii și așezarea este percepută în strânsă legătură cu natura, este de a nu împiedica sau îngreuna circulația curenților de aer, etc. Deși derivă din necesitatea delimitării funcționale, ea are doar un rol de mărginire, ceea ce implică garduri de mai mică amploare constructivă, cu un rol decorativ relativ și grad mare de transparență.

Există mai multe tipuri de împrejmuiri, pornind de la formele arhaice de garduri din mărăcini sau arbuști fructiferi, pană la alcătuiri evoluate: garduri din nuiele împletite, scândură decorată sau nu, piatră, și/sau alcătuiri complexe în diverse forme din piatră și lemn.

Gardurile pot fi realizate din: mărăcini sau nuiele pe loturile agricole, terenurile cultivate, pentru delimitare, pot fi neacoperite sau acoperite cu paie, răslogi, stobori, scânduri neacoperite, ulucă neacoperită, șipci, lețuri. Tipul tradițional de împrejmuire are calitatea de a fi „transparent", cu înălțimea maxim la înălțimea omului.

Dupa anii 1980 s-au construit cu precădere garduri din metal, cărămidă, plasă, pari din lemn cu sârmă, beton.

2

6

7

3

8

9

13

14

15

16

4

10

11

17

18

1

5

12

19

5.7.2. Recomandări

Se recomandă ca pentru intervențiile care se dovedesc a fi necesare, să se urmeze și să se conserve cât mai mult din fondul specific existent. Elementele discrepante să fie convertite astfel încât să respecte specificul local.
Acestea se fac în urma analizei specificului local.

Recomandările se grupează în categorii:
A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții cu gabarit mare (250 – 395 mp), dispuse în sistem pavilionar
B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), de tip monovolum
C. Intervenții pe construcțiile existente: urmează să conserve cât mai mult din fondul specific existent, elementele discrepante vor fi convertite în elemente care respectă specificul local. Orice extindere a acestora, în funcție de gabarit, va urmări recomandările pentru grupa de construcții noi în care se încadrează.

Toate materialele și alcătuirile constructive au nevoie de întreținere în exploatare. Realizarea de alcătuiri constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție le pot asigura o durată mai mare de viață, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), dispuse în sistem pavilionar
C. Intervenții pe construcțiile existente

Scările exterioare
Se vor evita scările monumentale realizate din materiale nespecifice, placate cu ceramică, cu marmură, cu aspect rustic.
Treptele sau rampele vor fi alcătuite din materiale naturale, recomandabil locale: lemn, piatră, cărămidă și nu vor fi marcate de existența unor elemente decorative excesive.

Pavaje pietonale se vor realiza din materiale locale și naturale: piatră, lemn, cărămidă; după caz, acestea pot fi înierbate.

Trotuarele, terasele descoperite se vor pava cu dale de piatră cioplită, neetanșând rosturile, cu cărămidă sau vor fi înierbate sau pietruite.

Terasele acoperite se pot pardosi cu dușumea de lemn sau cu piatră. Nu se recomandă fundații sau borduri din beton. Nu se recomadă fixarea elementelor de pavaj în beton.
Nu se recomandă folosirea placărilor cu dale de ciment, a aleilor turnate și amprentate, cimentul fiind un material care absoarbe și radiază căldura și accentuează disconfortul termic.
Se va asigura panta pentru scurgerea apelor pluviale și îndepărtarea acestora de construcții concomitent cu dirijarea către spațiile verzi. Se vor folosi cu precădere sisteme permeabile la apă. Se vor crea elemente tip jgheab (din piatră, de exemplu) sau rigole la sol, sub streșini, pentru îndepărtarea apelor pluviale.
Toate materialele folosite se vor trata în consecință și se va urmări îngrijirea lor periodică.

Pavaje carosabile, platformele pentru autovehicule și aleile carosabile vor fi pietruite și/sau înierbate.
În mod excepțional, dacă există pericolul scurgerii de hidrocarburi, se va permite construirea unei platforme de dimensiuni minime, cu alcătuirea și dotările conform normativelor. Pe cât posibil, aceasta se va amplasa pe teren sau se va masca astfel încât să nu fie vizibilă din spațiul public.
Platformele și traseele de circulație vor urmări, pe cât posibil, suprafața terenului natural. Accesele și amenajările din incintă vor ține cont de accesul mașinilor de intervenție: pompieri, ambulanță.
Culorile folosite vor fi cele ale materialelor naturale, nu se vor utiliza pigmenți tari. Toate materialele folosite se vor trata în concordanță cu specificul local și se va urmări îngrijirea lor periodică.

Împrejmuirile
Pentru tipurile de împrejmuiri folosite, se va ține cont de următoarele principii:
- Înălțimea maximă la împrejmuire va fi de 1.20 (în cazul în care în regulamentul de urbanism nu este specificat altceva);
- Împrejmuirea în relația cu strada va fi transparentă indiferent dacă imobilul este în vatra satului sau în afara ei;
- Soclul până la h = 60 cm poate fi opac, din zidărie de piatră (în cazul în care în regulamentul de urbanism nu este specificat altceva);
- Împrejmuirea față de vecinătăți să fie cu precădere semitransparentă; dacă este opacă se recomandă plantarea de garduri vegetale din tufe și arbuști specifici florei autohtone;
- Împrejmuirile zonelor din interiorul parcelei vor fi transparente;
- Împrejmuirile și porțile de intrare se vor realiza din materiale locale (piatră, lemn, nuiele), păstrându-se specificul local și raportându-se la gabaritul împrejmuirilor adiacente și al celor existente în zonă;
- Gardurile din piatră de râu sau lespezi, zidurile de sprijin din piatră, bulamacii din piatră se vor menține și întreține corespunzător;
- Porțile și împrejmuirile autentice se vor menține. Elementele noi vor fi realizate plecând de la modele cu valoare istorică aflate în localitate sau în zonele adiacente.

Nu se vor realiza garduri din elemente prefabricate metalice, tabla simplă și tablă cutată, elemente din beton, policarbonat, materiale plastice.
Nu se vor folosi culori stridente, materiale lucioase și sidefate.

Echiparea edilitară
Toate construcțiile trebuie să beneficieze de utilitățile necesare pentru desfășurarea activităților prevăzute, cu respectarea normelor de sănătate și de igienă, atât pentru utilizatori cât și pentru vecinătăți. Acțiunile întreprinse nu trebuie să afecteze mediul, vecinătățile prin poluare de orice fel (poluare fonică, scurgeri de ape uzate, infiltrații care pot afecta pânza freatică, poluare luminoasă etc).
Este recomandat ca toate noile branșamente pentru electricitate, gaze, internet și telefonie să fie realizate îngropat. Nu se vor amplasa antenele TV satelit, de internet sau de telefonie mobilă în locuri vizibile din circulațiile publice și nu vor fi dispuse vizibil cablurile CATV.
Se pot amenaja locuri speciale, cu respectarea normelor sanitare, pentru obținerea de compost din materialele organice (deșeuri alimentare organice, deșeuri de textile organice, resturi vegetale sau animale, carton etc.).
Se pot realiza soluții de captare și refolosire a apelor pluviale.
Amplasarea panourilor fotovoltaice/solare se va face astfel încât să nu impieteze asupra imaginii de ansamblu a construcției și a peisajului înconjurător. Se recomandă o utilizare sub 15% a suprafeței unui acoperiș pentru amplasarea panourilor.

Pentru realizarea scărilor exterioare, a pavajului exterior, a împrejmuirilor și a porților și pentru echiparea edilitară se respectă recomandările de la subcapitolul privitor la construcții cu gabarit mic sau mediu.

Vegetația
Spațiile plantate vor folosi soiuri de plante locale, în funcție de destinația curții. Se recomandă ca o parte din teren să fie grădină utilitară (indiferent de funcțiunea clădirii) pentru a păstra specificul rural.
Plantațiile vor fi gândite pentru integrarea volumelor mari în peisaj (marscare, corectarea perspectivelor).

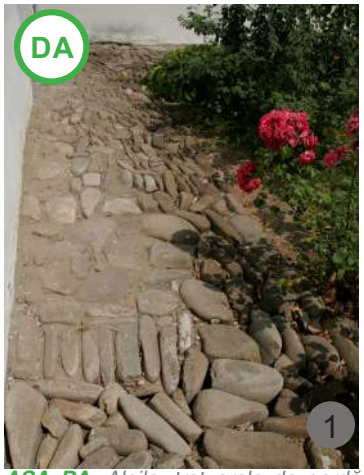

AȘA DA: *Aleile, trotuarele de gardă din piatră de râu așezată într-o formă și orientare stabilite, sunt o rezolvare tehnică corectă, necostisitoare și creează un ambient firesc, natural.*

AȘA DA: *Căile de acces auto pot fi pavate pe suprafețe minimale iar restul sapațiului să rămână înierbat.*

AȘA DA: *Împrejmuire pentru construcție nouă - armonizată cu elementele din specificul local.*

AȘA NU: *Formele complicate, folosirea unui amestec de materiale nespecifice existente pe piață, nu aduc un plus de valoare estetică proprietății.*

AȘA DA: *Realizare simplă, armonioasă a scărilor de acces. Trepte din lemn, din piatră concepute într-o manieră care încadrează intervenția în specificul local.*

AȘA NU: *Acest model de pavare face notă discordantă cu piatra naturală neavând nici efectele estetice dorite și nici cele tehnice.*

AȘA DA: ***Rigolele*** *pot și ele realizate din piatră.* ***Pavajele*** *pot fi din piatră de râu, din piatră spartă, din piatră cubică. Toate acestea dau un aspect natural amenajării exterioare.*

AȘA NU: *Placarea cu piatră în mod artificial, este inestetică, se degradează în timp scurt.*

AȘA NU: *Gresia folosită ca finisaj la trepte exterioare se strică ușor, poate genera accidente, este în contrast cu materialele naturale.*

5.8. PORȚILE

5.8.1. Specificul local

Poarta este un element important decorativ și constructiv, de cele mai multe ori fiind sub forma unei construcții masive, marcante, limitate de stâlpi cu motive decorative. Pe teritoriile județelor Bcău și Neamț, s-a dat o importanță deosebită porților folosindu-se o ornamentică bogată și uneori o cromatică specifică. Sunt folosite, pe lângă modelele geometrice, cele florale.

Monumentalitatea porțior ajunge să ia amploare datorită proporțiilor și a esteticii, în strânsă legătură cu casa și cu anexele care sunt tratate cu atenție la detalii.

Porțile au două intrări: una pentru oameni într-un canat și una pentru carele trase de animale, în două canaturi. Ansamblul celor două porți poate avea un acoperiș în patru ape cu învelitoare de șiță, cu țiglă, ulterior cu tablă plană sau fără acoperiș, întreaga construcție fiind joasă. Integrate, în general, în împrejmuiri simple, opace, din scândură așezată vertical și în unele cazuri cu un acoperiș mic de protecție la partea superioară, destul de înalte, gardurile împreună cu porțile în zona înaltă, montană sau deluroasă, oferă mai degrabă impresia unei aparente izolări a gospodăriilor față de drum. Porțile, în schimb, sunt lucrate cu măiestrie și se constituie într-o etalare a imaginației și virtuozității meșterilor locali, fiind o marcă a localităților. În vechime majoritatea curților nu erau îngrădite. Se folosea gard din cătină plantată uneori exista și șanț, sau din dracilă, salcâm, liliac, sânger, glădiță. stuf, tulpini de floarea soarelui.

5.8.2. Recomandări

Porțile și împrejmuirile (înălțimi, forme, materiale) se vor construi ținând cont de specificul local, cu atenție la dimensiuni și la soluțiile tehnice. Porțile de intrare în gospodărie se vor realiza din materiale naturale locale, alcătuirea și dimensiunea lor fiind similare cu cele învecinate, dacă acestea păstrează specificul local. Sunt permise decorații discrete, tipice pentru peisajul rural din zonă. Se va păstra aspectul natural al materialelor în ceea ce privește textura și culoarea. Nu se va permite înlocuirea porților vechi care pot fi reparate.Nu se vor folosi porțile metalice lucioase (inoxul) sau cele cu structură metalică, placată cu tablă lucioasă, ondulată, policarbonat sau PVC, a plăcilor de beton, a plasticului. Nu se recomandă folosirea culorilor stridente, a materialelor lucioase, sidefate, a elementelor prefabricate metalice și a materialelor plastice.

Porțile noi, în comparație cu cele de altădată, reprezintă de multe ori poluare vizuală. Pentru a se evita acest lucru, dacă se dorește o poartă altfel decât modelul tradițional specific zonei, se recomandă să fie realizată din materiale locale, să fie simplă, cu forme curate și proporții armonioase.

1 *Porțile au un acoperiș mic, de protecție la partea superioară și sunt destul de înalte. Cele vechi erau realizate integral din lemn cu acoperiș din șindrilă; Dofteana, jud. Bacău.*

2 *În secolul al XX-lea a început să fie folsotă țigla dar poarta a fost realizată din lemn; Cașin, jud. Bacău.*

3 *Porțile sunt integrate, adesea, în împrejmuiri simple, opace, din scândură așezată vertical creând impresia unei izolări a gospodăriilor față de drum; Pângărați, jud. Neamț.*

4 *Porțile sunt integrate, adesea, în împrejmuiri simple, opace, din scândură așezată vertical creând impresia unei izolări a gospodăriilor față de drum; Larga, jud. Bacău.*

5

6

7

8

Majoritatea porților actuale au stâlpii din beton, multe dintre acestea cu fasonări care amintesc de decorul vechilor stâlpi de lemn. Au apărut în ultimele decenii ornamente la acoperiș, sofisticate, complicate, multe realizate din tablă perforată, având și la coamă aceeași tablă sau elemente de mintesc de ciocârlani. Însă, doar cele câteva porți realizate integral din lemn pot da o idee despre sursa de provenineță a modelelor. Porțile sunt asemănătoare cu porțile satelor din Secuime, de peste munți; Cașin, jud. Bacău.

Porți fără acoperiș dar ai căror stâlpi realizați mai nou din beton au de asemenea ornamente iar părțile mobile sunt opace, din scânduri alăturate care primesc ornamente traforate, Ferăstrău-Oituz, jud. Bacău.

Porți vechi din lemn cu acoperiș din șindrilă - cu modele care variază în funție de zonă, ale căror dimensiuni și proporții amintesc și de porțile din partea vestică a Munteniei. Apar și exemple de folosire a tablei.

Brusturoasa, jud. Bacău.

Stănești, jud. Bacău.

Tazlău, jud. Neamț.

Ardeoani, jud. Bacău.

Poartă din lemn și acoperiș refăcut cu tablă plană cu aspect natural pe măsură ce se învechește; Cașin, jud. Bacău.

Poartă din lemn care preia din elementele porților secuiești; Bicazul Ardelean, jud. Neamț.

Poartă din panouri obținute din scânduri peste care se aplică ornamente cu motive geometrice; Tazlău, jud. Neamț.

Poartă opacă cu rnamente la partea de sus Borlești, jud. Neamț.

Poartă cu traforuri, acoperiș din șindrilă și elemente de prindere din fier lucrate în atelier; Petru Vodă, jud. Neamț.

Poartă înaltă, fără acoperiș de protecție cu panouri pline, din scânduri alăturate, care obturează imaginea către curte. Poarta de acces este decupată din ansamblu - elemente preluate din tipologia de porți săsești; Cașin, jud. Bacău.

Decupare amplă a părții de sus a porții, cu ornamente traforate. In zona Neamțului sunt mai puține porțile pline care împiedică vederea dinspre stradă în interiorul curții; Bicazul Ardelean, jud. Neamț.

Porți fără acoperiș, cu garduri opace, înalte, din scânduri asezate vertical, cu streasină acoperită cu tablă; jud. Bacău.

Stâlpii porților, chiar și când sunt din beton preiau ornamentele specifice porților din lemn deși în unele cazuri sunt mult prea îmbogățite și încărcate; jud. Bacău.

Stâlpii porților, chiar și când sunt din beton preiau ornamentele specifice porților din lemn deși în unele cazuri sunt mult prea îmbogățite și încărcate; jud. Bacău.

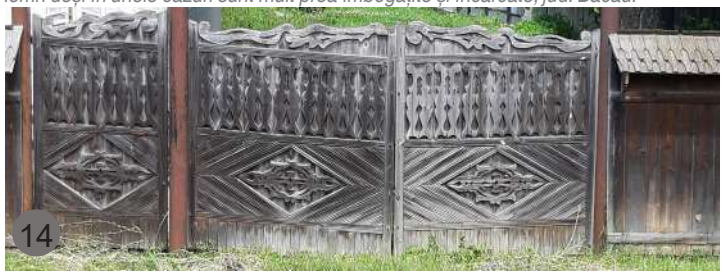

AȘA NU: *Culorile puternice și materialele ieftine, duc la degradarea imaginii spațiului public.*

AȘA NU: *Formele complicate, împrumutate din alte țări și amestecul necontrolat al stilurilor de arhitectură, au rezultate defavorabile.*

AȘA NU: *Folosirea materialelor ieftine existente pe piață, nu aduc un plus de valoare estetică proprietății ci o scot din contextul rural ducând-o către kitsch.*

AȘA NU: *Gardurile realizate din panouri pline obturează imaginea către peisaj care este adesea exterm de frumos și generează un aspect industrial al așezării, scăzându-i valoarea.*

AȘA DA: *Poartă refăcută după modelul originar- gospodărie din sec. al XIX-lea; Casa Măntescu, Ruginoasa, jud. Buzău.*

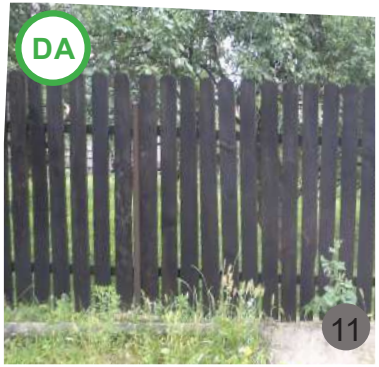

AȘA DA: *Porți și garduri noi pentru care au fost preluate elemente cu specific tradițional, simplificate, folosindu-se lemnul iar pentru balamale, prinderi și încuietori s-au folosit piese din fier manufacturizate în ateliere locale.*

6. SPAȚIUL PUBLIC

6.1. Specificul local

Spațiul public rural este unul fluid și polivalent. Este loc de întâlnire, de comunicare, de sărbătorire și în același timp de circulație. Amenajarea lui este simplă, strict funcțională. Sunt folosite materialele locului, adaptate organic la relief, simplu și natural.
La sat, pațiul public nu se ascunde sub o vegetație luxuriantă. Poți întâlni câte un tei, un nuc, sau un grup de brazi sau de pomi fructiferi cu valoare simbolică lângă o biserică. Nu există nimic gratuit, fără scop. Toate plantele și toate obiectele au valoare funcțională.

6.1.1 Strada

Strada are un aspect unitar, nu are variațiuni care să o segmenteze.
Amenajările din spațiul public, mobilierul, pavajele, șanțurile, podețele, sunt realizate din materiale și tehnologii locale, simple. Materialul tradițional a fost pământul inițial apoi ulițele s-au pietruit.

Materialele sunt procurate din sursele cele mai apropiate: râuri, cariere de piatră, pădure. Partea de jos a împrejmuirilor, de asemenea, este realizată din piatră care în majoritatea cazurilor este simplu suprapusă.
Pietrișul este folosit pe străzi, acolo unde este ușor de procurat, pentru că drenează apa. Intercalate, apar zone cu vegetație, copaci, arbuști, plante cățărătoare. Spațiul străzilor este marcat de bănci, fântâni, troițe.

1

3

4

7

6.1.2 Maluri și traversări de apă

Multe sate din zona aceasta se află de-a lungul cursului unei ape iar relația cu apa este importantă.
Malurile au vegetație specifică ce păstrează stabilitatea și domolește viteza de curgere în caz de viitură. Nu se construiește pe mal. Excepție fac construcțiile speciale, morile care însă au dispărut din zonă. Traversările se făceau în locurile prielnice și se realizau din lemn, pentru carele trase sau pe cabluri cu podină de lemn.

2

5

6

8

6.1.3 Spații verzi

Spațiile verzi sunt de obicei amenajate în zona administrativă, istorică, pe malul râului. Străzile sunt bordate de pomi fructiferi: corcodași, pruni sau doar iarbă acolo unde specificul local este cu front compact la stradă. Prezența arborilor plantați de-a lungul drumului, aliniați sau grupați, creează o imagine aparte în peisajul rural și ar fi important să fie conservată. Florile decorative sunt mai rare din cauză că nu pot fi protejate de animale. Plantațiile de flori au apărut odată cu fenomnul de urbanizare.

Strada reprezenta la începuturi spațiul public rural. De când s-a intensificat circulația rutieră, rolul străzii s-a dimnuat sau a dispărut.
Criza spațiului public la sat nu a fost rezolvată, cautându-se încă soluții iar amenjarea parcurilor s-a dovedit a nu fi o reușită. La fel se întâmplă și cu spațiul din zona fântânilor, a izlazului (când este în vatra satului).

9

10

11

6.1.4 Obiecte din spațiul public

Elemente de mobilier rural exterior sunt: bancă, fântână, cruce, troiță, adăpătoare, podeț.
Monumentele, crucile și troițele sunt repere importante în zonele rurale, cu rol simbolic însemnat în cadrul comunității.
Materialele folosite sunt lemnul și piatra. Toate amenajările au rol utilitar și sunt simple. Fântâna, troița, copacul au toate valoare funcțională.

12

13

14

15

16

1

2

3

4

5

6.2. Recomandări

6.2.1. Strada

Spațiul public rural trebuie să-și păstreze autenticitatea prin simplitate, măsură, legătura cu natura. Se vor folosi în acest sens materiale locale realizate în tehnici tradiționale.

Amenajarea străzilor va respecta specificul polivalent și va fi adaptată la relief. Nu se recomandă lărgirea drumurilor sau crearea trotuarelor supraînălțate de tip urban cu rigole îngropate. Asfaltarea drumurilor să se limiteze la drumurile principale cu rezolvarea corectă a pantelor drumului, a scurgerii apelor pluviale, a terasamentelor. Pentru cazurile de delimitare strictă a circulației pietonale de cea carosabilă se vor folosi amenajări adaptate: spații înierbate pietonale, alei pietruite pietonale pe marginea drumurilor.

Trotuarele, acolo unde a fost necesar să fie realizate, se recomandă să fie din materiale locale naturale, piatră sau pietriș, unul dintre beneficii fiind și acela că se facilitează scurgerea apei în pământ. Se recomandă ca șanțurile de scurgere a apelor pluviale să fie înierbate pentru integrarea în peisaj și pentru reducerea vitezei de curgere a acestora în cazul ploilor torențiale. Șanturile vor fi permanent întreținute și curățate.

Podețele de acces în gospodării vor fi integrate discret, cu parapeți din lemn iar zona adiacentă să fie înierbată și plantată pentru stabilizarea terenului. Se va asigura acces comod pentru mașinile de intervenție (pompieri, salvare, poliție) în toate cazurile.
Pentru a păstra sau pentru a readuce specificul local, dar și din considerente economice și estetice, se va evita utilizarea materialelor de tip urban: dale, pavele de beton colorat, asfalt.

Pavajele exterioare
Pavajele se vor realiza din materiale locale și naturale: piatră, cărămidă. Nu se recomandă folosirea pavajelor din dale de ciment sau a aleilor turnate. Nu se vor impermeabiliza suprafețe prin platforme și alei turnate din beton. Platformele pentru autovehicule și aleile carosabile vor fi pietruite și/sau înierbate. În mod excepțional, dacă există pericolul scurgerii de hidrocarburi, se va permite construirea unei platforme de dimensiuni minime, cu alcătuirea și dotările conform normativelor. Zonele de parcare vor fi realizate din pietriș compactat (criblură spartă) din materiale locale. Introducerea unui pat de geotextil crește rezistența în timp. Parcările nu vor fi marcate cu vopsea ca în mediul urban.
Se va asigura panta pentru scurgerea apelor pluviale și îndepărtarea acestora de gospodării concomitent cu dirijarea către spațiile verzi.
Se vor folosi cu precădere sisteme permeabile la apă. Ulițele și potecile nu vor fi asfaltate sau pavate, se recomandă pietruirea sau înierbarea lor. Se va face o întreținere permanentă prin completarea pietrișului, repararea asfaltului, curățarea șanțurilor. Este necesară realizarea pistelor de biciclete atât în sate cât și între sate. De ele vor beneficia atât localnicii, cât și turiștii.

6.2.2. Maluri și traversări de apă

Se recomandă ca malurile râurilor sau ale pârâurilor să fie amenajate într-o abordare peisageră și să se păstreze pe cât posibil vegetația specifică. Când malurile sunt degradate, se efectuează lucrări de consolidare după proiecte întocmite de către specialiști și autorizate conform legii refăcându-se vegetația după consolidare. Se evită pe cât posibil îndiguirea cu pereți de beton. Când acest lucru nu este posibil, se recomandă realizarea finisajului cu piatră de râu.
Podurile pentru pietoni se recomandă să fie realizate din lemn sau pe cabluri cu podină de lemn. Acestea trebuie întreținute periodic. Punctele de belvedere se valorifică, acolo unde există o varietate a reliefului dar printr-o abordare simplă, decentă, fără a afecta natura.

6.2.3. Spații verzi

Se refac și întrețin plantațiile de aliniament existente și se recomandă amenajarea, acolo unde este posibil, de noi plantații de aliniament, utilizând tipuri de arbori și arbuști specifici zonei. Se va conserva biodiversitatea (inclusiv păstrarea lângă construcții a speciilor de păsări și animale care asigură echilibrul ecosistemului: rândunele, bufnițe, lilieci, vrăbii etc.), prin întreținerea sau folosirea plantelor autohtone specifice zonei și a practicilor agricole tradiționale. În cadrul amenajării, se va păstra ierarhizarea parcelei după modelul gospodăriei tipice: spațiile de grădină decorativă, livadă, fâneață (după caz). Suprafața spațiilor verzi va fi predominantă și se va corela cu reglementările în vigoare specifice funcțiunii alese. Spațiile libere vizibile din circulațiile publice se vor trata ca grădini decorative și livezi, plantate cu specii endemice.
Nu se vor planta specii exotice sau specii cu rezistență ridicată, care au tendința să ia locul speciilor autohtone. Vegetația se poate utiliza ca element arhitectural sau de mascare a construcțiilor existente cu gabarite care depășesc scara locului (vegetație care trebuie sa fie prezentă și pe timpul iernii).
Nu este recomandabilă fasonarea decorativă a arbuștilor. Spațiile verzi trebuie menținute și îngrijite, ele putând deveni locuri de reper și locuri de întâlnire.
Se recomandă evitarea amenajării cu decorații de felul căruțe cu flori, fântâni arteziene sau plantații cu soiuri de arbuști exotici.

6.2.4. Obiecte din spațiul public

Elementele de mobilier rural exterior sunt: bancă, fântână, cruce, adăpătoare etc.
Mobilierul se va realiza cu preponderență din materiale naturale: lemn, piatră. În alcătuirile constructive pot fi folosite și alte materiale (de exemplu prinderi metalice etc.), însă acestea nu vor avea o pondere importantă, încadrându-se în specificul și formele locale.
Nu se vor folosi materiale ca metalul (de exemplu, pe băncile din metal nu se poate sta vara sau pe vreme rece), materiale strălucitoare (inox) sau alte materiale nespecifice (mase plastice, fibră de sticlă).
Nu se vor realiza placări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic”.
Se recomandă ca spațiul străzii și cel din imediata apropiere a gospodăriilor să fie dotat cu mobilier specific zonei rurale, cum ar fi băncile din fața porții, obiectele de mobilier precum coșurile de gunoi confecționate local, din materiale naturale (de ex. târne cu rol de coș de gunoi).
Se va evita utilizarea mobilierului standardizat și vopsirea mobilierului în culori stridente sau folosirea unor culori nespecifice de baiț pentru mobilierul din lemn.
Se recomandă soluții de amenajare realizate local. Culorile recomandate sunt nuanțele discrete de maro, culoarea lemnului sau de gri.
Protecția copacilor proaspăt plantați va fi confecționată local, din materiale naturale.
Monumentele și troițele, fântânile vechi din spațiul comun vor fi puse în valoare prin amenajări minimale. Se va evita placarea acestora cu materiale nespecifice: marmură sau gresie.

6.2.5. Iluminatul public

Nu se va folosi lumina artificială în exces (ținând cont de contextul cu preponderență natural în care se încadrează). Corpurile de iluminat vor avea volume simple, fără ornamentări excesive. Se recomandă folosirea luminii calde, apropiate de cea naturală (3 000 K). Iluminarea nu se va realiza cu mai multe culori.

6.2.6. Reclamele, firmele, inscripțiile

Se vor amplasa în așa fel încât să nu obtureze sau să nu concureze cu elementele de fațadă (profilaturi, ferestre, streșini etc.). Se va evita poluarea luminoasă. Dimensiunile panourilor vor fi specifice funcțiunilor pe care le anunță și nu se vor amplasa mai sus de nivelul parterului. Se recomandă realizarea unor piese sau construcții mobile pe care să fie amplasate reclamele luminoase, amplasate în așa fel încât să nu obtureze construcțiile principale. Pe cât posibil, nu se vor amplasa pe clădiri.
Amplasarea panourilor de identificare a investițiilor se va alege astfel încât să nu obtureze imaginea de ansamblu a investiției.

AȘA DA: *Lemn pentru pavilioane: elementele se pot monta astfel încât sa fie o imagine transparentă și să nu obtureze vizibilitatea, folosindu-se module multifuncționale.*

AȘA DA: *Compartimentări din panouri realizate din împletitură de nuiele și pardoseală din elemente de lemn.*

AȘA DA: *Iluminat stradal: stâlpii pot fi realizați din lemn, simplu și natural așa cum vedem în multe exemple de amenajări de parcuri din țări europene.*

AȘA DA: *Pentru crearea de pavilioane se poate folosi lemnul prelucrat astfel încât să nu obtureze imaginea. Împletitura din nuiele este o soluție foarte bună.*

AȘA DA: *Amenajarea spațiului public: mobilier destinat activităților comerciale în stațiunea Tușnad. Materialul de construcție este lemnul și sunt preluate și simplificate elemente ale clădirilor tradiționale: stâlpi, contravântuiri, pazie. Pentru paviment s-a introdus și piatra cubică.*

AȘA DA: *Realizarea unor amenajări de râu, de zone denivelate, în vatra satului, pentru acces, circulație relaxare.*

AȘA DA: *În amenajarea zonelor verzi, este recomandată folosirea lemnului sub diverse forme: ca paviment, în compartimentări stradale. la împrejmuiri, la parapete, la obiecte cu diferite utilizări (sport), realizate fie din elemente masive, din șipci sau din împletitură de nuiele.*

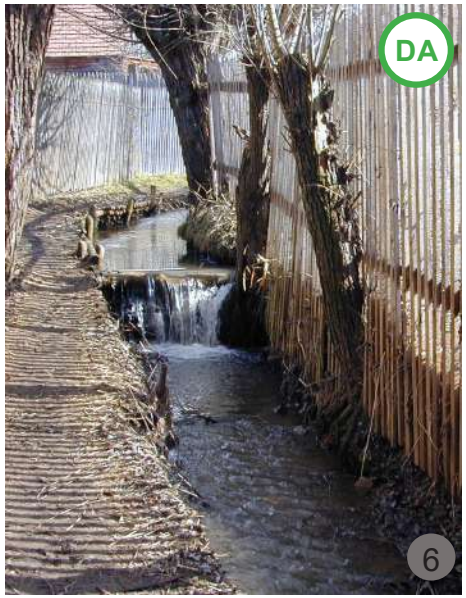

Peisaj rural specific zonei de deal și munte în Bacău și Neamț

7. PERFORMANȚA ENERGETICĂ

Performanța energetică a unei clădiri ne spune în ce măsură clădirea respectivă are un consum mai mic sau mai mare de energie/combustibili în raport cu folosirea ei în condiții de confort.

De asemenea, casele în care locuim și clădirile în care ne desfășurăm activitățile zilnice trebuie să ne asigure condiții optime de trai (căldură, lumină etc.), fără ca acest lucru să aducă prejudicii atât mediului, cât și celor din jur. În acest sens, e necesar ca toate clădirile să își păstreze temperatura potrivită la interior, fără a avea pierderi de căldură sau emanații cu efect poluant semnificativ în mediul înconjurător.

Astfel, și în România, legislația devine din ce în ce mai exigentă cu privire la performanța energetică a clădirilor (Legea 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor și Legea 120/2002 privind utilizarea eficientă a energiei).

Trebuie avut în vedere că atât eficiența termică, cât și eficiența energetică, atunci când sunt înțelese într-un sens foarte simplist, având la bază doar considerentele economice, pot duce la soluții cu consecințe negative asupra sănătății clădirii și a utilizatorilor săi. De exemplu, prin utilizarea unei termoizolații de polistiren (care nu este permeabilă la vapori) la o clădire tradițională, ale cărei zidării sunt permeabile la vapori (adică „respiră"), pot apărea numeroase consecințe negative în timp, deși clădirea devine, aparent, mai eficientă din punct de vedere termic. Una dintre aceste consecințe negative este deteriorarea zidăriei existente din cauza barierei impermeabile și a acumulării de săruri în zidărie, care, prin fenomenul de îngheț/dezgheț, dezagregă suprafața zidăriei. O altă consecință negativă este apariția condensului și a mucegaiului la interior, lucru care duce la degradarea calității aerului.

7.1. Recomandări

Recomandările se referă la materialele de construcție, la conformația acestora, la soluțiile tehnice și la compatibilitatea dintre materialele de alcătuire.

Utilizarea materialelor de construcție ecologice, din resurse naturale sau produse naturale reciclate, constituie, de fapt, un prim pas către bunăstare și un nivel superior de viață, în condițiile în care sărăcia este o caracteristică atât de prezentă astăzi în majoritatea zonelor rurale.

În mod paradoxal, deși multe dintre materialele naturale au fost tradițional utilizate în construcții durabile și sănătoase de sute de ani, acestea au fost total ignorate tehnic și legislativ-normativ, fiind considerate demodate sau „rușinos a fi utilizate" (de exemplu, chirpiciul din argilă, vălătucii, paiele, lâna de oaie, uneori chiar și lemnul, varul natural etc.), în comparație cu produsele de sinteză, poluante încă din faza de fabricare și pe toată durata de exploatare, dar care sunt considerate moderne (de exemplu, PVC, BCA, polistirenul expandat sau extrudat, produsele aglomerate cu rășini sintetice ș.a.).[1]

Acolo unde este posibil, se recomandă să se apeleze la materiale locale naturale, la tehnicile tradiționale și la meșterii populari.

Recomandările sunt comune tuturor categoriilor de construcții:

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), dispuse în sistem pavilionar.

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), de tip monovolum, atât pentru construcțiile noi/conversii/extinderi, cât și pentru construcțiile existente

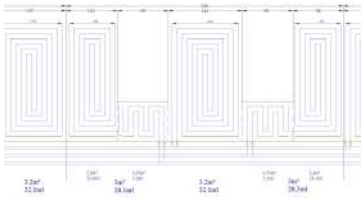

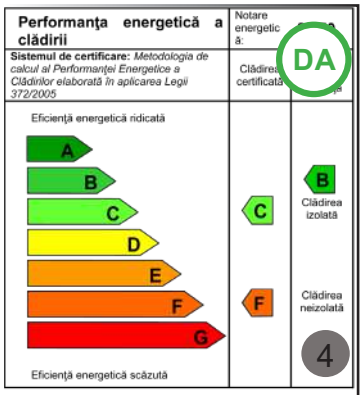

AȘA NU: ***Placarea cu polistiren a pereților exteriori ai unei construcții este deosebit de nocivă nu numai pentru că distruge/ascunde decorațiile, ci mai ales pentru că prin translatarea punctului de rouă se creează condens în interiorul zidurilor; acest lucru atrage cristalizarea sărurilor, care cu greu mai pot fi îndepărtate ulterior. Impermeabilizarea zidurilor exterioare prin placarea cu polistiren și montarea ferestrelor din plastic dublu stratificate, coroborată cu folosirea unei zugrăveli impermeabile la interior, atrage după sine apariția mucegaiului. Zidurile din cărămidă ale construcțiilor vechi au o grosime considerabilă, nefiind necesară izolarea. Se recomandă mai degrabă izolarea cu materiale naturale a tavanelor și a pardoselilor. În imagine, o simulare de calcul a eficienței termice a unei clădiri tradiționale la care nu s-au înlocuit ferestrele tradiționale, dar s-a izolat tavanul și pardoseala. Graficul arată o îmbunătățire considerabilă a eficienței termice a clădirii.***

AȘA DA: *Folosirea unui sistem de încălzire în pereții exteriori în planul tencuielii este o metodă deosebit de eficientă și elegantă de încălzire. Încălzind zidurile groase, cu inerție termică mare, întreaga construcție se comportă ca o teracotă. Sistemul are însă și dezavantajul că nu permite lipirea mobilierului de peretele în cauză și necesită o atenție sporită atunci când se bate un cui în perete. De aceea, se recomandă montarea acestui sistem de încălzire până la o înălțime la care nu ar prezenta riscul de a fi perforat accidental cu ocazia fixării unor tablouri sau a mobilierului de perete.*

7.1.1. Sistemele de încălzire (cerințele de securitate la foc)

Sistemele de încălzire folosite vor fi eficiente termic, conform standardelor de mediu și eficienței energetice a clădirilor.

Se recomandă folosirea unor sisteme de încălzire alternative folosirii gazului metan sau a combustibililor solizi (fosili). Acestea pot fi folosite acolo unde există rețele locale specifice, însă se recomandă și folosirea unor tehnologii alternative, pentru asigurarea unui grad minim de independență.

Dintre sistemele de energie alternativă, se pot folosi:

- Panourile solare și panourile fotovoltaice (se încurajează amplasarea lor pe acoperiș în măsura în care nu denaturează imaginea ansamblului și se încadrează discret în peisajul rural).
- Este acceptată folosirea pompelor de căldură acolo unde este posibil și investiția se justifică (în variantele aer-apă, sol-apă, apă-apă, în funcție de caracteristicile terenului).

Se recomandă încadrarea sistemelor de energie alternativă în specificul local prin mascarea lor adecvată cu ajutorul unor elemente provenite din forme uzuale, folosindu-se materiale locale. Amplasarea lor va respecta recomandările de la capitolul 5.7. Amenajările exterioare, subcapitolul Echiparea edilitară din Recomandări (pentru fiecare tip de construcție). Dimensionarea, punerea în operă și funcționarea lor trebuie să respecte normativele și prevederile tehnice în vigoare la data întocmirii proiectului/execuției.

- Cazanele cu combustibil solid regenerabil (biomasă și/sau combustibil rezultat în urma reciclării). Materialele combustibile disponibile local se pot împărți în: materiale lemnoase (deșeuri de lemn, rumeguș, căzătură de lemn masiv în păduri, resturi de lemn) și materiale nelemnoase (cerealiere sau de origine organică). Pentru zonele în care nu sunt disponibile ca sursă de energie termică gazele naturale, este necesară utilizarea centralelor cu combustibili solizi. Exemple de materiale combustibile sustenabile:

- Peleți din lemn sunt deșeuri lemnoase, deshidratate și comprimate până la dublul densității energetice a lemnului verde, neuscat.

AȘA DA: *Teracotele sunt elemente importante, care fac parte în continuare din amenajarea unei case tradiționale. În afară de funcția estetică de animare a interiorului pe care o au uneori, sunt și foarte practice, în condițiile în care combustibilul solid se găsește încă la un preț redus față de ceilalți combustibili.*

Peleți din lemn

Brichete din resturi vegetale

AȘA DA: *Șemineele sunt corpuri de încălzire care, în afară de funcția de destindere pe care o au, pot fi introduse cu succes în circuitul sistemului de încălzire al clădirii. Există șeminee din oțel cu funcționare pe peleți și ventilație forțată, termoșeminee, potrivite pentru locuințe moderne, eficiente energetic cu sistem de recuperare. În afară de încălzirea apei, termoșemineul nu generează doar o căldură plăcută în interior, dar creează, de asemenea, o atmosferă confortabilă.*

Caracteristici: putere calorică mare, densitate mare, costuri relativ reduse de transport; sunt o sursă alternativă de energie capabilă să înlocuiască combustibilii convenționali (gazul natural, GPL, petrol, cărbune, lemn, ulei, electricitate etc.); sunt neutri din punctul de vedere al emisiilor de carbon. La ardere, aceștia emit aceeași cantitate de dioxid de carbon care a fost absorbită de pădure în timpul creșterii; peleții din lemn ard aproape fără emisie de fum, în timp ce în gazele de ardere praful este alcalin; au un conținut scăzut de metal, iar sulfurile sunt aproape inexistente. Cenușa, bogată în minerale, poate fi folosită cu succes drept îngrășământ natural. Peleții costă mai puțin decât combustibilii fosili și sunt considerați înlocuitori ai gazelor naturale. Mai ieftini cu 20 – 25 % față de gazul natural, nu prezintă pericol de explozie, se utilizează cu același confort. Comparativ cu lemnul de foc, peleții sunt mai eficienți din punctul de vedere al randamentului de ardere, al puterii calorice, al confortului și al siguranței în utilizare.

- Brichete din resturi vegetale din agricultură: se obțin prin comprimarea mecanică sau hidraulică a biomasei (resturi vegetale din agricultură: paie de grâu, orz, orez, rapiță, muștar, vrejuri de soia, fasole, resturi vegetale de viță-de-vie, coceni de porumb, resturi forestiere), pentru reducerea dimensiunilor și obținerea unui produs compact și cu o putere calorică mare. Dintr-o tonă de paie se obține o tonă de brichete.

Puterea calorică a brichetelor din resturi vegetale este mai mare decât a lemnului de fag și aduce o economie de 60 % față de încălzirea cu gaze și de 40 % față de încălzirea cu lemne.[1]

[1] Constantin Miron, op. cit., p.106 – 116.

Saltele termoizolante din lână de oaie.

7.1.2. Eficiența termică (sisteme și materiale de izolare)

Termoizolațiile frecvent utilizate în prezent au la bază materiale minerale (anorganice): vata de sticlă, vata bazaltică sau materiale organice: polistirenul și poliuretanul.

Materia primă pentru aceste materiale provine din surse neregenerabile, presupunând un consum mare de energie și emisii de CO_2 atât pentru fabricare, cât și pentru prelucrare.

În timp ce termoizolațiile minerale sunt permeabile la vapori, deci permit zidăriei să „respire", polistirenul și poliuretanul nu permit trecerea vaporilor, astel încât acestea din urmă nu sunt recomandate a fi utilizate în cazul construcțiilor tradiționale.

Izolația are rolul de a reduce consumul de energie pentru încălzire. Soluția care oferă beneficii atât din punctul de vedere al eficienței termice cât și al costurilor (prețul este redus atunci când sunt produse local), având avantajul provenienței din surse regenerabile, este folosirea unei termoizolații naturale, care este la fel de performantă ca izolația din fibre sintetice.

Tipurile de izolații naturale:

a. Izolația naturală din fibre de lână de oaie se utilizează ca izolator termic și fonic atât pentru construcțiile din lemn, cât și pentru casele din cărămidă sau piatră.

Calitățile izolației din fibre de lână de oaie:

- este un material termofonoizolant ecologic și sănătos, obținut din materii prime naturale, regenerabile. După terminarea ciclului de viață, izolația din lână se poate refolosi sau este biodegradabilă;
- este accesibilă local (se produce în România);

Saltele termoizolante din fibre de cânepă.

• se realizează din fibre de lână naturală de oaie, spălată, tratată cu săruri de bor pentru insecte și ignifugată. Poate fi prelucrată în saltele, plăci semirigide sau puf, fără mijloace speciale de protecție;

• este rezistentă împotriva mucegaiului (conform EN ISO 846 are nota cea mai bună: 0) și nu putrezește;

• are capacitatea de a absorbi și de a elibera umiditatea din aerul înconjurător. Lâna este un material higroscopic, ceea ce înseamnă că poate absorbi până la 30 % – 40 % din propria greutate în umiditate, păstrându-și proprietățile. Fibrele de lână încearcă, în mod natural, să se mențină în echilibru cu umiditatea schimbătoare a atmosferei. Când temperatura exterioară scade și umiditatea aerului crește, atunci lâna preia din umiditatea suplimentară și eliberează căldură în acest proces. Într-o zi călduroasă se întâmplă procesul invers: lâna eliberează umiditatea în aer și în același timp absoarbe energie, astfel răcind încăperea pe care o izolează. Din acest motiv, se spune că lâna „respiră" și acționează ca un condiționator natural de aer. Fibrele sintetice sau minerale nu au această proprietate și nu reacționează la schimbările rapide de temperatură sau umiditate;

• conductivitatea termică a izolației din lână este cuprinsă între 0,0356 W/mK și 0,040 W/mK;

• este un depoluant natural; locuințele moderne sunt din ce în ce mai populate cu produse care emană substanțe toxice pentru sănătatea umană. Lâna absoarbe în mod natural diverși poluanți ai aerului: formaldehida (un cancerigen cunoscut), dioxidul de azot și dioxidul de sulf. Formaldehida este foarte des utilizată în produsele rășinoase din lemn, cum ar fi plăcile de aglomerații de lemn (MDF), parchetul și mobila. Formaldehida este eliberată încet din aceste produse pe măsură ce rășinile conținute hidrolizează (se dizolvă în contact cu vaporii de apă). Aceste emisii nocive cresc odată cu temperatura și umiditatea. Fibrele de lână absorb și se contopesc ireversibil cu formaldehida și alte substanțe nocive. O casă complet izolată cu lână de oaie poate absorbi aproape 100 % din formaldehida eliberată în aerul interior. Dioxidul de sulf și dioxidul de azot sunt deșeuri gazoase produse prin arderea combustibililor fosili sau a cărbunelui. Sunt cel mai des întâlnite în încălzitoarele cu gaz, în focurile deschise sau în fumul de eșapament (care pătrunde în casă din cauza proximității șoselelor circulate). Izolația din lână de oaie absoarbe definitiv aceste gaze nocive, așa cum absoarbe formaldehida, realizând astfel o filtrare a aerului din interior. Lâna de oaie este singurul tip de izolație care are calitatea de filtrare a aerului din interior, contribuind astfel nu doar la un confort termic sporit, dar și la menținerea pe termen lung a unui mediu sănătos.[1]

b. Izolația din fibre de cânepă este un material natural care nu conține substanțe de adaos dăunătoare sănătății. Procesul de producere presupune un consum redus de energie, iar rezultatul este un material cu calități tehnice excepționale. Se livrează sub formă de saltele sau role, fiind un produs recomandat pentru izolarea acoperișurilor, a pereților și a pardoselilor. Se realizează din fibre la care se adaugă 10 – 12 % fibre Biko (fibre sintetice), pentru o stabilitate dimensională optimă. În ultima perioadă, a apărut izolația din cânepă 100 % naturală. În acest caz, fibrele Biko sunt înlocuite cu fibre naturale din porumb.

[1] *www.izomiorita.ro*

Calitățile izolației din fibre de cânepă:

• montare rapidă și simplă, fără zgârieturi și iritații ale pielii;

• poate absorbi umiditate până la 20 % din greutatea sa fără nicio deteriorare a performanței termice;

• are capacitatea de a regla umiditatea din încăpere. Pentru a nu influența negativ această trăsătură, trebuie folosite folii și bariere de vapori care permit transferul umidității;

• are o conductivitate termică scăzută, cu o valoare de 0,040 W/mK;

• datorită faptului că fibrele de cânepă nu conțin albumină, nu este nevoie de un tratament împotriva moliilor și a gândacilor.

c. Pereții termofonoizolanți neportanți de tip Hempcrete realizați din cânepă marunțită (puzderie) și un liant pe bază de var calcic hidratat.

Procedeul de realizare a pereților neportanți de tip Hempcrete constă în execuția pereților prin turnarea în cofraje pierdute a unui amestec realizat din cantități controlate de puzderie de cânepă, un liant pe bază de var calcic hidratat, un liant pe bază de var hidraulic și apă. Procedeul constă în amestecarea produselor componente cu apă și realizarea unui amestec omogen care se toarnă în cofraje pierdute.

Prin acest procedeu se obține un material neportant, sustenabil, permeabil la vapori, care se poate folosi la realizarea pereților și a planșeelor, a pardoselilor sau la izolarea acoperișului, realizându-se astfel îmbunătățirea comportării la transfer termic a elementelor de construcție.

Procedeul de realizare a pereților neportanți de tip Hempcrete contribuie la economia de energie în construcții.

Durabilitatea pereților neportanți din amestec de cânepă cu var, respectiv, a izolațiilor termice realizate cu acest procedeu este asigurată prin satisfacerea cerințelor de calitate impuse produselor predozate. În condițiile unei puneri în operă corespunzătoare, durata de viață a produselor finite este de minimum 70 de ani.

Tencuielile și zugrăvelile recomandate pentru pereții și tavanele de tip Hempcrete sunt cele permeabile la vaporii de apă, precum cele tradiționale pe bază de var stins pastă. Aplicarea unor produse de tencuire și/sau vopsire cu permeabilitate redusă, de exemplu, cu vopsele alchidice, lacuri sau pe bază de polimeri, nu este recomandată, deoarece vor compromite permeabilitatea peretelui și durabilitatea acestuia.[1]

[1] *Agrementul Tehnic 001SC-02/612-2016 pentru realizarea pereților neportanți de tip Hempcrete și a termoizolațiilor din puzderie de cânepă cu liant pe bază de var hidraulic și apă.*

AȘA DA: *Termoizolația din cânepă: montare rapidă și simplă. Nu este necesar un costum de protecție, deoarece produsul nu irită pielea și nu conține substanțe periculoase pentru mediu sau sănătate.*

AȘA DA: *Termoizolația din lână este deosebit de recomandată. Folosirea unei izolații din lână sprijină o industrie a prelucrării produselor locale: în mod frecvent, lâna se aruncă, în loc să fie utilizată. Această măsură este încă la început în țara noastră, dar se folosește cu succes și pe scară largă în majoritatea țărilor europene.*

AȘA DA: *Pereți termoizolanți din Hempcrete*

AȘA DA: *Exemple de pereți placați cu panouri termoizolante de stuf*

d. Izolația din fibre de lemn se prezintă sub formă de vrac, plăci flexibile sau plăci rigide termofonoizolante. Aceste produse reprezintă o soluție modernă, eficientă și ecologică și sunt utilizate în special la case pe structură de lemn, la casele eficiente energetic, dar și la casele tradiționale, construite din cărămidă.

Calitățile izolației din fibre de lemn:

- fiind un produs natural care nu influențează biologia construcțiilor, se recomandă folosirea lui la reabilitarea termică a construcțiilor existente, atât pentru cele cu pereți din cărămidă, cât și pentru cele cu structura din lemn sau cu pereți din lemn masiv;
- pentru fabricarea panourilor izolatoare din fibre de lemn se utilizează, ca materie primă, deșeurile de așchii lemnoase provenite din fabrici de cherestea sau de la alți producători de produse din lemn sau din lemnul nevalorificat silvic;
- este rezistentă la șocuri mecanice, absoarbe zgomotele și izolează excelent atât pe timp de iarnă, cât și vara;
- este ușor de montat, disponibilă și cu profiluri de nut și feder pentru o montare mai sigură și pentru eliminarea punților termice. Se livrează în diverse grosimi.
- plăcile fibrolemnoase sunt deschise la difuzia vaporilor de apă și regularizează umiditatea, oferind un climat de locuit sănătos;
- corespund tuturor normelor referitoare la rezistența la foc și chiar dacă ard, plăcile nu emit vapori toxici.
- izolațiile din fibre de lemn sunt materiale de construcții din surse naturale, regenerabile și care nu au un impact negativ asupra mediului înconjurător.

e. Izolația din vată bazaltică este un material ecologic care se comercializează sub formă de plăci rigide sau saltele.

Calitățile plăcilor termoizolatoare din vată bazaltică:

- nu ard, nu emană gaze toxice și împiedică răspândirea focului;
- sunt permeabile la vapori și permit trecerea vaporilor de apă din interior spre exterior, prevenind astfel condensul. Pereții vor fi uscați, locuința aerisită, eliminând riscul de apariție a mucegaiului și a igrasiei.

f. Baloții de paie: Paiele sunt folosite sub forma unor baloți compactați, care sunt inserați în perete prin presare ușoară. Un balot de paie are la bază același material ca și lemnul: celuloza. Pentru că paiele sunt goale în interior, gradul de termoizolare este mai bun decât în cazul lemnului. În plus, comprimarea balotului îl face rezistent la compresie, ceea ce înseamnă că este potrivit pentru construcția unor ziduri solide. Tencuiala din pământ și var permite pereților să „respire", reglează umiditatea și conferă un mediu de viață plăcut și sănătos.

Construcțiile din baloți de paie sunt foarte eficiente energetic datorită calităților termoizolante ale acestora: un perete din baloți de paie tencuit cu argilă și var, cu o grosime totală de 50 cm, asigură aceeași termoizolare ca un perete din 20 cm de BCA cu 20 cm de polistiren. Producerea unor materiale ca BCA-ul, polistirenul, tencuiala pe bază de ipsos și vopseaua pentru finisaje necesită însă un consum de energie mult mai ridicat decât paiele, lemnul, pământul și varul, generând, în același timp, și un nivel ridicat de emisii CO_2. De asemenea, costul pentru 1 mp de perete din baloți de paie tencuit cu argilă și var este de trei ori mai mic decât cel pentru 1 mp de perete din BCA, polistiren și tencuială din comerț. În plus, aceste case sunt sigure, rezistente la foc și cutremur, se realizează rapid și oferă un mediu de viață plăcut și sănătos.[1]

g. Plăcile de stuf termoizolante sunt obținute prin asamblarea tulpinilor de stuf uscat. Asamblarea se realizează prin legarea strânsă a pachetului de stuf cu legături de sârmă din oțel zincat (dispuse la o distanță de cca 20 cm) și agrafe (dispuse la o distanță de aproximativ 60 mm), fixate de legăturile din sârmă.

Avantaje:

- eliminarea punților termice;
- reglarea umidității; deci, o casă fără mucegai;
- eliminarea apariției fisurilor, care constituie cauza majoră de degradare a fațadelor;
- sunt ușor de montat;
- tencuielile și zugrăvelile recomandate sunt cele permeabile la vaporii de apă, realizate din materiale naturale.[2]

h. Tencuielile termoizolante tradiționale pe bază de argilă amestecată cu paie sau pleavă

O bună variantă pentru Transilvania este folosirea tencuielii termoizolante realizată din argila amestecată cu paie. Argila protejează materialul organic, paiele, iar acestea au rol de izolator termic. Amestecurile de argilă cu paie sau pleavă folosite la izolarea termică a tavanelor, a podurilor și a pardoselilor au calitatea de a genera condiții de viață sănătoase prin masa termică, capacitatea de regulator de umiditate și lipsa oricărei emisii poluante, chiar dacă din punct de vedere termic nu sunt foarte eficiente.

Tradițional, argila ușoară se folosea în amestec cu paie la construcțiile din lemn pentru realizarea închiderilor elastice, pe un suport din împletitură de nuiele. Densitatea brută a amestecului de argilă ușoară cu paie este mai mică de 1 200 kg/mc. Paiele folosite pot fi de secară, grâu sau ovăz. Pentru tencuieli din argilă sunt preferate paiele de orz, pentru că sunt mai moi. Mai important decât tipul de paie este structura tulpinii. Un câștig pentru creșterea capacității termoizolante este folosirea paielor subțiri cu tulpini rezistente, care nu se strivesc.

[1] **www.earthsafedesign.com.**

[2] **www.natural-home4u.com.**

Concluzie/recomandări:

se vor folosi materiale naturale regenerabile, în alcătuiri constructive care să respecte normativele și prevederile în vigoare referitoare la izolarea termică, la protecția la foc etc. Pentru termoizolare, se vor folosi sisteme de termoizolare ecologice, pe cât posibil cu materiale provenite din mediul local (lână, cânepă, paie, rumeguș). Există pe piață deja suficienți producători de tencuieli termoizolante și materiale naturale termoizolante agrementate tehnic (începând cu 2015, s-au agrementat tehnic de către INCD URBAN INCERC Cluj-Napoca izolații din lână și cânepă), care îndeplinesc toate cerințele impuse de actele normative în vigoare.[3] Nu se va folosi termoizolarea cu polistiren (vezi capitolul 5.2. Pereții).

Prin programele „Casa Verde" și „Casa Verde Plus", lansate de Ministerul Mediului, se încurajează folosirea sistemelor de încălzire din surse alternative și materiale regenerabile, acordându-se finanțări caselor sau altor obiective care folosesc panouri solare sau pompe de căldură, sisteme de acoperișuri verzi, sisteme de iluminat ecologice sau aleg să își izoleze termic pereții cu materiale ecologice precum lâna, cânepa sau celuloza.

În cazul intervențiilor pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum), se recomandă următoarele:

Pereții: Își vor menține stratificația specifică, fie că e vorba de pereți din piatră (tencuiți sau nu), din cărămizi de pământ nearse (văioage), chirpici, pământ compactat (obligatoriu tencuiți) sau baloți de paie. Se dorește totuși păstrarea apareiajului sau a stereotomiei, astfel încât fața exterioară a peretelui brut să rămână neschimbată în cazul reabilitării termice. Dacă se termoizolează pe interior, detaliul constructiv va fi de asemenea natură, încât să nu rețină apa rezultată din procesul de condensare în interiorul pereților.

Membrana trebuie să fie permeabilă, iar materialele indicate pentru termoizolație, la fel, permeabile și biodegradabile, cum ar fi cânepa sau lâna de oaie.

Planșee: Alcătuirea planșeelor va urma aceeași linie ca a pereților, păstrându-se materiale pe cât posibil naturale, biodegradabile.

*7 **De exemplu,** Agrementul Tehnic 001SC-02/612-2016 pentru realizarea pereților neportanți tip HEMPCRETE și a termoizolațiilor din puzderie de cânepă cu liant pe bază de var hidraulic și apă; Agrementul Tehnic 001SC-03/319-2015 pentru panouri termoizolante din lână de oaie; Agrementul Tehnic 001SC-03/314-2014 pentru saltele termoizolante din lână de oaie; Agrementul Tehnic 001SC-03/320-2015 pentru termoizolație din lână de oaie.*

AȘA DA: *Termoizolație fibrolemnoasă. Produs fabricat din materii prime naturale, utilizând tehnologii moderne și prietenoase cu mediul. Fiind permeabilă la vaporii de apă, păstrează structura casei în stare uscată în mod permanent. Poate fi utilizată pentru fațadă, pardoseli și mansarde.*

AȘA DA: *Plăci izolatoare din plută expandată*

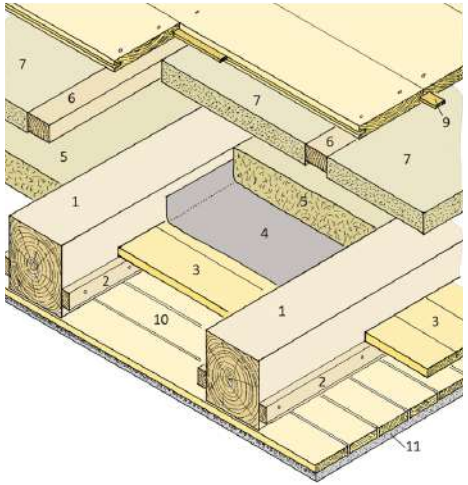

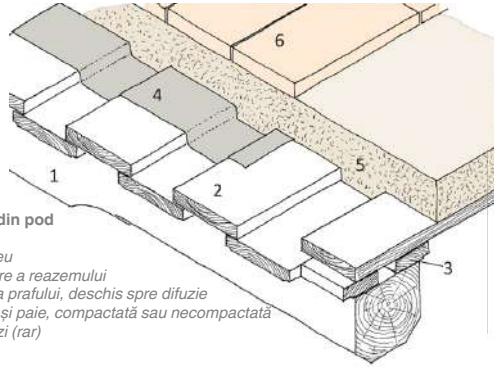

Alcătuirea pardoselii din pod
1. *Grinda de planșeu*
2. *Scândurile de planșeu*
3. *Elemente de egalizare a reazemului*
4. *Strat protector contra prafului, deschis spre difuzie*
5. *Umplutură din argilă și paie, compactată sau necompactată*
6. *Acoperire cu cărămizi (rar)*

Tavan cu grinzi de lemn. Construcție cu pardoseală flotantă:
1. *grinzi de tavan*
2. *lați de susținere pentru pardoseala oarbă, de 30 x 50 mm*
3. *pardoseală oarbă: 25 mm*
4. *geotextil, permeabil la difuzia vaporilor*
5. *umplutură din lut cu paie: 80 – 100 mm*
6. *rigle pentru pardoseală: 35 x 60 mm*
7. *izolație rigidă sau granulată: 40 mm*
8. *dușumea de 25 – 30 mm, rostuită și nutuită: 6 x 12 mm*
9. *pene: 6 x 20 mm*
10. *suport din scânduri: 18 mm*
11. *tencuială de tavan aplicată pe un strat de armătură*

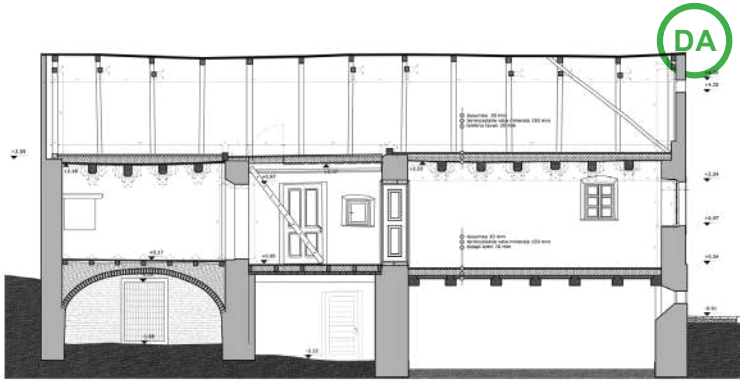

Modul de construire a pardoselilor din cărămizi peste pământul natural al încăperilor fără pivniță
1. *pământ natural*
2. *pietriș grosier (8 – 32 mm)*
3. *folie protectoare (geotextil)*
4. *izolație din umplutură*
5. *placă din argilă compactată*
6. *plăci de cărămidă pe pat de mortar*

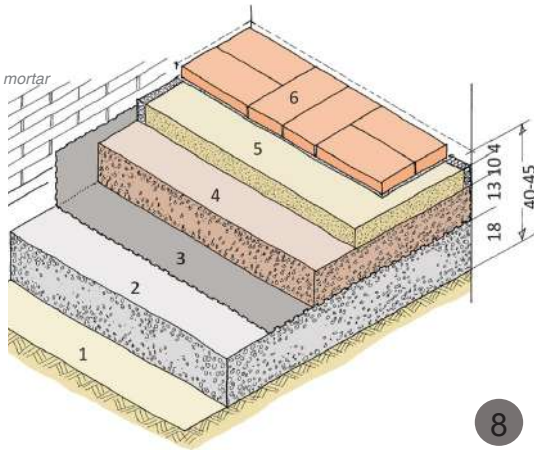

8

4

6

9

AȘA NU: *Reabilitarea unui cămin cultural prin izolarea cu polistiren. Folosirea polistirenului atrage după sine probleme legate de condens, igrasie, apariția mucegaiului și este un material ușor de vandalizat de către copii, animale, persoane agresive etc.*

ANEXA 1

Studiu de amplasare și încadrare în imaginea așezării

- În vederea obținerii avizului Comisiei pe „încadrarea în specificul local”, solicitanții vor depune on-line, la adresa_____sau la secretariatul filialei OAR_____, adresa:_____, un dosar privind evaluarea impactului pe care l-ar avea gabaritul investițiilor cu construcții de tip hală (aici ar trebui detaliate tipurile) în silueta și imaginea generală a zonei rurale. Dosarul va conține planșe la o scară adecvată prezentării și următoarele documente:
- Documentație fotografică generală privind zona în care se va desfășura investiția, în care să apară, din puncte de belvedere cunoscute la nivel local, modul de așezare în relief a localității, principalele repere și limitele localității (în cazul localităților neîncadrate sau fără repere înalte, folosiți vederi panoramice din afara localității). Identificați locul investiției pe aceste documente.
- Două siluete caracteristice ale localității prezentate la o scară adecvată prezentării. Identificați locul investiției pe aceste siluete.
- Ortofotoplan sau vedere de sus a localității de tip Google Earth, cu marcarea punctelor de unde s-a făcut documentarea fotografică și siluetele descrise mai sus. Identificați locul investiției pe acestă planșă.
- Documentație fotografică la nivelul ochiului sau din repere în imediata vecinătate a investiției. Identificați locul investiției pe aceste documente.
- O desfășurată stradală, în care să apară de o parte și de alta a parcelei investiției frontul la stradă a cel puțin trei parcele. Identificați limitele parcelei investiției, cu fațada detaliată spre stradă a investiției, cotați amplasarea construcției față de limitele laterale și construcțiile învecinate.
- Un profil stradal transversal, în care să apară construcțiile la stradă de pe parcele, secțiunea drumului și amenajările acestuia, secțiune caracteristică prin construcția investiției. Identificați limitele parcelei investiției, cotați amplasarea construcției față de aliniament și construcțiile învecinate, cotați secțiunea la o scară adecvată, astfel încât investiția să poată fi comparată cu restul construcțiilor descrise.
- Două cadre în perspectivă de la nivelul ochiului în susul și în josul străzii cu clădirea studiată. Evidențiați modul în care ați integrat clădirea în fondul construit vecin și în peisaj.

ANEXA 2

Glosar de termeni

Conservarea patrimoniului: reprezintă un proces prin care materialitatea, istoria și integritatea conceptuală a patrimoniului construit al umanității sunt prelungite prin intervenții atent planificate. Procesul presupune utilizarea profesională a științei, a artei, a artizanatului și a tehnologiei, privite ca instrument al conservării.

Conservarea curativă este ansamblul acțiunilor întreprinse asupra unui bun sau asupra unui grup de bunuri având ca obiectiv oprirea unui proces activ de deteriorare sau consolidarea sa structurală. Aceste acțiuni sunt întreprinse numai atunci când însăși existența bunului este amenințată, din cauza fragilității și a vitezei de deteriorare. Aceste acțiuni modifică uneori aspectul construcției.

Conservarea preventivă cuprinde ansamblul de măsuri și acțiuni având ca obiectiv evitarea și minimizarea deteriorărilor sau a pierderilor viitoare. Aceste măsuri și acțiuni sunt indirecte, neafectând aspectul construcției.

Restaurarea: presupune readucerea clădirii (structurii) într-un stadiu documentabil dintr-o perioadă anterioară, originară sau principală, prin eliminarea extinderilor (adăugirilor) secundare sau prin reasamblarea componentelor (subansamblurilor) existente, fără a introduce elemente noi. Este o intervenție prin care sunt îndepărtate extinderile inadecvate, realizate într-o manieră diferită față de cea tradițională sau cu caracter provizoriu, și care pune în valoare clădirea într-o formă reconstituită pe baza unor fotografii de arhivă, a unor studii și cercetări realizate pe structura și arhitectura casei. Nu presupune înlocuiri masive de material, amenajări de confort substanțiale sau extinderi moderne. Poate fi aplicată pentru clădiri vernaculare (tradiționale) re-cente, prevăzute cu bucătării și toalete în case.

Reabilitarea: însumează toate intervențiile care urmăresc valorificarea și remedierea clădirii (structurii) prin păstrarea semnificației culturale a acesteia. Este intervenția cea mai răspândită, deoarece, prin aplicarea ei, clădirea devine utilizabilă în condiții de confort contemporane. Intervenția își propune să conserve tot ce este valoros pentru clădirea respectivă, să aplice reparațiile necesare la structura istorică și să introducă în structura clădirii amenajările necesare pentru a o face utilizabilă pentru o funcțiune nouă sau pentru cea originară, dar îmbunătățită (de exemplu, zone de primire, termoizolații, băi, bucătării, acces pentru persoane cu dizabilități etc.).

Reconstrucția: presupune readucerea clădirii (structurii) într-un stadiu documentabil dintr-o perioadă anterioară semnificativă și care se deosebește de restaurare prin introducerea unor materiale noi în țesutul clădirii. Este o intervenție aplicabilă clădirilor în stare de colaps sau precolaps, unde structura portantă nu-și mai îndeplinește rolul. Presupune înlocuiri masive de material, dar cu folosirea la maximum a materialului inițial, care va fi reașezat în structura reconstruită prin anastiloză (se va pune exact în locul de unde a fost demontat). Restaurarea și reconstrucția presupun, de fapt, o dezasamblare parțială sau integrală urmată de reconstruire.

Termeni generali

Aliniamentul: este linia de demarcație dintre domeniul public și proprietatea privată.

Alterarea: este intervenția care modifică (negativ) funcțiunea sau aspectul unei așezări (clădiri).

Anvelopa clădirii: totalitatea suprafețelor elementelor de construcție perimetrale, care delimitează volumul interior (încălzit) al unei clădiri, de mediul exterior sau de spații exterioare de trecere (târnaț) sau de relaxare (foișor sau terasă).

Așezarea/locul: poate fi orice element, la orice scară, al mediului istoric a cărui identitate distinctă este percepută de comunitate.

Aticul: Parte a unei construcții situată deasupra cornișei și menită să mascheze acoperișul (DEX 1998). În cazul clădirilor cu acoperiș-terasă, se consideră „atic” elementul superior al fațadei, care depășește cota ultimului planșeu și are rol constructiv, de rebord, pentru straturile componente ale învelitorii, și rol în ghidarea apelor meteorice.

Conductivitate termică de calcul (lambda): valoare a conductivității termice a unui material sau a unui produs de construcție, în condiții interioare și exterioare specifice, care poate fi considerată ca fiind caracteristică pentru performanța acelui material sau produs când este încorporat într-o parte de construcție.

Construcții anexe: construcții distincte, de regulă având dimensiuni reduse și un singur nivel suprateran, care deservesc funcțiunea de locuire. Din categoria construcțiilor anexe fac parte: garaje individuale, depozite pentru unelte de grădinărit, șoproane, terase acoperite, foișoare, pergole, bucătării de vară. Realizarea construcțiilor anexe se autorizează în aceleași condiții în care se autorizează corpurile principale de clădire.

Construcții cu caracter provizoriu: construcțiile autorizate ca atare, indiferent de natura materialelor utilizate, care, prin specificul funcțiunii atribuite ori din cauza cerințelor urbanistice impuse de autoritatea publică, au o durată de existență limitată, precizată și prin autorizația de construire. De regulă, construcțiile cu caracter provizoriu se realizează din materiale și alcătuiri care permit demontarea rapidă în vederea aducerii terenului la starea inițială (confecții metalice, piese de cherestea, materiale plastice ori altele asemenea) și sunt de dimensiuni reduse. Din categoria construcțiilor cu caracter provizoriu fac parte: chioșcuri, tonete, cabine, locuri de expunere situate pe căile și în spațiile publice, corpuri și panouri de afișaj, firme și reclame, copertine, pergole ori altele asemenea. În sensul prezentei legi (Legea 50/1991), realizarea construcțiilor provizorii se autorizează în aceleași condiții în care se autorizează construcțiile definitive (Legea 50/1991).

Construcție existentă: în prezentul ghid, se înțelege acea construcție care există fizic la data curentă și este evidențiată ca atare în documentațiile cadastrale, fiind înscrisă în cartea funciară.

Construibilitatea: calitatea unui teren de a primi o construcție, ale cărei destinație și caracteristici sunt compatibile cu atributele de fapt (legate de natura terenului și de caracteristicile sale) și de drept (vizând servituțile care îl grevează). (G.M.-007 – 2000)

Contextul: este orice relație relevantă din punct de vedere arhitectural între o așezare (obiect) și alte așezări (obiecte).

Coridor ecologic: zonă naturală sau amenajată care asigură cerințele de deplasare, reproducere și refugiu pentru speciile sălbatice terestre și acvatice (OUG 57/2007).

Cornișă: Partea superioară, ieșită în afară și ornamentată, a zidului unei construcții, având rolul de a sprijini acoperișul și de a împiedica scurgerea apei de ploaie pe fața clădirilor (DEX 1998).

Degradarea: este o schimbare de stare în rău; se referă în mod particular la lipsa lucrărilor corecte/constante de întreținere și/sau la efectele unor intervenții inadecvate asupra unei așezări/construcții sau asupra valorilor patrimoniale.

Demisol (prescurtat D): nivel construit al clădirii având pardoseala situată sub nivelul terenului (carosabilului) înconjurător, cu maximum jumătate din înălțimea liberă a acestuia și prevăzut cu ferestre în pereții de închidere perimetrală. Demisolul se consideră nivel suprateran al construcției. Atunci când pardoseala este situată sub nivelul terenului (carosabilului) înconjurător cu mai mult de jumătate din înălțimea liberă, se consideră subsol și se include în numărul de niveluri subterane ale construcției (Normativ de siguranță la foc a construcțiilor, indicativ P118-99).

Desemnarea/clasarea: presupune identificarea valorilor patrimoniale ale unei așezări (obiect), conferindu-i statut formal prin legi sau reglementări menite să îi protejeze valoarea.

Destinația terenurilor: Modul de utilizare a acestora, conform funcțiunii prevăzute în reglementările cuprinse în planurile de urbanism și amenajarea teritoriului, aprobate conform legii (G.M.-007 – 2000).

Domeniul public: totalitatea bunurilor care fac obiectul dreptului de proprietate publică, ce aparțin statului sau unităților administrativ-teritoriale. Domeniul public poate fi de interes național, caz în care proprietatea asupra sa, în regim de drept public, aparține statului, sau de interes local, caz în care proprietatea, de asemenea în regim de drept public, aparține comunelor, orașelor, municipiilor sau județelor (G.M.-007 – 2000).

Dotări publice: terenuri, clădiri, construcții, amenajări și instalații, altele decât sistemul de utilități publice, aparținând domeniului public sau privat al unităților teritorial-administrative sau al statului și destinate deservirii populației unei anumite zone. Realizarea acestora reprezintă un obiectiv de utilitate publică.

Dotările publice cuprind:

- obiective de învățământ;
- obiective de sănătate;
- obiective de cultură;
- obiective de sport și recreere;
- obiective de protecție și asistență socială;
- obiective de administrație publică;
- obiective pentru autoritățile judecătorești.

Drumurile publice: drumurile destinate transportului rutier public de toate categoriile, gestionate de autoritățile administrației publice centrale sau locale și clasificate tehnic, conform legislației și terminologiei tehnice, în: autostrăzi, drumuri expres, naționale, județene și comunale – în extravilan – și străzi – în intravilan (G.M.-007 – 2000).

Echiparea edilitară: ansamblul format din construcții, instalații și amenajări, care asigură în teritoriul localităților funcționarea permanentă a tuturor construcțiilor și amenajărilor, indiferent de poziția acestora față de sursele de apă, energie, trasee majore de transport rutier, feroviar, aerian sau naval, cu respectarea protecției mediului ambiant (G.M.-007 – 2000).

Edificabil (suprafață edificabilă): suprafață componentă a unei parcele în interiorul căreia pot fi amplasate construcții, în condițiile Regulamentului Local de Urbanism.

Fondul Forestier Național: este constituit din păduri, terenuri destinate împăduririi, cele care servesc nevoilor de cultură, producție ori administrație silvică, iazurile, albiile pâraielor și terenurile neproductive incluse în amenajamente silvice, indiferent de natura dreptului de proprietate. Sunt considerate păduri terenurile acoperite cu vegetație forestieră cu o suprafață mai mare de 0,25 ha. (Legea nr. 46/2008 – Codul silvic).

Garajele: construcții cu unul sau mai multe niveluri pentru staționarea, adăpostirea, întreținerea și eventual reparația autovehiculelor (G.M-007 - 2000).

Habitatul natural: zona terestră, acvatică sau subterană, în stare naturală sau seminaturală, care se diferențiază prin caracteristici geografice, abiotice și biotice. (OUG 57/2007)

Indicii urbanistici: instrumente urbanistice specifice de lucru pentru controlul proiectării și al dezvoltării durabile a zonelor urbane, care se definesc și se calculează după cum urmează: Coeficient de utilizare a terenului (CUT): raportul dintre suprafața construită desfășurată (suprafața desfășurată a tuturor planșeelor) și suprafața parcelei. Nu se iau în calculul suprafeței construite desfășurate: suprafața subsolurilor cu înălțimea liberă de până la 1,80 m, suprafața subsolurilor cu destinație strictă pentru gararea autovehiculelor, spațiile tehnice sau spațiile destinate protecției civile, suprafața balcoanelor, a logiilor, a teraselor deschise și neacoperite, a teraselor și a copertinelor necirculabile, precum și a podurilor neamenajabile, aleile de acces pietonal/carosabil din incintă, scările exterioare, trotuarele de protecție (Legea 350/2001).

Procent de ocupare a terenului (POT): raportul dintre suprafața construită (amprenta la sol a clădirii) și suprafața parcelei. Suprafața construită este suprafața construită la nivelul solului, cu excepția teraselor descoperite ale parterului care depășesc planul fațadei, a platformelor, a scărilor de acces. Proiecția la sol a balcoanelor a căror cotă de nivel este sub 3,00 m de la nivelul solului amenajat și a logiilor închise ale etajelor se include în suprafața construită. (Legea 350/2001) În înțelesul prezentului Regulament, pe terenurile în pantă, nivelurile clădirilor/corpurilor de clădire la care, cel puțin pe o latură a acestora, pardoseala este situată sub nivelul terenului (carosabilului) înconjurător cu mai mult de jumătate din înălțimea liberă, sunt considerate subsoluri și vor fi luate ca atare la calculul indicelui CUT.

Excepții de calcul ale indicatorilor urbanistici POT și CUT:

- dacă o construcție nouă este edificată pe un teren care conține o clădire care nu este destinată demolării, indicatorii urbanistici (POT și CUT) se calculează adăugându-se suprafața planșeelor existente la cele ale construcțiilor noi;
- dacă o construcție este edificată pe o parte de teren dezmembrată dintr-un teren deja construit, indicii urbanistici se calculează în raport cu ansamblul terenului inițial, adăugându-se suprafața planșeelor existente la cele ale noii construcții (Legea 350/2001).

Integritatea: presupune plenitudine și sinceritate, se referă la păstrarea întreagă sau intactă a elementelor de patrimoniu natural și/sau cultural și a atributelor acestora. Vine în completarea criteriului de autenticitate.

Interdicție de construire (non aedificandi): regula urbanistică după care, într-o zonă strict delimitată, din rațiuni de dezvoltare urbanistică durabilă, este interzisă emiterea de autorizații de construire, în mod definitiv sau temporar, indiferent de regimul de proprietate sau de funcțiunea propusă (Legea 350/2001).

Intervenția: este o acțiune care are efect fizic în structura unei așezări/construcții.

Împrejmuirile: construcțiile sau amenajările (plantații, garduri vii), cu caracter definitiv sau temporar, amplasate la aliniament sau pe celelalte laturi ale parcelei, pentru a o delimita de domeniul public sau de proprietățile învecinate (G.M-007 – 2000).

Învelitoarea: stratul impermeabil exterior al acoperișului care nu permite infiltrațiile de apă. Este formată din materialul de acoperire și din elementele de fixare și racordare ale acestuia.

Întreținerea: este o muncă de rutină perpetuă, necesară pentru a păstra starea de sănătate a unei construcții și/sau a unei structuri sau a țesutului unei așezări în stare bună.

Mansardă (prescurtat M): spațiu funcțional amenajat integral în volumul podului construcției. Se include

în numărul de niveluri supraterane. (Normativ de siguranță la foc a construcțiilor, indicativ P118-99). Se consideră mansarde acele spații care respectă următoarele condiții suplimentare:

podul construcției va forma un unghi maxim de 60 grade cu planul orizontal;

podul construcției nu va depăși, în proiecție orizontală, conturul exterior al ultimului nivel plin (inclusiv balcoane sau cursive) cu mai mult de 1 m. La calculul coeficientului de utilizare a terenului, mansarda va contribui cu cel mult 60% din suprafața desfășurată a ultimului nivel plin.

Materialul natural de construcție: este orice material ce provine din mediul natural imediat învecinat cu așezarea, poate fi exploatat manual, satisface cerințele de anduranță, confort și prelucrabilitate.

„Natura 2000”: rețeaua ecologică europeană de arii naturale protejate care cuprinde arii de protecție specială avifaunistică, stabilite în conformitate cu prevederile Directivei 79/409/CEE privind conservarea păsărilor sălbatice, și arii speciale de conservare, desemnate de Comisia Europeană și ale Directivei 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale, a faunei și florei sălbatice.(OUG 57/2007)

Nivelul: spațiu construit suprateran sau subteran al construcțiilor închise sau deschise, delimitat de planșee. Constituie nivel supanta a cărei arie este mai mare decât 40% din cea a încăperii/spațiului în care se află (Normativ de siguranță la foc a construcțiilor, indicativ P118-99).

Obiectul: este orice lucru (încă) nefixat (mobil) sau neîncorporat în structura unei așezări, dar care, istoric vorbind, poate fi asociat cu așezarea.

Paramentul: partea exterioară finisată a unei construcții, a unui element de construcție etc.; material care căptușește (cu scop ornamental) această parte.

Parcela:suprafațadeterenalecărei limite sunt sau nu materializate pe teren, proprietatea unuia sau mai multor proprietari, aparținând domeniului public sau privat, și care are un număr cadastral ce se înscrie în registrul de publicitate funciară. Împreună cu construcțiile sau amenajările executate pe suprafața sa, parcela reprezintă un bun imobil (G.M.-007 – 2000).

Patrimoniul: înglobează toate resursele moștenite pe care comunitatea le apreciază din alte motive decât cel strict utilitar.

Patrimoniul cultural: însumează bunurile moștenite identificate și apreciate de comunitate ca fiind reflexia și expresia cunoștințelor dezvoltate, a credințelor și a tradițiilor, respectiv a modului de interpretare a credințelor și a tradițiilor altora.

Patrimoniul natural: însumează habitatul și speciile moștenite, geologia și morfologia ecosistemelor, inclusiv a celor acvatice și subacvatice, cărora comunitatea le conferă valoare.

Pazia: Scândură (ornamentală) așezată vertical la capătul din afară al căpriorilor unui acoperiș cu streașină, pentru a ascunde capetele acestora.

Performanța energetică a clădirii (PEC): energia efectiv consumată sau estimată pentru a răspunde necesităților legate de utilizarea normală a clădirii, necesități care includ în principal: încălzirea, prepararea apei calde de consum, răcirea, ventilarea și iluminatul. Performanța energetică a clădirii se determină conform unei metodologii de calcul și se exprimă prin unul sau mai mulți indicatori numerici, care se calculează luându-se în considerare izolația termică, caracteristicile tehnice ale clădirii și ale instalațiilor, proiectarea și amplasarea clădirii în raport cu factorii climatici exteriori, expunerea la soare și la influența clădirilor învecinate, sursele proprii de producere a energiei și alți factori, inclusiv climatul interior al clădirii, care influențează necesarul de energie.

Peisajul: este constituit din mulțimea trăsăturilor, a caracterelor, a formelor unui teritoriu (regiune, ținut).

Peisajul cultural: este un termen ce reunește diverse manifestări ale interacțiunii dintre om și natură reprezentative pentru gradul de evoluție a societății umane sub influența constrângerilor de ordin fizic, a oportunităților habitatului natural și a factorilor social, economic și cultural.

Peisajul antropic: se caracterizează prin lipsa aproape totală a elementelor naturale din cadrul componentelor peisajului, fapt relevant în fizionomia acestuia. Locul acestora este luat de componentele antropice ale unui mediu construit, rezultat în urma unei activități umane intense într-un areal bine delimitat.

Proporționalitatea: presupune calitatea de a fi în relație corectă în dimensiune, în grad sau în orice altă caracteristică măsurabilă cu un alt obiect.

Puntea termică: este acea suprafață unde intră în contact două materiale ale căror capacități de reținere a căldurii sunt diferite, având loc o pierdere de căldură. Știind că posibilitățile de reținere a căldurii sunt date și de grosimea materialului, puntea termică poate să apară la elementele de închidere alcătuite din același material care are variații de grosime. Punțile termice se formează și în acele locuri unde este întreruptă termoizolația, permițând pierderea de căldură prin locurile respective.

Reparația: presupune o lucrare mai complexă decât întreținerea, prin care sunt remediate defectele cauzate de degradare, vătămare sau exploatare, și care permite adaptări minore cu scopul de a obține un rezultat sustenabil, dar nu implică lucrări de restaurare sau alterare/modificare.

Reversibilitatea: presupune o intervenție ce poate fi îndepărtată oricând, pentru a se reveni la starea inițială.

Schimbarea naturală: este schimbarea ce are loc în cadrul mediului istoric fără intervenție umană, lucru care însă, în unele cazuri, necesită raspunsuri administrative (întreținere specială sau înnoire periodică) pentru a susține permanent semnificația acestui mediu.

Semnificația (unui loc): însumează valorile naturale și culturale patrimoniale ale unui loc, adeseori sub forma unui statut sau a unei declarații.

Structura: este substanța materială ce alcătuiește o așezare: geologia, depunerile arheologice, rețelele construite, clădirile și flora.

Structura portantă: este ansamblul elementelor de construcție solidarizate între ele care țin în picioare o clădire, preiau toate sarcinile la care este supusă clădirea și care îi asigură sprijinirea și transmiterea acestor sarcini la sol. Principalele subansambluri ale unei structuri tradiționale sunt: fundațiile, bolțile, planșeele, pereții portanți și șarpanta sau acoperișul.

Subsolul (prescurtat: S): nivelul construit al clădirii având pardoseala situată sub nivelul terenului (carosabilului) înconjurător cu mai mult de jumătate din înălțimea liberă. Subsolul se consideră nivel subteran al construcției (după Normativ de siguranță la foc a construcțiilor, indicativ P118-99). Pe terenurile în pantă, se consideră subsol nivelurile construite care respectă regula de mai sus pe cel puțin o latură a clădirii.

Suprafața construită (SC) (amprenta la sol a clădirii): suprafața construită la nivelul solului, cu excepția teraselor descoperite ale parterului care depășesc planul fațadei, a platformelor și a scărilor de acces. Proiecția la sol a balcoanelor a căror cotă de nivel este sub 3,00 m de la nivelul solului amenajat și a logiilor închise ale etajelor se include în suprafața construită (Legea 350/2001).

Sustenabilitatea: presupune capabilitatea de a armoniza fără compromisuri necesitățile actuale cu cele din viitor.

Șarpanta: este structura de rezistență a unui acoperiș și este influențată în mod direct de tipul de învelitoare care se dorește a fi folosită, de greutatea acesteia, de existența sub acoperiș a unui spațiu locuibil etc. Poate fi alcătuită din lemn (cel mai frecvent), metal sau beton (cazuri mai rare).

Șura: construcție anexă dintr-o gospodărie rurală în care se adăpostesc vitele și se păstrează diferite vehicule, unelte agricole etc. (DEX 1998).

Teritoriul administrativ: suprafață delimitată de lege, pe trepte de organizare administrativă a teritoriului: național, județean și unități administrativ-teritoriale (municipiu, oraș, comună) (Legea 350/2001).

Teritoriul extravilan: suprafața cuprinsă între limita administrativ-teritorială a unității de bază (municipiu, oraș, comună) și limita teritoriului intravilan (Legea 350/2001).

Teritoriu intravilan: totalitatea suprafețelor construite și amenajate ale localităților ce compun unitatea administrativ-teritorială de bază, delimitate prin planul urbanistic general aprobat și în cadrul cărora se poate autoriza execuția de construcții și amenajări. De regulă, intravilanul se compune din mai multe trupuri (sate sau localități suburbane componente)(Legea 350/2001).

Valoarea: este un aspect ce punctează meritul sau importanța; în cazul nostru, ceea ce oamenii atribuie calităților unei așezări.

Valoarea comună: este calitatea ce derivă din semnificația pe care un loc îl are în conștiința oamenilor care relaționează cu el sau a acelora care au o memorie a locului sau au trăit o experiență colectivă în locul respectiv.

Valoarea estetică: este calitatea ce derivă din modul în care oamenii percep stimulii senzoriali și intelectuali ai unui loc (ai unei așezări).

Valoarea evidentă (intrinsecă): este calitatea ce derivă din potențialul unui loc de a pune în valoare mărturiile activităților umane din trecut.

Valoarea istorică: este calitatea ce derivă din modul în care oamenii, evenimentele și aspectele vieții cotidiene din trecut pot fi legate prin intermediul unui loc (al unei așezări) de prezent.

ANEXA 3

Legislație

Reglementări locale

Planurile Urbanistice Generale ale Unităților Administrativ-Teritoriale aprobate în vigoare;

Planurile de Amenajare ale Teritoriilor Județene și Zonale aprobate în vigoare.

Reglementări naționale

Legea nr. 50/ 1991 privind autorizarea lucrărilor de construcții, cu modificările ulterioare;

Ordinul nr. 839/ 2009 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 50/ 1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții;

Legea nr. 10/ 1995 privind calitatea în construcții, republicată și actualizată;

Legea nr. 114/ 1995, Legea locuinței, cu modificările ulterioare;

Legea nr. 153/ 2011 privind măsurile de creștere a calității arhitectural- ambientale a clădirilor, cu modificările ulterioare;

Legea nr. 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor;

Legea nr. 422/ 2001 privind protejarea monumentelor istorice;

Regulamentul (UE) nr. 305/ 2011 al Parlamentului European al Consiliului Europei din 9 martie 2011 de stabilire a unor condiții armonizate pentru comercializarea produselor pentru construcții și de abrogare a Directivei 89/ 106/ CEE a Consiliului Europei;

Hotărârea Guvernului nr. 622/ 2004 privind stabilirea condițiilor de introducere pe piață a produselor pentru construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare; Ordinul ministrului dezvoltării regionale și locuinței nr. 839/2009 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicarea Legii nr. 50/ 1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, cu modificările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 766/ 1997 pentru aprobarea unor regulamente privind calitatea în construcții (printre care Regulament privind agrementul tehnic pentru produse, procedee și echipamente noi în construcții);

Ordinul Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului nr. 1889/ 2004 pentru aprobarea Procedurii de agrement tehnic pentru produse, procedee și echipamente noi în construcții și a Procedurii privind avizarea agrementelor tehnice;

Reglementări tehnice privind documentațiile de urbanism (sursa: http://www. mdrap .ro/constructii/ reglementari-tehnice);

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea lucrărilor de învelitori;

Normativ privind proiectarea, execuția și exploatarea învelitorilor acoperișurilor în pantă la clădiri - Indicativ NP 069 - 2014;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea lucrărilor de izolații;

Normativ pentru proiectarea și executarea lucrărilor de izolații termice la clădiri;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea lucrărilor de tencuieli, placaje și tapete;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea lucrărilor de pardoseli, plinte, scafe, elemente de scări;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea instalațiilor electrice, de apă și canalizare, termice, condiționare a aerului, gaze;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea clădirilor de locuit și social-culturale;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea construcțiilor industriale, agro-zootehnice și de irigații;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea construcțiilor hidrotehnice, amenajărilor și regularizărilor de râuri;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea organizării lucrărilor de construcții-montaj;

Normativ pentru proiectarea mansardelor la clădiri de locuit;

Reglementări tehnice privind verificarea calității și recepția lucrărilor de construcții-montaj;

Hotărârea nr.273/ 1994 privind aprobarea Regulamentului de recepție a lucrărilor de construcții și instalații aferente acestora;

Reglementări tehnice privind lucrările de reparații, întreținere și postutilizare a construcțiilor;

Reglementări tehnice privind performanța energetică a clădirilor;

Normativ privind securitatea la incendiu a construcțiilor - Indicativ P118-1999;

Normativ privind urmărirea comportării în timp a construcțiilor - P130-1999;

Hotărârea Guvernului nr. 226/ 2015 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor programului național de dezvoltare rurală cofinanțat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și de la bugetul de stat, cu modificările ulterioare;

Ordinul 961/2016 al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a procesului de evaluare, soluționare a contestațiilor, selecție și contractare pentru proiectele aferente măsurilor din Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013 pentru care s-a dispus evaluarea și/ sau contractarea prin hotărâri judecătorești definitive, care pot ti finanțate de la bugetul de stat, cu modificările ulterioare;

Ordinul 763/ 2015 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a procesului de selecție și a procesului de verificare a contestațiilor pentru proiectele aferente măsurilor din Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, cu modificările ulterioare;

Ordinul 1731/2015 al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale privind instituirea schemei de ajutor de minimis „Sprijin acordat microîntreprinderilor și întreprinderilor mici din spațiul rural pentru înființarea și dezvoltarea activităților economice neagricole”, cu modificările ulterioare; Ordinul 2112/2015 al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale privind instituirea schemei de ajutor de minimis „Sprijin acordat pentru stimularea investițiilor asociate conservării patrimoniului și pentru menținerea tradițiilor și moștenirii spirituale”, cu modificările ulterioare;

Ordinul 847/ 2016 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a procesului de evaluare, verificare, soluționare a contestațiilor și selecție pentru proiectele aferente submăsurii 9.1. „Înființarea grupurilor de producători în sectorul agricol” și 9.1.a. „Înființarea grupurilor de producători în sectorul pomicol” din Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020;

Ordinul 295/2016 al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale privind aprobarea Ghidului solicitantului pentru participarea la selecția Strategiilor de Dezvoltare Locală;

Reglementări europene

REGULAMENTUL (UE) NR. 1305/2013 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI EUROPEI din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului Europei;

REGULAMENTUL DE PUNERE ÎN APLICARE (UE) NR. 808/2014 AL COMISIEI din 17 iulie 2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului Europei privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR);

DECIZIA DE PUNERE ÎN APLICARE A COMISIEI din 26 mai 2015 de aprobare a programului de dezvoltare rurală al României pentru sprijin din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală CCI2014R006RDNP001.

Convenții și recomandări internaționale

Carta patrimoniului construit vernacular, Mexic, 1999;

Principii pentru conservarea structurilor istorice din lemn, Mexic, 1999;

Convenția europeană a peisajului, Florența, 2000 (text publicat în Monitorul Oficial al României nr. 536/ 23.05.2002);

Declarația pentru conservarea spiritului locului, Quebec, 2008;

Declarația patrimoniului ca factor de dezvoltare, Paris, 2011.

Credite fotografice

P 3, Imaginea 2 © S.C. DOCT S.R.L.

P 4, Imaginea 2 © Mihai Nuță

P 4, Imaginea 1 © Ovidiu Apetrei

P 9, Imaginile 5, 6 © S.C. DOCT S.R.L.

P 11, Imaginile 1-12 © S.C. DOCT S.R.L.

P 12, Imaginile 2, 4, 6-8 © S.C. DOCT S.R.L.

P 14, Imaginile 3, 4 © S.C. DOCT S.R.L.

P 16, Imaginile 1-5, 7-10 © S.C. DOCT S.R.L.

P 17, Imaginea 3 © S.C. DOCT S.R.L.

P 18, Imaginile 1, 4 ©S.C. DOCT S.R.L.

P 19, Imaginile 1-4, 6-10 © S.C. DOCT S.R.L.

P 20, Imaginile 2-11 © S.C. DOCT S.R.L.

P 21, Imaginea 7 © S.C. DOCT S.R.L.

P 22, Imaginile 2-4, 7-9 © S.C. DOCT S.R.L.

P 23, Imaginile 2-5, 9 © S.C. DOCT S.R.L.

P 25, Imaginea 7 © Miklos Kollo

P 27, Imaginile 1, 2, 10, 13 © S.C. DOCT S.R.L.

P 28, Imaginile 4, 5, 12 © S.C. DOCT S.R.L.

P 29, Imaginile 1, 2 © Grațiela Andrei

P 30, Imaginile 1, 6 © S.C. DOCT S.R.L.

P 32, Imaginile 1, 3 © S.C. DOCT S.R.L.

P 34, Imaginea 1 © Satul Prunilor

P 35, Imaginea 1 © Iulian Ungureanu

P 36, Schițe © Ștefan Zaharia

P 37, Schițe © Ștefan Zaharia

P 37, Imaginea 4 © Ramona Mellor

P 38, Imaginile 1, 3 © Ramona Mellor

P 38, Imaginea 2 © Miklos Kollo

P 39, Imaginile 1, 2, 7 © Mihai Nuță

P 39, Imaginea 8 © Ramona Mellor

P 39, Imaginile 6 © Adela Pârvu

P 40, Imaginea 1 © Mihai Nuță

P 40, Imaginile 2, 5, 6 © Adela Pârvu

P 40, Imaginea 3 © Anda Hobai

P 40, Imaginile 7, 8 © Ovidiu Apetrei

P 41, Imaginea 1 © Adela Pârvu

P 41, Imaginea 3 © Asociația MONUMENTUM

P 42, Imaginile 1, 2, 4, 5 © S.C. DOCT S.R.L.

P 42, Imaginile 3, 8 © Ramona Mellor

P 42, Imaginile 6, 7 © Anda Hobai

P 44, Imaginile 3, 4 © Satul Prunilor

P 45, Imaginea 3 © Ovidiu Apetrei

P 45, Imaginile 4, 5 © Iulian Ungureanu

P 45, Imaginile 6, 7 © Mihai Nuță

P 46, Imaginea 1 © Horațiu Răcășan, Raum

P 46, Imaginile 4, 5, 6 © Mihai Nuță

P 46, Imaginea 3 © Asociația MONUMENTUM

P 47, Imaginea 1 © Marina Gingirof

P 47, Imaginile 4, 5 © Mihai Nuță

P 48, Imaginile 1-7 © Mihai Nuță

P 49, Imaginile 1-3 © Iulian Ungureanu

P 50, Imaginea 1 © Ștefan Zaharia

P 50, Imaginile 2, 5 © Miklos Kollo

P 50, Imaginile 3 © Peter Mrass

P 50, Imaginea 4 © Lard Buurman, Bureau B+B urbanism and landscape architecture

P 50, Imaginea 6 © Fernando Guerra / FG+SG, João Mendes Ribeiro - Hay Barn Conversion

P 51, Imaginile 1, 5 © Mihai Nuță

P 51, Imaginile 2, 3 © Miklos Kollo

P 52, Imaginea 3 © Robert Ferczadi

P 54, Imagineile 1, 2, 7 © Dorin Lasch, www.vsarch.ch

P 54, Imaginile 1, 2, 7 © Horațiu Răcășan, Raum

P 54, Imaginea3 © Ramona Mellor

P 54, Imaginea 4 © Mihai Nuță

P 54, Imaginea 9 © S.C. DOCT S.R.L.

P 57, Imaginile 2, 3 © Mihai Nuță

P 57, Imaginile 4, 5 © Iulian Ungureanu

P 57, Imaginea 6 © Horațiu Răcășan, Raum

P 58, Imaginile 1, 3, 4-6 © Miklos Kollo

P 58, Imaginea 2 © Peter Mrass

P 59, Imaginea 2 © Miklos Kollo

P59, Imaginea 4 © Asociația MONUMENTUM

P 60, Imaginea 4 © S.C. DOCT S.R.L

P 62, Imaginea 2 © Iulian Ungureanu

P 62, Imaginea 3 © Douglas Mc Farlane, Sara Meaker, Asociația Târnat - Kalotaszeg Durabil

P 65, Imaginea 3 © Aurelian Mareș

P 65, Imaginea 5 © Ovidiu Apetrei

P65, Imaginea 4 © Asociația MONUMENTUM

P 65, Imaginea 6 © Mihai Nuță

P 69, Imaginea 5 © Mihai Nuță

P 69, Imaginea 6 © S.C. DOCT S.R.L.

P 70, Imaginea 1 © S.C. DOCT S.R.L.

P 70, Imaginea 2 © Eugen Vaida

P 70, Imaginile 3, 4 © Mihai Nuță

P 70, Imaginea 5 © Miklos Kollo

P 71 Imaginea 7 © Ramona Mellor

P 72 Imaginile 1, 10 © Ramona Mellor

P 72, Imaginile 7, 8 © Miklos Kollo

P 72, Imaginea 9 © S.C. DOCT S.R.L.

P 73, Imaginile 2, 11, 13 © S.C. DOCT S.R.L.

P 74, Imaginile 7, 14 © S.C. DOCT S.R.L.

P 75 Imaginile 1-4, 7- 9 © Miklos Kollo

P 75 Imaginea 5 © Mihai Nuță

P 75 Imaginea 6 © Eugen Vaida

P 78 Imaginea 3 © Mihai Nuță

P 79, Imaginea 4 © Ovidiu Apetrei

P 80, Imaginile 1,2, 4, 6 © S.C. DOCT S.R.L.

P 81, Imaginile 1, 4, 5, 8 © S.C. DOCT S.R.L.

P 82, Imaginile 1, 8 © S.C. DOCT S.R.L.

P 83 Imaginile 10, 13 © Ramona Mellor

P 84, Imaginile 1, 3, 8, 16 © S.C. DOCT S.R.L.

P 85, Imaginile 3, 5 © S.C. DOCT S.R.L.

P 86, Imaginea 1 © Miklos Kollo

P 87, Imaginile 1-3, 5, 6 © Miklos Kollo

P 87, Imaginea 4 © S.C. DOCT S.R.L

P 87, Imaginea 8 © Mihai Nuță

P 89, Imaginea 2: @Jan Hulsemann

P 89, Imaginile 5-10: ©Ulrich Roth

P 90, Imaginea 1: ©Asociația MONUMENTUM

P 90, Imaginea 4: ©Copșa Mare Guesthouses

P 90, Imaginile 2, 3: ©http://www.ecohigh-tech.ro/prelucrare_biomasa.html

P 90, Imaginea 6: ©HempFlax Europe srl

P 91, Imaginea 1, 2: ©Mark Reinders

P 91, Imaginile 3-7: ©www.naturalpaint.ro

P 92, Imaginea 1 © S.C.Tradiția noastră SRL - Galați

P 92, Imaginea 2: © http://casenaturale.ro

P 92, Imaginea 3: ©Gutex, www.naturalpaint.ro

P 92, Imaginea 4: ©Alex Wilson - BuildingGreen

P 93, Imginile1-3, 5-8: ©Jan Hülsemann

P 93, Imaginile 4, 9: ©Asociația MONUMENTUM

Toate imaginile nespecificate mai sus sunt proprietatea arh. Cornelia Elena Zaharia.

Bibliografie

S.C. DOCT SRL, Studii istorice, județul Bacău.

Alina Ioana Ciobănel, Paul Drogeanu - Habitatul Volumul IV MOLDOVA, Ed. Etnologică, 2017

Hoinărescu, Călin (șef de proiect complex), Locuința sătească din România, Ediție revizuită și completată, 1989.

Ghinoiu, Ion, Atlas etnografic român, Editura Academiei Române, 2003.Ionescu, Grigore, Arhitectura pe teritoriul României de-a lungul veacurilor, Editura Academiei, București, 1982.

Dinulescu, Maria, Grințieș Așezare montană pe valea Bistricioarei, Editura Nona, 2007.

Lahovari I. George,General Brătianu C.I, Tocilescu G. Grigore - Marele dicționar geografic al României, vol III- vol IV (Gr. Dănescu), București, Stab. Grafic J.V.Socecu, 1898.

Ionescu, Grigore, Arhitectura populară românească, Editura Tehnică, București, 1957

Stănculescu, florea, Case și gospodării la țară, 1927

Gheorghiu, Adrian, Proporții și trasee geometrice în arhitectură, Editura Tehnică, 1991.

Joja, Constantin, Actualitatea tradiției arhitecturale românești, Editura tehnică, 1984.

Joja, Constantin, Sensuri și valori regăsite, Editura Eminescu, București, 1981.

Stahl, Henri H., Contribuții la studierea satelor devălmașe românești, Editura Cartea Românească,1998.

Stahl, Paul, Locuința țăranului român, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1958.

Bădescu, Ilie, Cucu-Oancea, Ozana, Dicționar de Sociologie Rurală, Editura Mica Vlahie, 2005

Miron, Constantin, Materiale neconvenționale locale pentru energie sustenabilă, INCD URBAN INCERC Iași, http://documents.tips/documents/neconventionale.html

www.csjbacau.ro

www.cjneamt.ro

www.romaniainterbelica.memoria.ro

www.monumente-etnografice.cimec.ro

www.recensamantromania.ro

atelieruldearhitectura.blogspot.ro

www.adelaparvu.com

www.woodlightpoles.com

www.naturalfencing.com

www.izomiorita.ro

www.earthsafedesign.com

www.natural-home4u.com

Arhitectura este știința și arta de a realiza construcții trainice, folositoare, sănătoase și armonioase. Arhitectura se face pentru oameni și mediul lor, prin clădiri sau construcții alcătuite cu cap. Rostul ei este să ne facă viața mai frumoasă, mai sănătoasă și să ne aducă aminte cine suntem atunci când uităm.

Arhitectul este cel care se ocupă cu arhitectura. El își imaginează casele și desenează (alături de echipele de ingineri) schițele / planșele după care se construiesc clădirile. El ține cont de posibilitățile și de nevoile celui care îl cheamă/angajează, de legile în vigoare și de felul în care se fac casele trainice, sănătoase și frumoase.

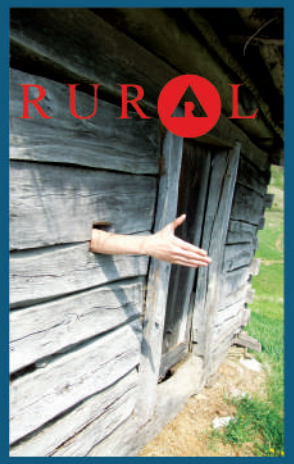

Obiectivele generale ale PROGRAMULUI RURAL al Ordinului Arhitecților din România

• creşterea calităţii practicii profesionale în mediul rural

• conștientizarea nevoii de protejare/promovare a zonelor cu specific local valoros

• folosirea arhitecturii (cu toate domeniile conexe) ca pârghie în dezvoltarea economică a mediului rural pe baze ecologice / responsabile

• elaborarea documentelor ce vor reglementa intervențiile în mediul rural (cu sau fără finanțare europeană)

ACEST GHID SE DISTRIBUIE GRATUIT!

Ghidul poate fi accesat și descărcat de pe site-ul OAR:
https://www.oar.archi/despre-oar/ghidurile-de-arhitectura-pentru-incadrarea-in-specificul-local-din-mediul-rural

Realizat cu sprijinul:

RAUM

MONUMENTUM